

2e Bestuursrapportage 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	5
Samenvatting.....	6
Beleidsprogramma 1: Bestuur.....	9
Beleidsveld 1.1 Provinciale Staten en Statengriffie.....	10
Beleidsveld 1.2 Gedeputeerde Staten.....	16
Beleidsveld 1.3 Commissaris van de Koning.....	19
Beleidsveld 1.4 Kwaliteit van het bestuur.....	23
Beleidsveld 1.5 Bestuurlijke samenwerking.....	28
Inzet beschikbare middelen programma 1 Bestuur.....	33
Beleidsprogramma 2: Infrastructuur.....	34
Beleidsveld 2.1 Algemeen beleid en verkeersveiligheid.....	35
Beleidsveld 2.2 Verbetering infrastructuur.....	40
Beleidsveld 2.3 Instandhouding provinciale infrastructuur.....	44
Beleidsveld 2.4 Openbaar vervoer.....	49
Inzet beschikbare middelen programma 2 Infrastructuur.....	54
Beleidsprogramma 3: Omgeving.....	56
Beleidsveld 3.1 Natuur en landschap.....	58
Beleidsveld 3.2 Landbouw.....	76
Beleidsveld 3.3 Veenweide.....	81
Beleidsveld 3.4 Water en milieu.....	91
Beleidsveld 3.5 Energietransitie.....	110
Beleidsveld 3.6 Transitie omgevingswet/ - visie.....	114
Inzet beschikbare middelen programma 3 Omgeving.....	117
Beleidsprogramma 4: Economie.....	119
Beleidsveld 4.1 Innovatie en circulaire economie.....	120
Beleidsveld 4.2 Versterking (internationaal) ondernemerschap en vestigingsklimaat.....	123
Beleidsveld 4.3 Economische structuurversterking.....	127
Beleidsveld 4.4 Noordelijke/landelijke/Europese samenwerking en lobby.....	131
Beleidsveld 4.5 Toerisme en recreatie.....	135
Inzet beschikbare middelen programma 4 Economie.....	142
Beleidsprogramma 5: Mienskip.....	143
Beleidsveld 5.1 Leefomgeving.....	144
Beleidsveld 5.2a Cultuur.....	158
Beleidsveld 5.2b Erfgoed.....	166
Beleidsveld 5.3 Taal, media, onderwijs en letteren.....	170
Inzet beschikbare middelen programma 5 Mienskip.....	177
Beleidsprogramma 6: Bedrijfsvoering.....	179
Beleidsveld 6.1 Mensen.....	180
Beleidsveld 6.2 Middelen.....	184

Inzet beschikbare middelen programma 6 Bedrijfsvoering	187
Beleidsprogramma 7: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	188
Inzet beschikbare middelen programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	189
Paragrafen	190
Paragraaf 1 Grondbeleid	191
Paragraaf 2 Bedrijfsvoering	193
1. Ontwikkeling en organisatie	194
2. Mensen	195
3. Informatie en huisvesting	199
4. Financien	202
5. Opvolging en aanbevelingen.....	206
Paragraaf 3 Grote projecten	207
1. Spoorprojecten (programma infrastructuur)	208
1. Overzicht grote projecten	213
2. Thialf (Heerenveen, stad van Sport) (programma mienskip).....	220
3. Europese watertechnologiehubs (programma economie).....	222
4. De Nieuwe Afsluitdijk (programma's infrastructuur, omgeving en economie).....	223
4a. Programma De Nieuwe Afsluitdijk	224
4b. Vismigratierivier	227
4c. De bruggen en de sluis Kornwerderzand.....	229
5. Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)	232
6. Gebiedsontwikkelingsplan Franekeradeel - Harlingen (programma mienskip).....	233
7. Uitvoering natuuropgave	235
8. Breed cofinancieringsbudget.....	239
9. Corona maatregelen	246
Financiën.....	248
Voorstel begrotingswijzigingen PS.....	249
Rapportage wijzigingen onder mandaat GS	252
Ontwikkeling financieel kader	254
Treasury: financiering en beleggingen	257
Bijlagen	259
Bijlage I Begrotingswijzigingen PS.....	260
Bijlage II Aansluiting tussen de begroting 2023 en de 2e bestuursrapportage 2022.....	261
Bijlage III Aanvullingen op of verbeteringen van subsidiestaat begroting 2022 (bedragen x € 1.000,-)	268
Bijlage IV Overzicht investeringen	281
Bijlage V Afgehandelde aanbevelingen.....	282
Bijlage VI Lijst openstaande moties en toezeggingen	284

Inleiding

Inleiding

In deze tweede bestuursrapportage van 2022 leggen wij verantwoording af door het schetsen van de ontwikkelingen en het geven van inzicht in de voortgang van het beleid na vaststelling van de begroting 2022.

Deze bestuursrapportage wordt opgenomen in de digitale omgeving van 2022. Net als bij de begroting 2022 hebben Statenleden bij de bestuursrapportage de mogelijkheid om teksten te markeren, aantekeningen te maken en die met elkaar te delen.

We leveren veel inspanningen om de gewenste resultaten, zoals opgenomen in de begroting 2022, te realiseren. We liggen voor het merendeel op koers. Wel zien dat ook in de bestuursrapportage budgetten naar de komende jaren worden doorgeschoven (kasritmewijzigingen). Dit heeft tot gevolg dat sommige resultaten later in de tijd worden gerealiseerd en dit terug te zien in oranje scores op de indicator 'Tijd'.

Er worden in deze bestuursrapportage een aantal voorstellen/begrotingswijzigingen ingediend die ten gunste (+) dan wel ten laste (-/-) van het begrotingssaldo komen. Dit betreft zowel wijzigingen onder PS- als GS-mandaat. Voor de jaren 2022 t/m 2026 worden per saldo de volgende bedragen aan het begrotingssaldo toegevoegd c.q. onttrokken (x € 1 miljoen).

2022	2023	2024	2025	2026
-15,4	-3,8	-4,7	-4,2	-4,5

Toevoegingen en onttrekkingen

Bovenstaande toevoegingen en onttrekkingen aan het begrotingssaldo betreffen zowel de begrotingswijzigingen PS als begrotingswijzigingen onder mandaat GS.

Voor een nadere toelichting op de PS-begrotingswijzigingen wordt verwezen naar bijlage I "Begrotingswijzigingen PS", zoals opgenomen in de tweede bestuursrapportage. Naast de begrotingswijzigingen die van invloed zijn op het begrotingssaldo, zijn in deze bijlage ook de overige begrotingswijzigingen opgenomen, zoals bijvoorbeeld voorstellen tot aanpassing van het bestedingsritme tijdelijke budgetten.

Naast de begrotingswijzigingen PS zijn ook een aantal wijzigingen onder het mandaat van GS verwerkt. De wijzigingen onder mandaat GS worden nader toegelicht in paragraaf 5.2.

Samenvatting

Samenvatting financieel

Per beleidsprogramma wordt in deze bestuursrapportage een toelichting gegeven op zowel de verwachte beleidsmatige als de verwachte financiële afwijkingen aan het eind van 2022 ten opzichte van de begroting 2022. Onderstaande tabel toont per beleidsprogramma de totale begroting, de voorgestelde begrotingswijzigingen, de totale bestedingen tot 1 september en de vastgelegde verplichtingen die in 2022 naar verwachting tot betaling leiden.

De accountant heeft in het accountantsrapport bij de jaarrekening 2021 een opmerking gemaakt over het sturend vermogen van de provincie in verband met de hoge onderbesteding van budgetten bij de jaarrekening. Onderstaand is daarom voor het integrale inzicht een toelichting opgenomen op de openstaande saldi in deze bestuursrapportage.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat er aan de lastenkant € 245,2 mln. besteed is en er voor € 112,6 mln. verplichtingen in de boeken staat. Dit resulteert ten opzichte van de begroting (incl. begrotingswijzigingen) in een saldo van € 174,0 mln. waarvoor nog geen verplichtingen zijn vastgelegd. Voor een groot deel hebben de saldi betrekking op reguliere (structurele) budgetten die in 2022 conform begroting worden besteed. Onderstaand wordt per programma ingegaan op een aantal grote posten toe die in 2022 eveneens tot besteding komen.

Programma 2 Infrastructuur

Het restant van € 23,7 mln. bij de structurele budgetten betreft hoofdzakelijk de middelen voor OV (concessie/gebruikersvergoeding/index en meerwerk) circa € 19,4 mln. Inmiddels is de OV-beschikking t/m 10 december de deur uit en gaat de overbruggingsconcessie per 10 december in. De verwachting is dan ook dat de OV-middelen besteed worden. Het overige deel betreft middelen voor beheer en onderhoud en deze worden dit jaar nog besteed.

Bij de tijdelijke budgetten bedraagt het restbudget € 23,6 mln. De resterende te besteden middelen hebben hoofdzakelijk betrekking op RSP gelden (€ 14,3 mln.) en de subsidie voor fietsveiligheid (€ 8 mln.). De RSP gelden hebben betrekking op de grote projecten welke in de afronding zitten, verwerking van deze post vindt dit jaar plaats. Voor het subsidieplafond voor bestrijding fietsonveiligheid zijn inmiddels subsidieaanvragen ontvangen.

Programma 3 Omgeving

Programma natuur zit in de opstartfase. Met name de juiste wijze van financiering aan de partners wordt nader onderzocht. De uitkomst hiervan kan in het laatste kwartaal effect hebben op de nog te besteden middelen. Dit kan leiden tot grote bedragen die worden uitgekeerd aan de partners (rond de € 4 mln.). Indien dit niet lukt vloeien deze middelen weer terug naar de balans (Overlopende passiva).

Daarnaast is er ook budget (rond de € 3 mln.) voor de Rijksregeling 'Provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden'. Hierop zijn nog geen uitgaven gedaan maar dit bedrag wordt volledig belegd dit jaar met aankopen.

Voor de Rijksregeling 'Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027' staat voor dit jaar nog meer dan € 5 mln. begroot om uit te geven. In het laatste kwartaal van dit jaar komt er een subsidieregeling waardoor het hele bedrag wordt doorbetaald aan een aantal Friese gemeenten en Wetterskip Fryslân.

De provincie neemt deel aan een tweetal Europese LIFE-projecten (All4Biodiversity en GrassBirds Habitats). Omdat deze projecten nu in de uitvoeringsfase komen is het kasritme hiervan zo goed mogelijk ingeschat.

Programma 4 Economie

De Stichting De Kanselarij is in gesprek met de kopende partij en is de notaris bezig met het opstellen van de documenten. Hierbij is de verwacht dat deze middelen (€ 0,44 mln.) dit jaar worden ingezet.

Programma 5 Mienskip

Wat betreft subsidies zien we dat er de komende periode nog de nodige aanvragen binnen openstaande subsidieplafonds beschikt zullen worden, zoals de Subsidieregeling Dorpsontwikkelingsmaatschappijen Fryslân (DOM).

Daarnaast zullen enkele regelingen nieuw of opnieuw worden opengesteld, waaronder Materiële instandhouding Frysk, welke gekoppeld is aan de start van een schooljaar. Ook zien we dat er een aantal grote aanvragen voor projectsubsidies in de pijplijn zitten. Uit die aanvragen blijkt dat de projectperiode nog in 2022 start, bijvoorbeeld een aanvraag van FSP voor Slimme Groei binnen Gastvrij Fryslân, een aanvraag van de gemeente Leeuwarden voor Cofinanciering van de rijksregeling Volkshuisvestingsfonds en meerdere aanvragen voor de uitvoering van het coronaherstelpakket No en Moarn II. De verwachting is dat deze aanvragen dit jaar worden beschikt. Gegeven de regels over 'lastneming subsidies' betekent dit dat deze verplichtingen ten laste van 2022 zullen worden gebracht.

Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen

Voor de gebiedsontwikkeling WTC (voorwaardelijk budget) zijn de laatste projectwijzigingen doorgegeven. De beschikking wordt dit jaar verleend, totaal € 5 mln.

Middelen van derden

Gebruikelijk is om in december een begrotingswijziging onder het mandaat van het college door te voeren met betrekking tot de bijdragen van derden. Hieronder vallen ook de specifieke uitkeringen van het Rijk (Overlopende Passiva). Dit betreft dan zowel nieuw ontvangen inkomsten of nog niet bestede middelen vanuit de SPUK's. Waar nodig zal de begroting daar nog op worden aangepast.

<i>Exploitatie- Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2022 incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotings- wijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen 2022 per 1-9	Saldo
Lasten					
Programma 1 - Bestuur	19.679	-268	11.131	3.446	4.834
Programma 2 - Infrastructuur	142.589	-3.661	61.876	23.883	53.169
Programma 3 - Omgeving	183.653	-24.802	57.774	43.101	57.976
Programma 4 - Economie	42.797	-11.235	14.221	10.018	7.323
Programma 5 - Mienskip	77.504	-8.736	41.769	10.019	16.979
Programma 6 - Bedrijfsvoering	84.908	2.362	55.887	21.139	10.243
Programma 7 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	35.952	-8.945	2.590	975	23.441
Totaal Lasten	587.081	-55.285	245.248	112.582	173.965
Baten					
Programma 1 - Bestuur	1.275	0	670	0	605
Programma 2 - Infrastructuur	7.397	1.700	2.608	0	6.490
Programma 3 - Omgeving	59.592	-1.631	8.252	0	49.708
Programma 4 - Economie	4.652	-800	1.612	0	2.240
Programma 5 - Mienskip	2.617	0	866	0	1.751
Programma 6 - Bedrijfsvoering	1.004	0	706	0	298
Programma 7 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	325.572	-1.281	205.712	0	118.579
Totaal Baten	402.109	-2.012	220.426	0	179.671
Baten-Lasten	-184.972	53.273	-24.822	-112.582	5.706
Vorming van reserves (lasten)	48.660	30.577			
Beschikking over reserves (baten)	244.563	-38.120			
Begrotingssaldo	10.931	-15.424			

Begrotingssaldo na wijziging

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo bij begroting	10,9	1,3	13,2	23,5	3,7
GS wijziging 2e berap 2022	0	0	0	0	0
Begrotingssaldo	10,9	1,3	13,2	23,5	3,7
PS wijziging 2e berap 2022	-15,4	-3,8	-4,7	-4,2	-4,5
Begrotingssaldo na wijziging	-4,5	-2,6	8,5	19,3	-0,7

Inzicht in vrijval

In de Statencommissie van 2 november 2016 is bij de 2e bestuursrapportage 2016 gevraagd om een samenvattend overzicht van zowel de vrijval, als van de voorstellen ten laste van het begrotingssaldo en het totaal van wijzigingen van het bestedingsritme. Destijds is toegezegd dat dit overzicht in de samenvatting van de bestuursrapportage zal worden opgenomen. Onderstaand treft u dit overzicht aan.

(bedragen x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025	2026
Vrijval	2,3	0,7	0,0	0,1	0,1
Voorstellen tlv begrotingssaldo	-17,5	-4,5	-4,7	-4,3	-4,6
Bestedingsritme tijdelijke budgetten	-27,6	24,8	1,7	1,1	0,0
Mutaties reserves	-35,0	17,3	14,2	-2,0	-0,4

Totaaloverzicht

Het totaaloverzicht van de begrotingswijzigingen is opgenomen bij het onderdeel financiën, “voorstel begrotingswijzigingen PS”. De wijzigingen zelf, inclusief een nadere toelichting op de nummering van de begrotingswijzigingen, is opgenomen in bijlage I “begrotingswijzigingen PS”.

Bij de begrotingswijzigingen die onder het mandaat van Gedeputeerde Staten vallen kan ook sprake zijn van vrijval of kunnen kosten ten laste van het begrotingssaldo worden gebracht.

Bij het onderdeel financiën “rapportage wijzigingen onder mandaat GS” zijn deze begrotingswijzigingen, inclusief toelichting, opgenomen.

Beleidsprogramma 1: Bestuur

Portefeuillehouders

Commissaris van de Koning Arno Brok en gedeputeerde Friso Douwstra

Beleidsveld 1.1 Provinciale Staten en Statengriffie

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 1.1

We willen bereiken dat Provinciale Staten als geheel en de Statenleden individueel in staat zijn om hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol zo goed mogelijk uit kunnen voeren. De Statengriffie ondersteunt, adviseert en informeert Provinciale Staten hierbij.

We willen de drempel tussen Provinciale Staten en de inwoners van Fryslân verlagen en zorgen dat het werk van Provinciale Staten meer bekendheid krijgt Fryslân.

We streven naar een evenwichtig samenspel tussen PS en GS waarbij de griffie en de ambtelijke organisatie (met respect voor elkaars rollen) Provinciale Staten optimaal bedienen.

Stand van zaken gewenste resultaten

De griffie werkt volgens een door het Presidium vastgesteld werkplan

Beleid

Tijd

Geld

We werken volgens een (jaar-)kalender en stemmen deze periodiek af met GS.

Beleid

Tijd

Geld

We maken alle relevante Stateninformatie digitaal toegankelijk en verbeteren continu de digitale dienstverlening.

Beleid

Tijd

Geld

We brengen de provinciale politiek onder de aandacht van zoveel mogelijk inwoners van Fryslân

Beleid

Tijd

Geld

We laten inwoners kennis maken met de politiek, door diverse activiteiten te organiseren zoals het statenspel, het Fries jeugdparlement en de gast van de staten

Beleid

Tijd

Geld

We betrekken jongeren actief bij de politiek vanuit een integraal plan rondom jongerenparticipatie. Hierbij werken we ook samen met andere overheden (o.a. de provincie Zeeland)

Beleid

Tijd

Geld

We stimuleren het gebruik van startnotities.

Beleid

Tijd

Geld

We noteren alle moties, toezeggingen, en aanbevelingen van de NRK en bewaken de tijdige afhandeling er van

Beleid

Tijd

Geld

We verbeteren, waar mogelijk, provinciaal beleid en planning- en controlproducten. We maken deze (digitaal) toegankelijker en transparanter. In 2022 verwerken we de uitkomsten van de hiervoor gestarte pilot

Beleid

Tijd

Geld

We geven een vervolg aan het introductie- en opleidingsprogramma voor Statenleden, waarbij kennisbehoefte van Statenleden leidend is

Beleid

Tijd

Geld

We leggen verbindingen en onderhouden contacten binnen de ambtelijke organisatie (bijvoorbeeld door periodiek overleg tussen Statenadviseurs en belangrijkste contactpersonen binnen de opgaveteams)

Beleid

Tijd

Geld

Wij brengen de werkzaamheden van de griffie en Provinciale Staten actief onder de aandacht bij de ambtelijke organisatie (bijvoorbeeld door het organiseren van de cursus 'politieke sensitiviteit')

Beleid

Tijd

Geld

Wij verzorgen de verstrekking en de afrekening van de subsidies aan de Provinciale Statenfracties volgens de verordening ondersteuning Statenfracties 2017

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Vergaderstukken Provinciale Staten, commissies en Steatemark	Tijdige aanlevering conform het Reglement van Orde	100%	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Besluiten/ingekomen stukken Provinciale Staten	Tijdige afhandeling (binnen 10 dagen na besluitvorming)	100%	
Bewaken afhandeling moties en toezeggingen	Provinciale Staten zijn geïnformeerd over afhandelingstermijn van moties en toezeggingen	100%	
Werken volgens een Communicatieplan	Vastgesteld plan door het presidium	100%	
Aanpak jongeren participatie vanuit integraal plan.	Vastgesteld plan door het presidium	100%	
Opleidingsprogramma Provinciale Staten	Vastgesteld opleidingsprogramma door het presidium	100%	
Subsidieverstreking Statenfracties	Subsidieverstreking volgens de verordening ondersteuning Statenfracties 2017	100%	

Toelichting indicator

Werken volgens een Communicatieplan: Richting de verkiezingen is een plan van aanpak vastgesteld door het Presidium. Een nog op te stellen communicatieplan maakt deel uit van de aanpak. Dat plan is nog niet vastgesteld, vandaar dat de indicator op 'oranje' is gezet.

Beleidsveld 1.2 Gedeputeerde Staten

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 1.2

Een effectief en efficiënt functionerend college van Gedeputeerde Staten.

Stand van zaken gewenste resultaten

‘Geluk op 1’ is de centrale ambitie in ons bestuursakkoord. Om dat te bereiken streven we naar het vergroten van de brede welvaart in Fryslân. We lagen in 2021 op koers, maar corona en de aanpak daarvan stellen ons voor grote uitdagingen.

Beleid

Tijd

Geld

Elke gedeputeerde heeft een bestuursadviseur en secretaresse

Beleid

Tijd

Geld

De Commissaris van de Koning krijgt ondersteuning van het kabinet en een communicatieadviseur

Beleid

Tijd

Geld

De bestuursadviseurs en communicatieadviseur ondersteunen de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning met perswoordvoering, het voorbereiden van publieke optredens en geven algemene advisering.

Beleid

Tijd

Geld

Het college van Gedeputeerde Staten werkt zo veel mogelijk digitaal

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
-----------	-----------	--------------------	------------------

Afspraken Gedeputeerde Staten/Provinciale Staten	Beantwoording Statenvragen binnen 30 dagen	95%	
	Nakomen uitvoeren moties	95%	
	Nakomen toezeggingen	95%	
	Tijdige aanbieding stukken bij Provinciale Staten	95%	

Beleidsveld 1.3 Commissaris van de Koning

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 1.3

In zijn rol als rijksorgaan heeft de Commissaris van de Koning (CdK) verschillende taken namens het Rijk. Deze zijn uitgewerkt in een ambtsinstructie. Wij zorgen ervoor dat hij deze rijkstaken goed kan uitvoeren.

Naast deze rijkstaken heeft de Commissaris van de Koning een belangrijke rol als boegbeeld en voorzitter van het provinciale bestuur.

Stand van zaken gewenste resultaten

De CdK ziet toe op een ordelijk verloop van procedures voor benoemingen, herbenoemingen en ontslag van burgemeesters

Beleid

Tijd

Geld

De CdK brengt met regelmaat bezoeken aan de gemeenten in de provincie

Beleid

Tijd

Geld

De CdK adviseert over de voorstellen voor het verlenen van Koninklijke onderscheidingen (lintjes), over predicaten Koninklijk en Hofleverancier, en ook over Koninklijke erepenningen

Beleid

Tijd

Geld

De CdK onderhoudt de contacten met het Koninklijk Huis. Hij ontvangt de Koning wanneer deze Fryslân bezoekt en geleidt verzoeken aan het Koninklijk Huis door

Beleid

Tijd

Geld

De CdK bevordert de samenwerking van de besturen van provincie, gemeente en waterschap met rijksambtenaren en met de krijgsmacht. Daarnaast bemiddelt hij bij problemen op het gebied van (inter)bestuurlijke verhoudingen

Beleid

Tijd

Geld

De CdK houdt bestuurlijk toezicht op de Veiligheidsregio Fryslân

Beleid

Tijd

Naast de monitoring en coördinatie van de actuele situatie rondom covid-19, heeft de regering twee extra onderscheiden opdrachten voorgelegd aan de veiligheidsregio's: (1) coördineer de realisatie van opvang van vluchtelingen uit Oekraïne; en (2) zorg voor een coördinatiepunt voor COA-opvang van asielzoekers uit andere landen. Als gevolg is de toezichthoudende rol door de commissaris van de Koning en zijn kabinet – die door covid-19 al bovengemiddeld was – fors uitgebreid. Er is sprake van wekelijks bestuurlijke afstemming, met de benodigde voorbereiding en dossiervorming. De hoge prioriteit van het vraagstuk vraagt extra aandacht en inzet.

Geld

Zie bovenstaande toelichting.

De CdK rapporteert aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de uitvoering van zijn rijkstaken. Hij kan gevraagd of ongevraagd advies geven aan de regering of de ministers

Beleid

Tijd

Geld

De CdK heeft een belangrijke representatieve functie

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Ambtsbezoeken aan de Friese gemeenten	Aantal bezoeken	4	
Klankbordgesprekken burgemeesters	Aantal gesprekken	10	

Beleidsveld 1.4 Kwaliteit van het bestuur

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 1.4

Kwaliteit provinciaal bestuur

Als (provinciale) overheid willen we een goed functionerende bestuurslaag zijn. Dat zit om te beginnen in een aantal bijna 'eeuwige' waarden: betrouwbaarheid, rechtmatigheid, onpartijdigheid. Die streven we onder andere na in de manier waarop we samenwerken en opereren ten aanzien van besluitvorming en de behandeling van bezwaren daartegen.

Nederland staat de aankomende kabinetsperiode voor majeure maatschappelijke opgaven (zoals energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, veenweide-aanpak), die bestuurlijke grenzen overstijgen, en waar het kabinet samen met de decentrale overheden in moet optrekken. Dit zijn vraagstukken die 'in de regio' hun gebiedsspecifieke beslag moeten krijgen. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben ieder hun eigen taken en verantwoordelijkheden, maar een effectieve aanpak van dit soort vraagstukken vereist bestuurlijke samenwerking over de grenzen heen. Juist als middenbestuur weet de provincie dat het draait om het verbinden van de juiste partijen op verschillende schaalniveaus. Wij willen ons inspannen om de bestaande overheidssamenwerking te optimaliseren en ons in Fryslân verder 'als één overheid' te organiseren.

Rol en positie

Kwalitatief goed bestuur houdt ook het vermogen tot vernieuwing en aanpassing in. De maatschappij verandert, en onze rol zou daarmee ook moeten veranderen. Ook willen we 'ontregelen': bureaucratie en overbodige regels verminderen of minimaal vereenvoudigen. Omdat iedere opgave een eigen schaal kent, is ten slotte van belang dat de provincie hier flexibel mee kan omgaan, zowel zelf als in samenwerking met partners.

Samen met onze mede-overheden zullen we een verdere bijdrage leveren aan het maatschappelijk en economisch herstel na de covid-19 crisis. In IPO-verband hebben we samen met de beide andere koepelorganisaties Unie van Waterschappen (UvW) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een gemeenschappelijke agenda voor de aankomende kabinetsperiode opgesteld (als opvolger van het Interbestuurlijk Programma (IBP)): binnen het kabinetsaanbod "Krachtig groen herstel van Nederland" kunnen de provincies - democratisch gelegitimeerd, regionaal, samenhangend - bijdragen aan een effectieve aanpak.

Kwaliteit openbaar bestuur

In recente adviezen van gezaghebbende instanties zoals de Raad voor het Openbaar Bestuur ("Rol nemen, ruimte geven", "Rust-Reinheid-Regelmaat", "Droomland of niemandsland. Uitgangspunten voor het besturen van regio's" en de Raad van State ("Voorlichting over interbestuurlijke verhoudingen") wordt aandacht besteed aan de noodzaak om in de regio de uitvoeringskracht van de gezamenlijke overheden te borgen en te maximaliseren. Tegelijk blijkt ook dat die samenwerking in de praktijk nog niet zo gemakkelijk te realiseren is, zo is ook vastgesteld door de commissie Ter Haar (Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen, "Als één overheid slagvaardig de toekomst tegemoet").

Naast de verantwoordelijkheid voor ons eigen functioneren als bestuur heeft de provincie als kerntaak toe te zien op de kwaliteit van het Friese lokaal bestuur. Het doel daarbij is het bevorderen van duurzaam financieel gezonde en bestuurskrachtige Friese gemeenten. Met name de financiële positie van de Friese gemeenten staat op dit moment door de tekorten binnen het sociaal domein onder druk. Gemeenten worden bovendien geconfronteerd met de economische en sociale gevolgen van de coronacrisis. Van welke aard en hoe groot de omvang van de financiële gevolgen zijn, is nog niet met zekerheid vast te stellen. Wel is duidelijk dat dit nog gedurende langere tijd merkbaar zal zijn. Daarnaast zal de komende periode ook een bredere discussie over de gemeentefinanciën plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld over de herijking van het gemeentefonds waarvoor nu een herzien voorstel ter advisering voorligt bij de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB). Deze ontwikkelingen hebben een enorme impact op de toekomstige financiële situatie van de gemeenten en daarmee ook op de lokale bestuurskracht van de Friese gemeenten. De provincie zal waar mogelijk ook een rol spelen in deze discussie. Het is van belang om de goede contacten met de gemeenten te onderhouden en hen te ondersteunen waar mogelijk.

In eerste instantie zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor hun bestuurskwaliteit. Waar mogelijk willen we ook kijken waar we gezamenlijk met gemeenten tot modernisering van het Friese bestuur kunnen komen. Binnen deze kerntaak valt ook het bevorderen van de bestuurlijke integriteit en weerbaarheid. Hiertoe willen wij de bewustwording van de risico's van ondermijnende criminaliteit ten aanzien van het Friese openbaar bestuur als geheel vergroten.

In het Interbestuurlijk programma hebben Rijk, IPO en VNG afgesproken dat samengewerkt wordt aan vernieuwing van het interbestuurlijk en financieel toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en past bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven.

Vernieuwing van het bestuur in Fryslân

Zoals we al aangaven valt onder goed besturen ook het vermogen tot vernieuwing en aanpassing. In 2020 brachten we een discussienotitie bestuurlijke vernieuwing uit om in Fryslân breed de discussie aan te gaan waar besturen en vooral daarin samenwerken in Fryslân heen zouden moeten gaan. Een begin met de discussie daarover maakten we al in de tweede helft van 2020 maar willen we doortrekken in 2022 naar concrete initiatieven en maatregelen. Ook gaven we onze visie op regionale samenwerking weer in de startnotitie regionale samenwerking en de manier waarop we beter met maatschappelijke initiatieven willen omgaan in de beleidsbrief Grote integrale maatschappelijke initiatieven die op moment van schrijven onderweg zijn naar Provinciale Staten voor behandeling.

Stand van zaken gewenste resultaten

Met (samenwerkende clusters van) gemeenten hebben we periodiek bestuurlijk overleg, op basis van beleidsambities op terrein van bestuur en financiën, ook in relatie tot Covid en in het licht van de raadsverkiezingen/nieuwe bestuursperiode.

Beleid

Tijd

Geld

Tevens hebben wij periodiek overleg met het bestuur van de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) over zaken van gemeenschappelijk belang

Beleid

Tijd

Geld

We versterken de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit verder in onze eigen werkprocessen en we geven samen met onze ketenpartners een impuls aan het blijvend versterken van de Friese overheidsketen.

Beleid

Tijd

Geld

De subsidieregeling is opengesteld tot eind 2022. Tot op heden heeft slechts 1 gemeente een aanvraag ingediend.

We voeren een aantal pilots op het terrein van bestuurlijke vernieuwing uit, alleen of (bij voorkeur) in samenwerking met onze bestuurlijke en andere partners

Beleid

Tijd

Geld

We voeren de nieuwe werkwijze voor omgang met grote integrale maatschappelijke initiatieven in

Beleid

De beleidsbrief betreft de binnenkomst van grote initiatieven en die wordt toegepast. Echter de verdere ontwikkeling en uitvoering van initiatieven is in de beleidsbrief niet geoperationaliseerd. Ook blijken de drie in de beleidsbrief aangegeven financiële routes (benutten bestaande budgetten, de VAR gebruiken en het instellen van een aparte reserve voor grote maatschappelijke initiatieven) zeer beperkt resp. niet uitvoerbaar. Het praktisch ontbreken van financiën voor uitvoering is een obstakel om met partners (overheden en initiatieven) tot concrete projectresultaten komen. Dit betekent vertraging in de uitvoering en cancelling van Mienshipsprojecten met publieke waarde.

Tijd

Zie bovenstaande toelichting.

Geld

Zie bovenstaande toelichting.

We gaan van start met de nieuwe werkwijze(n) voor regionale samenwerking

Beleid

Tijd

Geld

IBT is voor het eerst in 2022 risicogericht en afgestemd op de betreffende gemeenten en Wetterskip (maatwerk)

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Versterken kwaliteit openbaar bestuur	Op verzoek van gemeenten overdragen van informatie en kennis over wet- en regelgeving rond herindelings- en samenwerkingstrajecten en over mogelijkheden om de weerbaarheid van het Friese openbaar bestuur te bevorderen. Uitvoeren beleidsbrief participatie Doorontwikkeling digitaal participatieplatform	5	
IBT toezicht op maat risicogericht	Alle gemeenten en Wetterskip Fryslân zijn in 2022 bezocht en op de hoogte van de bedoeling van het vernieuwde IBT toezicht, waarbij de risico's in hun medebewindstaken in beeld zijn.	19	
Financieel toezicht	Onderhouden van contacten met gemeenten over de brede financiële ontwikkeling van gemeenten. Hiertoe worden jaarlijks gesprekken gevoerd met alle gemeenten.	18	

Beleidsveld 1.5 Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 1.5

Het is van belang dat de schaal waarop nieuwe maatschappelijke vraagstukken zich manifesteren goed aansluit bij de schaal van beleidsontwikkeling en -uitvoering. Iedere opgave kent in feite een andere schaal en de provincie is niet altijd de enige (overheids)partij die betrokken is bij het formuleren van een aanpak voor een dergelijke opgave. Daarom is het belangrijk dat de provincie hierop kan inspelen en hierin haar samenwerking flexibel mee kan omgaan (responsiviteit en adaptiviteit). Wij kiezen hierbij voor een rolinvulling die past bij een specifieke opgave en die past bij onze (wettelijke) taken, rollen en kwaliteiten.

De decentrale overheden in Fryslân staan voor grote maatschappelijke opgaven, van het investeren in leefbaarheid tot klimaatadaptatie tot een sterke economie en werkgelegenheid. Met de complexiteit van de opgaven neemt het belang van samenwerking in de regio - tussen gemeenten, Wetterskip Fryslân en de provincie én met maatschappelijke en economische partners - bij de totstandkoming van publieke waarde toe. De uitkomsten van een lopend onderzoek naar Fryslân als 'Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem' (BRE) worden in het najaar van 2021 opgeleverd, waarna wij in 2022 - samen met onze bestuurlijke en maatschappelijke partners - aan de slag gaan met de implementatie van de aanbevelingen over hoe de samenwerking binnen het bestuurlijke ecosysteem in Fryslân zinvol versterkt kan worden.

Bij de aanpak van maatschappelijke vraagstukken is de provincie gericht op samenwerking met andere, al dan niet bestuurlijke, partijen. Samenwerken doen we met gemeenten en wetterskip in regiodeals en samenwerkings- /streekagenda's, waarbij de opgaven van de regio centraal staan. Voorbeelden hiervoor zijn leefbaarheid, landschap en economie. We zetten deze regionale samenwerking voort met de stuurgroepen in de vijf regio's en bieden daarin meer ruimte voor maatwerk per gebied. Dit betreft zowel de inhoud, financiële verdeelsleutel en organisatie. In de meeste regio's spelen "gebiedseigen" thema's. Thema's waar alle partijen belang bij hebben en die wij de komende jaren gezamenlijk willen oppakken.

De bestuurlijke overleggen tussen de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) en de gemeente Leeuwarden ter bevordering van de Friese samenwerking van overheden worden ook in 2022 voortgezet. Naast het afstemmen van actuele zaken, de Friese bestuurdersdag en het bevorderen van 'horizontaal besturen', worden ook de laatste ontwikkelingen besproken wat betreft bestuurlijke samenwerking (o.a. omgevingsvisie, regionale energiestrategie, sociaal domein, gemeenschappelijke regelingen) evenals samenwerking in bedrijfsvoering (o.a. lokale belastingen, digitale agenda, Fryske Flekspool).

Internationaal zoeken we de samenwerking op Europese programma's en interprovinciaal werken we samen binnen het IPO op verschillende beleidsthema's zoals bijvoorbeeld Stikstof en de aanpak van de Coronacrisis. In SNN-verband werken we met de drie noordelijke provincies vooral samen op de economische thema's. We kennen verder het bestuurlijk arrangement met Zeeland en het ministerie van BZK, het bestuurlijk overleg Friese samenwerking van overheden en tot slot werken we ook samen met allerlei partijen via onze lobby-activiteiten in Den Haag en Brussel. Vanwege zowel maatschappelijke ontwikkelingen als wettelijke verplichtingen leggen we u in 2022 deels gezamenlijk met andere overheden ontwikkeld participatiebeleid voor.

Medio 2021 hebben GS en het Dagelijks Bestuur van het Wetterskip Fryslân afgesproken om de samenwerking verder te verbeteren. De basis hiervoor wordt gevormd door de aanbevelingen vanuit het adviesrapport, dat beide besturen hiertoe hebben laten opstellen. In 2022 werken we verder aan de opvolging van deze aanbevelingen. Beide besturen committeren zich aan dit traject, in het besef dat we als overheden ten dienste staan van de Fryske mienskip, inwoners, bedrijven, gasten, en ook natuur, landschap, lucht en water. Het belang van Fryslân staat voorop.

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2022 organiseren we mee en nemen we deel aan het Noord-Nederlandse programma van de European Week of Regions and Cities (EWCR)

Beleid

Tijd

Geld

We organiseren in 2022 een Fryslân-dei in Brussel

Beleid

Tijd

Geld

We leveren in 2022 inzet voor het functioneren van het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) en gebruiken het orgaan om de ontwikkelingen in het Waddengebied te bespreken

Beleid

Tijd

Geld

Via het Programma Rijke Waddenzee draagt de provincie bij aan de duurzame ontwikkeling van het Waddengebied

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 is in alle vijf regio's de bestuurlijke samenwerking operationeel en zoeken daarbij de verbinding met de parallelle processen De Friese Aanpak en Bestuurlijk overleg Friese samenwerking van overheden

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 gaan we bij meerdere vraagstukken de bevolking betrekken via het Fries digitaal platform en/of de meningspeilingen van het Friese sociaal Planbureau

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 gaan we een voortvarende start maken als provincie waarin geëxperimenteerd wordt met vernieuwend samenwerken, dit volgens de overeenkomst daarover met Zeeland en BZK

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 wordt aan uw Staten nieuw participatiebeleid voorgelegd ter besluitvorming

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Lobby	Mede-organiseren van en deelnemen aan het Noord-Nederlandse programma van de European Week of Regions and Cities (EWCR 2022) in Brussel	Gereed	
	Organiseren Fryslân dei	Gereed	
Wadden	De provincie draagt (o.a. financieel) bij aan de realisatie van het	Gereed	

	Programma Naar een Rijke Waddenzee 2019-2022.		
--	--	--	--

Inzet beschikbare middelen programma 1 Bestuur

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	9.661	-70	4.390	558	4.643
Niet structureel	10.018	-198	6.741	2.888	191
Totaal Lasten	19.679	-268	11.131	3.446	4.834
Baten					
Structureel	1.254	0	605	0	650
Niet structureel	21	0	66	0	-45
Totaal Baten	1.275	0	670	0	605
Lasten-Baten	18.404	-268	10.461	3.446	4.229

Uitgebreide financiële tabel

Exploitatie	Bedragen x € 1.000	Begroting inclusief vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgestelde verplichting per 1-9	Saldo
Lasten						
	Structurele budgetten	8.620	-79	3.635	377	4.529
	Overlopende Passiva	946	0	691	181	73
	Overhead	95	9	63	0	41
Structureel		9.661	-70	4.390	558	4.643
	Tijdelijke budgetten	10.018	-198	6.741	2.888	191
	Voorzieningen	0	0	0	0	0
Niet structureel		10.018	-198	6.741	2.888	191
Totaal Lasten		19.679	-268	11.131	3.446	4.834
Baten						
	Structurele budgetten	309	0	20	0	289
	Overlopende Passiva	946	0	585	0	361
Structureel		1.254	0	605	0	650
	Tijdelijke budgetten	21	0	21	0	0
	Voorzieningen	0	0	45	0	-45
Niet structureel		21	0	66	0	-45
Totaal Baten		1.275	0	670	0	605
Lasten-Baten		18.404	-268	10.461	3.446	4.229

Voorstel begrotingswijziging

II 1 Vrijval Noordelijke rekenkamer

V B 1 Bestedingsritme Bestuurlijke vernieuwing

Beleidsprogramma 2: Infrastructuur

Portefeuillehouders

Gedeputeerde Avine Fokkens

Beleidsveld 2.1 Algemeen beleid en verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 2.1

Onze plannen en beleidskaders zijn toegesneden op de actuele ontwikkelingen. Daarvoor monitoren we de verkeersontwikkelingen, meer dan voorheen (oa. vanwege nieuwe wetgeving zoals SWUNG 2). Met het Rijk en met gemeenten maken we afspraken over ontwikkeling en uitvoering van beleid.

Provincie Fryslân heeft in oktober 2019 het Klimaatakkoord ondertekend én in september van 2020 een Omgevingsvisie vastgesteld. Beide vragen om uitwerking in zogenoemde regionale mobiliteitsprogramma's (RMP's). Wij werken samen met gemeenten en andere betrokken partijen aan de uitvoering van het Friese RMP. Dit RMP, met een beleidsdeel en een programmadeel, zal in 2022 in werking treden. Het is daarmee ook de leidraad voor programmering en uitvoering van werkzaamheden op het gebied van mobiliteit. In het RMP formuleren we het nieuwe mobiliteitsbeleid en hoe we verduurzaming van mobiliteit vorm gaan geven.

Aan de meeste landelijke thema's op het gebied van slimme en duurzame mobiliteit doet Fryslân mee. Verduurzaming van de mobiliteit moet bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Zo is Fryslân binnen Noord-Nederland trekker voor de Regionale Agenda Laadinfrastructuur (RAL). De RAL geeft uitvoering aan de ambities uit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) zodat we straks overal, makkelijk en slim kunnen laden. Ook het thema deelfietsen (fietsen die iedereen kan gebruiken) wordt vanuit Fryslân opgepakt.

We werken aan afspraken met het Rijk en andere partners over de verduurzaming van het Openbaar Vervoer. In 2016 hebben Rijk en Provincies het bestuursakkoord 'Emissieloos regionaal openbaar vervoer per bus' ondertekend. De ambitie is om uiterlijk in 2030 het regionaal busvervoer volledig emissievrij te laten zijn (zie ook 2.4).

Om geluid van wegverkeer verder te beperken wordt invulling gegeven aan de implementatie van nieuwe Europese wetgeving (SWUNG 2).

Met het nationale Strategische Plan Verkeersveiligheid (SPV2030) streven het Rijk, provincies, gemeenten en andere partijen naar het structureel verbeteren van verkeersveiligheid middels een gezamenlijke, proactieve en risico-gestuurde aanpak. Het SPV2030 is door betrokken partijen in Fryslân vertaald naar een regionaal Meerjaren Uitvoeringsprogramma 2021-2025 (2020). Speerpunten uit dit regionale uitvoeringsprogramma zijn onder andere activiteiten gericht op de risicodoelgroepen ouderen en fietsers. Met verkeerseducatie en voorlichting dragen we bij aan het verminderen van het aantal verkeersslachtoffers (resultaat 40). We stimuleren met name bij ouderen een bewuste mobiliteitskeuze. Het vervoermiddel Fiets krijgt daarbij bijzondere aandacht. Zo gaan we in 2022 aan de slag met de beleidsbrief fiets waarin de focus vooral zal liggen op niet-infrastructurele inzet om het gebruik van de fiets in Fryslân te bevorderen.

We gaan er van uit dat we in 2022 gebruik kunnen maken van de Innovatiemiddelen uit de Impulsregeling Verkeersveiligheid voor de gezamenlijke (rijk – regio) uitvoering van een aantal innovatieve projecten.

We nemen deel aan de BO-MIRT cyclus waarin we in noordelijk verband afspraken maken met het Rijk en andere partners over infrastructuur, mobiliteit en ruimte. Tevens geven we uitvoering aan deze afspraken.

Stand van zaken gewenste resultaten

Samen met de Friese gemeenten, andere provincies en het Rijk geven we uitvoering aan het Regionaal Mobiliteitsprogramma

Beleid

Uitvoering komt na vaststelling, maar niet meer dit jaar. Aan zaken welke bijdragen aan het Regionaal Mobiliteitsprogramma vanuit vigerend beleid wordt al wel uitvoering gegeven.

Tijd

Het opstellen van een kwalitatief goed Regionaal Mobiliteitsprogramma is niet binnen de oorspronkelijke planning haalbaar gebleken. Interprovinciaal is gebleken dat dit een weerbarstige materie is. Planning is nu gericht op het vaststellen van het RMP eind 2022.

Geld

.

Het meetnet voor wegverkeer uitbreiden zodat invulling gegeven wordt aan de implementatie van de nieuwe Europese geluidswetgeving (SWUNG 2) geluidhinder

Beleid

Tijd

Geld

Vanuit de RAL wordt in beeld gebracht welke kansen er zijn voor snelladen, logistiek laden en laden van pleziervaart. Tevens wordt in opdracht van de provincie en gemeenten gestart met het plaatsen van laadinfrastructuur in de publieke ruimte, als

Beleid

Tijd

Geld

Met het programma Doortrappen zetten we maximaal in op de veiligheid van de combinatie 70+ verkeersdeelnemer op een (elektrische) fiets. We doen dat ook hier samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties

Beleid

Tijd

Geld

We gebruiken de zogenoemde “Basispakketten PVE (permanente verkeerseducatie)” om extra inzet te plegen op de doelgroep jongeren (in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs)

Beleid

Tijd

Geld

Voor de speerpunten Snelheid en Alcohol/Drugs is in 2021 in de Kerngroep Verkeershandhaving een radarplan en een controleplan besproken dat moet leiden tot verdubbeling van het aantal controles (peiljaar 2017)

Beleid

Tijd

Geld

We geven, samen met partners, uitvoering aan de in het BO-MIRT gemaakte afspraken over minder hinder, nationaal toekomstbeeld fiets, smart mobility, Veilig, Slim en Duurzaam, Ov-verbinding Randstad Noord-Nederland, infrastructuur knelpunten, verdu

Beleid

Tijd

Door de demissionaire status van het kabinet zijn in het BO-MIRT van november 2021 geen nieuwe afspraken gemaakt. De afspraken zullen nu eind 2022 plaatsvinden, waarmee dit een jaar is vertraagd. Aan de eerder gemaakte afspraken wordt wel uitvoering gegeven.

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Beleid	Vaststelling RMP	Gereed	
BO-MIRT	Nieuwe afspraken gemaakt en bestaande uitgevoerd	Gereed	
Verkeersveiligheid	Aantal verkeersdoden op provinciale wegen*	Daling t.o.v. gemiddelde 2007-2009	*
	Aantal (ernstige) verkeersgewonden in Fryslân*	Daling t.o.v. gemiddelde 2007-2009	*
	Aantal controles op snelheid en alcohol/drugs	Verdubbeling t.o.v. 2017	
Monitoring algemeen / geluidhinder	Aantal telpunten voor wegverkeer	+ 150 telpunten	

Toelichting

*Geen kleuring prognose vanuit ethisch oogpunt. Voorlopige cijfers zijn bekend. Tot 1 september jl. zijn er 5 verkeersdoden gevallen op provinciale wegen en 17 verkeersdoden in geheel Fryslân. Ook zijn er 455 gewonden geregistreerd bij verkeersongevallen in geheel Fryslân.

Beleidsveld 2.2 Verbetering infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 2.2

Het bevorderen van een duurzaam veilig wegennet en een verbeterde bereikbaarheid over wegen en water heeft continu onze aandacht. Daarbij richten we ons primair op het verbeteren van de provinciale infrastructuur (wegen en vaarwegen). Zo ronden we het onderzoek naar de N354 tussen Sneek en Leeuwarden af en leggen de uitkomsten voor (resultaat 35).

Daarnaast investeren wij vanuit diverse programma's de komende jaren in onze eigen provinciale infrastructuur, als bijdrage aan het blijvend terugdringen van het aantal verkeersdoden en gewonden (resultaat 40). De projecten voor provinciale wegen en vaarwegen uit het PVVP (Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan) voeren we zelf uit op basis van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma 'Verkeer en Vervoer'. Daarbij zetten we de ontvangen Rijkssubsidie à 5,0 miljoen euro in (vanuit de eerste tranche van het landelijke 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030') als cofinanciering om binnen de bestaande projecten een extra impuls te geven aan de verkeersveiligheid. In 2022 gaan we onderzoeken of een tweede tranche nog meer mogelijkheden biedt tot cofinanciering.

Ook hebben we een (mede) initiërende rol bij de projecten voor de infrastructuur van het Rijk die soms ook financieel van aard is. Denk daarbij aan de aquaducten A6/Skarster Rien en A7/Bolsward (resultaat 36). Daarnaast zijn we in overleg met het Rijk over het vervangen van een vijftal bruggen over het Prinses Margriet-kanaal. Eind 2022 zal de minister een principekeus maken per locatie of de brug door een brug of een aquaduct wordt vervangen.

Een belangrijk speerpunt voor ons is het stimuleren van het gebruik van de fiets, door het realiseren van minimaal vier hoofdfietsroutes voor langere afstanden in 2023 (resultaat 41). Welke routes dit betreft, werken we samen met de betreffende gemeenten uit tot een programma. Ook voor investeringen in fietsinfrastructuur zullen we ons inspannen om (aanvullende) cofinanciering vanuit de gemeenten en het Rijk te bewerkstelligen. Hiervoor wordt landelijk gewerkt aan een Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Infrastructuurprojecten hebben een grote betekenis voor de leefbaarheid en hebben vaak een sterke sociale component. Waar mogelijk liften duurzaamheid en ecologie hierin mee. Bij de uitvoering van de projecten hebben we aandacht voor onderwijs en arbeidsmarkt volgens de Friese eis voor 'Social return on investment' en de Sustainable Development Goals (SDG).

In 2022 ronden we ook de laatste punten van een aantal grote infrastructuurprojecten af. Het betreft de financiële, administratieve en een beperkt aantal fysieke maatregelen rondom De Centrale As, VrijBaan (rotonde Marsum), Investeringsagenda Drachten – Heerenveen en N381. Deze projecten staan niet meer beschreven in de paragraaf grote projecten. De afrondende werkzaamheden vinden binnen de gecommuniceerde planning en financiële kaders plaats. Mocht dat veranderen, dan wordt dat gerapporteerd in brieven en de bestuursrapportages.

Stand van zaken gewenste resultaten

Het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de N354 tussen Sneek en Leeuwarden is afgerond (resultaat 35) en heeft tot helderheid geleid hoe verkeersveiligheid en doorstroming verbeterd kan worden op deze verbinding

Beleid

Tijd

Geld

Vanuit het gebiedsproces Hegewarren is duidelijkheid gegeven of er synergie is tussen de vaarweg Drachten en andere ontwikkelingen in de Hegewarren, alsmede of een verbetering van de vaarweg daardoor haalbaar geacht wordt

Beleid

Tijd

Geld

We zijn in gesprek met het Rijk over de bruggen bij Skarster Rien en Bolsward en agenderen deze voor het BO-MIRT

Beleid

Tijd

Geld

Bekend is welke vier snelfietsroutes in Fryslân gerealiseerd gaan worden (resultaat 41). De voorbereidingen hiervoor zijn in ieder geval opgestart en zo mogelijk vindt (een deel van de) uitvoering al in 2022 plaats

Beleid

Tijd

Realisatie in 2022 is lastig gebleken, ook gelet op de stijging van kosten (materiaal en brandstof) en vertragingen a.g.v. het verleggen van kabels en leidingen.

Geld

We werken verder aan de opwaardering van het Van Harinxmakanaal (resultaat 37). Daarnaast staan in 2022 volgende werkzaamheden gepland: uitvoering aanpassing van wachtplaatsen bij een aantal bruggen, voorbereidingen bochtverruiming, uitvoering

Beleid

Tijd

Er is vertraging op het dossier wachtplaatsen en het realiseren van twee bochtverruiming (bocht Franeker en bocht Langdeel). Vertraging is ontstaan door doorlooptijd minnelijk traject (bocht Franeker) en grondaankopen (bocht Langdeel; aangrenzende grondeigenaar staat nog niet open voor verkoop).

Geld

Met het Rijk willen we in het BO MIRT 2022 het convenant afkooptom eenmalige vervanging Tsjerk Hiddessluizen in sluizen Harlingen kunnen voorleggen. Voor de bochtverruiming Franeker willen we in 2022 een definitief reconstructieplan overeen zijn

Beleid

Tijd

Vanwege de demissionaire status van de voormalige regering en het uitstellen van BO-MIRT 2021 is het niet meer haalbaar om een concreet convenant in 2022 af te ronden. Het proces m.b.t. bochtverruiming Franeker vraagt om een zorgvuldig en geduldig proces. Er zal in 2022 met Levo niet tot een concreet reconstructieplan worden gekomen. Wel wordt in het proces (met kleine stapjes) voortgang geboekt.

Geld

Toelichting

Algemeen: zoals eerder gerapporteerd bij o.a. de jaarstukken 2021 blijft de kostenstijging en schaarste van bouwmaterialen een actueel risico voor infrastructurele projecten. Het laatste jaar zijn de realisatiekosten in de grond-, weg- en waterbouw met meer dan 10% gestegen. De GGW index is hierop aangepast.

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
RYP 2.0	Aantal opgeleverde projecten overeenkomstig de planning zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Verkeer & Vervoer 2022	Drie projecten opgeleverd	
Overige infraprojecten	Uitvoeren van de projecten overeenkomstig de planning zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Verkeer & Vervoer 2022	95%	
Grote infrastructuurprojecten	Uitvoeren van de projecten overeenkomstig de planning	100%	
Realisatie hoogwaardige fietsroutes	Een oplossing vinden om alsnog samen met gemeenten in te zetten op hoogwaardige fietsroutes over langere afstand. Het project is nu vertraagd vanwege ontbreken gemeentelijke cofinanciering waardoor delen aangepakt kunnen worden in plaats van gehele trajecten/routes. De ambitie is nog altijd uiteindelijk gehele routes te realiseren.	Financiële afspraken hebben gemaakt voor de realisatie van tenminste twee routes	

Toelichting

RYP 2.0 en overige infraprojecten

Zowel binnen het RYP 2.0 als bij de overige infraprojecten is er sprake van vertraging in de uitvoering. Dat komt met name door vertraging bij de aanleg / verplaatsing van kabels en leidingen door de nutsbedrijven en als gevolg van de hoge prijsstijgingen binnen de sector. Voor het RYP 2.0 is een actualisatie van de programmering opgesteld.

Grote infrastructuurprojecten

Bij de grote infrastructuurprojecten zijn er diverse zaken die extra inzet van personeel vragen, zoals de staalslakkenkwestie en afrondende gesprekken met het Rijk en aannemer mbt Knooppunt Joure. Ook is de uitkomst van de planschadeprocedure knooppunt Joure nog onzeker. Daarmee staat ook de planning van het definitief (financieel) afronden van deze projecten in 2022 onder druk.

Beleidsveld 2.3 Instandhouding provinciale infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 2.3

De provincie streeft naar een goed dagelijks beheer en onderhoud van het provinciaal wegen- en vaarwegennet. De provincie is wettelijk verantwoordelijk voor het onderhoud van het provinciale wegen- en vaarwegennet en de daarbij behorende kunstwerken (zoals bruggen en viaducten).

We streven naar een “voldoende onderhoudsniveau” (ook wel een ‘7’ genoemd, met differentiatie). In het huidige bestuursakkoord is onder resultaat 38 verklaard dat dit niveau ook op het Van Harinxmakanaal van toepassing wordt, zodat ons gehele areaal zoveel mogelijk op het zelfde kwaliteitsniveau komt qua staat van onderhoud. De aanpak van het Van Harinxmakanaal pakken we meer programmatisch aan conform het eind 2019 door het PS vastgestelde programma. Om synergievoordeel te bereiken en hinder te beperken leggen we verbindingen tussen geplande onderhoudswerkzaamheden en werkzaamheden ten behoeve van de opwaardering van het kanaal (bijv. bochtverruiming Franeker, resultaat 37). We kijken naar koppelkansen, en de mogelijke meerwaarde daarvan, met initiatieven derden en / of andere provinciale doelen en ambities, waaronder in ieder geval circulariteit en duurzaamheid.

In 2020 zijn de kaders voor het onderhoud geëvalueerd, geactualiseerd en vastgesteld door PS. Daarbij is de ruimte geboden om te komen tot een meer gedifferentieerd onderhoud. Dit houdt in dat de technische staat van belangrijke verbindingen op een hoger niveau kan liggen dan de staat van meer ondergeschikte verbindingen. Dit principe wordt eerst toegepast bij het onderhoud aan oevers en zo mogelijk later doorgevoerd naar andere onderdelen van ons areaal. Hiermee wordt beter invulling gegeven aan risico-gestuurd onderhoud.

Met Rijkswaterstaat zijn nieuwe afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud van vaargeul de Boontjes tot en met 2022. De Provincie draagt financieel bij aan het op diepte houden van de vaargeul. Daartoe hebben PS besloten bij de begrotingsbehandeling in 2020. In 2023 wordt er geëvalueerd met het Rijk.

Het onderhoud van de infrastructuur wordt ook behandeld in paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen.

Stand van zaken gewenste resultaten

Wij beheren, programmeren en onderhouden de provinciale infrastructuur conform het door PS vastgestelde onderhoudsniveau en gaan door met het verder professionaliseren van ons assetmanagementsysteem (inclusief rapportage)

Beleid

Tijd

Geld

We voeren binnen het meerjarenprogramma ‘Kunstwerken’ renovaties en vervangingen uit volgens de planning in het uitvoeringsprogramma ‘Verkeer en Vervoer 2022’

Beleid

Tijd

Voor het MPK geldt dat er m.b.t. de planning wijzigingen optreden. Dit wordt veroorzaakt door de lange leveringstijden waardoor aannemers niet tijdig de aangenomen werkzaamheden kunnen opleveren. Specifiek geldt dit voor de volgende bruggen: Zandslootbrug, Engwierum en Zijlsterrijd waar op één jaar vertraging gerekend kan worden

Geld

We werken verder aan het uitbreiden van het aantal bruggen dat wordt aangesloten op de al in bedrijf genomen bedienentrale (in de tijdelijke huisvesting) en realiseren een definitieve bedienentrale gecombineerd met een steunpunt voor Provinciale

Beleid

Tijd

Geld

Wij dragen zorg voor een veilige en vlotte doorvaart door middel van het op professionele wijze bedienen van provinciale bruggen en sluizen gelegen over de vaarwegen in Fryslân

Beleid

Tijd

Geld

We bestrijden gladheid op provinciale wegen en breken het ijs op provinciale vaarwegen

Beleid

Tijd

Geld

We zorgen voor nautisch toezicht op onze vaarwegen en professionaliseren de integrale samenwerking met politie en andere handhavende diensten

Beleid

Tijd

Geld

We doorlopen het besluitvormingsproces voor de herverdeling van de steunpunten, en starten met de uitvoering van de herverdeling en daaraan gekoppeld het energieneutraal maken van de te handhaven steunpunten (conform het vastgestelde implementatie)

Beleid

Tijd

Het besluitvormingsproces gaat dit jaar niet meer lukken. We koersen nu op besluitvorming bij de 1e Berap 2023. We zijn nog in afwachting van de uitkomsten van de aanbesteding van de gladheidsbestrijding 2022-2030. Dit bepaalt mede hoe de herverdeling er definitief uit komt te zien.

Geld

We gaan door met het afhandelen van de oorspronkelijk ruim 1700 geïdentificeerde dossiers van oneigenlijk gebruik van provinciale eigendommen die in 2024 opgelost moeten zijn

Beleid

Tijd

Door onderbezetting kunnen minder dossiers worden opgelost dan verwacht.

Geld

Toelichting

Algemeen aandachtspunt zijn de forse stijgende prijzen van o.a. de brandstof en materialen. Het laatste jaar zijn de realisatiekosten in de grond-, weg- en waterbouw met meer dan 10% gestegen. Dit zal consequenties hebben voor de aanneemsommen van de projecten die in uitvoering komen de rest van 2022. Bij deze bestuursrapportage wordt voorgesteld om de prijsstijgingen te compenseren door toevoeging van onderhoudsbudget op basis van de GWW-index per 1-1-2022.

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Onderhoudsniveau (technische staat)	Het deel van de provinciale infrastructuur dat voldoet aan het gewenste onderhoudsniveau:		
	Wegen (nulmeting 2018: 90%)	92%	
	Fietspaden (nulmeting 2018: 77%)	91%	
	Kunstwerken (nulmeting 2016: 89%)	95%	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
	Oevers (nulmeting 2016: 71%)	78%	
	Diepte vaarwegen (nulmeting 2016: 88%)	90%	
Afstandsbediening bruggen	Aantal bruggen wat aangesloten wordt op bedien centrale in 2022	8	
Oneigenlijk gebruik provinciale eigendommen	Voor het einde van 2024 jaar oplossen van de resterende 1.000 geïdentificeerde dossiers	330 opgeloste dossiers	

Toelichting

Afstandsbediening bruggen

Prognose is dat er 6 bruggen zullen worden aangesloten op de bedien centrale. Er zijn 2 bruggen doorgeschoven van Q4 2022 naar Q1 2023.

Oneigenlijk gebruik provinciale eigendommen

Door onderbezetting binnen het gevormde projectteam kunnen minder dossiers worden opgelost. Het team werkt nu aan een plan om de beoogde doelstelling van het totaal oplossen van de 1000 dossiers mogelijk te maken.

Beleidsveld 2.4 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 2.4

Wij streven naar het op peil houden en verbeteren van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer (OV) en het realiseren van de doelstellingen op de prestatie indicatoren. De hiervoor benodigde werkzaamheden bestaan in grote lijnen uit:

- periodiek aanbesteden en continu beheren, monitoren en doorontwikkelen van OV-concessies (resultaat 43 bestuursakkoord);
- het samen met gemeenten maken van slimme combinaties tussen diverse vormen van vervoer in het sociaal domein en “dunne” gedeelten van het OV;
- het binnen de concessiesystematiek inspelen op actuele ontwikkelingen in de vervoermarkt en de vervoerstechniek, waaronder ontwikkelingen in duurzaamheid /Zero Emissie en de andere Sustainable Development Goals/Werelddoelen voor duurzame ontwikkeling (resultaat 42);
- ontwikkelen en ondersteunen van nieuwe concepten van (kleinschalig) openbaar vervoer;
- het in stand houden én verbeteren van de kwaliteit van de OV-infrastructuur.

Stand van zaken gewenste resultaten

We zorgen dat de concessies beheerd worden en worden uitgevoerd overeenkomstig met hetgeen is vastgelegd in de concessies

Beleid

Door het hoge ziekteverzuim bij medewerkers van de vervoerder ten gevolge van corona is die dienstregeling voor het treinvervoer tijdelijk afgeschaald. Dit is een afwijking op wat is vastgelegd in de concessie.

Tijd

Geld

Wij willen een goed toegankelijk en beschikbaar Openbaar Vervoer in Fryslân en waar mogelijk willen we dat verbeteren

Beleid

Door de gevolgen van de coronacrisis is het niet gelukt verdere verbeteringen van het OV door te voeren. De reizigers aantallen en daarmee de opbrengsten voor de vervoerder blijven achter ten opzichte van het niveau van voor corona.

Tijd

Geld

Wij willen zoveel mogelijk de continuïteit van het OV borgen. Daarbij zijn wij afhankelijk van de na te leven maatregelen als gevolg van de coronacrisis. De financiële gevolgen hiervan zijn nu nog niet te overzien

Beleid

Tijd

Geld

Er wordt nog gesproken met de vervoerder over de financiële afhechting van het dienstregelingsjaar 2021. Zo dienen de provinciale exploitatiebijdragen 2021 en de beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021 (BVOV) nog definitief te worden vastgesteld. De hogere brandstoprijzen en bijbehorende hoge indexatiecijfers die bij de vaststelling van de exploitatiebijdragen worden gehanteerd leiden tot hogere provinciale bijdragen voor 2021 en 2022. De door het Rijk verleende BVOV is verlengd van september 2022 tot eind 2022.

Bij de eerste berekening ov index 2022 werd uitgegaan van 1,4% stijging van de kosten. Door corona en de Oekraïne crisis zijn zowel de benzine kosten als ook de personeelskosten opgelopen. De index voor 2022 laat een significante stijging zien naar 5.4%. Er is een begrotingswijziging voorgesteld om de index van 2022 en 2023 aan te passen. De berekening van de voorlopige index met peildatum juni 22 is nog niet accuraat genoeg. Het risico bestaat dat de index verder oploopt.

We betrekken hierbij de resultaten 42 tot en met 49 (zie ook prestatie indicatoren) uit het bestuursakkoord. Het betreft het verduurzamen van het OV (resultaat 42), een gelijkwaardig OV op het Friese platteland in de nieuwe busconcessie

Beleid

Het verder verduurzamen van de busconcessies is vertraagd. Door corona is de aanbesteding van de nieuwe busconcessie vertraagd. De voorbereidingen van deze aanbesteding zijn inmiddels weer opgestart. Ook spelen er capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnetwerk in Fryslân, wat beperkend kan gaan werken voor de benodigde oplaadcapaciteit voor elektrische bussen.

Tijd

Geld

**Er vindt een start van het besluitvormingstraject plaats over de inhoudelijke richting met
bijbehorende financiële middelen waar het gaat om de nieuwe busconcessie (2024-2034)**

Beleid

Tijd

Geld

**Wij werken aan afspraken met het Rijk en andere partners over de verduurzaming van het
Openbaar Vervoer**

Beleid

Tijd

Geld

**Afspraken over stappen ten aanzien van de realisatie van de Lelylijn als vervolg op het nieuwe
Regeerakkoord en het validatie-onderzoek Deel B van het Deltaplan Noordelijk Nederland**

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Kernen met openbaar Vervoer	Kernen waar openbaar vervoer beschikbaar is (volgens de definities in het RMP 2020)	100%	
Verduurzaming OV	Minimaal 28 elektrische bussen In de nieuwe treinconcessie gaan 18 nieuwe Winks op HVO (Hydrotreated Vegetable Oil, biodiesel) rijden Er is in 2021 gestart met een 2-jarige pilot HVO in 2 GTW's (=type treinstel) (resultaat 42)	Minimaal 28 bussen 18 Winks op HVO Pilot HVO 2 GTW's is gestart en voortzetten realisatie pilot HVO busstalling O'wolde	
Overbruggingsconcessie bus 2022-2024	De implementatie van de overbruggingsconcessie wordt afgerond en de nieuwe concessie wordt gestart (december 2022), (resultaat 43)	100%	
Aanbesteding busconcessie 2024-2034	Vorbereidingen starten met aanbesteding opvolgende busconcessie (resultaat 43)	50%	
Versnelling over bestaand en nieuw spoor Noorden-Randstad	Bestaand spoor: er worden afspraken gemaakt over het realiseren van mogelijkheden tot versnelling op de lijn Amsterdam-Zwolle (resultaat 44) Nieuw spoor: er worden afspraken gemaakt over verdere vervolgstappen naar de realisatie van de Lelylijn (resultaat 46)	Afspraken gemaakt	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Decentralisatie sprinterdiensten Leeuwarden-Zwolle	Vervolgafspraken met het Rijk en de provincies Drenthe en Overijssel over de decentralisatie van de sprinterdiensten. (resultaat 47)	Afspraken gemaakt	
Overdracht concessieverlening Waddenveren	Afhankelijk van de besluitvorming; een getekende bestuursovereenkomst (resultaat 48)	Besluitvorming PS gereed	
Innovatieve Tafels	In 2022 organiseren wij 2 innovatieve tafels (resultaat 49)	2	

Toelichting

Het aantal georganiseerde innovatieve tafels is vanwege COVID, lager (1) dan gepland.

Inzet beschikbare middelen programma 2 Infrastructuur

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	88.691	2.958	50.302	13.210	28.137
Niet structureel	53.898	-6.619	11.575	10.672	25.032
Totaal Lasten	142.589	-3.661	61.876	23.883	53.169
Baten					
Structureel	3.346	0	2.171	0	1.175
Niet structureel	4.051	1.700	437	0	5.315
Totaal Baten	7.397	1.700	2.608	0	6.490
Lasten-Baten	135.191	-5.361	59.269	23.883	46.679

Uitgebreide financiële tabel

Exploitatie	Bedragen x € 1.000	Begroting inclusief vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgestelde verplichting per 1-9	Saldo
Lasten						
	Structurele budgetten	78.567	1.491	46.873	9.467	23.717
	Reserves	10.124	1.468	3.429	3.743	4.420
Structureel		88.691	2.958	50.302	13.210	28.137
	Tijdelijke budgetten	28.867	-2.739	1.951	585	23.593
	Reserves	20.985	-5.581	3.442	9.797	2.166
	Overlopende Passiva	4.046	1.700	5.514	118	113
	Werken voor derden (schades)	0	0	667	173	-840
Niet structureel		53.898	-6.619	11.575	10.672	25.032
Totaal Lasten		142.589	-3.661	61.876	23.883	53.169
Baten						
	Structurele budgetten	3.346	0	2.171	0	1.175
Structureel		3.346	0	2.171	0	1.175
	Reserves	6	0	0	0	6
	Overlopende Passiva	4.046	1.700	102	0	5.643
	Werken voor derden (schades)	0	0	334	0	-334
Niet structureel		4.051	1.700	437	0	5.315
Totaal Baten		7.397	1.700	2.608	0	6.490
Lasten-Baten		135.191	-5.361	59.269	23.883	46.679

Voorstel begrotingswijziging

I 1 Aanvulling index GWW

I 2 Experiment buslijn 71/74 in 2023 en 2024

I 3 Herberekening OV index 2022 en 2023

II 2 Vrijval project onrechtmatig gebruik

II 3 Vrijval stelpost kapitaallasten 2022-2023

IV 1 Benutten resultaat infraprojecten

IV 2 De Nieuwe Afsluitdijk (DNA): bijdrage Vismigratierivier en Sluis Kornwerderzand in de Programmakosten 2019 t/m 2021

V A 1 Bestedingsritme Investeringsagenda Drachten - Heerenveen

V B 2 Bestedingsritme Lelylijn onderzoek

V B 3 Bestedingsritme Pilot voorkomen wildongevallen op provinciale wegen

V B 4 Bestedingsritme Onbeveiligde overwegen
V B 5 Bestedingsritme BO MIRT Mobiliteitsgedrag
V B 6 Bestedingsritme Fietsveiligheid
V B 7 Bestedingsritme Grote trein/busstations
V B 8 Bestedingsritme Cofinanciering deelfietsen
V B 9 Bestedingsritme Opdracht proef batterijtrein
V B 10 Bestedingsritme Rondweg Wanswerd
V B 11 Bestedingsritme Innovatiebudget OV/Verkeersveiligheid
VI 1 Bestedingsritme REP sluis Kornwerderzand
VI 2 Reserve Groot onderhoud en wegen

Beleidsprogramma 3: Omgeving

Portefeuillehouders

Gedeputeerden Douwe Hoogland, Klaas Fokkinga, Sietske Poepjes, Avine Fokkens, Friso Douwstra

Inleiding

Voor de komende jaren is de belangrijkste opgave om te werken aan een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied in Fryslân. Dit wordt integraal aangepakt vanuit de opgaven natuur/biodiversiteit, landbouw, veenweide, water, klimaat en stikstof. Opgaven die gezamenlijk in het landelijk gebied moeten worden vormgeven, met behoud van landschappelijke kwaliteiten. Waardoor dit bijdraagt aan een landelijk gebied waar het goed wonen en recreëren is, en waar ruimte is en blijft voor een krachtige landbouwsector.

Het is een uitdagende maatschappelijke opgave om de balans tussen natuur en economische ontwikkeling duurzaam te herstellen. Daarbij zijn het grote vraagstukken die ruimte vragen. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van een duurzame landbouw, het waarborgen van waterveiligheid en klimaatbestendigheid (ook in veenweide), voldoende zoet water en de aandacht voor ons zo noodzakelijke drinkwatervoorziening. En tegelijkertijd is er volop aandacht voor het versterken van onze natuur, mede vanwege de stikstofcrisis. Het op orde brengen van de kwaliteit van de natuur is een randvoorwaarde voor vergunningverlening en daarmee een randvoorwaarde een economische ontwikkeling. Dat is het niet alleen, ook het opwekken van energie, het verbeteren van de biodiversiteit en de daarbij behorende gezonde bodem hebben ruimte nodig. Al deze verschillende, toenemende en mogelijk strijdige claims op de ruimte vragen om een goede afweging in onze aanpak, in de gebieden met de betrokken stakeholders.

Veel van bovengenoemde opgaven kennen een wettelijke grondslag, en zijn daarmee kerntaken van de provincie. We hebben het dan over de Omgevingswet/ Waterwet, Wet ruimtelijke ordening en de wet Natuurbescherming. In taken hebben we het dan over onder meer:

- realiseren nieuwe natuur en behouden van huidige natuur;
- regionaal waterbeleid, kaderstellend voor het Wetterskip (ook toezicht);
- Grondwater beleid en monitoring
- bepalen of steden en dorpen kunnen uitbreiden en waar bedrijventerreinen en kantorenparken mogen worden aangelegd;
- toezicht houden op de naleving van milieuwetten voor lucht, bodem en water.

Dit laatste voert de FUMO grotendeels uit in opdrachtgeverschap van Omgevingszaken.

Specifiek gaan we in op een aantal belangrijke ontwikkelingen die het komend jaar verder vorm krijgen.

Nationaal Programma Landelijk Gebied

Zoals hiervoor geschetst zijn de opgaven in het landelijk gebied fors. Opgaven die niet op zichzelf staan maar integraal samenkomen in de gebieden. Dat is dan ook de reden dat het Rijk heeft gekozen voor een integrale aanpak via het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) om al deze opgaven in gezamenlijkheid aan te pakken. Het Rijk stelt het ontwerp van het nationaal programma voor het landelijk gebied op samen met de landbouw en watersector, natuur-, landschaps- en andere maatschappelijke organisaties en de medeoverheden. Het streven is dat dit ontwerpprogramma eind dit jaar gereed is.

Wat zijn de hoofddaccenten van het NPLG:

- Het behalen van de drie dwingende doelstellingen op gebied van VHR, KRW en Klimaat en de doelstellingen voor een duurzame, toekomstbestendige landbouw en economie, door:
 - o Versterken van de natuur, verlaging stikstofneerslag, zorgen voor schoon water en een schone lucht.
 - o Een omslag naar duurzame landbouw met een duidelijk toekomstperspectief. De landbouwsector heeft een sleutelrol in het realiseren van de doelen op het gebied van voedselzekerheid, biodiversiteit, landschap, waterberging, koolstofopslag en andere ecosysteemdiensten.
- Het in balans brengen van wonen, werken en natuur, als robuuste basis voor houdbare vergunningen.
- De uitgangspunten zijn integraal, gebiedsgericht, onontkoombaar, perspectief sectoren, nationale regie en aandacht voor uitvoering.

Aanpak Stikstofopgave

Vanuit de verplichtingen uit de wet stikstofreductie en natuurverbetering, waaronder de realisatie van de omgevingswaarden voor stikstofreductie die op dit moment in de wet zijn vastgelegd, is het van belang om onverkort tempo te houden in de stikstofaanpak.

De aanpak van de stikstofproblematiek loopt via meerdere sporen. Als eerste loopt dit via de aanpak van natuurherstel en bronmaatregelen. Ten tweede loopt dit via het vergunningenspoor. Ten derde is een

uitvoeringsprogramma Stikstof opgesteld voor de provincie Fryslân, waarvan programma Natuur en het vergunningenspoor onderdeel zijn. Als vierde is landelijk een opkoopregeling vastgesteld waarvoor de provincie Fryslân een opkoopbudget toegewezen heeft gekregen. Als laatste moet in het kader van de Wsn een gebiedsplan per provincie worden opgesteld voor realisatie van de omgevingswaarden voor stikstofreductie.

Beleidsveld 3.1 Natuur en landschap

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.1 Natuur

Wij blijven de mooiste provincie van Nederland met een fraai en vitaal platteland en dynamische natuurgebieden. Hierbij speelt onder andere het herstel van de biodiversiteit.

Natuurpact

In 2013 hebben Rijk en Provincies afspraken gemaakt over de realisatie van de ontwikkeling en het beheer van de natuur in Nederland. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Natuurpact, in het kader van decentralisatie van deze taken naar de provincies. Binnen deze afspraken werken we aan de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland, met daarin de N2000 gebieden. Waar de natuur is gerealiseerd, zorgen we voor beheerafspraken vanuit het Subsiestelsel Natuur en Landschapsbeheer. De afspraken worden jaarlijks gemonitord in de Voortgangsrapportage natuur. We houden ons aan de afspraken zoals we die in het kader van het Natuurpact gemaakt hebben.

Programma natuur

De provincies en het Rijk hebben als onderdeel van de structurele aanpak stikstof afgesproken om een gezamenlijk Programma Natuur op te stellen, aanvullend op het Natuurpact. Belangrijke hoofdlijn van het Programma Natuur is om condities te realiseren voor een gunstige staat van instandhouding (Svl) van alle soorten en habitats onder de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR). Hiermee wordt gestreefd, in samenhang met de andere maatregelen in de structurele aanpak stikstof, om aan de eisen te voldoen die de VHR stelt. Voor 2030 verwacht het Rijk met de te nemen maatregelen 70% doelrealisatie te behalen met specifiek aandacht voor stikstofgevoelige natuur. De inzet richt zich vooral op maatregelen in en rond beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland).

De provincie heeft voor de periode 2021-2023 een Uitvoeringsprogramma Natuur opgesteld. In dit Uitvoeringsprogramma Natuur is beschreven hoe gebiedsgericht invulling wordt gegeven aan het realiseren van de condities, die nodig zijn voor een landelijk gunstige Staat van Instandhouding, waar bij aanvang van het programma sprake is van een te hoge stikstofdepositie voor stikstofgevoelige soorten en habitattypen in de provincie Fryslân.

In het Uitvoeringsprogramma is aangegeven welke maatregelen in de gebieden worden uitgevoerd. Dit zijn vooral maatregelen gekoppeld aan het herstel van stikstofgevoelige natuur in zowel Natura 2000-gebieden als in het overige NNN die binnen drie jaar uitgevoerd kunnen worden en aanvullend op het Natuurpact zijn. In deze fase vindt een voorbereiding plaats op de gebiedsgerichte aanpak stikstof en wordt de koppeling met brongerichte maatregelen stikstof voorbereid. Voor de fase 2024-2030 zal t.z.t. een volgend Uitvoeringsprogramma worden opgesteld.

Naast het Uitvoeringsprogramma werken Rijk en provincies aan een agenda 'natuurinclusief' waarin voor de langere termijn de ambities en kansen voor een natuurinclusieve samenleving in beeld worden gebracht, met versterkte aandacht voor de natuur in onze nabije omgeving, zowel binnen als buiten natuurgebieden.

Natuurontwikkeling en (agrarisch) natuurbeheer

De provincie streeft naar een kwalitatief goed, effectief en vernieuwend (agrarisch) natuurbeheer. Wij voeren de regie op het natuurbeheer binnen en buiten het Natuurnetwerk (NNN). Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten besloten om voor de natuurontwikkeling scenario 5b, Natuur mei de Mienskip (binnen bestaand budget) verder uit te werken door het uitvoeren van 3 pilots. In 2022 zal PS een definitieve scenariokeuze maken. De voortgang van de natuurontwikkeling wordt in de paragraaf 'Grote projecten' beschreven. Ook voeren we de herstelmaatregelen uit de N2000 beheerplannen uit.

Soortenbeleid

Het afgelopen jaar is het beleid vernieuwd en vastgesteld door Provinciale Staten. Dit geldt voor de Nota Faunabeleid Fryslân en de Nota Weidevogelbeleid. Dit geeft heldere kaders voor de uitvoering van deze beleidsvelden. Tegelijkertijd vinden ontwikkelingen plaats die een goede aanvulling zijn op deze beleidsnotities, zoals het Aanvalsplan Grutto en de uitvoering van de LIFE IP subsidies. Het Aanvalsplan Grutto is een initiatief van Pieter Winsemius en Ferd Crone, It Fryske Gea, de Friese Milieu Federatie en Vogelbescherming Nederland. De Provincie is bij de uitwerking van dit initiatief betrokken. Met deze impuls kan een mooie stap worden gezet in behoud en versterking van de weidevogelpopulatie. Eveneens worden nieuwe LIFE IP aanvragen voorbereid om de inhoudelijke en financiële impuls verder te versterken voor het behalen van de doelstelling t.a.v. de weidevogels.

Het ganzendossier krijgt in 2022 en 2023 grote aandacht, aangezien de evaluatie en de startnotitie in 2022 worden aangeboden aan PS, waarna het herziene (uitvoerings)beleid van de ganzenaanpak volgt. Soorten kent in brede zin een steeds grotere maatschappelijke aandacht. Zo is naar aanleiding hiervan de Provinciale Werkgroep Wolven opgericht, waarvan de provincie het secretariaat voert. Voor zover mogelijk spelen we zoveel mogelijk in op de actualiteiten over uiteenlopende soorten, de vogelgriep van vorige winter is hier een voorbeeld van.

In oktober wordt het beleidsstuk over exotenbestrijding aan PS aangeboden. Het beleidsstuk wordt op basis van de door PS vastgestelde startnotitie uitgewerkt. De vraag is of er financiële middelen zijn om de door PS gewenste keuze tot uitvoering te laten komen.

Nationale parken

De nationale parken vertellen het verhaal van de mooie en veelzijdige Nederlandse natuur. De vier nationale parken in Fryslân (en buurprovincies) zorgen ervoor dat deze karakteristieke landschappen behouden blijven en dat bezoekers van de Nederlandse natuuriconen kunnen blijven genieten. De provinsje Fryslân ondersteunt de Friese Nationale Parken Schiermonnikoog en de Alde Feanen middels een financiële bijdrage en het voeren van het secretariaat. Groningen en Drenthe voeren het secretariaat van Lauwersmeer en Drents Friese Wold. De provinsje Fryslân levert daarnaast een financiële bijdrage aan deze laatstgenoemde Nationale Parken.

Nationale parken nieuwe stijl

Het ministerie wil dat nationale parken zich niet beperken tot de donkergroene natuur (vaak natura 2000) met een schil eromheen, maar wil naar robuustere gebieden met meerdere natuurkernen, een landschappelijke eenheid en koppelingen met de grote maatschappelijke opgaven. Hiervoor heeft ze een nieuwe standaard voor Nationale Parken ontwikkeld. Momenteel zijn alle Nationale Parken aan het onderzoeken in welke mate ze voldoen aan die nieuwe criteria en als dat niet het geval is op welke wijze zich door moeten ontwikkelen om in de toekomst daaraan te voldoen. Op basis van een regeling waar nationale parken op in konden schrijven om in aanmerking te komen voor procesgeld, hebben alle vier noordelijke nationale parken de aangevraagde middelen toegewezen gekregen. Als provincie leveren we cofinanciering aan deze processen, aan de hand van in-kind bijdrage en contante middelen.

Stand van zaken gewenste resultaten

Herstelprogramma biodiversiteit de uitvoering van de agenda herstel biodiversiteit samen met de stakeholders is vormgegeven

Beleid

Tijd

Geld

Herstelprogramma biodiversiteit een eerste jaarplan voor de uitvoering van de agenda biodiversiteit is in uitvoering genomen

Beleid

Tijd

Het eerste jaarplan van de agenda Biodiversiteit is in uitvoering genomen. De uitvoering van het thema 'Verbindingen Realiseren' is door een personele wisseling bij het Wetterskip vertraagd geraakt. Daarom zijn een aantal activiteiten uit het jaarplan 2022 doorgeschoven naar 2023 en is dus ook een kasritmeverschuiving voor een deel van de middelen nodig.

Geld

Herstelprogramma biodiversiteit aantal voorbeeld projecten is uitgevoerd

Beleid

Tijd

Geld

De stikstofdepositie daalt in de 11 stikstofgevoelige natuurgebieden. De te bereiken doelstelling hierin is uitgewerkt, zo ook de werkwijze

Beleid

Tijd

De te bereiken doelstelling en de werkwijze is uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma stikstof, dat in maart 2022 is vastgesteld door GS. De verwachting was dat het uitvoeringsprogramma in 2021 al vastgesteld zou worden. Dit is niet gelukt, onder meer vanwege het uitblijven van een nieuwe regering. Op 28 juni 2021 is PS hier per brief over geïnformeerd, tezamen met de voortgangsrapportage stikstof. De maatregelen waaraan nu gewerkt wordt, zoals de landelijke opkoopregeling, zijn nog niet afgerond. Het effect is daardoor nog niet zichtbaar. Hetzelfde geldt voor het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma stikstof. Dit wordt nu opgestart in samenwerking met onze partners.

Geld

Om tot een volwaardige uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak te komen zijn middelen van het Rijk nodig. De middelen voor de stikstofaanpak staan in de rijksbegroting opgenomen vanaf 2024 en zijn nog niet beschikbaar gesteld noch verdeeld over de provincies. De verwachting is wel dat de middelen naar vooruit worden gehaald, gelet op de ontwikkelingen rondom het NPLG.

Een vastgestelde aanpak voor invasieve exoten

Beleid

Tijd

Geld

Ganzenschade 5-10% lager dan het gemiddelde van de voorgaande twee jaren

Beleid

Tijd

Geld

Uit de eerste globale indicatie van BIJ12 Faunazaken lijkt de ganzenschade in kilogram droge stof min of meer gelijk aan het vorige jaar. Omdat de verwachting is dat de grasprijs weer zal stijgen, onder meer vanwege de droogte, zullen de kosten voor de ganzenschade waarschijnlijk hoger uitvallen dan vorig jaar.

Zorgen voor extra beheermiddelen voor de uitvoering van het Aanvalsplan Grutto

Beleid

Tijd

Geld

Door de indexering van de beheervergoedingen kunnen er minder hectares beheer worden gerealiseerd met de beschikbare middelen. Er wordt gekeken of dit later kan worden verkend met de NSP-gelden (Nationaal Strategisch Plan). Daarnaast zijn er voor de periode na 2027 nog geen beheermiddelen beschikbaar. Door de minister wordt gekeken naar mogelijkheden om voor een langere periode beheermiddelen beschikbaar te stellen. Ook is de € 62,5 miljoen niet voldoende om alle 36 Aanvalsplan Grutto gebieden te kunnen realiseren.

Indienen van een LIFE aanvraag voor optimalisatie en duurzaam behoud weidevogelbiotoop

Beleid

De op 30 november 2021 ingediende LIFE Nature aanvraag: LIFE Space fot Godwit is dit voorjaar door de Europese Commissie afgewezen. Door het grote aantal aanvragen kon minder dan 25% van de aanvragen worden gehonoreerd. De LIFE aanvraag is aangepast op de onderdelen waarvoor te weinig punten werden behaald en zal begin oktober 2022 opnieuw worden ingediend.

Tijd

Geld

Een strategische nota grond natuuropgave

Beleid

Tijd

Geld

Evaluatie en nieuw aanbod van Natuer mei de Mienskip vanuit provincie inbrengen in PS

Beleid

Tijd

Geld

Vaststellen van de evaluatiedocumenten Natura 2000 beheerplannen

Beleid

Tijd

Geld

Vaststellen 2e beheerplanperiode Natura 2000 beheerplan Groote Wielen

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoeren van de maatregelen in het uitvoeringsprogramma Natuur

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoeren van de maatregelen in de Natura 2000 beheerplannen

Beleid

Tijd

Geld

Het evaluatiedocument voor het beheerplan Groote Wielen is in voorjaar 2022 afgerond. Het evaluatiedocument voor het beheerplan Friese Meren wordt rond de zomer 2022 afgerond. Daarnaast wordt gestart met het opstellen van de evaluatiedocumenten voor de overige beheerplannen, echter is het beeld dat de capaciteit in 2022 vooral ingezet moet worden op het opstellen van de natuurdoelanalyses waardoor het afronden van de evaluatiedocumenten doorschuift naar 2023. M.b.t. het opstellen van de evaluatiedocumenten is externe inzet nodig en zijn aanvullende onderzoeken nodig. Hiervoor is aanvullend budget voor nodig, dit wordt gefinancierd vanuit het Natuurpact.

Uitvoeren van minimaal twee openstellingstranches SKNL

Beleid

Uit inventarisatie blijkt dat er niet voldoende belangstelling is voor een openstelling, dit komt mede door het succes van de openstellingen van vorig jaar.

Tijd

Uit inventarisatie blijkt dat er niet voldoende belangstelling is voor een openstelling, dit komt mede door het succes van de openstellingen van vorig jaar.

Geld

Uit inventarisatie blijkt dat er niet voldoende belangstelling is voor een openstelling, dit komt mede door het succes van de openstellingen van vorig jaar.

Opstellen van het Natuurbeheerplan 2023

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoeren van de SNL en ANLb regelingen

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.1 Stikstof

Wij willen dat stikstofgevoelige natuurgebieden hersteld en robuust zijn en dat de uitstoot van stikstof duurzaam gereduceerd is. Onze vergunningverlening is vervolgens weer op gang gekomen en kent een duurzame (juridische) basis. Economische- en maatschappelijke ontwikkelingen zijn dan weer mogelijk.

Wij werken vanuit twee hoofdthema's: herstel van stikstofgevoelige natuurgebieden en reductie van uitstoot van stikstof. Uit de gebiedsanalyses 2021 komt naar voren dat voor elf Natura 2000-gebieden de kritische depositiewaarde (KDW) wordt overschreden. Het gevolg hiervan is dat momenteel geen of weinig extra stikstofuitstoot is toegestaan en vergunningverlening voor economische- en maatschappelijke ontwikkelingen nauwelijks meer mogelijk is. In de komende jaren wordt met het uitvoeringsprogramma natuur sterk ingezet op herstel en reductie van de stikstofneerslag in de deze stikstofgevoelige gebieden. Met een gebiedsgerichte aanpak in de randzones van natuurgebieden wordt gezocht naar verdere natuurverbetering en stikstofreductie. Het terugdringen van de stikstofuitstoot vraagt een nadrukkelijke inspanning van alle sectoren in Fryslân zoals industrie, mobiliteit en energie, maar zeker ook van de landbouw. In juli 2021 is een voortgangsrapportage aangeboden aan Provinciale Staten waarin is aangegeven wat de voortgang is ten aanzien van de aanpak en maatregelen om natuur te herstellen, de Wet natuurbeschermingsvergunningen op orde te brengen en stikstofuitstoot te reduceren. In mei 2022 is het Uitvoeringsprogramma Stikstof 2035 aangeboden aan Provinciale Staten waarin de aanpak en de maatregelen staan omschreven om ons goed voor te bereiden op de toekomst.

Op 20 juli heeft het ministerie LNV een brief gezonden waarin 250 miljoen euro voor alle provincies wordt uitgetrokken als bijdrage voor een oplossing voor de PAS-melders. 200 miljoen daarvan wordt verdeelt naar rato van het aantal melders dat gelegaliseerd dient te worden per provincie. 50 miljoen wordt als buffer ter beschikking gesteld complexe situaties. In Friesland zijn er nu 212 aanmeldingen voor legalisatie.

Stand van zaken gewenste resultaten

Wij hebben afspraken gemaakt met de landbouw sector over hoe de stikstofdoelen in Fryslân gerealiseerd worden

Beleid

De brief van minister Van der Wal van 10 juni heeft voor zoveel onrust gezorgd dat de landbouwsector momenteel niet openstaat voor een gesprek met de provincie. Vanaf september zijn wij dit weer langzaam aan het opbouwen, met gesprekken in kleine groepen. De verwachting is dat de gesprekken met Remkes de impasse doorbreken.

Op verzoek van een van de landbouwpartijen organiseren wij in september een bijeenkomst over Meten en Monitoren van stikstof, dit kan mogelijk leiden tot meer rust in de provincie.

Tijd

Doordat wij niet in gesprek zijn met de sector komen de plannen meer onder tijdsdruk te staan. Om tot goede plannen te komen hebben wij de sector nodig.

Geld

Wij hebben afspraken gemaakt met de piekbelasters uit de industrie over emissiereductie en maatregelen

Beleid

G

Tijd

Geld

Wij hebben beleid vastgesteld over hoe wordt omgegaan met de latente ruimte

Beleid

Op dit moment loopt er een onderzoek vanuit het Rijk over hoe om te gaan met latente ruimte. Het onderwerp is nu moeilijk bespreekbaar in de gebieden, gezien alle onrust.

Tijd

Ook hier geldt dat door dat er geen gesprekken worden gevoerd de tijdsdruk toeneemt.

Geld

Wij hebben contact met de piekbelasters uit de landbouw en afspraken gemaakt over bronmaatregelen, of verplaatsing

Beleid

Ook hier geldt dat er momenteel geen formele contacten met de landbouwpartijen plaatsvinden, afspraken kunnen nog niet worden gemaakt.

Tijd

Ook hier geldt dat door dat er geen gesprekken worden gevoerd de tijdsdruk toeneemt.

Geld

Wij hebben de voorverkenning van de gebiedsgerichte aanpak in de randzones afgerond en hebben een begin gemaakt met de voorbereiding in het gebied

Beleid

De voorbereidingen in het gebied doen wij met de mienskip. Daar de landbouwpartijen zich momenteel hebben teruggetrokken ligt dit proces momenteel stil.

Tijd

De tijdsdruk neemt daardoor ook hier toe.

Geld

Wij stellen het uitvoeringsprogramma op waarin concreet is uitgewerkt wat de stikstofdoelstelling is voor de provincie Fryslân en hoe deze gerealiseerd gaat worden

Beleid

Het Uitvoeringsprogramma met de stikstofdoelstellingen is op 29 maart 2022 door GS vastgesteld. en in mei 2022 door PS geaccordeerd.

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.1 Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Wij zorgen ervoor dat Fryslân mooi blijft. Hierbij werken wij samen met gemeenten, Wetterskip, experts, belangengroeperingen en boeren en burgers. We gebruiken daarbij nieuwe werkwijzen zoals De Nije Pleats en de Sinnetafels. We werken vanuit de Omgevingsvisie De Romte diele aan onze opgaven en houden de basis op orde. Onze opgave voor het landschap hebben we vastgelegd in een Startnotitie Omgevingsprogramma Landschap.

In het landelijk gebied vergen voedselproductie, natuur, water, wonen, de productie van duurzame energie, het landschap aanpassen bij de klimaatverandering en recreatie steeds meer aandacht en ruimte ten behoeve van een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. De inzet van het ruimtelijk kwaliteitsteam richt zich dan ook mede op de ontwerpopgaven rondom deze opgaven in combinatie met kwaliteit voor de leefomgeving (brede welvaart). We benutten daarbij de principes uit de Omgevingsvisie en de provinciale belangen uit Grutsk op 'e Romte. Onze rol verandert de komende tijd van een voorschrijvende en reactief adviserende overheid naar een overheid die samen met partners zoekt naar oplossingen en die proactief adviseert en meedenkt. We gebruiken daarbij de 9 principes uit de Omgevingsvisie De Romte diele.

Daarnaast verandert het landschap ook sluipenderwijs door vele kleine ingrepen. Wij streven naar herstel van landschapselementen die de provinciale kernkwaliteiten, zoals vastgelegd in de structuurvisie Grutsk op 'e Romte, versterken en het draagvlak voor het Friese landschap vergroten. Om dit draagvlak voor ons landschap nog extra kracht bij te zetten willen wij in 2023 samen met de partners een Friese Landschapstriënnale organiseren.

Stand van zaken gewenste resultaten

Via cofinanciering van het Europese programma POP, onderdeel niet productieve investeringen voor landschap, subsidiëren wij projecten voor het herstel van landschap en in samenhang daarmee voor herstel van natuur en biodiversiteit.

Beleid

Tijd

Geld

Via Panorama2028/DeUitkijkers vergroten we de maatschappelijke aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en het Friese landschap door ontwerpend onderzoek

Beleid

Tijd

Geld

We komen, via de inzet van het ruimtelijk kwaliteitsteam, in overleg met partijen, gezamenlijk tot goede oplossingen voor het landelijk gebied. Hierbij maken wij gebruik van werkwijzen zoals De Nije Pleats en de Sinnetafel

Beleid

Tijd

Geld

We stellen een Programma Landschap op waarin we de in de Startnotitie Programma Landschap ingezette koers voor een provinciale rol verder uitwerken. Ook stellen we hierbij een uitvoeringsagenda op om de koers ook daadwerkelijk in het veld zichtbaar

Beleid

Tijd

We zoeken aansluiting met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De processen van het Programma Landschap en het NPLG zullen dan meer samen op gaan lopen. In september zijn PS geïnformeerd over dit proces en het tijdpad.

Geld

We subsidiëren de Nationale Landschappen (Noardlike Fryske Wâlden en Stichting Mar en Klif) en Landschapsbeheer Fryslân (LBF) met als doel behoud, beheer en ontwikkeling van de landschappen

Beleid

Tijd

Geld

We zoeken de samenwerking met LF2028 – Arcadia (BOSK) om onze beleidsdoelen op een vernieuwende manier onder de aandacht van de Mienskip te brengen, ook als opmaat naar de Landschapstriënnale 2023

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren natuur

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Natuur			
Programma herstel biodiversiteit	Basis op orde Percentage provinciale programma's met concrete actiepunten biodiversiteit	25%	
	Kennisplatform: beschikbaarheid beoogde kennis	50%	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
	Kennis beschikbaar voor alle doelgroepen	30%	
	Verbindingen realiseren : participerende partijen in uitvoering samenhangend beheer	15	
	Bewustwording en educatie: percentage geïnteresseerde burgers	25%	
	Natuurinclusief: Percentage plannen , visies en projecten van Friese overheden met natuurinclusieve paragraaf	25%	
Natuur: Weidevogels	Aantal gruttobroedparen	10.000	
NNN	Hectares verworven (de doelwaarde in 2022 op basis van lineaire programmering, geen realistische planning)	250	
	Hectares ingericht	190	
	Hectares verkocht	150	
	Hectares in beheer binnen NNN	64.473	
	Hectares in beheer buiten NNN	4.064	
Natura 2000 1 ^e beheerplanperiode	Percentage totaal afgeronde maatregelen, 1 ^e getal is het totaal aantal maatregelen dat binnen de looptijd van het N2000 beheerplan gerealiseerd moet worden (6 jaar = 1 ^e beheerplanperiode).	258 maatregelen (70%)	
	Waarvan het percentage afgeronde stikstofgevoelige maatregelen, 1 ^e getal is het totaal aantal maatregelen, dat binnen de looptijd van het N2000 beheerplan gerealiseerd moet worden (6 jaar = 1 ^e beheerplanperiode).	77 maatregelen (80%)	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Natura 2000 1 ^e beheerplanperiode	Vast te stellen beheerplan	1 beheerplan	N.v.t.
	Vast te stellen evaluatiedocumenten	14 documenten	
Natura 2000 2 ^e beheerplanperiode	Voor te bereiden beheerplannen	13 beheerplannen	
	Vast te stellen beheerplan	1 beheerplan	
Ganzen	Gewasschade in kg droge stof	5-10% lager dan het gemiddelde van de voorgaande 2 jaren	

Toelichting natuur

Programma Herstel Biodiversiteit - Natuurinclusief:

De genoemde indicator en de doelstelling in het jaarplan 2022 van het thema Natuurinclusief Werken komen niet overeen. Een percentage op plannen, visies en projecten met en natuurinclusieve paragraaf bij Friese overheden is daardoor niet eenduidig te geven. De doelstelling in 2022 van het thema Natuurinclusief Werken is om een netwerk op te bouwen en om bouwstenen te ontwikkelen voor een meer natuurinclusieve werkwijze bij de Friese overheden. In 2022 zijn 4 van deze netwerkbijeenkomsten geweest en is ingezet op een betere afstemming tussen overheden over hoe biodiversiteit kan worden versterkt. De bijeenkomsten worden goed bezocht.

In te richten hectares

Het beeld is dat er in 2022 minder hectares worden opgeleverd. Een aantal projecten wordt later gestart omdat er meer tijd nodig is voor de voorbereiding; hierdoor vertraagt de uitvoering en de oplevering van hectares.

Natura 2000 1e beheerplanperiode

Per abuis is opgenomen dat er nog 1 beheerplan vastgesteld moet worden. Dit is niet aan de orde, alle beheerplannen voor de 1e periode zijn vastgesteld. Wat betreft de evaluatiedocumenten is de capaciteit geschoven naar het opstellen van de natuurdoelanalyses voor het gebiedsplan stikstof. Hierdoor schuift het opstellen van de evaluatiedocumenten naar achteren. Hier is ook ruimte in tijd, aangezien op korte termijn de beheerplannen Groote Wielen en Friese Meren voor de 2e periode opgesteld moeten worden. Deze evaluatiedocumenten worden op tijd opgesteld.

Weidevogels: Het aantal broedparen grutto 2022 wordt eind oktober door alle betrokken partijen in het Jaarbericht weidevogels bekend gemaakt. De prognose is dat het aantal broedparen iets onder de 8000 uitkomt.

Waarom is de ganzenschade niet met 5 - 10% afgenomen: In de periode 2018 -2021 is de ganzenschade aan voorjaarsgras in kilogram droge stof min of meer gestabiliseerd. Er is geen duidelijke oorzaak aan te wijzen voor het feit dat de schade niet is gedaald. De aantallen ganzen en verjaagingspanningen zijn vergelijkbaar met voorgaande jaren. Variabele invloeden als temperatuur, regenval, begrazing door muizen spelen in samenspel met elkaar ook een rol. Geen van deze factoren kan afzonderlijk aangewezen worden als oorzaak van de schadeontwikkeling.

Prestatie-indicatoren stikstof

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Stikstof			
Natuurherstel stikstofgevoelige N2000 gebieden	% te herstellen oppervlakte volgens uitvoeringsprogramma natuur	50%	
Gebiedsgerichte aanpak (GGA): Gebiedsplannen gereed	Aantal gebieden	11	
Stikstof depositie bank (SDB)	Stikstof depositie bank (SDB) operationeel	100%	
De opkoopregeling	Aantal bedrijven dat is aangekocht	2	

Toelichting stikstof

Gebiedsgerichte aanpak

Op Ameland is een start gemaakt met gesprekken met de LTO op het eiland, agrarische natuurvereniging VANG en de gemeente Ameland. Op andere plaatsen waar eerste stappen waren gezet tot een gebiedsproces waaronder het Drents Friese Wold zijn tot stilstand gekomen. De landbouwpartners hebben zich voorlopig uit het overleg teruggetrokken waardoor er nu geen voortgang kan plaatsvinden.

Aankoopregeling

Met betrekking tot de Maatregel Gerichte Aankoop 1 (MGA-1) verwachten wij met twee partijen tot overeenstemming te komen. 4 september 2022 was de deadline voor deze regeling, maar deze is onlangs verlengd tot 30 november 2022. Na de MGA-1 is een MGA-2 regeling in de maak. Deze is gericht op piekbelasters. Alleen de 2% hoogste piekbelasters per N2000 gebied kunnen voor deze regeling in aanmerking komen. De totstandkoming van deze regeling laat op zich wachten, vooral omdat deze nog niet staatssteunproof is. Dit is een belangrijke reden dat MGA-1 is verlengd. Een veehouder die met MGA-2 een locatie heeft beëindigd mag in beginsel op een andere locatie weer vee gaan houden, maar enkel voor het houden van dieren met productierecht. Als provincie Fryslân hameren we in IPO verband op flexibiliteit en regionaal maatwerk. Naast de MGA-2 zal er naar verwachting ook een landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties worden opengesteld.

Prestatie-indicatoren landschap en ruimtelijke kwaliteit

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Landschap en ruimtelijke kwaliteit			
Samenwerking t.b.v. ruimtelijke kwaliteit via Omgevingstafels	Aantal omgevingstafels	6	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Advies ruimtelijke kwaliteit	Percentage provinciale projecten met ruimtelijke impact waarover het ruimtelijke kwaliteitsteam advisering heeft gedaan.	100%	
	Aantal grote gemeentelijke projecten waarover wordt geadviseerd	20	
Landschapsherstel (POP)	Aantal landschapsherstelprojecten in het kader van POP	3	

Beleidsveld 3.2 Landbouw

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.2

De agrarische sector is voor Fryslân van groot economisch belang zowel voor de werkgelegenheid en export als voor kennisontwikkeling en innovatie. Naast producent van voedsel is de landbouw ook gebruiker en tegelijk de belangrijkste beheerder van het landelijk gebied. De landbouw bepaalt in sterke mate het aanzicht van het landschap, draagt bij aan de biodiversiteit en aan een leefbaar en aantrekkelijk platteland. De agrarische sector is van groot belang voor brede welvaart in Fryslân en ontwikkelingen in de landbouw zijn mede bepalend voor de totale leefomgeving.

Overeenkomstig het bestuursakkoord is het onze ambitie dat de landbouw in 2025 duurzaam en natuurinclusief is. Dat is een landbouw die grondgebonden en circulair is, bijdraagt aan herstel van biodiversiteit, maatschappelijk draagvlak heeft en duurzaam economisch renderend.

We willen de landbouwsector helpen om van een viersterren landbouw een vijfsterren landbouw te maken, waarbij de vijfde ster een groene ster is. Daarbij staat kwalitatieve groei voorop en willen we het spanningsveld tussen landbouw en andere maatschappelijke wensen doorbreken. Daarbij is het van cruciaal belang dat boeren een levensvatbaar bedrijfsmodel kunnen vinden.

De ontwikkelingen van de agrarische sector worden vooral bepaald door Europa en het Rijk. Van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid van de EU (GLB-beleid vanaf 2021) wordt verwacht dat daarin duurzaamheid, natuurinclusief en vergroening een essentiële rol zullen spelen. De rol van de provincie is vooral om vernieuwingen te faciliteren en te ondersteunen. Daarnaast ligt een belangrijke rol bij de hele agrofoodketen van boeren tot consument.

Als provincie willen we de transitie van de landbouw begeleiden binnen de kaders van het klimaatakkoord, de problematiek van het terugdringen van emissies w.o. stikstof en de veenweideproblematiek. We willen voor Fryslân hierin een voorbeeldfunctie vervullen door in te zetten op aansluiting bij Europees- en Rijksbeleid, samen te werken in netwerken, gebiedsgericht werken en kennisontwikkeling/innovatie die vraag gestuurd is.

Dairy Valley / - Campus wordt via het economisch programma ondersteund als integrale inzet op agrofood (zie voor doelen en resultaten bij beleidsveld 4.3 Economische structuurversterking)

Stand van zaken gewenste resultaten

In navolging van 2021 formuleren met inbreng van stakeholders een integrale landbouwagonderwerpen

Beleid

Tijd

Geld

We leveren in 2022 inbreng en lobby'en voor het Nationaal Strategisch Plan, dat op rijksniveau opgesteld wordt, zodat nieuwe GLB-regelingen optimaal inzetbaar zijn voor Fryslân.

Beleid

Tijd

Aandachtspunt: bij de collectieven weinig tijd om dit in te regelen.

Geld

Openstellen van maatregelen uit het POP3 Transitieprogramma voor 2022

Beleid

Tijd

Geld

We voeren de regiodeal Noord Nederland natuurinclusieve Landbouw uit via drie pijlers: 1. een gebiedsgerichte aanpak, 2. het ontwikkelen van instrumentarium, 3. inzet op netwerk en communicatie

Beleid

Tijd

Geld

We werken samen met de partners in de Agro Agenda aan het kwaliteits-/streefbeeld 2030

Beleid

Tijd

Geld

Potato Valley is een toegankelijk en essentieel kenniscentrum geworden op het gebied van zilte teelt en biedt ondernemers perspectief op nieuwe verdienmodellen

Beleid

Tijd

Potato Valley: Q1 is niet gehaald; wordt waarschijnlijk Q3

Geld

We stellen de maatregel Jonge Boeren regeling in het POP3 programma (vanaf eind 2020) open

Beleid

Tijd

Geld

Naast de concrete aandacht voor de landbouwagonderwerpen zoeken we ook de verbanden met andere beleidsthema's en -velden gekoppeld aan de landbouw. Ook vanuit de vraagkant vanuit deze beleidsthema's zal landbouw betrokken zijn

Beleid

Tijd

Geld

Verbinding zoeken met andere beleidsthema's kan er ook toe leiden dat gezamenlijk naar financiering van de gekoppelde doelen kan worden gezocht

Beleid

Tijd

Geld

De aanpak van stikstof wordt voor de komende jaren een belangrijk thema. Het opgaventeam Landbouw krijgt hier een belangrijke rol in. Zoveel mogelijk met externe partijen, de sector en partners (in en extern) wordt bedacht hoe dit te organiseren

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Landbouwagenda	Uitvoering geven aan de door PS vastgestelde Landbouwagenda	In samenwerking met de stakeholders uitvoering geven aan een vastgesteld programma	
Stikstof	Landbouw neemt namens de provincie de lead in de stikstofproblematiek	Met de sector breed betrekken, optimaal communiceren en komen tot een concrete aanpak	
Regiodeal natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland	Halfjaarlijks (in juli en december) wordt een voortgangsrapportage opgesteld	Gereed	
Kenniscentrum Verzilting	Het Kenniscentrum Verzilting komt in samenwerking met betrokken partijen tot stand	Gereed Q1	
Jonge boeren regeling	Subsidie in relatie tot investeringsomvang (multiplier)	Tenminste 1	

Toelichting

Het consortium heeft in overleg met de provincie iets meer tijd nodig voor de uitwerking van haar voorstel. In oktober komt er dit voorstel naar het bestuur, waarna vervolgens de opdracht kan worden verleend tot het oprichten van een Kenniscentrum Verzilting.

Beleidsveld 3.3 Veenweide

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.3

In het Friese veenweidegebied daalt de bodem. Oorzaak is de ontwatering van het veen, waardoor er zuurstof bij komt en het veen langzaam afbreekt (oxideert). Het grootste deel hiervan verdwijnt als CO₂ in de lucht. Als er geen maatregelen worden genomen is het veen in Fryslân aan het eind van deze eeuw verdwenen. Tegelijkertijd heeft de bodemdaling veel negatieve effecten: woningen, wegen en riolering verzakken, natuurgebieden komen steeds hoger te liggen ten opzichte van omliggend agrarisch gebied en verdrogen, de kwaliteit van het landschap verandert, er moet steeds meer water weggepompt worden om gronden geschikt te houden voor landbouw, waardoor grondwaterstanden lager en lager worden.

Onze ambitie voor de lange termijn (2050) is een blijvend evenwicht, waarin veenafbraak, bodemdaling en CO₂-uitstoot nagenoeg zijn gestopt. De kwaliteit van landschap en natuur zijn verbeterd. Ook de leefbaarheid en vitaliteit staan op een hoog peil; de landbouw heeft zich aangepast aan de veranderde omstandigheden en recreatie en toerisme hebben zich verder ontwikkeld. Om tot deze ambitie te komen richten we ons voor 2030 op de volgende veenweidedoelen:

1. De negatieve effecten van bodemdaling zijn verminderd (gemiddeld 0,2 cm minder bodemdaling per jaar): Enerzijds door de absolute bodemdaling te beperken, anderzijds door de negatieve effecten te beperken, mitigeren of te compenseren. Dit moet ertoe leiden dat schade aan woningen, wegen en infrastructuur wordt beperkt, de stijging van kosten van waterbeheer in het gebied ook in de toekomst beperkt blijft, de verdroging van natuurgebieden is afgenomen, en het landschap en de cultuurhistorie van het veenweidegebied herkenbaar blijven.
2. De uitstoot van broeikasgassen uit de veenbodem is in 2030 met 0,4 megaton CO₂ equivalenten per jaar afgenomen.
3. De landbouw heeft een duurzaam toekomstperspectief.
4. Het watersysteem is waterrobuust en klimaatbestendig ingericht.

De invulling van de doelstellingen vindt plaats in gebiedsprocessen. Daarbij is maatwerk cruciaal. De structurele veranderingen die nodig zijn vragen een integrale benadering en brede samenwerking tussen partijen in en buiten het gebied. Dit doen we via een gebiedsgerichte aanpak. De Veenweideproblematiek is bij uitstek een integrale opgave. Hoe graag we ook willen; niet alle doelstellingen zijn al concreet in resultaten te vertalen. Wij zijn mede afhankelijk van de dynamiek in de samenleving en de middelen die het Rijk beschikbaar stelt. Op dit moment zijn de volgende middelen beschikbaar voor het programma binnen verschillende organisaties die onderdeel zijn van het programma:

Provincie Fryslân; bestuursakkoord 2019-2023 € 10.150.000
Provincie Fryslân; krediet voorfinanciering grond Hegewarren € 14.000.000
Provincie Fryslân; Veenweideprogramma 2021-2030 € 12.500.000
Wetterskip Fryslân; Veenweideprogramma 2021-2030 € 12.500.000
Rijk; Klimaatvelop € 3.150.000
Rijk; IBP-Vitaal Platteland € 4.913.200
Rijk; Impulsgelden Aldeboarn-De Deelen € 7.000.000
Rijk; Impulsgelden Hegewarren € 15.000.000
Rijk; Regiodeal NIL 1e fase € 400.000

NB: bovenstaande bedragen zijn beschikbaar voor het programma maar staan niet allemaal op de provinciale begroting.

Door maximaal in te zetten op dynamische programmering en financiering wordt deze bestuursperiode gestreefd naar een zo groot mogelijk resultaat bij bovenstaande doelstellingen. Dynamisch programmeren en financieren wil zeggen dat we een aanpak opstellen, maar deze niet voor lange tijd helemaal vastleggen. We brengen initiatieven en projecten op gang en zoeken daar werkende weg (aanvullende) financiering bij. Daarbij zoeken we naar een mix van publieke en private middelen.

In 2021 is het Veenweideprogramma 2021 – 2030 door Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van Wetterskip Fryslân vastgesteld. In het najaar van 2021 stellen de zeven veenweidegemeenten het Veenweideprogramma 2021-2030 vast. De uitvoering van het Veenweideprogramma 2020-2030 krijgt vorm in een netwerkorganisatie, waarin de provincie, het Wetterskip, gemeenten, ANWB (namens de recreatiepartijen), de landbouwpartijen, en de Friese Milieufederatie en natuurorganisaties participeren.

Met het uitvoeren van de maatregelen zoals beschreven in het Veenweideprogramma 2021-2030 werken we als Provincie ook aan de toepassing van de 'Sustainable Development Goals' van de Verenigde Naties.

Door de uitstoot van CO2 te verminderen werken we aan lokale, nationale en internationale klimaatdoelstellingen (SDG 13: 'Climate action'). De Veenweideopgave benaderen we daarnaast niet alleen, maar in samenwerking met betrokken stakeholders (SDG 17: 'Partnerships for the goals').

Stand van zaken gewenste resultaten

De eerste herijking van het Veenweideprogramma 2021-2030 vindt plaats en wordt ter besluitvorming aangeboden. In deze herijking wordt in ieder geval ingegaan op drie onderdelen, namelijk:

Beleid

Tijd

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) opgeschoven tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG.

Geld

Eventuele aanvullende vormen van ondersteuning en de toekomstige inrichting van hoogwatercircuits voor de funderingsproblematiek

Beleid

Tijd

Geld

De reductiedoelstelling voor het Friese veenweidegebied op basis van de landelijke verdeling van de opgave om in de veenweidegebieden 1 megaton CO2 equivalenten te verminderen

Beleid

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG.

Tijd

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG.

Geld

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG.

Of de veengebieden met een veenpakket dunner dan 80 cm (inclusief moerige gronden) en de veengebieden met een dik kleidek (dikker dan 40 cm) ook een bijdrage moeten leveren aan de taakstelling die is afgesproken in het klimaatakkoord,

Beleid

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG. Daarmee kan ook geen besluit worden genomen of de veengebieden met een veenpakket dunner dan 80 cm (inclusief moerige gronden) en de veengebieden met een dik kleidek (dikker dan 40 cm) ook een bijdrage moeten leveren aan de taakstelling die is afgesproken in het klimaatakkoord.

Tijd

Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG. Daarmee kan ook geen besluit worden genomen of de veengebieden met een veenpakket dunner dan 80 cm (inclusief moerige gronden) en de veengebieden met een dik kleidek (dikker dan 40 cm) ook een bijdrage moeten leveren aan de taakstelling die is afgesproken in het klimaatakkoord.

Geld

In de uitvoering hebben we het programma in 2021 ingericht op basis van programmalijnen (PL) en dit bouwen we verder uit

Beleid

Tijd

Geld

PL 1: Waterbeheer en klimaatadaptatie

Beleid

Tijd

Geld

PL 2: Bodem en grondgebruik

Beleid

Tijd

Geld

PL 3: It Nije Buorkjen

Beleid

Tijd

Geld

PL 4: Leefomgeving, natuur en biodiversiteit

Beleid

Tijd

Geld

PL 5: Integrale gebiedsaanpak

Beleid

Tijd

Geld

PL 6: Onderzoek en monitoring

Beleid

Tijd

Geld

Voor waterbeheer en klimaatadaptatie werken we aan proeven en demonstraties, zoals HAKLAM, Boeren Meten Water en greppelinfiltratie om de grondwaterspiegel te verhogen

Beleid

Bij het project Boeren meten water zijn er problemen met de meetsensoren van de peilbuizen waarmee de grondwaterstanden en het bodemvochtgehalte wordt gemeten. Met de leverancier zijn afspraken gemaakt over het op korte termijn vervangen van de sensoren van de peilbuizen waar de meetwaarden niet overeenkomen met de werkelijkheid.

Tijd

Voor de betrokken peilbuizen is er vertraging bij het inwinnen van betrouwbare meetgegevens.

Geld

Voor Bodem en grondgebruik richten we proefvelden en demonstratievelden in voor het overlagen van veen en het keren van veenprofielen. Ook willen we een proeftuin bodem inrichten en andere bodemproeven uitvoeren en kunnen demonstreren

Beleid

Tijd

Geld

Voor het vormgeven van It Nije Buorkjen zullen we het uitgewerkte flankerend beleid voor het eerst testen in Aldeboarn – De Deelen. In samenwerking met de landbouwadviespool werken we daarnaast aan opleiding/begeleiding van adviseurs die de boeren

Beleid

Tijd

Geld

Voor leefomgeving, natuur en biodiversiteit ligt de focus op het uitwerken van een funderingsaanpak en de mogelijkheden om natuurgebieden versneld te vernatten

Beleid

Het is de verantwoordelijkheid van de natuurorganisaties om te komen tot het versneld vernatten, hierin zijn we dus afhankelijk van de natuurorganisaties. Ook de middelen moeten bij de TBO's beschikbaar komen. De verwachting is dat er in het najaar meer zicht komt op de uitvoering van deze projecten door de TBO's. Vervolgens zetten we in om vanuit veenweide samen te werken met de TBO's om tot resultaten te komen.

Tijd

Geld

Voor het ontwikkelgebied Aldeboarn-De Deelen wordt het gebiedsplan vastgesteld en wordt verder ingezet op het doen van grondaankopen vooruitlopend op het gebiedsplan

Beleid

Tijd

De ontwikkeling van een integraal ontwerp gebiedsplan vraagt meer tijd dan verwacht. Het gaat om een proces van onderop met verschillende stakeholders uit het gebied. Dit vraagt zorgvuldigheid en meer tijd dan op voorhand gedacht, maar is cruciaal om te komen tot een gedragen plan voor de toekomstige inrichting van het gebied. De vertraging heeft, zoals eerder ook per brief aangegeven, onder andere te maken met de koppeling met de ontwikkeling van het flankerend beleid. Maar ook de ontwikkelingen van het NPLG maken dat meer tijd nodig is om in beeld te brengen welke bijdrage vanuit het gebiedsproces geleverd kan worden aan het behalen van andere doelstellingen zoals bijvoorbeeld de stikstofopgave.

Geld

Zoals eerder gemeld is er op dit moment nog onvoldoende geld beschikbaar om het toekomstige gebiedsplan te financieren. Vooruitlopend op het gebiedsplan worden wel eerste investeringen gedaan in no-regret maatregelen en eerste grondaankopen. Zoals per brief (02004897- 28 juni 2022) aan u gemeld is er een aanvraag gedaan bij de Versnellingsagenda 2022-2023 van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Dit moet een belangrijke stap zijn in de financiering van het toekomstige gebiedsplan. Verwachting is dat dit in december toegekend wordt.

Voor het ontwikkelgebied Hegewarren wordt een besluit genomen over de toekomstige inrichting, het vervolgproces en afspraken gemaakt over de manier waarop verschillende partijen hierin gaan samenwerken

Beleid

Tijd

Tijdens de behandeling van de gebiedsontwikkeling Hegewarren in april heeft PS besloten een besluit uit te stellen naar september, als er ook duidelijkheid is over het wel of niet doorgaan van de vaarweg Drachten. Dat heeft geen gevolgen voor de planning van dit resultaat, maar wel voor de volgende fase van het project: de planfase. Deze start nu 5 maanden later. Dit kan gevolgen hebben voor het beoogde realisatiebesluit, voorzien begin 2024.

Geld

*

Er wordt een vervolg gegeven aan de ontwikkeling van technische innovatie in de gebiedsprocessen. Komend jaar vinden pilots, demonstraties en praktijkproeven plaats om de veenoxidatie, bodemdaling en CO2-emissie te reduceren.

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Herijking Veenweideprogramma 2021-2030	Vaststelling door PS, AB Wetterskip en gemeenteraden Veenweidegemeenten	1	
PL 1: Inrichten proeven en demonstraties waterbeheer en klimaatadaptatie	Aantal proeven en demo's ingericht	3	
PL 2: Opstarten proeftuin bodem	Aantal proeftuinen opgestart	1	
PL 2: Inrichten bodemproeven en demo's	Aantal proeven en demo's ingericht	2	
PL 3: flankerend beleid opgeleverd en beoordeeld door onafhankelijke deskundigencommissie	Vaststelling door GS, DB Wetterskip en B&W Veenweidegemeenten	1	
PL 4: Uitvoeren pilot project voor inrichting van een	Aantal projecten in uitvoering	1	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
overgangszone tussen natuur en landbouw			
PL 4: Ecosysteem- en landschapsanalyses maken voor de gebiedsprocessen	Aantal uitgevoerde analyses	2	
PL 4: In beeld brengen van de archeologische waarden/ resten van het veenweidegebied.	Aantal uitgevoerde onderzoeken	1	
PL 5: Aldeboarn-De Deelen	Vaststellen gebiedsplan	1	
PL 5: Hegewarren	Besluitvorming toekomstige inrichting	1	

Toelichting

Herijking Veenweideprogramma 2021-2030: Vanwege de ontwikkelingen rondom het NPLG is de herijking van de CO2 reductiedoelstelling voor het veenweidegebied in overleg met het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) uitgesteld tot medio 2023. De besluitvorming zal nu plaats vinden als onderdeel van de vaststelling van het gebiedsplan dat de provincie moet maken voor het NPLG.

PL3: flankerend Beleid opgeleverd en beoordeeld door onafhankelijke deskundigencommissie: De uitwerking van het flankerend beleid vraagt op onderdelen meer tijd dan verwacht. Zo wordt een praktijksimulatie uitgevoerd binnen het gebiedsproces Aldeboarn - De Deelen, deze kan hierdoor niet eerder starten dan in dit najaar. Deze simulatie zal naar verwachting inzichten opleveren over hoe het flankerend beleid in de praktijk toegepast kan worden en leidt naar verwachting tot mogelijke aanpassingen en/of aanscherpingen waardoor het definitieve flankerend beleid waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2023 ter vaststelling voorgelegd kan worden aan de dagelijks besturen.

PL5: Aldeboarn- De Deelen: De ontwikkeling van een integraal ontwerp gebiedsplan vraagt meer tijd dan verwacht. Het gaat om een proces van onderop met verschillende stakeholders uit het gebied. Dit vraagt zorgvuldigheid en meer tijd dan op voorhand gedacht, maar is cruciaal om te komen tot een gedragen plan voor de toekomstige inrichting van het gebied. De vertraging heeft, zoals eerder ook per brief aangegeven, onder andere te maken met de koppeling met de ontwikkeling van het flankerend beleid. Maar ook de ontwikkelingen van het NPLG maken dat meer tijd nodig is om in beeld te brengen welke bijdrage vanuit het gebiedsproces geleverd kan worden aan het behalen van andere doelstellingen zoals bijvoorbeeld de stikstofopgave.

Beleidsveld 3.4 Water en milieu

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.4 Water

We willen ervoor zorgen dat Fryslân een provincie is en blijft met veilige, gezonde, toekomstbestendige en veerkrachtige watersystemen die duurzaam gebruikt worden. Daarbij gaat het om watersystemen waarin economische en ecologische ontwikkelingen met elkaar in evenwicht zijn. De provincie richt zich met haar beleid op de toekomst, zodat wij in Fryslân op tijd klaar zijn voor de stijgende zeespiegel, klimaatverandering en bodemdaling. Daarnaast worden wateropgaven gerealiseerd via de verschillende gebiedsontwikkelingen in onze provincie.

Hieronder gaan we eerst in op het nieuwe Regionaal Waterprogramma, klimaatadaptatie en resultaat nummer 13 van het bestuursakkoord. Vervolgens gaan we nader in op de drie beleidslijnen: waterveiligheid, voldoende water en schoon water.

Regionaal Waterprogramma

Op basis van de Omgevingswet en als uitwerking van de Omgevingsvisie is in 2022 het Regionaal Waterprogramma vastgesteld. De uitvoeringsperiode van dit waterprogramma is maximaal 6 jaar, dus van 2022 tot en met uiterlijk 2027. Het Regionaal Waterprogramma is de opvolger van het Vierde Waterhuishoudingsplan (2016 – 2021). Klimaatadaptatie is een belangrijk onderwerp in het Regionaal Waterprogramma.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie heeft betrekking op de thema's veilig, voldoende en schoon waaraan we ook al werkten in onze Waterhuishoudingsplannen. De tijdshorizon van klimaatadaptatie ligt wat verder weg (2050) en de relatie met andere programma's zoals Energie en Vitaal en Leefbaar is van groot belang. Vanaf 2016 werkten we al samen met Wetterskip Fryslân, Vitens en de gemeenten aan klimaatadaptatie. Deze werkwijze is bestendigd in het Fries Bestuursakkoord Water en Klimaat 3.0 (FBWK3).

Resultaten bestuursakkoord

Ten aanzien van de Opgave Water is in het bestuursakkoord het volgende resultaat opgenomen:

Water

Resultaat 13: er zijn meetbare successen behaald op het gebied van klimaatadaptatie, door sterk verbeterde wateropvang en het concreet inrichten van retentiegebieden.

Bij de uitwerking van deze bestuursopdracht is voorgesteld om hierbij de aanpak te hanteren van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw. Deze aanpak werkt volgens de trits: Vasthouden, Bergen, Afvoeren (VBA). Dat betekent dat in eerste instantie water zoveel mogelijk dient te worden vastgehouden (wateropvang) als dat niet meer lukt moet het water worden geborgen (waterretentie) en tenslotte wordt het water afgevoerd.

Waterveiligheid

Ons doel is dat de inwoners van Fryslân en de Friese economie goed beschermd zijn tegen overstromingen en wateroverlast. We willen Fryslân zo inrichten dat het risico op overstroming zo klein mogelijk is, en dat als dit zich toch voordoet, de gevolgen beperkt zijn. Hiervoor is het nodig dat de waterkeringen (bijvoorbeeld boezemkaden en sluizen) voldoen aan de veiligheidsnormen, en dat er gebieden zo ingericht zijn dat ze wateroverlast kunnen helpen voorkomen.

Onze verantwoordelijkheid ligt (vooral) bij de regionale waterkeringen. Deze beschermen ons tegen het boezemwater uit meren, kleine rivieren en kanalen. Wij stellen de veiligheidsnormen vast. Wetterskip Fryslân versterkt en onderhoudt deze waterkeringen. In 2027 moeten alle regionale waterkeringen aan de veiligheidsnormen voldoen. Om dit te halen moest vanaf 2016 in totaal door Wetterskip Fryslân nog 400 km boezemkaden op hoogte worden gebracht. Door nieuwe inzichten wordt verwacht dat een deel van de eerdere opgave voor kadeherstel alsnog voldoet aan de normen. De resterende (bekende) opgave bedraagt naar verwachting daardoor ca. 125 kilometer voor de periode 2022- 2027. In 2021 zijn nieuwe hoogtegegevens beschikbaar gekomen, die door Wetterskip Fryslân gebruikt zullen gaan worden voor de veiligheidstoetsing van de boezemkaden. De resultaten van deze toetsing komen uiterlijk in 2022 ter beschikking en kunnen dan tot een bijstelling van de resterende opgave en daarmee de jaarlijkse doelstellingen tot 2027 leiden. Bij de versterking van de regionale waterkeringen worden waar mogelijk andere functies (natuur, recreatie, landschap) integraal meegenomen en wordt 'werk met werk' gemaakt.

In 2018 is de instemmingsverklaring Agenda IJsselmeer 2050 officieel ondertekend. Daarmee is deze Agenda vooral een werkvorm geworden tussen de 60 partijen die zijn betrokken bij het IJsselmeer. De IJsselmeeragenda omvat ook het Deltaprogramma IJsselmeer en is daarmee ook een platform voor waterveiligheid en wateroverlast van de IJsselmeerregio.

Stand van zaken gewenste resultaten

We zien erop toe dat het Wetterskip 25 km regionale boezemkaden op hoogte brengt en dat deze waar mogelijk natuurvriendelijk worden ingericht of andere functies integraal zijn meegenomen

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.4 Voldoende water

Ons doel is dat het grond- en oppervlaktewatersysteem zo is ingericht dat de verschillende functies en gebruikers van water zo optimaal mogelijk bediend worden, nu en in de toekomst. Hierbij spelen we in op de regionale verschillen:

In het verziltingsgevoelige deel van het noordelijk Zeekleigebied willen we de verzilting tegengaan en het zoete water optimaal benutten. Hiervoor lopen verschillende praktijkproeven zoals “Boeren meten water” en “Zoet op Zout” en middels het initiatief Zoet Zout Knooppunt (o.a. samen met provincies Groningen en Noord-Holland). In het kader van het Deltaprogramma Zoetwater willen we middels het project FRESHEM nauwkeurig in beeld brengen hoe de huidige verdeling van zoet en zout grondwater in de ondergrond is. Dit willen we doen in samenwerking met andere provincies en waterschappen en waterleidingbedrijf Vitens.

Op de hogere zandgronden stimuleren we verschillende partijen zoals boeren, Wetterskip Fryslân, gebiedscollectieven en natuurbeheerders om maatregelen te treffen om meer (grond)water vast te houden. Hiermee willen we in de toekomst de afhankelijkheid van inlaatwater vanuit het IJsselmeer verminderen.

Ook willen we ervoor zorgen dat ons grondgebied zo is ingericht dat wateroverlast wordt voorkomen. In lijn met het advies van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw (WB21) richten we ons daarbij eerst op het vasthouden van water, daarna op bergen en als laatste op afvoeren. Het realiseren van extra waterbergingscapaciteit wordt uitgevoerd door Wetterskip Fryslân of via gebiedsontwikkelingen van de provincie Fryslân.

We richten ons met de bestrijding van de verdroging vooral op de Natura 2000 gebieden met een grondwateropgave vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze moeten gereed zijn in 2027. Verdrogingsbestrijding kan op verschillende manieren worden uitgevoerd: bijvoorbeeld door: het minder diep maken of dempen van sloten, het aanleggen van zogenaamde “kwelschermen” of de manier van ontwatering aanpassen (bijvoorbeeld door een andere type drainage).

Hoe willen we in de toekomst omgaan met de Friese Boezem zodanig dat het boezemsysteem voorbereidt is op de klimaatverandering? En wat betekent dat voor de verschillende belangen die zijn gekoppeld aan

de Friese boezem, zoals scheepvaart en natuur? Om deze vragen te kunnen beantwoorden stellen Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân gezamenlijk een lange termijnverkenning op voor Friese Boezem.

Naar aanleiding van de droogte in 2018 worden door Rijkswaterstaat, provincies en waterschappen rond het IJsselmeer de afspraken over de verdeling van IJsselmeerwater in tijden van droogte geactualiseerd. Hieruit volgt in 2022 ook een voorstel voor aanpassing van de verdringingsreeks, zoals deze in de huidige waterverordening is vastgelegd.

Stand van zaken gewenste resultaten

Samen met Wetterskip Fryslân en andere partijen voeren wij vijf projecten uit om water vast te houden op de hogere zandgronden van Fryslân. Dit is in lijn met de doelstelling voor “wateropvang” uit bestuursopdracht 13

Beleid

Bij de inwerkingtreding van het Regionaal Waterprogramma zijn afspraken met Wetterskip Fryslân gemaakt over waterconserveringsprojecten. Wetterskip Fryslân (met financiering vanuit Provincie en Deltaprogramma Zoetwater) zet hiervoor het programma waterconservering Hogere Zandgronden op. Ook worden in het kader van de regiodeel ZO-Fryslân maatregelen genomen

Tijd

Geld

We zien erop toe dat het Wetterskip jaarlijks gemiddeld 150 ha inricht ter voorkoming van wateroverlast. Dit is in lijn met de doelstelling voor “waterretentie” uit bestuursopdracht 13

Beleid

Er wordt dit jaar ca 50. hectare toegevoegd aan de boezem.

De inrichting/ aanwijzing van bergingsgebieden door Wetterskip Fryslân is afhankelijk van lopende processen, waarbij niet elk jaar tot definitieve realisatie (inclusief inrichtingsmaatregelen) van nieuwe bergingsgebieden wordt gekomen. Aanwijzing van natuurgebieden als bergingsgebied behoeft daarnaast draagvlak van natuurbeheerders. Deze vormt nu een knelpunt in de realisatie van nieuwe bergingsgebieden. Nader overleg/ dialoog met de natuurbeherende organisatie over welke gebieden, onder welke omstandigheden ingezet zouden kunnen worden voor waterberging is daarbij nodig.

Tijd

De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Geld

We treffen maatregelen om de verdroging te bestrijden voor 250 ha in met name de Natura 2000 gebieden

Beleid

Verwacht wordt dat binnen de gebiedsinrichtings-projecten in 2022 circa 30 hectare zal worden ingericht. Voor 2022 (NLPG) en verder ondernemen we actie om de aanpak van verdroogde natuur te versnellen. Buiten de gebiedsinrichtingen gaan we aan de slag om de doelen af te stemmen op de haalbare en uitvoerbare maatregelen. De stikstofaanpak en het NPLG biedt daarnaast ruimte voor een versnelling van de aanpak van de verdrogingsproblematiek. Daarom breiden we onze capaciteit op dit thema uit. We verwachten hiermee in de komende jaren de aanpak van de verdroogde natuur te kunnen versnellen.

Tijd

De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Geld

We stellen samen met Wetterskip Fryslân een lange termijnverkenning op voor de Friese Boezem

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.4 Schoon water

Ons doel voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater is dat deze goed is en blijft. Daarmee zorgen we voor gezonde aquatische en terrestrische ecosystemen en kan het grond- en oppervlaktewater veilig gebruikt worden voor de drinkwatervoorziening, recreatie en economische activiteiten, nu en in de toekomst. Vervuiling -een slechte toestand en verslechtering van de toestand- wordt voorkomen. Afwenteling op andere watersystemen of is onwenselijk.

Schoon oppervlaktewater

Voor de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater maken we onderscheid in KRW- en niet-KRW wateren (KRW staat voor: Kaderrichtlijn Water).

Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW)-wateren stellen wij doelen vast voor de biologische kwaliteit (vissen, waterplanten, algen en macrofauna) en normen voor parameters zoals nutriënten (stikstof en fosfaat) en doorzicht. Normen voor chemische stoffen worden vastgesteld door de EU en/of het Rijk. De doelen, normen en ligging van de KRW-wateren zijn vastgelegd in de KRW-nota en bijbehorende factsheets (december 2021).

De overige, niet-KRW wateren, zijn de kleinere oppervlaktewateren. Voor deze wateren gaan we komende jaren, samen met Wetterskip Fryslân, de gemeenten, terreinbeheerders en landbouworganisaties uitwerken hoe we bescherming in gaan vullen.

Voor verontreinigingen houden wij de Europese en landelijke normen aan.

Wij willen dat oppervlaktewateren natuurvriendelijk ingericht en beheerd worden waar dat mogelijk is.

Hiervoor willen we het principe hanteren: ja, mits verenigbaar met andere functies.

We willen dat er meer schone en veilige zwemwaterlocaties gerealiseerd worden.

Schoon grondwater

Wij beschouwen het grondwater van een goede kwaliteit als het voldoet aan de eisen die voortvloeien uit de Europese richtlijnen, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW) met daar onder de Richtlijn Prioritaire Stoffen en de Grondwaterrichtlijn. De KRW-beoordeling vindt plaats in grote lijnen, op de schaal van grondwaterlichamen. Binnen de provincie beoordelen we de grondwaterkwaliteit aanvullend op detailniveau, om achteruitgang van de grondwaterkwaliteit op lokaal niveau ook te kunnen signaleren en agenderen. De vergrijzing van grondwater vraagt hierom, passend beleid dient gemaakt te worden. Voor schoon grondwater monitoren we de kwaliteit (we willen géén achteruitgang van de grondwaterkwaliteit) en daarnaast de projectmatige acties waarmee we deze achteruitgang in kwaliteit proberen te voorkomen. Opstellen van beleid is nodig voor de aanpak van lokaal gemeten grondwaterverontreinigingen.

Rondom drinkwaterbronnen is de kwaliteit zodanig, dat er met minimale inspanning drinkwater van kan worden gemaakt. Daaraan voldoen we als we in de grondwaterbeschermingsgebieden voor drinkwater gerelateerde verontreinigingen geen stijgende trends waarnemen en ook geen overschrijdingen van signaleringswaarden.

Verzilting van het grondwater is een actueel probleem, deels veroorzaakt door natuurlijke processen, deels door humane invloed. We willen de verzilting, binnen onze mogelijkheden, vertragen zodat de gebruiksmogelijkheden van het grondwater zo lang mogelijk behouden blijven. Belangrijk onderdeel voor 2022 is de verbetering van het monitoringsnetwerk verzilting.

Wij willen geen risico's lopen op verontreiniging van het grondwater als gevolg van fracking ten behoeve van schaliegaswinning of onderzoek. Wij willen ook geen risico lopen op verontreiniging van het

grondwater door boringen voor duurzame energie, zoals geothermie en ondergrondse warmte- en koudeopslag.

Het is belangrijk om goed inzicht te hebben en te houden in de kwaliteit van het grondwater . en ook dat dat inzicht gebruikt wordt voor beslissingen over de ruimtelijke ordening en het gebruik van de ondergrond. Hiervoor monitoren wij de kwaliteit in peilbuismeetnetten.

Voor de derde fase (2022 – 2027) is de “Nota KRW yn Fryslân” opgesteld. Deze notitie is eind 2021 definitief aan u voorgelegd.

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2022 gaan we samen Wetterskip Fryslân verder met de uitvoering van het maatregelenpakket KRW zoals we dat ons voorgenomen hebben in de KRW-nota.

Beleid

Tijd

Geld

De provincie heeft een rol in de bescherming van niet-KRW wateren (bebouwd gebied, natuur en landelijk gebied). In de periode 2022-2025 regelen we deze bescherming. We monitoren de als indicator voor hoeveel gemeenten dit voor het bebouwde gebied

Beleid

Tijd

Doelen overige wateren voor bebouwd gebied, natuurwateren en landelijk gebied: op dit moment zijn deze acties niet voorzien om op te starten in 2022 maar in 2023. De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Ook bij Wetterskip Fryslân is onvoldoende capaciteit om deze acties op te pakken. Voor deze acties is er wel een wettelijke verplichting, maar geen verplichting om deze al in 2022 te hebben afgerond.

Geld

In bebouwd gebied leiden gemeenten en wetterskip samen doelen af en formuleren zij maatregelen. De provincie heeft een faciliterende rol. Per jaar wordt dit proces voor ca. 4 gemeenten opgestart

Beleid

Tijd

Zie de algemene toelichting:

Doelen overige wateren voor bebouwd gebied, natuurwateren en landelijk gebied: op dit moment zijn deze acties niet voorzien om op te starten in 2022 maar in 2023. De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Ook bij Wetterskip Fryslân is onvoldoende capaciteit om deze acties op te pakken. Voor deze acties is er wel een wettelijke verplichting, maar geen verplichting om deze al in 2022 te hebben afgerond.

Geld

Voor de natuurwateren zijn de doelen helder, maar ontbreekt nog inzicht in knelpunten en maatregelen. In 2023 en 2024 werken we dat voor een selectie van de gebieden uit

Beleid

Tijd

Zie de algemene toelichting:

Doelen overige wateren voor bebouwd gebied, natuurwateren en landelijk gebied: op dit moment zijn deze acties niet voorzien om op te starten in 2022 maar in 2023. De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Ook bij Wetterskip Fryslân is onvoldoende capaciteit om deze acties op te pakken. Voor deze acties is er wel een wettelijke verplichting, maar geen verplichting om deze al in 2022 te hebben afgerond.

Geld

In landelijk gebied werken we aan het formuleren van doelen/streefbeelden en het promoten van natuurvriendelijk inrichten en onderhouden

Beleid

Tijd

Zie de algemene toelichting:

Doelen overige wateren voor bebouwd gebied, natuurwateren en landelijk gebied: op dit moment zijn deze acties niet voorzien om op te starten in 2022 maar in 2023. De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen.

Ook bij Wetterskip Fryslân is onvoldoende capaciteit om deze acties op te pakken. Voor deze acties is er wel een wettelijke verplichting, maar geen verplichting om deze al in 2022 te hebben afgerond.

Geld

We stellen de Bkl-normen voor KRW-wateren ook vast als richtwaarde voor overig water

Beleid

Tijd

De BKL-normen worden vastgesteld als richtwaarde voor het water dat niet als KRW-waterlichaam is aangewezen. In 2022 is dit vastgesteld met het regionale waterprogramma.

Nu moeten de waarden worden vertaald naar de omgevingsverordening. Vanwege uitstel van de omgevingswet (nu 1 januari 2023) is de opname in de omgevingsverordening vertraagd.

Geld

Bij de bestaande zwemwaterlocaties in oppervlaktewater zien wij in 2022 erop toe dat de aangewezen zwemplaatsen voldoen aan de eisen

Beleid

Tijd

We zien door het veranderende klimaat enerzijds een toename van de gebruiksdruk op het oppervlaktewater (een toename van zwemmers en bijvoorbeeld recreatievaart in de warme, droge zomers) en anderzijds een verslechtering van de waterkwaliteit wat betreft overlast van algen en bacteriën (een hogere watertemperatuur en meer hevige piekbuien met een grotere afspoeling als gevolg). Dat maakt het lastiger om de kwaliteit van de zwemwaterlocaties op orde te brengen en te houden. Er is hier veel aandacht voor, maar het gaat enige tijd duren voordat het watersysteem voldoende robuust is om de gevolgen van het veranderende klimaat op te vangen.

Voor zwemwater verwachten we dat we dit jaar nog niet voor alle 53 locaties de kwaliteit op orde hebben. Bij de beoordeling van de zwemwaterkwaliteit tot en met zwemseizoen 2021 scoorden vier van de 53 locaties niet in de klassen aanvaardbaar of hoger. Voor deze locaties zijn we met de betrokkenen – de locatiehouders, gemeenten en de waterbeheerders – bezig met het uitvoeren van maatregelen. Maatregelen zoals intensiever beheer en onderhoud en inzet van zwemwaterdashboard heeft geleid, bij de twee van total vier locaties, tot een verbetering van de waterkwaliteit. Verwachting is dat voor komende zwemseizoen (2023) de inzet van afgesproken maatregelen tot verbetering van de zwemwaterkwaliteit op deze vier locaties leidt.

Geld

De kwaliteit van het grondwater dient goed te zijn. Humane invloed (chemische stoffen) die de kwaliteit verslechtert dient vermeden te worden

Beleid

Tijd

Geld

Grondwater dat voor drinkwater wordt gebruikt wordt beschermd

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.4 VTH - milieu en natuur

Hoofddoelstelling van ons milieubeleid is “een verantwoord gebruik van het fysieke leefmilieu, zodat dit gebruik oneindig kan voortduren”. Om dat te bereiken is het nodig om belangrijke stappen te zetten die leiden naar een Fries leefmilieu waarin in 2030 alle schadelijke onttrekkingen en toevoegingen zijn uitgebannen.

In juli 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet naar verwachting in werking. Op basis van deze wet moeten provincies verplicht een Omgevingsvisie vaststellen (zie ook beleidsveld 3.6 Transitie omgevingswet/visie). Al het strategisch beleid uit de plannen voor de fysieke leefomgeving wordt in deze nieuwe Omgevingsvisie opgenomen. Dat geldt dus ook voor het strategisch deel van het milieubeleid.

Milieubeheer

Dit spoor bevat de wettelijke omgevingstaken. Met de uitwerking van dit spoor willen we bereiken dat het fysieke leefmilieu in Fryslân voldoet aan alle geldende wettelijke normen. Sommige wettelijke normen zijn uitgewerkt in bestuurlijke afspraken. Deze afspraken komen we na. De nadruk in dit spoor ligt op vergunningverlening, toezicht en handhaving. Er moet worden voorkomen dat nieuwe knelpunten ontstaan. De uitvoering van de wettelijke taken ligt primair bij de FUMO. De Wabo en Brzo 2015 taken bij de majeure risico bedrijven worden uitgevoerd door de Brzo Omgevingsdienst Groningen in Noord-Nederland.

In 2019 is het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) beëindigd. Overheden gaan op basis van een gezamenlijke meerjarenagenda 2021-2024 (met 7 clusters) wel door met versterking van omgevingsveiligheid. Vanaf 2021 verloopt de financiering rechtstreeks via het gemeentefonds/provinciefonds.

Op basis van het integrale beleidsplan bodem willen wij onze bodem zo schoon mogelijk houden en geen vreemde stoffen in de Friese bodem.

Wij benaderen het beleidsveld bodem vanuit een breed en integraal programma en perspectief, waarin wij bodemsaneringen, duurzaam bodembeheer maar voornamelijk ook de verbreding van het bodembeleid naar alle relevante opgaven centraal stellen.

Voor de nazorg van stortplaatsen is de provincie middels de Wet milieubeheer (en ook in de aanstaande Omgevingswet) eindverantwoordelijk. Om deze nazorg te kunnen bekostigen wordt door Provinciale Staten een nazorgheffing aan de stortplaatsexploitanten opgelegd. Deze heffing wordt door Gedeputeerde Staten geïnd en gestort in het Fonds Nazorg Stortplaatsen Fryslân. Hiermee wordt gegarandeerd dat tot in lengte van jaren de opgelegde nazorgheffingen aan een verantwoorde uitvoering van de nazorg van de stortplaatsen kan worden besteed.

Voor het Fonds wordt jaarlijks een aparte begroting en jaarrekening opgesteld, die gelijk met deze begroting en jaarrekening aan PS wordt voorgelegd.

Op 1 januari 2022 vallen zeven stortplaatsen onder deze nazorgregeling, waarvan drie “droge” stortplaatsen en vier baggerspeciéstortplaatsen. Naast deze zeven stortplaatsen zijn er drie stortplaatsen die onder een vergelijkbaar regime vallen waarvoor provincie ook de nazorg coördineert. Met deze opgave willen we, in samenwerking met alle betrokkenen en stakeholders een zorgvuldige nazorg organiseren en de stortplaatsen daarmee toekomstbestendig conserveren en beheren.

Wij adviseren aan het Rijk inzake de Mijnbouwwet. Het Rijk is de vergunningverlenende instantie. In onze adviezen aan het Rijk maken wij steeds kenbaar tegen nieuwe gaswinning te zijn en hanteren wij het Fries manifest over gas- en zoutwinning.

Het ministerie hanteert bij de vergunningverlening voor de zoutwinning onder het Wad het ‘hand aan de kraan’-principe. We dragen bij aan het aanvullend meetnet voor de stad Harlingen. Met de gemeente Noardeast-Fryslân en het Wetterskip werken we aan een gebiedsproces in Ternaard, mocht de minister besluiten om tot gaswinning over te gaan.

Als het zich voordoet, zullen wij geen medewerking verlenen aan (proef-)boringen naar schaliegasen en aan de opslag van kernafval en CO2 in de ondergrond.

Voor de transitie van het bodembeleid is op 23 maart een startnotitie vastgesteld. In de startnotitie is het proces en stappenplan opgenomen om te komen tot een beleidskader. Onderdeel hiervan is de studie naar verkenning van de bodemvitaliteit in Fryslân. Deze studie heeft aangetoond dat de huidige bodemdata diffuus en geaggregeerd of nog niet toegankelijk van aard is. Om dit voldoende te ontsluiten en aan te vullen voor het doel om de bodemvitaliteit te kunnen aantonen en te monitoren, moet hiervoor een provincie brede scan plaatsvinden. Deze scan is gericht op bodemtype, bodemgebruik en kwetsbare gebieden (trends) in Fryslân. De scan is onderdeel van het vervolg van de bodemstudie en ligt aan de basis van het kunnen vaststellen van meetbare doelen en sturingsmechanismen zoals opgenomen in de startnotitie. Het proces om te komen tot een geactualiseerd beleidskader vraagt daarom meer tijd. Tevens dragen kennisontwikkelingsprojecten (Living Labs) bij aan het maken van concrete doelen voor het beleidskader. Het proces tot nieuwe projecten voor duurzaam bodembeheer loopt op dit moment gezamenlijk met kennisinstellingen. Het uitvoeren en bijdragen aan Livings labs is tevens de insteek van de Europese bodemstrategie en heeft een meerjarig karakter. Daarnaast spelen er belangrijke ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening/ontwikkeling waarbij water en bodem sturende principes gaan worden. Ook zijn de landelijke bodemafspraken 2023-2030 als gevolg van uitstel van de Omgevingswet nog niet tot stand gekomen.

Stand van zaken gewenste resultaten

Beoordelen hoe het reguliere stikstoftoezicht en handhaving verder wordt ingevuld, op basis van de resultaten van een project in 2021 bij provinciale bedrijven en een pilot gecombineerde WABO/ Wnb controle bij agrarische bedrijven.

Beleid

Tijd

Geld

De provincie verzorgt het (bestuurlijk) voorzitterschap en het secretariaat van het ambtelijk en bestuurlijk VTH-overleg. De provincie neemt het initiatief tot het driemaal per jaar houden van het ambtelijk en bestuurlijk overleg.

Beleid

Tijd

Geld

De provincie zorgt met de deelnemers van het VTH-overleg voor een jaarlijks VTH uitvoeringsprogramma, aan de hand van het meerjarenprogramma, en coördineert de samenwerking; resultaten jaarschijf 2022 worden eind 2021 geformuleerd.

Beleid

Tijd

Geld

Afspraken gemaakt over het bodembeleid tussen Rijk, IPO en VNG voor de periode 2022-2026 waaronder de buitenproportionele bodemopgaven (o.a. nieuwe stoffen, bodemgezondheid en klimaatadaptatie). De Omgevingsvisie is daarbij de leidraad.

Beleid

Door uitstel van de Omgevingswet en het niet eens kunnen worden over financiën van de apparaatskosten voor gemeenten door het Rijk na invoering van de Omgevingswet, zijn het maken van nieuwe afspraken tussen de partners sinds begin dit jaar uitgesteld om eerst meer inzicht te krijgen in de verdeling van de middelen en de inhoud van de toekomstige opgaven. Het proces voor de nieuwe bodemafspraken is inmiddels weer opgestart.

Tijd

Zie toelichting bij beleid; uitstel van de Omgevingswet.

Geld

Uitvoeren Actieplan Geluid 2018-2022: resultaten jaarschijf 2022.

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoeren monitoring meetnet zoutwinning onder de Waddenzee, voor de periode 2019-2049, voor het vaststellen of er bodemdaling plaatsvindt door de zoutwinning.

Beleid

Tijd

Geld

Een werkwijze voor de inzet van actieve publicatie; prestatie-indicatoren voor VTH-taken en eenduidige meetbare registratie van naleving VTH taken. Hiervoor is een onderzoek naar de verbetering BIG-8 beleidscyclus uitgevoerd.

Beleid

Voor wat betreft de actieve publicatie van beschikkingen, worden we ingehaald door nieuwe wetgeving: alle bevoegde gezagen moeten aan de slag met (een vorm van) actieve publicatie met het oog op de Wet Open Overheid. In 2022 wordt daarom onderzocht wat – gelet op die wet – een passende vervolgstap is. Of de werkwijze voor wat betreft de actieve openbaarmaking in 2022 wordt ontwikkeld, is daarvan afhankelijk.

Tijd

Geld

Uitvoeren van de taken ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving a.d.h.v. het VTH beleid 2019-2023 en de resultaten van het VTH Jaarwerkprogramma 2021, die behoren tot dit beleidsveld door de provincie, FUMO en ODG.

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoeren van de Wet Natuurbescherming (Houtopstanden, Stikstof, Soorten en Gebied) door aanvragen t.a.v. afhandeling vergunningen, ontheffingen en adviezen te verwerken. Ook voeren we taken voor de Natuurschoonwet en de Wadloopverordening uit.

Beleid

Tijd

Het niet behalen van de gewenste tijdigheid van 95% is te wijten aan de doorwerking van de uitspraak van de Raad van State in mei 2019 waarin het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in strijd is met Europese natuurwetgeving. In de uitspraak heeft de Raad van State aangegeven dat uit de passende beoordeling die

ten grondslag ligt aan het PAS niet de vereiste zekerheid kan worden ontleend dat de huidige achtergronddepositie de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 gebieden niet zal aantasten. Veel projecten lagen lange tijd stil in afwachting op meer duidelijkheid en toekomstperspectief. In 2021 is de vergunningverlening op gang gekomen en zijn de procedures die lange tijd stil hebben gelegen weer opgepakt. Echter hebben landelijke ontwikkelingen er toe bij gedragen dat de procedures opnieuw vertraagd zijn en procedures kunnen daardoor niet binnen de wettelijke termijn worden verleend.

Geld

Wij verwachten mogelijk een overschrijding op het budget; Groene Wetten (NB-wet structureel), door een toenemend aantal bezwaar- en beroepsprocedures, handhavingsverzoeken en het inwinnen van juridisch advies op complexe dossiers t.a.v. Wet Natuurbescherming.

Vaststellen startnotitie bodembeleid (voorjaar 2022) en verder invulling geven aan het transitieprogramma kennis- en innovatie bodem en ondergrond. De overdracht realiseren van de locaties bodemverontreiniging naar de gemeenten voor start Ow.

Beleid

Tijd

De studie naar verkenning van de bodemvitaliteit in Fryslân heeft aangetoond dat de beschikbare bodemdata diffuus en geaggregeerd van aard is waardoor het nog niet mogelijk is om conclusies te verbinden aan de bodemvitaliteit, hierop monitoring aan te brengen en dit te vertalen in keuzes (meetbare doelen) voor de totstandkoming van het beleidskader. Hierdoor zal een verdieping plaatsvinden zodat de data kan worden ontsloten. Ook de Living Labs zullen hier de komende periode aan bijdragen zodat bestaande data en nieuwe kennisprojecten samen leiden tot het bijstellen van de ambities en het kunnen maken van keuzes.

Geld

Vorbereiden en vaststellen nazorgplannen voor Trijehus, Ald Dwinger en Garyperhoeke. Uitvoeren nazorgbeheer en actualiseren van nazorgplannen voor Skinkeskans en Leeuwarden. Actualiseren van nazorgplannen De Wierde en de stort nabij Ouwsterhaule.

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren water

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Water			
Regionale keringen	Voortgang herstelopgave door Wetterskip Fryslân.	25 km	

Toelichting schoon water

dit is onderdeel water veiligheid

Prestatie-indicatoren voldoende water

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Voldoende water			
Vasthouden zoet (grond)water	Aantal uitgevoerde projecten	5	
Wateroverlast	Aantal hectares dat Wetterskip jaarlijks inricht om wateroverlast te voorkomen	150 ha	
Verdrogingsbestrijding	Aantal hectares waarvoor maatregelen zijn uitgevoerd	250 ha	

Toelichting voldoende water

Zie de bovenstaande toelichting.

In polder Hoekstra (gebied de Lende) worden in 2022 maatregelen uitgevoerd gerelateerd aan verdrogingsbestrijding. De maatregelen in gebied Rome (Koningsdiep) zijn uitgesteld naar volgende jaar. Wel is bij de zandwinplas Nijbeets een stuw geplaatst, waarmee de waterstand vooruitlopend op verdere inrichting al 20 cm hoger wordt gehouden, om zo het wegzakken uit aangrenzende natuurgebieden te verminderen. Wetterskip Fryslân realiseert bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers circa 50 hectare extra oppervlak, dat bijdraagt aan de bergingscapaciteit van de Friese Boezem en daarmee het tegengaan van de kans op wateroverlast. ? We vragen Wetterskip Fryslân om samen met ons en de natuurbeheerders in 2023 afspraken te maken over de manier van inzet van natuurgebieden voor waterberging en om maatregelen te programmeren die nodig zijn om in 2035 aanvullend 2200 hectare waterbergingsgebied ter beschikking te hebben.

Bij de inwerkingtreding van het Regionaal Waterprogramma zijn afspraken met Wetterskip Fryslân gemaakt over waterconserveringsprojecten. Wetterskip Fryslân (met financiering vanuit Provincie en Deltaprogramma Zoetwater) zet hiervoor het programma waterconservering Hogere Zandgronden

op. Ook worden in het kader van de regiodeel ZO-Fryslan maatregelen genomen Vanuit het programma waterconservering zandgronden zijn in 2022 3 projecten in voorbereiding, maar worden in dit jaar geen projecten afgerond. Wetterskip Fryslan heeft daarnaast in 2022 een nieuw programma gestart in het kader van de regiodeel ZO Fryslan om landeigenaren/ grondgebruikers te helpen om met eenvoudige maatregelen meer water vast te houden. Verwachting is dat beide programma's (in 2022/ 2023) tot waterconserveringsmaatregelen op ca. 900 hectare leiden.

Prestatie-indicatoren schoon water

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Schoon water			
KRW-maatregelen in watersystemen	Vorbereiding uitvoering prioritair KRW-maatregelenpakket gereed	1	
Bescherming niet-KRW water	Aantal gemeenten waarvoor doelen overig water zijn vastgesteld volgens uitgangspunten provincie (geen slechte kwaliteit, geen achteruitgang, etc.)	4	
	Overige acties zijn uitgevoerd: - Analyses NNN-water zijn opgestart - Promotiemateriaal natuurvriendelijk inrichten en onderhouden is ontwikkeld - Bkl-normen door laten werken in de omgevingsverordening	3	
Zwemwatervisie	Aantal zwemwaterlocaties dat in de klasse uitstekend, goed of aanvaardbaar valt	51	
Grondwater – KRW	Aantal projectmatige acties uitgevoerd	2	
Grondwater – uitvoering gebiedsdossiers drinkwater	Aantal projectmatige acties uitgevoerd	5	
Grondwater Monitoring kwaliteit	Rapportage meetresultaten: aantal peilbuizen waar géén achteruitgang in kwaliteit wordt gemeten	100%	
Handelingskader/beleid achteruitgang lokale meetpunten	Beleid maken, afspraken met gemeenten over aanpak	1	

Toelichting schoon water

Bescherming niet KRW- water

Doelen overig water voor bebouwd gebied , landelijk gebied en natuurwateren: zoals hierboven benoemd worden deze acties opgestart in 2023 vanwege onvoldoende beschikbare capaciteit.

Het beleid voor het vaststellen van BKL- normen als richtwaarde voor overig water is in regionaal waterprogramma (vastgesteld in 2022) verankerd. Dit beleid moet worden vertaald naar de omgevingsverordening. Vanwege uitstel van de Omgevingswet, voorzien we hierin enige vertraging.

Zwemwatervisie

Voor zwemwater verwachten we dat we dit jaar nog niet voor alle 53 locaties de kwaliteit op orde hebben. Bij de beoordeling van de zwemwaterkwaliteit tot en met zwemseizoen 2021 scoorden vier van de 53 locaties niet in de klassen aanvaardbaar of hoger. Voor deze locaties zijn we met de betrokkenen – de locatiehouders, gemeenten en de waterbeheerders – bezig met het uitvoeren van maatregelen. Maatregelen zoals intensiever beheer en onderhoud en inzet van zwemwaterdashboard heeft geleid, bij de twee van total vier locaties, tot een verbetering van de waterkwaliteit. Verwachting is dat voor komende zwemseizoen (2023) de inzet van afgesproken maatregelen tot verbetering van de zwemwaterkwaliteit op deze vier locaties leidt.

Grondwater Monitoring kwaliteit

De meetresultaten zijn nog niet definitief gerapporteerd, maar duidelijk is dat op verschillende locaties milieu-vreemde stoffen worden aangetroffen in het grondwater.

Handelingskader/beleid achteruitgang lokale meetpunten

Dit onderwerp zal waarschijnlijk niet binnen 2022 kunnen worden afgerond. De opgave Water heeft een aantal openstaande vacatures welke we nog niet hebben kunnen invullen. Dit komt door de krappe arbeidsmarkt, bovendien is er specialistische kennis nodig. Dit maakt dat er een (her)prioritering in het werk is aangebracht. Deze actie wordt alsnog opgepakt wanneer we de openstaande vacatures in hebben kunnen vullen. aangezien de vacature voor een nieuwe collega waterkwaliteit niet ingevuld is. Water en bodem zijn echter in 2022 samengevoegd in één opgave en de bundeling van deze kennis kan voor een versnelling zorgen.

Prestatie-indicatoren VTH - milieu en natuur

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Slim milieubeheer			
VTH Uitvoeringsprogramma	Voortgang taakafspraken aantal controles toezicht & handhaving door FUMO/ODG[1]	Controle conform jaarplanning	
	Tijdigheid afgeven vergunningen, ontheffingen, beoordelen meldingen enz. 1	90%	
	BIG-8 samenhang verbeteren	Indicatoren vastgesteld	
	VTH jaarverslag (2021) is tijdig vastgesteld door GS voor 1 juni (2022)	100 %	
Wet natuurbescherming	Percentage tijdig verleende vergunningen en ontheffingen (exclusief stikstofaanvragen[2])	95%	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Wet milieubeheer, externe veiligheid	Beheren Risicokaart	Eén actuele Risicokaart	
Transitie Bodembeleid	Startnotitie bodembeleid (voorjaar 2022) en de nieuwe bodemafspraken tussen Rijk, IPO en VNG.	Vastgestelde startnotitie	
Nazorg stortplaatsen	Goedgekeurde/geactualiseerde nazorgplannen en/of sluitingsverklaringen	Vastgestelde nazorgplannen voor 6 stortplaatsen	
Aanvullend meetnet voor de zoutwinning onder de Waddenzee	Uitvoeren monitoring 2019-2049	Geen bodemdaling door zoutwinning. Hiervoor wordt monitoring toegepast.	

Toelichting VTH - milieu en natuur

VTH Uitvoeringsprogramma-BIG-8 samenhang verbeteren: zie de toelichting onder de 'gewenste resultaten'.

Wet natuurbescherming: zie de toelichting onder de 'gewenste resultaten'.

Beleidsveld 3.5 Energietransitie

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.5

Wij conformeren ons aan de nationale vertaling van het klimaatakkoord van Parijs, waaronder de vermindering van CO₂-uitstoot met 49% in 2030. De vermindering van CO₂-uitstoot moet haalbaar en betaalbaar zijn en op voldoende maatschappelijk draagvlak rusten. We stellen na de zomer een klimaatnotitie op van de stand van zaken van de uitvoering van het Klimaatakkoord.

De provinciale ambitie voor 2030 is:

- 33% van de Friese energie wordt duurzaam opgewekt.
- 25% energie wordt bespaard ten opzichte van 2010.

De uitvoering van de plannen in het klimaatakkoord moet onder andere plaatsvinden via Regionale Energiestrategieën (RES). De rollen van de provincie in de energietransitie zijn reguleren, regisseren, stimuleren, faciliteren en loslaten. Daarnaast geven we zelf ook het goede voorbeeld door de provinciale organisatie te verduurzamen.

In het tweede kwartaal 2022 is het nieuwe Energieprogramma 2022-2025 vastgesteld met daarin een nadere uitwerking van het bestuursakkoord/begroting. De RES 1.0 is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Het nieuwe Energieprogramma vormt ook de basis voor de opdracht aan het Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FSFE). Deze opdracht wordt tegelijkertijd met het nieuwe Energieprogramma vastgesteld. Ook vormt het Energieprogramma een belangrijk kader voor de besteding van de inkomsten van Windpark Fryslân, i.c. het verduurzamen van dorpen en wijken.

Stand van zaken gewenste resultaten

Energie opwekken: We voeren de gezondheidsmonitor ten behoeve van windpark Nij Hiddum-Houw uit. Verder gaan we aan de slag met een 'windmolenmakelaar'

Beleid

Tijd

Geld

Energie besparen: We dragen bij aan de provinciale ambitie van 25% energiebesparing door aan te sluiten bij een aantal financiële regelingen

Beleid

Tijd

Het subsidieplafond van de Friese plusregeling is mede als gevolg van de stijgende gasprijzen nog voor het einde van de looptijd bereikt. De regeling is inmiddels beëindigd (brief PS 2006944). Woningeigenaren kunnen nog wel gebruik maken van de rijksregeling. Het subsidieplafond van de rentekortingregeling is nog niet bereikt. Op grond van de huidige inzichten (van SvN) wordt het subsidieplafond mogelijk niet volledig bereikt. We onderzoeken dit najaar of verlenging van de regeling nodig is of dat we de resterende middelen beter in kunnen zetten voor het nieuwe Fries aanvalsplan Isolatie. Met dit plan blijven we actief betrokken bij de verdere verduurzaming van de Friese woningvoorraad en zetten we ons in om energiearmoede in de provincie tegen te gaan. (brief PS 2000260)

Geld

Klimop is een door het rijk gefinancierd programma dat de eigenaren van (klein) maatschappelijk vastgoed scans aanbiedt die inzicht geven in energiebesparende maatregelen. Tevens helpt het programma bij het sluitend krijgen van businesscases

Beleid

Tijd

Geld

Warmtetransitie: We zetten stevig in op aquathermie en worden de 'wetterwaarmte'-provincie door koplopers te ondersteunen bij het binnenhalen van (landelijke en Europese) erkenning en financiering.

Beleid

Tijd

Geld

Energie infrastructuur: Ten behoeve van de capaciteitsproblemen op het Energienetwerk werken we in 2022 samen met gemeenten en netbeheerders (verder) aan de Systeemstudie Fryslân en de Uitvoeringsanalyse Netimpact

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Energie opwekken	Windmolenmakelaar	Gereed	
	Gezondheidsmonitor Nij Hiddum-Houw	In uitvoering	
Energie besparen	Aantal aanvragen Friese Energiepremie	1000 p/j	
	Aantal aanvragen rentekortingsregeling	1000 p/j	
Aanvalsplan Energiebesparing	Aantal energievoaches	100	
	Aantal deelnemers Klimop	50	
Warmte transitie	Aantal wetterwaarmte projecten	5	
Overig	Roadmap warmtetransitie	Gereed	
	Waterstofagenda	Gereed	
Lokale initiatieven	Aanvragen Ontwikkelfonds	10	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
	Aantal proeftuinen	2	
Energienetwerk	Systeemstudie	Gereed	
	Uitvoeringsanalyse Netimpact	Gereed	

Toelichting

Het aantal aanvragen voor de rentekortingsregeling ligt achter op de prognose. In maart is de regeling aangepast waardoor het voor de doelgroep (smalle beurs) eenvoudiger wordt om een lening af te sluiten. We zien sinds de aanpassing en door de snel stijgende energieprijzen wel een stijging van het aantal aanvragen. We verwachten echter niet dat we het aantal van 1.000 aanvragen dit jaar nog zullen halen. De roadmap warmtetransitie wordt opgepakt binnen de RES. De roadmap is in 2023 klaar.

Een rapport met een update van de doelen uit de landelijke Klimaatnotitie ontvangt u in het najaar.

Beleidsveld 3.6 Transitie omgevingswet/ - visie

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 3.6

De kamer heeft een principe besluit genomen dat de Omgevingswet per 1-1-2023 in werking zal treden.

Stand van zaken gewenste resultaten

De Omgevingsverordening wordt vastgesteld.

Beleid

Tijd

Geld

De provinciale organisatie kan werken met de instrumenten uit de Omgevingswet

Beleid

Tijd

Hoewel de inwerkingtreding van de Omgevingswet, na diverse keren te zijn uitgesteld, per 1 januari 2023 wordt verwacht zullen in het jaar 2023 nog veel zaken moeten worden opgepakt. Voor een aantal onderdelen zal met tijdelijke maatregelen (TAM) worden gewerkt. Om deze gedurende 2023 en verder, naar gelang de verdere uitbouw van het digitale stelsel OW, weer om te bouwen naar operationele reguliere processen is budget vereist. Ook het integraal borgen van Omgevingsprogramma's en Omgevingsverordening zal in 2023 budget vragen. Deze borging kan pas worden afgerond als de wet definitief van kracht is.

Geld

De middelen worden doorgeschoven naar 2023. Begrotingswijziging 'Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet' is bijgevoegd.

De provinciale organisatie kan vergunningaanvragen en meldingen ontvangen uit het Omgevingsloket en is in staat om de beslistermijn van 26 weken te hanteren tenzij wettelijk anders bepaald

Beleid

Tijd

Geld

De middelen worden doorgeschoven naar 2023. Begrotingswijziging 'Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet' is bijgevoegd.

De provinciale organisatie kan digitale vergunningaanvragen en meldingen uit het Omgevingsloket van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontvangen

Beleid

Tijd

Geld

De middelen worden doorgeschoven naar 2023. Begrotingswijziging 'Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet' is bijgevoegd.

De provinciale organisatie kan de omgevingsdocumenten digitaal ontsluiten via het DSO

Beleid

Tijd

Geld

De middelen worden doorgeschoven naar 2023. Begrotingswijziging 'Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet' is bijgevoegd.

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Omgevingsverordening	De Omgevingsverordening is vastgesteld bij inwerkingtreding van de omgevingswet.	1 januari 2023	
Omgevingsvergunning	Voldoen aan de uitgangspunten Omgevingswet	Behandeling vergunningaanvragen binnen 26 weken, tenzij wettelijk een andere termijn is vastgelegd.	

Toelichting

Omgevingsvergunning: zoals reeds bij resultaat 3 is beschreven geldt voor bijna alle vergunningverlening bij de provincie de uitgebreide procedure waardoor de beslistermijn 26 weken bedraagt.

Inzet beschikbare middelen programma 3 Omgeving

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	84.626	-1.598	39.542	30.348	13.138
Niet structureel	99.028	-23.204	18.232	12.754	44.838
Totaal Lasten	183.653	-24.802	57.774	43.101	57.976
Baten					
Structureel	2.730	0	1.013	0	1.717
Niet structureel	56.862	-1.631	7.239	0	47.992
Totaal Baten	59.592	-1.631	8.252	0	49.708
Lasten-Baten	124.062	-23.171	49.522	43.101	8.267

Uitgebreide financiële tabel

Exploitatie	Bedragen x € 1.000	Begroting inclusief vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgestelde verplichting per 1-9	Saldo
Lasten						
	Structurele budgetten	22.394	-73	11.882	7.617	2.822
	Reserves	60.922	-1.525	26.707	22.173	10.516
	Voorzieningen	746	0	726	0	20
	Overlopende Passiva	564	0	228	557	-220
Structureel		84.626	-1.598	39.542	30.348	13.138
	Tijdelijke budgetten	19.820	-6.391	8.647	4.860	-79
	Reserves	30.828	-16.813	4.897	3.777	5.341
	Overlopende Passiva	48.380	0	4.687	4.117	39.576
Niet structureel		99.028	-23.204	18.232	12.754	44.838
Totaal Lasten		183.653	-24.802	57.774	43.101	57.976
Baten						
	Structurele budgetten	415	0	579	0	-164
	Reserves	1.025	0	0	0	1.025
	Voorzieningen	726	0	726	0	0
	Overlopende Passiva	564	0	-292	0	856
Structureel		2.730	0	1.013	0	1.717
	Tijdelijke budgetten	472	-226	28	0	218
	Reserves	8.010	-1.405	6.290	0	315
	Overlopende Passiva	48.380	0	922	0	47.458
Niet structureel		56.862	-1.631	7.239	0	47.992
Totaal Baten		59.592	-1.631	8.252	0	49.708
Lasten-Baten		124.062	-23.171	49.522	43.101	8.267

Voorstel begrotingswijziging

I 4 Bestedingsritme en capaciteit Legaliseren PAS-melders
 I 5 Bestedingsritme WPF energieprogramma 2022-2025
 IV 6 Bestuursopdracht Blauwe Drager
 V A 2 Bestedingsritme Kaderrichtlijn water
 V A 3 Bestedingsritme Regiodeal natuurinclusieve landbouw

V A 4 Bestedingsritme Bestuursovereenkomst versterken Friese IJsselmeerkust
 V B 12 Bestedingsritme De Saiter
 V B 13 Bestedingsritme Decentralisatie uitkering bodemsanering
 V B 14 Bestedingsritme Gewasbeschermingsmiddelen onderzoek
 V B 15 Bestedingsritme Dutch Dairy Centre
 V B 16 Bestedingsritme Programmteam Stikstof
 V B 17 Bestedingsritme Opkoop- en beëindigingsregeling
 V B 18 Bestedingsritme Biodiversiteit
 V B 19 Bestedingsritme Veenweidevisie
 V B 20 Bestedingsritme Vergroenen schoolpleinen
 V B 21 Bestedingsritme Landbouwagenda met Dairy Valley
 V B 22 Bestedingsritme Transitie natuurinclusieve landbouw
 V B 23 Bestedingsritme Energiecoaches
 V B 24 Bestedingsritme Potato valley
 V B 25 Bestedingsritme Governance
 VI 3 Bestedingsritme BCB P4 Breed cofinancieringsbudget POP 4
 VI 4 Bestedingsritme burgerparticipatie Windpark Fryslân
 VI 5 Juridische ondersteuning van het afwikkelen van de afspraken van Windpark Fryslân
 VI 6 Bestedingsritme Duurzame Energie RAA
 VI 7 Bestedingsritme Living Lab opzetten en ontwikkeling
 VI 8 Bijdrage Duurzame Energie RAA aan De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) Vismigratierivier (VMR) deel 2

Beleidsprogramma 4: Economie

Portefeuillehouders

Gedeputeerden Friso Douwstra en Avine Fokkens

Beleidsveld 4.1 Innovatie en circulaire economie

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 4.1

Voor economie geven we vooral invulling aan brede welvaart door te streven naar een circulaire economie. Innovatie is nodig om de Friese economie te blijven stimuleren, maar ook om de terugloop van de beroepsbevolking op te vangen. In het bestuursakkoord 'Geluk op 1' hebben wij de ambitie geformuleerd dat Fryslân de MKB-vriendelijkste provincie van Nederland en meest circulaire regio van Europa worden. We willen daarom het MKB niet alleen in brede zin ondersteunen, maar ook in de route naar circulair ondernemen met – daar waar mogelijk – behulp van noordelijke, landelijke en/of Europese regelingen.

In de beleidsnota Economie, die in januari 2021 is vastgesteld en bestaat uit 5 programmalijnen combineren we, in programmalijn 1: Ondernemend Fryslân: Investeren in toekomstbestendig en krachtig MKB, onze focus op enerzijds circulaire economie en anderzijds innovatie. Dit door te investeren in de versterking van de concurrentiekracht van het kansrijke stuwende bedrijven. Daarmee dragen we eraan bij dat het gemiddelde inkomen in Fryslân groeit en daarmee diverse aspecten van de brede welvaart verbeteren. Door onze kennispositie, innovatiekracht en exportgraad te versterken, vergroten we het verdienvermogen en verbeteren we het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Door nieuwe verdienmodellen te stimuleren dragen we bij aan het realiseren van de transitie naar een circulaire economie. We blijven daarom belangrijke aanjagers als Innovatiepact Fryslân (IPF) en Vereniging Circulair Fryslân ondersteunen mits ook het Rijk en de kennisinstellingen bijdragen. Met de ondersteuning aan het IPF bevorderen we bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden tussen overheden, onderwijs en ondernemers.

Als provinciale organisatie willen we ook zelf het goede voorbeeld geven door door te groeien naar maximaal circulair inkopen in 2025. Ook willen we als provincie launching customer zijn voor innovatieve en/of circulaire experimenten.

Voor meer informatie over het Innovatiecluster Drachten (ICD) zie de Paragraaf 9 - Grote projecten.

Stand van zaken gewenste resultaten

Op het gebied van circulaire economie gaan we in 2022 een monitoringssysteem introduceren t.b.v. de doelstelling om steeds meer circulair in te kopen. Tot slot werken we aan de regeling Circulaire Economie en de MKB-Voucherregeling

Beleid

Tijd

De Regeling Circulaire Economie zal dit jaar niet ontwikkeld worden, maar er zal gekeken worden om binnen de regelingen circulair steeds terug te laten komen. Of dit betekent dat een separate regeling als aanjaagmiddel nog nodig is zal in 2023 beoordeeld worden. Samen met VCF is de focus binnen het speerpunt circulair gelegd op circulaire materials op gebied van plastics en bouwmaterialen.

Geld

Verder geven we een vervolg aan het project Start-up In Residence, waarin we als provincie de launching customers willen zijn voor duurzame en innovatieve experimenten

Beleid

Tijd

Geld

Daarnaast gaan we in 2022 ook dergelijke innovatieve circulaire projecten opstarten met het Friese MKB, vanuit het Lectoraat Kunststof, FACT, WAC en/of het Testcentrum Circulaire plastics

Beleid

Tijd

Geld

Op het gebied van innovatie gaan we in 2022 aan de slag met het startersproject Founded in Fryslân. Vanuit dit project willen we nieuwe innovatieve start-ups in de circulaire economie begeleiden

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Circulaire Economie	Monitoringssysteem voor circulaire inkopen introduceren om doel elk jaar stijging te realiseren ook te kunnen monitoren	Meer dan in 2021	
	Vanuit project Start-up in Residence is de provincie launching customer voor duurzame/innovatieve experimenten (energie, circulariteit)	2	
	Aantal innovatieve circulaire projecten met Friese MKB vanuit Lectoraat Kunststof, FACT, WAC en/of het Testcentrum Circulaire plastics geïnitieerd/opgestart	4	
	Ontwikkelen en openstellen regeling Circulaire economie	Gereed	
Innovatie	Aantal aanvragen op het gebied van circulaire economie van de MKB-voucherregeling	40	
	Aantal aanvragen ondernemers (voucher)regeling	300	
	Aantal nieuwe innovatieve start-ups in de circulaire economie begeleid vanuit startersproject	5	

Toelichting

Het monitoringssysteem voor circulaire inkoop is nu nog vooral op de CO2 uitstoot-print gericht. In 2022 zal een verbeterd monitoringssysteem ingericht worden voor circulaire inkoop. Door de sterk verbeterde aandacht voor circulaire inkoop kan gesteld worden dat in 2022 het aandeel circulaire inkoop hoger zijn dan in 2021. Dit punt kan door verandering van monitoringssysteem nog niet concreet aangetoond worden voor de totale circulaire inkoop.

De overige doelwaarde voor 2022 sluit aan bij de prognose. Alleen de regeling Circulaire economie zal in 2022 zoals hierboven is toegelicht niet ontwikkeld en zal daarmee niet opengesteld worden. In 2023 gaan we kijken vanuit alle regelingen die opengesteld zijn hoe we daar circulair erin kunnen verwerken op basis van van de behoefte c.q. de beste resultaten mee behaald worden. Dit om te komen tot meest circulaire regio. Samen met VCF is de focus binnen het speerpunt circulair gelegd op circulaire materials op gebied van plastics en bouwmaterialen.

Beleidsveld 4.2 Versterking (internationaal) ondernemerschap en vestigingsklimaat

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 4.2

(Innovatieve) producten moeten ook verkocht worden. In het verleden bleek dat als producten moeten concurreren op de wereldmarkt, dit ook sterk bijdraagt aan vernieuwing. Daarom gaan we het MKB ondersteunen bij internationale marktontwikkeling en -verkenning en door middel van een exportfinanciering (bij de FOM). We hebben de ambitie dat in 2022 weer meer Friese bedrijven internationaal actief zijn t.o.v. 2019. Belangrijke instrumenten om het bedrijfsleven te ondersteunen zijn Ynbusiness, de provinciale exportsubsidie, de Oranjewoud Academy, de NOM, IWCN, het WTC en de Friese kennisinstellingen (NHL Stenden).

Wij willen daarom ondernemerschap en een aantrekkelijk vestigingsklimaat blijven stimuleren. In programmalijn 2, Aantrekkelijk Fryslân: Investeren in een onderscheidend generiek vestigingsklimaat, van de beleidsnota richten we ons op investeringen in een aantrekkelijk en onderscheidend vestigingsklimaat om meer ondernemers aan de provincie te binden.

Door te investeren in het aantrekken van nieuwe ondernemers investeren we in stuwende bedrijvigheid en daarmee in het verhogen van regionale inkomen en dus de brede welvaart. Daarnaast heeft het realiseren van meer stuwende werkgelegenheid een positief effect op het verdienvermogen en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking.

Wij realiseren ons hierbij dat nieuwe (circulaire) bedrijvigheid en bedrijfslocaties ook negatieve effecten op de brede welvaart kunnen hebben. Bijvoorbeeld door het innemen van schaarse ruimte of veel energieverbruik. Bij beslissingen over ons vestigingsklimaat houden wij daarom te allen tijde alle indicatoren van brede welvaart als ons afwegingskader.

Om hiermee rekening houdend te komen tot een goed vestigingsklimaat binnen Fryslân blijven we de sterke punten van Fryslân en de Friese economie uitdragen. Dit doen we onder meer in nauwe samenwerking met de vier grote Friese gemeenten (F4-gemeenten) waarmee we een acquisitieconvenant hebben gesloten. Ook zorgen we ervoor dat de bedrijventerreinen toekomstbestendig zijn.

Stand van zaken gewenste resultaten

Ten behoeve van het (internationaal) ondernemerschap gaan we in 2022 de nieuwe exportregeling Internationalisering openstellen en gaan we, naar aanleiding van evaluaties, het ecosysteem internationalisering door ontwikkelen

Beleid

Tijd

Geld

Via de FOM gaan we een aantal leningen/participaties verstrekken. Dit alles met het doel dat er in 2022 meer exporterende Friese bedrijven zijn dan het afgelopen

Beleid

Tijd

Geld

Op het gebied van het Friese vestigingsklimaat willen we met behulp van de Friese acquisitiestrategie ervoor zorgen dat er een aantal (inter)nationale bedrijven naar Fryslân komen dan wel hier blijven

Beleid

Tijd

Geld

We gaan verder aan de slag met het TopDutch programma en het actie-/investeringsprogramma bedrijventerreinen

Beleid

Tijd

De start van TopDutch 2.0 is verlaat, doordat de offerte van de NOM nog tot wat onduidelijkheden leidde. Daarnaast moest er nog een formeel proces gevolgd worden dat meer tijd in beslag nam dan verwacht. Echter kan in vierde kwartaal gestart worden.

Geld

Daarnaast werken we in 2022 aan het ontwikkelen van een investeringsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen, en een programmering naar aanleiding van het onderzoek ruimtelijke economische visie en grootschalige ruimtebehoefte

Beleid

Tijd

Het onderzoek neemt meer tijd in beslag dan op voorhand verwacht. De resultaten zullen naar verwachting in 4e kwartaal opgeleverd worden.

Geld

Tot slot willen we via Ynbusiness het gesprek aan gaan met het Friese bedrijfsleven, om op die manier ondernemers te helpen met eerstelijns vraagstukken en eventueel door te verwijzen naar andere organisaties en instrumenten

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
(Internationaal) Ondernemerschap	Nieuwe exportregeling Internationalisering openstellen	Gereed	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
	Ecosysteem internationalisering met partijen naar aanleiding van evaluaties door ontwikkelen	Gereed	
	Aantal verstrekte leningen / participaties FOM	5	
	Aantal exporterende Friese bedrijven stijgt t.o.v. voorgaand jaar	Meer dan in 2021	
Vestigingsklimaat	Aantal (inter)nationale bedrijven die naar Fryslân komen met behulp van de Friese acquisitiestrategie dan wel hier blijven met hun nieuwe activiteit	3	
	Invullen TopDutch programma	Gereed	
	Actie-/investeringsprogramma bedrijventerreinen	Gereed	
	Programmering maken n.a.v. onderzoek ruimtelijke economische visie en grootschalige ruimtebehoefte	Gereed	
	Aantal unieke gesprekken Ynbusiness met het Friese bedrijfsleven	700	

Toelichting

De grote maatschappelijke opgaven als stikstof, klimaat en natuur zijn van invloed op het vestigingsklimaat en wat we wel en niet kunnen en hoe dit aansluit op vraag en aanbod. Dit heeft ook weer zijn weerslag op het acquisitiebeleid. Daarbij zijn we ook afhankelijk van het Rijksbeleid hieromtrent.

Het aantal exporterende bedrijven in Fryslân is gestegen in 2020. De cijfers voor 2021 en 2022 zijn nog niet bekend. CBS publiceert voor 2021 deze eind 2022.

De exacte onderbouwing van de drie bedrijven die zich hier vestigen dan wel blijven kan nog niet onderbouwd worden. Middels de vestigingsregeling en de contacten met de F4 gemeenten kunnen we dit aan het einde van het jaar wel aangeven.

Het onderzoek Ruimtelijke Economische Ontwikkelings Strategie is nog lopende. Er kan daarom nog geen investeringsprogramma aan gekoppeld worden.

Beleidsveld 4.3 Economische structuurversterking

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 4.3

Fryslân heeft een economie waar met name het kleinschalige MKB de dienst uitmaakt. We willen de connectiviteit van belangrijke Friese spelers versterken. De krimp van de beroepsbevolking maakt een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt nog belangrijker. Vanuit programmalijn 3: Werkend Fryslân: Investeren in Human Capital en kennisinfrastructuur investeren we in een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Een belangrijk netwerk hierbij zijn de vijftien partners die deelnemen aan het Hoger Onderwijsakkoord Fryslân (HOAF), de bijbehorende kennisagenda 2019-2025 en het Friese Onderwijsakkoord.

Een verschuiving van vmbo naar havo en vwo is gaande. Dit zal op termijn ook leiden tot een lagere instroom in het MBO. De uitdagingen op het gebied van human capital zijn dus groot en divers. Om een bijdrage te kunnen leveren aan de grote transitieopgaven en de productiviteit te verhogen moeten we investeren in de werknemers van nu (leven lang ontwikkelen), de werknemers van de toekomst en in de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De inhoudelijke thema's binnen de RUG/Campus Fryslân en het versterken van het onderwijsakkoord MBO, HBO en WO dienen een impuls te geven aan de kennisontwikkeling binnen de provincie.

Hiervoor moeten ondernemers en kennisinstellingen elkaar kunnen vinden om samen aan actuele vraagstukken te kunnen werken. Vanuit programmalijn 4: Verbonden Fryslân, Investeren in ecosystemen voor kansrijke clusters wordt voor een sterkere en veelzijdige economie verschillende disciplines samengebracht op één plek. We blijven daarom belangrijke kennisinstellingen, -platforms en -clusters ondersteunen mits ook het Rijk en de kennisinstellingen bijdragen. Door te investeren in kansrijke clusters en de bijbehorende ecosystemen stimuleren we stuwende bedrijvigheid. Hiermee leveren we een positieve bijdrage aan het regionale inkomen, het verdienvermogen en het opleidingsniveau.

Door de clustering te koppelen aan de transities dragen we bovendien direct of indirect bij aan bijvoorbeeld een reductie van CO2 uitstoot of verbetering van het leefklimaat.

Een optimaal digitaal netwerk is randvoorwaarde voor het verwezenlijken van onze ambitie om de economische structuur in Fryslân te versterken. Digitalisering wordt een steeds belangrijker onderwerp richting de nieuwe economie. We onderzoeken in 2022 in hoeverre we de kennis, o.a. A.I. (Artificial Intelligence) en smart industry, hierom binnen de diverse clusters kunnen gaan delen. De ambitie voor agrofood is om zoveel mogelijk agri- en zuivelpartijen te binden aan Fryslân, als kloppend zuivelhart van Nederland en daarbuiten. Dairy Valley moet hierdoor uitgroeien tot een internationaal toonaangevend kennisknooppunt. We willen daarnaast dat ook de internationale positie van de Friese watertechnologiesector verder is versterkt. Door middel van lobby zetten we in op structurele financiering van Wetsus voor na 2023.

Voor meer informatie over de Europese Watertechnologiehubs zie de Paragraaf 9 - Grote projecten.

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2022 leveren we onze bijdrage om de RUG Campus Fryslân verder door te ontwikkelen. Dit doen we door mee te werken binnen het Friese Onderwijsakkoord

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 leveren we onze bijdrage om de WaterCampus verder door te ontwikkelen. Dit doen we door het project Water Circulair in combinatie met ons lidmaatschap van Water4all te gaan ontwikkelen

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 leveren we onze bijdrage om de Friese Dairy sector verder door te ontwikkelen. Zo komen we met een plan om Dairy Valley internationaal onderscheidend te laten worden

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 werken we verder aan het vormgeven van HTSM / Innovatiecluster Drachten 2.0

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 willen we een aantal Friese bedrijven koppelen aan te ontwikkelen Europese projecten op het gebied van circulaire plastics / NTCP

Beleid

Tijd

Geld

Op het gebied van digitaliseren werken we in 2022 aan een plan van aanpak voor de crossover koppeling tussen digitalisering en de clusters op het gebied van AI

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
RUG Campus Fryslân	Het aantal studenten dat studies volgt in Friesland	200	
	Totaal aantal masteropleidingen	4	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
WaterCampus	Het aantal kenniswerkers (hoger opgeleiden) in de Friese watertechnologiesector	2.000	
Dairy	Plan om Dairy Valley internationaal onderscheidend te laten worden	Gereed	
HTSM / Innovatiecluster Drachten	Innovatiecluster Drachten 2.0 vorm geven	Gereed	
Circulaire Plastics / NTCP	Aantal Friese bedrijven koppelen aan Circulaire Plastics in te ontwikkelen Europese projecten	5	
Digitalisering	Een plan van aanpak voor crossover koppeling digitalisering aan de clusters op gebied van ai en Edih	Gereed	

Toelichting

De doelwaarde 2022 sluit grotendeels aan op de begroting. De problemen op de arbeidsmarkt willen we met het ecosysteem aanpakken om daarmee gezamenlijk tot doorlopende leerlijnen te komen die ervoor gaan zorgen op lange termijn dan vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo goed mogelijk op elkaar aansluit.

De koppeling digitalisering via ai, edih aan ICD is in ontwikkeling. Dit zal in de aanvraag van het ICD ook worden uitgewerkt. Deze aanvraag wordt in Q3 verwacht.

Beleidsveld 4.4 Noordelijke/landelijke/Europese samenwerking en lobby

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 4.4

Om effectief en efficiënt te opereren om onze (economische) ambities te realiseren, is het van strategisch belang dat wij op verschillende schaalniveaus (noordelijk, landelijk, Europees) samenwerken vanuit een gezamenlijke visie.

Europees schaalniveau

Het Europees economisch beleid is richtinggevend voor de koers die wij varen. Europa bevindt zich inmiddels in de nieuwe programmaperiode 2021 – 2027. Ook voor deze nieuwe Europese programmaperiode vormt de ‘Research and Innovation Smart Specialisation Strategy’ (RIS3) de basis van onze bijdrage aan Europa. We benoemen in de RIS3 een viertal transities (circulaire economie, energietransitie, gezondheid en digitalisering) die kansen bieden voor innovaties met maatschappelijke impact gelet op de kernkwaliteiten van Noord-Nederland. Ook wordt ingegaan op de noodzakelijke randvoorwaarden voor deze transities: een goed werkend innovatie ecosysteem, human capital, ondernemerschap en grensoverschrijdende samenwerking. Hiermee sluit de insteek van de RIS3 goed aan bij het Friese bestuursakkoord ‘Geluk op 1’, de beleidsbrief Circulaire Economie en de beleidsnota economie van de provincie Fryslân.

Fryslân is (evenals Drenthe en Flevoland) door de Europese Commissie aangemerkt als transitieregio. Dit houdt in dat we op een gegarandeerd aandeel aan EFRO middelen kunnen rekenen. In de programmering van het EFRO programma houden we rekening met deze status en is deze geborgd. In 2021 is de RIS3 vastgesteld en gebruikt als basis voor o.a. de EFRO programmering 2021-2027. In 2022 worden de eerste instrumenten onder het nieuwe EFRO programma geopend. Daarnaast gaan we in 2022 aan de slag met de verdere implementatie van de RIS3. Dit houdt o.a. in dat we de RIS3 monitoring door ontwikkelen en stakeholders meenemen in onze nieuwe koers. We willen gezamenlijk met onze stakeholders vraag gestuurd werken aan de RIS3 transities. Dit houdt bijvoorbeeld in dat we onze EFRO instrumenten nog meer dan voorheen ontwikkelen op basis van behoeften uit de markt. Belangrijk uitgangspunt hierbij is de verschuiving van ‘subsidie zoekt project’ naar ‘Noord-Nederland zoekt goede ideeën en projecten’.

Landelijk schaalniveau

Binnen de MKB Samenwerkingsagenda, ook wel het landsdelig arrangement genoemd, werken wij nauw samen met het ministerie van Economische Zaken & Klimaat, de Nederlandse provincies en MKB Nederland. Binnen dit platform informeren de partijen over de economische beleidsontwikkelingen en wordt ernaar gestreefd dat partijen instrumenten in samenhang aanbieden. Daarnaast is deze agenda het vehikel om afspraken te maken voor gezamenlijke beleidsinzet van Rijk en onze regio vast te leggen en uit te voeren.

Vanuit het topsectorenbeleid van het Rijk is in 2019 de Kennis- en Innovatie Agenda (KIA) voortgekomen. Ambtelijk zijn we hierbij aangesloten om er voor te zorgen dat er kennis- en innovatieprogramma's opgezet worden in de provincie.

Noordelijk schaalniveau

Samen met de provincies Groningen en Drenthe sturen wij aan op een sterkere samenwerking tussen de spelers die een verbindende en uitvoerende rol hebben binnen de innovatieketen. Hiervoor is in 2018 een start gemaakt met de Economic Board Noord-Nederland (EBNN). Dit is de tafel waaraan onderwijs, ondernemers en overheden de economische ambities vorm willen geven.

De belangrijkste vraagstukken waar wij met Groningen en Drenthe gezamenlijk aan werken is de aansturing van de NOM met het ministerie van Economische Zaken & Klimaat, de ontwikkeling van een gezamenlijke internationale acquisitiestrategie (zie beleidsveld 4.2) en het verbeteren van onze aansturende rol binnen het noordelijke ecosysteem.

Lobby

Onze ambitie is dat Noord-Nederland ook in de periode 2021-2027 toegang houdt tot de strategische Europese fondsen. Wij willen als provincie altijd scherp zijn op externe ontwikkelingen die impact kunnen hebben op onze Friese ambities. Daarom houden wij zelfstandig en via het SNN een lobbyagenda bij. Op Europees niveau is het gelukt om voor Noord-Nederland voor de periode 2021-2027 een bedrag van € 108 mln. aan EFRO-middelen (+ € 19,5 mln. Rijkscofinanciering) binnen te halen. Op het terrein van circulaire economie manifesteren wij ons op landelijk en Europees niveau. Tevens is er een nieuw fonds

bijgekomen in reactie op COVID19: REACT EU. Hiervoor is voor Noord-Nederland €45 mln. (+ €6 mln. Rijkscofinanciering) beschikbaar.

Onze ambitie is om in de periode 2021-2027 minimaal €130 miljoen uit een breed palet aan Europese middelen voor de regio Fryslân binnen te halen. Dit doen we o.a. door het opzetten van een Friese Projectenmachine, die inmiddels operationeel is. Dit betreft een samenwerking tussen de provincie en Friese gemeenten, kennisinstellingen, ondernemers en maatschappelijke instellingen. De Friese Projectenmachine is gericht op het ontwikkelen van meer en betere projecten waarmee een beroep op Europese middelen kan worden gedaan. Zie paragraaf 9 (Grote Projecten), Breed Cofinancieringsbudget, voor meer informatie.

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2022 werken we verder aan het EFRO programma Noord-Nederland 2021-2027 en willen we ervoor zorgen dat dit programma goedgekeurd wordt door de Europese Commissie

Beleid

Tijd

Geld

Ten aanzien van de verwerving van Europese middelen streven we naar een hoog Fries aandeel in de goedgekeurde projecten

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 bevorderen we graag een aantal eligible projecten op het gebied van circulaire economie

Beleid

Tijd

Geld

Tot slot willen we ervoor zorgen dat in 2022 de Friese Projectenmachine volledig operationeel is

Beleid

De naam van de Friese Projectenmachine wordt veranderd in Europa Pact Fryslan.

Tijd

De start is een paar maanden vertraagd, maar sinds juni is het project ook met mankracht gestart

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
EFRO programma Noord-Nederland 2021-2027	Goedkeuring door de Europese Commissie	Goedgekeurd	
Verwerving Europese middelen	Omvang Friese aandeel in goedgekeurde projecten	Minimaal € 15 mln.	
Circulaire economie	Aantal eligible projecten	3	
Friese Projectenmachine	Mate van operationaliteit	Volledig operationeel	

Toelichting

Er is noordelijk een lobby Circulaire Economie ism PA SNN inhoudelijk geladen. Dit is uitgewerkt in een lobbyplan dat de leidraad is voor de noordelijke inzet op Circulaire Economie in het Haagse en Brusselse.

Vanuit de lobby zijn er vorig jaar JTF en EFRO gelden naar Noord-Nederland gehaald.

De huidige stand van zaken m.b.t. realisatie geld naar Fryslan vanaf 2021 is:

2021: Subsidie voor projecten 2,9 miljoen euro + innovatiebijdrage 4 miljoen euro + opengesteld vanuit POP 8,5 miljoen euro + subsidiebijdrage voor kaderrichtlijn water en agrarisch natuur- en landschapsbeheer: 14,8 miljoen euro. Totaal middelen in Fryslan neergedaald: 30,4 miljoen euro.

2022: Subsidie voor Fryslan 4,3 miljoen euro + opengesteld vanuit POP: 7,8 miljoen euro + subsidiebijdrage voor kaderrichtlijn water en agrarisch natuur en landschapsbeheer 14,8 miljoen euro. Totaal middelen in Fryslan neergedaald: 27,0 miljoen euro.

Tussenstand staat daarmee op 57,4 miljoen euro.

Beleidsveld 4.5 Toerisme en recreatie

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 4.5

In 2028 hebben Friese inwoners profijt van een slimme groei van het toerisme in onze provincie. Dat is de missie uit onze beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028. Dit betekent dat wij inzetten op een gebalanceerde groei van recreatie en toerisme met een goede spreiding over de hele provincie, een verlenging van het seizoen en het aantrekken van nieuwe doelgroepen, zoals een versterking van de zakelijke markt en het inzetten op meer cultuurtoerisme (naast natuurlijk ook het blijven inzetten op bestaande doelgroepen als jonge gezinnen). Recreatie en toerisme moeten zo, naast economische ontwikkeling, bijdragen aan een prettige en gezonde woon- en leefomgeving, bijdragen aan het behoud van natuur- en cultuurerfgoed en leiden tot toekomstbestendige banen (people, planet, profit). Zo dragen recreatie en toerisme bij aan brede welvaart.

De afgelopen twee jaren stond de sector in het teken van de coronacrisis. Voor een deel van de toeristische sector in Fryslân betekende dit dat zij juist meer gasten uit eigen land hebben ontvangen. Een ander deel van de sector heeft echter grote omzetverliezen geleden door de beperkende coronamaatregelen en het wegvallen van buitenlandse bezoekers. Dit heeft ertoe geleid de provincie voor op de korte termijn maatregelen heeft getroffen om de sector te ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is de subsidieregeling 'Verblijf en excursies' uit het herstellepakket 'No & Moarn II.' Voor 2022 ligt de focus met name weer op acties voor op de langere termijn, uitvoering van de opgaven die zijn vastgelegd in de beleidsnota 'Gastvrij Fryslân 2028' van april 2020, én het vasthouden en blijven interesseren van bezoekers die Fryslân juist dankzij de coronacrisis wisten te vinden. Echter, met de stijgende energielasten stijgen ook de zorgen voor de sector. Hierdoor kan het aanbod onder druk komen. Het doorvoeren van de prijsstijgingen zal ook invloed hebben op de bezoekers. Dit heeft zeker onze aandacht.

Stand van zaken gewenste resultaten

We verlenen een bijdrage aan Friesland Convention Partners voor de uitvoering van de meerjarige aanpak stimulering zakelijk toerisme

Beleid

Tijd

Geld

Samen met Innovatiepact Fryslân (IPF) starten we met de uitvoering van de (meerjarige) innovatieagenda

Beleid

Tijd

Geld

We verlenen een bijdrage aan IPF voor de Toerisme Alliantie Fryslân (TAF) als kennisplatform voor ondernemers gericht op innovatie en het stimuleren van het organiserend vermogen

Beleid

Tijd

Geld

We beginnen met de uitvoering van het actieplan 'Gastvrij Fryslân circulair'

Beleid

Tijd

Geld

Wij stellen voor drie beoogde icoonprojecten procesmiddelen beschikbaar voor de nadere uitvoering

Beleid

Tijd

Geld

Samen met partners uit het onderwijs, ondernemers en overheid werken we aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma 'Toekomstbestendige Banen'

Beleid

Tijd

Geld

We verlenen een meerjarige subsidie aan Merk Fryslân voor het verzorgen van de toeristische marketing. Cultuurtoerisme (met specifieke aandacht voor Arcadia) en de merken 'Friesland' en 'De Wadden' worden in deze marketing in de etalage gezet

Beleid

Tijd

Geld

We vergroten de zichtbaarheid en beleefbaarheid van Fryslân als waterrecreatieve bestemming door (doelgroepen)onderzoek en communicatie & marketing

Beleid

Tijd

Geld

We leveren een bijdragen aan het vergroten van de veiligheid en verduurzaming op het water en we stellen een integrale gebruiksvisie van de Friese wateren op

Beleid

Tijd

Geld

We werken verder aan het uitbreiden van het aantal bruggen dat wordt aangesloten op de tijdelijke huisvesting van de bedieningscentrale. Daarnaast realiseren we een definitieve centrale (zie ook programma 2.3)

Beleid

Tijd

Geld

We leveren een bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Marrekrite

Beleid

Tijd

Geld

We leveren een bijdrage aan en zijn (samen met ondernemers, branches, gemeenten, Ynbusiness, TAF) partner in de uitvoering van het Actieplan 'Vitale Logies Fryslân.

Beleid

Tijd

Geld

We leveren een bijdrage aan en zijn (samen met ondernemers, regio's, terrein beherende organisaties, gemeenten, TAF) partner in de uitvoering van het programma Dagrecreatieve Netwerken

Beleid

Tijd

Geld

We werken samen met Marrekrite, Wandelnet, Landschapsbeheer Fryslân en grondeigenaren aan een nieuwe subsidieregeling voor boerenlandpaden en kerkenpaden

Beleid

Tijd

Geld

De bezoekersmonitor is in uitvoering en er is een plan van aanpak voor de bewoners- en bedrijvenmonitor

Beleid

Tijd

De uitvoering loopt achter op planning, maar is dit voorjaar gestart. De uitvoering verloopt via de triple helix aanpak (samenwerking met partners zoals Fries Sociaal Planbureau (FSP), European Tourism Futures Institute (ETFI) en Data Fryslân als ook met partners buiten Friesland, zoals CBS en Data Alliantie Nederland) rondom het beleidsprogramma Gastvrij Fryslân 2028. Er is inmiddels een concreet plan van aanpak, waarvan de uitvoering is gestart. De Bewonersmonitor, Bezoekersmonitor en Bedrijvenmonitor krijgen nu gestalte. Wij verwachten eind 2022 de eerste resultaten te laten zien.

Geld

We delen de kennis afkomstig van monitoring met gemeenten en ondernemers, zodat zij goed geïnformeerd keuzes maken voor een vitaal, competitief en veerkrachtig bedrijf, (sub)sector of regio

Beleid

De monitor is nog niet gereed, en daarom is het delen van kennis met gemeenten en ondernemers nog niet gestart. Zie ook de toelichting bij bovenstaande resultaat.

Tijd

Omdat de monitor nog niet gereed is, is dit resultaat vertraagd. Zie ook de toelichting bij bovenstaande resultaat.

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Slimme groei	Aantal icoonprojecten	3	
	Zakelijke congressen in Fryslân	2	
Toeristische data op orde	Bezoekersmonitor standaardiseren en in uitvoering met meerdere partijen.	3	

Toelichting

Toeristische data op orde: Monitor is nog in ontwikkeling. Zie ook toelichting bij resultaat 'De bezoekersmonitor is in uitvoering en er is een plan van aanpak voor de bewoners- en bedrijvenmonitor'. Wij verwachten eind 2022 de eerste resultaten.

Inzet beschikbare middelen programma 4 Economie

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	3.406	0	2.533	412	460
Niet structureel	39.391	-11.235	11.687	9.606	6.863
Totaal Lasten	42.797	-11.235	14.221	10.018	7.323
Baten					
Structureel	228	0	4	0	224
Niet structureel	4.424	-800	1.607	0	2.016
Totaal Baten	4.652	-800	1.612	0	2.240
Lasten-Baten	38.145	-10.435	12.609	10.018	5.084

Uitgebreide financiële tabel

Exploitatie	Bedragen x € 1.000	Begroting inclusief vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgestelde verplichting per 1-9	Saldo
Lasten						
	Structurele budgetten	3.406	0	2.533	412	460
Structureel		3.406	0	2.533	412	460
	Tijdelijke budgetten	26.974	-9.235	8.013	2.576	7.151
	Reserves	11.595	-2.000	3.323	7.023	-751
	Overlopende Passiva	822	0	352	7	464
Niet structureel		39.391	-11.235	11.687	9.606	6.863
Totaal Lasten		42.797	-11.235	14.221	10.018	7.323
Baten						
	Structurele budgetten	228	0	4	0	224
Structureel		228	0	4	0	224
	Tijdelijke budgetten	25	0	25	0	0
	Reserves	3.576	-800	755	0	2.022
	Overlopende Passiva	822	0	827	0	-5
Niet structureel		4.424	-800	1.607	0	2.016
Totaal Baten		4.652	-800	1.612	0	2.240
Lasten-Baten		38.145	-10.435	12.609	10.018	5.084

Voorstel begrotingswijzigingen

V A 5 Bestedingsritme Investeringsagenda Drachten – Heerenveen

V B 26 Bestedingsritme Human capital

V B 27 Bestedingsritme Clusters economie

V B 28 Bestedingsritme Gezondheidseconomie

V B 29 Bestedingsritme Ondernemerschap

V B 30 Bestedingsritme Ontwikkeling ondernemers

V B 31 Bestedingsritme Kennisinfrastuctuur

V B 32 Bestedingsritme Infrastructuur economie

V B 33 Bestedingsritme Leef- en woonklimaat

VI 10 Bestedingsritme De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) Beleefcentrum

Beleidsprogramma 5: Mienskip

Portefeuillehouders

Gedeputeerden Friso Douwstra, Klaas Fokkinga, Sietske Poepjes, Douwe Hoogland en Avine Fokkens

Beleidsveld 5.1 Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.1 Leefbaarheidsbeleid

Op dit moment waarderen Friezen de leefbaarheid in hun omgeving als hoog en wordt een brede welvaart ervaren. Onze ambitie is dit zo te houden. We willen dat initiatiefnemers in wijken en dorpen gesteund worden om nieuwe ontwikkelingen met vertrouwen in de eigen kracht tegemoet te treden en zich in te zetten voor toekomstbestendige wijken en dorpen. We willen initiatiefnemers de ruimte geven om zelf invulling te geven aan leefbaarheid. Daar waar nodig treden we op als kennismakelaar en facilitator of, als het algemeen belang daar om vraagt, als regisseur. Dat is wat we willen bereiken met ons beleid zoals vastgelegd in de beleidsbrief Leefberens met daarin de verschillende actielijnen.

De provincie Fryslân heeft te maken met demografische veranderingen. Er komen meer ouderen, minder jongeren en daarnaast krimpt de bevolking. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de leefbaarheid. Wij zien een rol voor onszelf om de effecten van deze ontwikkeling op de leefbaarheid in goede banen te leiden. We stemmen zowel met de regio's binnen de provincie, als met de andere krimpprovincies af om de demografische transitie te begeleiden.

We blijven aandacht houden voor de hoge waardering voor de ervaren leefbaarheid van onze inwoners. Daarnaast ambiëren wij een toekomstbestendig en bereikbaar voorzieningenniveau. Ook streven we naar een woningvoorraad van hoge kwaliteit die ook op toekomstige behoeften aansluit. Wij zien dit als een gedeelde opgave van maatschappelijke instanties, verenigingen, inwoners en overheden die in samenhang en in samenwerking moet worden opgepakt. Daarom zet de provincie in op samenwerken in een netwerk met medeoverheden, maatschappelijke partijen en het bedrijfsleven. Regionaal worden/ zijn er samen met gemeenten en Wetterskip uitvoerings-/gebiedsprogramma's ontwikkeld. De paragraaf Samenwerkingsverbanden bevat nadere informatie over de inhoud van de regionale samenwerking per regio en de regiodeals.

Stand van zaken gewenste resultaten

We delen en leveren kennis over (de gevolgen van) demografische veranderingen en leefbaarheid

Beleid

Tijd

Geld

Door de coronapandemie konden de afgelopen twee jaar veel geplande activiteiten en bijeenkomsten niet doorgaan. Een aantal zijn dit voorjaar ingehaald, de overige activiteiten zullen dit najaar en volgend jaar plaatsvinden. Het blijkt niet haalbaar om alle geplande activiteiten van twee jaar binnen 1 jaar weer in te plannen en te realiseren.

Wij faciliteren het Netwerk ondersteuning Mienshipsinitiatieven

Beleid

Tijd

Geld

Vanuit de regeling het Iepen Mienskipsfûns stimuleren wij initiatieven uit de Mienskip die inspelen op de leefbaarheid en 'iedereen doet mee'-gedachte. Daarbij worden meerdere doelen en opgaven bediend zoals bv. ontmoetingsplekken, landschap

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 worden zoals gebruikelijk weer 3 tenders van het Iepen Mienskipsfûns opengesteld. De 1e en de 2e tender zijn inmiddels beschikt. De derde tender wordt begin 2023 beschikt en komt daarmee ten laste van boekjaar 2023. Op basis van dit kasritme stellen we voor € 723.000 door te schuiven naar 2023, omdat we volgens de regels de subsidielast moeten nemen in het jaar waarin de beschikkingen afgegeven worden.

Aanvullend aan het Iepen Mienskipfûns kunnen in de regio's Noordoost en Noordwest initiatieven worden ondersteund vanuit het Budget Lokale Innovaties (BLI) en de LEADER-aanpak als onderdeel van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 stellen we het Transitiefonds fysieke leefomgeving open voor het onderdeel particuliere woningvoorraad

Beleid

Tijd

Vanwege corona en de nasleep ervan is het niet gelukt om de pilots al volledig te ontwikkelen. Daarnaast is er bij de gemeente sprake van capaciteitstekort. Ook zijn participatietrajecten arbeidsintensief, ze kosten veel tijd.

Geld

Voor het onderdeel particuliere woningvoorraad uit het transitiefonds vinden de voorbereidingen plaats met de dorpen Engwierum, Blije en Gerkesklooster-Stroobos, de gemeente en de woningbouwcoöperatie. Deze participatie kost tijd met als gevolg dat daadwerkelijke uitvoering van de pilots in 2023 zijn voorzien. Daarom is het nodig de voor de pilots benodigde middelen door te schuiven van 2022 naar 2023.

We faciliteren gemeenten provincie breed om de DorpsOntwikkelMaatschapijen (DOMs) verder te ontwikkelen. Op basis van deze kennis stimuleren we gemeenten in de hele provincie om via het DOM-principe (clusters van) dorpen

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 is in alle vijf regio's de bestuurlijke samenwerking operationeel en zoeken we daarbij de verbinding met de parallelle processen De Friese Aanpak en Bestuurlijk overleg Friese samenwerking van overheden

Beleid

Tijd

Geld

- Begrotingswijziging Agenda Netwerk Noordoost Fase 3:

Dit betreft het gezamenlijke budget van betrokken gemeenten, Wetterskip en provincie voor de uitvoeringskosten van ANNO III. De provincie is hier penvoerder van.

In 2021 is door COVID-19 minder aan uitvoering gedaan, waardoor een deel van het budget doorgeschoven moest worden naar 2022. 2022 is het eerste jaar van ANNO fase 3 en de eerste helft van 2022 was het projectteam nog niet op volle sterkte. Daardoor zullen de uitvoeringsplannen van de verschillende opgaven in 2023 tot uitvoering komen. Daarnaast zijn voor 2023 extra activiteiten gepland om meer zichtbaarheid te creëren voor ANNO en de regio, zoals een promotiefilm van de regio en een regiocongres.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.1 Wonen

Een goede woning en een plezierige leefomgeving dragen bij aan de brede welvaart. Met de Uitvoeringsagenda Wonen 2021-2023 willen we werken aan een toekomstbestendige woningvoorraad en aantrekkelijke leefomgeving voor alle Friezen – nu en in de toekomst.

We willen goed voorbereid zijn op demografische ontwikkelingen. Eerst zal het aantal huishoudens in Fryslân nog groeien. Maar als er krimp van het aantal huishoudens komt, willen we voorkomen dat dorpen en wijken verloederen.

Vanuit onze wettelijke rol maken we meerjarige woningbouwafspraken met gemeenten in regioverband en zien we toe op een goede ruimtelijke inpassing van nieuwbouw. Daarnaast willen we ook anderen, waaronder gemeenten, stimuleren en faciliteren om nieuwbouw te versnellen en om te werken aan een toekomstbestendige woningvoorraad. Een woningvoorraad die energiezuinig is, passend is voor de vergrijzende bevolking en ruimte biedt aan starters.

We willen bijdragen aan zorgvuldig ruimtegebruik. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er een goede herbestemming komt van leegstaande gebouwen en flexibele huisvesting voor tijdelijke vraag.

Stand van zaken gewenste resultaten

We volgen de demografische ontwikkelingen en onderzoeken de effecten van de coronapandemie en de druk op de woningmarkt in de Randstad

Beleid

Tijd

Geld

Op grond van de Huisvestingswet 2014 houden wij toezicht op 14 Friese gemeenten met een wettelijke taakstelling op de huisvesting van statushouders/verblijfsgerechtigden

Beleid

Tijd

Geld

We voeren onderzoek uit de naar de investeringsopgave die er ligt om te komen tot een toekomstbestendige woningvoorraad

Beleid

Tijd

Geld

We stimuleren zorgvuldig ruimtegebruik door optimale benutting van woningbouwmogelijkheden in bestaand bebouwd gebied, door herbestemming, tijdelijke woonvormen, herstructurering, sloop (eventueel met vervangende nieuwbouw) en transformatie

Beleid

Tijd

Geld

Uit de Rijksregeling Volkshuisvestingsfonds heeft in 2021 alleen de gemeente Leeuwarden een bijdrage ontvangen. De regeling is door het Rijk in 2022 nog niet opnieuw opengesteld. Het is daarom onzeker of wij in 2022 nog een verzoek om bijdrage voor cofinanciering van een andere gemeente zullen ontvangen. Met een aantal gemeenten is wel gesproken over mogelijke cofinanciering in het kader van Rijksbijdragen maar deze Rijksbijdragen zijn nog niet toegekend. Daarom stellen we voor € 250.000,- van het budget cofinanciering Volkshuisvestingsfonds door te schuiven naar 2023.

Ruimtelijke woningbouwplannen worden versneld door de “Regeling flexibele inzet woningbouw”

Beleid

Naar aanleiding van de enquête onder de gemeenten naar een Impulsteam om de woningbouw te versnellen is onderzoek gedaan naar de inzet van de Rijksmiddelen (SPUK) voor een Fries versnellingssteam. Uw Staten zijn hierover geïnformeerd.

Tijd

Zie toelichting onder beleid.

Geld

Samen met de woonpartners zetten we een Friese woningbouwmonitor op

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.1 Sociaal beleid

De provincie zet er op in om de sterke sociale structuren, de sociale gelijkheid en de leefbaarheid verder te stimuleren, als bijdrage aan de brede welvaart die Fryslân nastreeft. De rol van de provincie in het sociale domein is met de decentralisatie naar gemeenten (WMO, Jeugdzorg) aanmerkelijk veranderd. De provincie speelt een faciliterende rol. We brengen partijen bij elkaar en faciliteren overleg, zoals bijvoorbeeld in de bestuurstafel Seker en Sûn. Daar brengen we in beeld welke actuele en toekomstige vraagstukken er zijn op het gebied van zorg en welzijn en welke provinciale programma's hier een antwoord op bieden. Op basis van gesignaleerde witte vlekken brengen we partijen bij elkaar om nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Daarnaast spelen we een stimulerende rol op het gebied van preventie, inclusie en het bestrijden van discriminatie en eenzaamheid. Door middel van projectsubsidies en het fonds 'Lok op ien' zorgen wij dat er projecten uitgevoerd worden op dit terrein.

Samen met inwoners en ondernemers verkennen we de mogelijkheden of elementen uit de zogenaamde 'Blue zones' (gebieden waarvan de bevolking een specifieke levensstijl en leefomgeving deelt en waar de mensen meetbaar langer leven) toe te passen zijn in Fryslân. Daarbij onderzoeken we welke elementen uit de in de provincie ontstane bloeizones behulpzaam zijn bij het oplossen van gesignaleerde knelpunten als ongezonde leefstijl, onvrede over sociale relaties, een toename aan chronische aandoeningen en een toename in het aantal huisartsenbezoeken. Het door de provincie gefinancierde project Bloeizone Fryslân is onlosmakelijk verbonden met de Friese Preventie Aanpak, waarin GGD, gemeenten, zorgaanbieders, zorgverzekeraar, welzijnsorganisaties en kennisinstituten samenwerken om de stijging van leefstijl gerelateerde ziektes onder de Friese bevolking tegen te gaan en te zorgen dat Friese burgers gezond oud kunnen worden. In het kader van deze aanpak wordt er provinciebreed ingezet op preventie, wordt er geleerd van successen en wordt er gezamenlijk gezocht naar oplossingen voor knelpunten zoals het ontwikkelen van integraal preventiebeleid en het oplossen van knelpunten in de financiering van preventie. De provincie trekt samen met bovengenoemde partijen in deze Friese Preventie Aanpak op, om te investeren in de leefbaarheid en brede welvaart van de inwoners van Fryslân.

Tot slot spelen we in op maatschappelijke urgenties en de actualiteit, zoals de gevolgen van de Coronacrisis. Vanuit sociaal beleid geven we invulling aan een aantal onderwerpen uit het tweede herstellepakket No en Moarn. We zetten in op het versterken van sociale cohesie, het tegen gaan van eenzaamheid en bouwen aan ons bestuurlijke netwerk en aan stevige vrijwilligersstructuren.

Stand van zaken gewenste resultaten

We bieden maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om op projectbasis een bijdrage te leveren aan het verminderen van eenzaamheid

Beleid

Tijd

Geld

We maken de uitvoering van het project 'Sûnens en Mienskip/ Fryslân gaat voor de 10' mogelijk. Dit project richt zich op maatschappelijke thema's als gezondheid, participatie, inclusie en het tegengaan van discriminatie

Beleid

Tijd

De coronamaatregelen hebben impact gehad op de voortgang van dit project. Per 1 juni 2022 zijn er 650 individuele gesprekken gevoerd over de periode 2021-2022. We hebben de penvoerder van dit project gevraagd om bij te sturen om alsnog de doelstelling te realiseren.

Geld

Via het aanjaagplan 'Bloeizone Fryslân' willen we zoveel mogelijk bloeizones in Fryslân (laten) ontstaan en deze steeds breder laten floreren

Beleid

Tijd

Geld

In de Stellingwerven gaan we samen met de beide gemeenten door met het project 'Aandachtsgebieden Stellingwerven' (2014-2023). We subsidiëren nieuwe deelprojecten die gericht zijn op een daling van de werkloosheid, een stijging van het gemiddelde

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.1 Sportbeleid

Ons sportbeleid is vastgelegd in de Beleidsbrief Sport 2021-2024: Altyd Priis, en omvat Friese sporten, breedtesport, talentontwikkeling en topsport. We willen bereiken dat ieder die dat wil de mogelijkheid heeft om te gaan bewegen en te sporten. We streven een veilig sportklimaat na: ongeacht opvattingen en afkomst moet iedereen zich welkom voelen om mee te doen met sporten/bewegen, al of niet in verenigingsvorm.

We willen Fryske Sporten op de kaart blijven zetten, en laten de Friese jeugd via het project 'Fryske Sport yn dyn Klasse' kennismaken met de vier officiële Fryske Sporten (keatsen, fierljeppen, Frysk damjen en skûtsjesile) en veel andere sporten die in Fryslân mogelijk zijn. Het (school)schaatsen wordt extra ondersteund via het project 'Ils foar Fryslân' van Sport Fryslân.

De breedtesport stimuleren we door middel van het kennis- en expertisecentrum Sport Fryslân en het subsidiëren van (grootschalige) sportevenementen. We willen Fryslân promoten als (inter)nationale sportprovincie, met over enige jaren als mogelijk resultaat de start van een internationaal sportevenement in Fryslân, zoals de Giro d'Italia.

Via een samenwerking met Sport Fryslân wordt stevig ingezet op een veilig sportklimaat (inclusie): iedereen in Fryslân moet zich welkom en veilig voelen om te gaan sporten en bewegen, van de recreant tot de talentvolle sporter op topsportniveau. Hiervoor wordt een provinciaal fonds inclusie sport in het leven geroepen, waarbij ingezet wordt op het stimuleren van een brede toegankelijkheid van sporten. Ook betaalbaarheid van sporten krijgt, via Sport Fryslân, onze aandacht.

Daarnaast leveren we vanuit de investeringsagenda Drachten-Heerenveen een bijdrage aan de nieuwbouw van zwembad De Welle in Drachten. Dat zwembad heeft een belangrijke functie als regionale voorziening voor zwemlessen, leerling zwemmen, zwemverenigingen en recreatie in de noordelijke regio, in de breedtevoorziening, maar ook voor topsportbeoefening als regionaal trainingscentrum met 50 meter bad.

Onze inspanningen op het gebied van talentontwikkeling en topsport staan met name in relatie tot Thialf, Topsport Noord en het Team NL Center Noord (voorheen CTO). Voor onze inzet rond Thialf verwijzen we naar de paragraaf Grote Projecten.

Stand van zaken gewenste resultaten

We bevorderen het bestaan en de beoefening van Fryske cultuursporten door Friese sportbonden te subsidiëren en de Friese sporten in het onderwijs te verankeren via het project Fryske sport yn dyn Klasse

Beleid

Tijd

Geld

Via het project IIs for Fryslân' van Sport Fryslân ondersteunen we het schoolschaatsen

Beleid

Tijd

Geld

We stellen twee fondsen in om innovatie en inclusiviteit in de sport in Fryslân te bevorderen: het Fonds Inclusiviteit Sport en het Innovatiefonds Sport. Beide fondsen worden opengesteld voor allerlei initiatieven vanuit de Mienskip

Beleid

Het Innovatiefonds wordt voor dit jaar anders vormgegeven, namelijk via het project 'Fryslân yn Beweging'. Met dit project wordt vraag en aanbod van breedtesport in Fryslân door middel van een digitale omgeving bij elkaar gebracht.

Tijd

Geld

We reiken de oeuverprijs voor Sport uit

Beleid

Tijd

Geld

We leveren een bijdrage aan de nieuwbouw van zwembad De Welle in Drachten

Beleid

Tijd

Geld

We zetten in op het binnenhalen van internationale sportevenementen

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren leefbaarheidsbeleid

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Delen van kennis	Masterclasses	4	
Delen van kennis/inspireren	Dreamsessies	2	
Ondersteunen initiatieven vanuit de Mienskip	Aantal gehonoreerde projecten via IMF (doelwaarde cumulatief vanaf 2019)	640	
Methodiekontwikkeling Transitiefonds particuliere woningvoorraad	Methodiek lokale woningmarkt 'Groeï Kwaliteit en Krimp (GKK)' is ontwikkeld in een aantal pilotdorpen	3	
Ondersteunen initiatieven vanuit de Mienskip	Aantal nieuwe DOM's	10	
Regionale samenwerking	Aantal regio's bestuurlijke regionale samenwerking	5	

Toelichting leefbaarheidsbeleid

Transitiefonds particuliere woningvoorraad

Vanwege corona en de nasleep ervan is het niet gelukt om de pilots al volledig te ontwikkelen. Daarnaast is er bij de gemeente sprake van capaciteitstekort. Ook zijn participatietrajecten arbeidsintensief, ze kosten veel tijd.

Prestatie-indicatoren wonen

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Procedures gemeentelijke plannen	Adviezen, zienswijzen, reactieve zienswijzen	Binnen de wettelijke termijnen	
Woningbouwafspraken	Informatievoorziening bevolking en huishoudensprognoses Actualisering regionale woningbouwafspraken	Actueel overzicht in digitaal dashboard. Indien nodig herijkte woningbouwafspraken	
Meerjarige woonagenda's waarin	Aantal woonagenda's gemaakt met gemeenten in regionaal	1 woonagenda	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
we integrale afspraken maken	verband over wonen, energie, zorg en leefbaarheid		
Regeling herbestemming en sloop	Aantal projecten/woningen	23 projecten of 150 woningen	
Versnellen gemeentelijke woonplannen	Inzet flexpoolregeling	10 aanvragen honoreren	
Onderzoek naar toekomstbestendige woningvoorraad	Onderzoek uitgevoerd	Inzichtelijk gemaakt wat de investeringsopgave is	

Toelichting wonen

Meerjarige woonagenda's

Het Rijk wil met de provincie Fryslân en de gemeenten regionale woondeals afsluiten. Deze regionale woondeals zullen inhoudelijk de voorgenomen woonagenda's deels overlappen. Daarom willen we eerst regionale woondeals maken. Het Rijk heeft het voornemen 31 december 2022 deze woondeals af te sluiten.

Flexpoolregeling

Omdat we eerst onderzoeken of we de Rijksmiddelen kunnen inzetten voor een Fries versnellingsteam wordt de *Regeling Flexpool versnelling voorfase woningbouw* in 2022 niet meer opengesteld.

Onderzoek woningvoorraad

In 2022 is samen met gemeenten een eerste inventarisatie gemaakt van de wijze waarop de herstructureringsopgave in Fryslân in beeld kan worden gebracht. Uw Staten worden in het 3e kwartaal van 2022 hierover geïnformeerd. Een tweede onderzoek wordt opgestart. In 2023 wordt inzichtelijk gemaakt hoe groot de investeringsopgave is.

Prestatie-indicatoren sociaal beleid

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Sociale leefbaarheid	Aantal gehonoreerde projecten Fonds Lok op ien in 2022	9	
	Aantal Friese burgers dat bereikt wordt met het project 'Sûnens en Mienskip/ Fryslân gaat voor de 10' in 2022	1.500	
Blue zone – Bloeizone Fryslân	Aantal gemeenten met lokaal initiatief voor een Bloeizone	13	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Aandachtsgebieden Stellingwerven	Aantal projecten daling werkloosheid, stijging inkomens- en participatiegraad	9	

Toelichting sociaal beleid

Sociale leefbaarheid: per 1 juni zijn met in totaal 650 inwoners en professionals formele gesprekken gevoerd. Corona heeft in het begin veel impact gehad op het realiseren van het aantal fysieke ontmoetingen met Friese burgers. Vanaf maart 2022 is een inhaalslag gemaakt. De gewenste aantallen zijn echter nog niet bereikt. We hebben de penvoerder van het project gevraagd om een plan van aanpak op te stellen om bij te sturen. Naast formele gesprekken zijn er inmiddels ook veel informele gesprekken gevoerd, deze zijn echter nog niet meegenomen in deze verantwoording.

Prestatie-indicatoren sportbeleid

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Fryske Sporten	Aantal scholen dat gebruik maakt van het aanbod van 'Fryske Sport in dyn Klasse'	Minimaal 100	
Breedtesport/ inclusiviteit	Aantal projecten via Sport Fryslân en Tûmba bij sportverenigingen etc. gericht op inclusie	10	
Breedtesport/ schoolschaatsen	Aantal scholen dat gebruik maakt van mogelijkheid schoolschaatsen	Minimaal 50	
Topsportevenement	Aantal (lobby)gesprekken tbv internationaal (wieler) topsportevenement	4	

Beleidsveld 5.2a Cultuur

Pilot

Vanwege de pilot voor een andere opzet van de P&C-cyclus heeft onderstaand beleidsveld Cultuur een afwijkende opzet ten opzichte van de rest van de begroting en dus ook in deze berap. In dit beleidsveld wordt verwezen naar de ambities 1, 2, 3 en 6 uit de integrale beleidsnota Nij Poadium voor het cultuur-, taal- en erfgoedbeleid.

De ambitie 4 (Taal&identiteit) is verwerkt in beleidsveld 5.3. De ambitie 5 (Ferhaal fan Fryslân) komt aan de orde in beleidsveld 5.2b Erfgoed.

Wat zien we / wat willen we bereiken

Het onderdeel 'Wat zien we' is nieuw in het beleidsveld. In de begroting is hier de context van het beleidsveld verder uitgewerkt, gaan we in op de rol van provincie, etc. In het beleidsveld staan ook doelindicatoren, die we nu ook in de 1e berap opnemen.

De financiële tabel verderop in dit beleidsveld is opgebouwd aan de hand van de ambities en verschilt daarmee van de financiële tabellen in de andere beleidsvelden.

Doel-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde	Prognose
Ambitie 1	Aantal culturele producties in het kader van Arcadia 2022	2 grote producties en 5 middelgrote producties	
	Aantal cultuurtoeristen voor Arcadia	300.000 bezoeken	
Ambitie 2	De professionele kwaliteit van makers en instellingen.	Vergroot t.o.v. 2020	
	Het aantal aanvragen naar discipline.	Een pluriform aanbod waarbij verschillende disciplines aanvragen doen	
Ambitie 3	Ontwikkeling percentage basisscholen verbonden aan KEK3	98%	
	Ontwikkeling percentage leerkrachten dat heeft deelgenomen aan deskundigheidsbevordering via KEK3	Minimaal 90%	
	Ontwikkeling percentage deelnemende scholen dat zich inzet voor verbinding tussen cultuur en taalonderwijs	Minimaal 50%	
Ambitie 6	Ontwikkeling aanbod kunstinfrastructuur naar disciplines	Minimaal 5 disciplines	
	Aantal kunstinstellingen die een educatief programma aan bieden	Minimaal 10 instellingen	

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1 - Grut en Grutsk LF2028 – Arcadia

Stand van zaken gewenste resultaten

LF 2028 brengt in 2022 de eerste editie van de triënnale Arcadia

Beleid

Tijd

Geld

Het programma voor Arcadia 2022 staat, met als hoofdthema: 'goed voorouderschap'. Van 6 mei tot 14 augustus vond Arcadia plaats. Door corona bleven fondsen en sponsorwerving achter, waardoor een dekkingstekort ontstond. In februari 2022 heeft PS daarom besloten om €1 miljoen uit 2023 naar voren te halen, waar Stichting LF2028 indien nodig gebruik van kan maken. De sponsors en fondseninkomsten lijken een positieve tendens te zien, maar aangezien een aantal sponsors en fondsen pas in het najaar uitbetalen is in verband met de liquiditeit van de stichting een aanvraag geweest voor deze €1 miljoen euro. Verwacht wordt dat deze middelen niet of nauwelijks zullen worden aangewend. Dit zal blijken bij de uiteindelijke afrekening van de subsidie.

We continueren de ticketrisicoregeling

Beleid

Door de coronacrisis is relatief weinig gebruik gemaakt van deze LF2028 ticketrisicoregeling. De regeling heeft als doel het gedeeltelijk afdekken van het risico als de werkelijke inkomsten uit ticketverkoop achterblijven bij de geraamde inkomsten. In 2022 wordt in afstemming met het culturele veld gekeken of en hoe de regeling aangepast moet worden met het oog op corona.

Tijd

Geld

Zie de tekst onder beleid.

We zetten in onze opdracht aan Merk Fryslân ook specifiek in op de cultuurtoerist

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Ambitie 2 - Ynnovaasje & eksperimint

Stand van zaken gewenste resultaten

We voeren de nieuwe Stimuleringsregeling Ontwikkeling en Innovatie uit

Beleid

Tijd

Geld

We nemen deel aan We the North

Beleid

Tijd

Geld

We werken aan versterking van de programmalijnen met Rijk en Rijksfondsen

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Ambitie 3 - Kultuer yn 'e Mienskip

Stand van zaken gewenste resultaten

We subsidiëren onze steuninstellingen voor amateurkunst (Keunstwurk) en bibliotheken (Fers)

Beleid

Tijd

Geld

We matchen de OCW-bijdrage aan KEK3, ondersteunen iepenloftspullen en stimuleren verbindingen tussen cultuurparticipatie en zorg

Beleid

Tijd

Geld

Doorschuiven middelen Iepenloftspullen.

Halverwege de beleidsperiode 21-24 evalueren wij samenwerking Fers en doen wij onderzoek naar cultuurparticipatie

Beleid

Tijd

Geld

Via het Iepen Mienskipsfûns en een regeling Iepenloftspullen leveren wij een bijdrage aan het stimuleren van actieve cultuurparticipatie en faciliteren wij het amateurkunstklimaat in Fryslân

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Ambitie 6 - Sterke kunstinfrastructuur als basis voor een bloeiend artistiek klimaat

Toelichting ambitie 6 algemeen: op 10 november 2021 is een motie aangenomen om te onderzoeken of er ontbrekende functies zijn in de beeldende kunstsector en zo ja deze te herstellen uit het provinciale corona herstellepakket. Het externe advies beschrijft en bevestigt dat er een hiaat is ontstaan en er ontbrekende functies zijn. Op basis van de contouren van de aangedragen oplossing is een bedrag van circa € 220.000 voor de periode t/m 2024, de duur van de beleidsnota Nij Poadium, nodig om dit te herstellen. Met bijgevoegde begrotingswijziging wordt een voorstel gedaan om dit te financieren conform de dekking in de motie.

Stand van zaken gewenste resultaten

We evalueren de voor het eerst gevoerde procedure met inzet van een adviescommissie

Beleid

Tijd

Geld

Wij ontwikkelen accounthouderschap naar partnerschap met onze instellingen die meerjarige financiële steun van ons krijgen

Beleid

In 2022 zijn we, conform het door PS vastgestelde monitoringskader van Nij Poadium, doorgegaan met het inzetten op het ontwikkelen van accounthouderschap naar partnerschap. Opnieuw hebben we meerdere goed bezochte netwerkbijeenkomsten voor het veld georganiseerd. Ook zijn we doorgegaan met het uitgeven van nieuwsbrieven, waarin we ook landelijke en Europese subsidieregelingen onder de aandacht van de instellingen hebben gebracht. In 2021 hadden er geen jaargesprekken plaatsgevonden met gesubsidieerde instellingen. Dit hebben we in 2022 met extra inzet opgepakt. In deze gesprekken ging het naast de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten over de langetermijngevolgen van de coronapandemie voor de sector (zoals een tekort aan personeel) en zorgen over de algehele prijsstijgingen ten gevolge van de oorlog in Oekraïne. Het voeren van deze gesprekken draagt bij aan de ambitie 6.

De bezuinigingen van 1,6 miljoen op de structurele budgetten voor de beleidsvelden taal en cultuur hebben daarentegen voor onrust gezorgd onder onze meerjarig gesubsidieerde instellingen. De huidige subsidieregeling Musea en Kunstinfrastructuur loopt in 2024 af. Na de Statenverkiezingen en begrotingsonderhandelingen zal in 2023 duidelijk worden of en in welke vorm de regeling een vervolg krijgt. Op dit moment is het daardoor lastig om actief met instellingen mee te denken over het langetermijnperspectief. Verschillende instellingen hebben bovendien aangegeven dat hun vertrouwen de provincie is geschaad. Dat komt de ontwikkeling van een partnerschapsrelatie niet ten goede.

Tijd

Geld

Wij dragen actief bij aan het plan van de vijf Friese theaters in het Frysk Field Lab

Beleid

Tijd

Geld

Resultaat-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Ambitie 1	Programmering LF2028/Triënnale naar thema	Alle thema's komen terug	
Ambitie 2	Subsidiering van interdisciplinaire, innovatieve en experimentele producties/projecten	Minimaal 10	
Ambitie 3	Subsidie verstrekking	Subsidie verstrekt aan Keunstwurk en Fers, Iepenloftspullen	
	Evaluatie samenwerking Fers	Evaluatie voltooid	
	Onderzoek cultuurparticipatie	Werving voltooid. Analyse gestart.	
Ambitie 6	Evaluatie werkwijze subsidietoekenning	Evaluatie voltooid	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
	Pro-actieve rol qua netwerkontwikkeling	Nieuwsbrieven, netwerkbijeenkomsten, etc.	

Inzet beschikbare middelen

<i>Exploitatie</i> <i>Bedragen x € 1.000,-</i>	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijzigingen	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Cultuur en erfgoed algemeen	353	-250	110	43	-50
Grut & Grutsk LF2028	4.300	-1.012	3.001	273	13
Ynnovaasje & Eksperimint	991	-75	591	6	320
Kultuer yn 'e Mienskip	6.136	-550	3.756	10	1.820
Sterke kunstinfrastuctuur	150	0	104	0	46
Ferhaal fan Fryslan diele	3.795	199	3.821	104	69
Erfgoed ontwikkelde Cultuurhistorie	8.774	0	6.376	81	2.318
Cultuur en erfgoed overig	5.150	-264	3.655	652	579
Totaal Lasten	29.649	-1.952	21.413	1.169	5.115
Baten					
Ynnovaasje & Eksperimint	3	0	0	0	3
Erfgoed ontwikkelde Cultuurhistorie	6	0	0	0	6
Cultuur en erfgoed overig	862	0	475	0	388
Totaal Baten	871	0	475	0	397
Lasten-Baten	28.778	-1.952	20.939	1.169	4.718

Beleidsveld 5.2b Erfgoed

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.2b

Wij zien ons erfgoed als gestolde, waardevolle cultuur met een geschiedenis. Ons erfgoed bepaalt in hoge mate onze identiteit, de kwaliteit van onze leefomgeving en is een rijke inspiratiebron voor kunst en cultuur. Erfgoed draagt zo bij aan brede welvaart. Ons Erfgoedbeleid voor de periode 2020-2024 is vastgelegd in de programmalijnen uit de beleidsnota Nij Poadium.

De komende jaren investeren we in een stevige infrastructuur voor behoud, maar ook de ontwikkeling van ons (cultureel) erfgoed en het vergroten van de zichtbaarheid. We willen het Ferhaal fan Fryslân borgen en vertellen.

Daarnaast koppelen we de waarde van ons rijke erfgoed aan nieuwe ontwikkelingen, zoals de energietransitie, de groei van het cultuurtoerisme en krimp. We zoeken o.a. naar andere vernieuwende vormen van gebruik van leegstaande kerken en boerderijen.

Naast onze wettelijke adviestaken, vastgelegd in Erfgoedwet, de Wet op de Ruimtelijke Ordening en vanaf 1 juli 2022 in de Omgevingswet, zetten we in op een goede samenwerking met gemeenten, erfgoedinstellingen en vrijwilligersorganisaties in het Friese erfgoedveld en werken we samen met het Rijk binnen de Erfgoeddeal.

Stand van zaken gewenste resultaten

Via de Friese musea (geselecteerd op basis van de regeling Kunst en Musea en het rapport 'Analyse en advies subsidiëring musea Provincie Fryslân' n.a.v. de motie vreemd 'Musea subsidies' PS 17 februari 2021 en de motie 'Ondersteuning Friese musea'

Beleid

Tijd

Geld

Wij zetten ons in voor behoud van cultuurhistorie via projecten uit de Erfgoeddeal: de Campagne 'Kusten van het IJsselmeer' en K(l)eigoed, het project voor de herbestemming van leegstaande of verwaarloosde karakteristieke panden

Beleid

Tijd

Geld

Voor alle erfgoeddeals is de leeromgeving een belangrijke voorwaarde bij de Rijks cofinanciering en dat projecten en publiek van elkaar leren. Samen met de Erfgoeddeal maken we hiervoor een programma. Erfgoeddeal Kleigoed is nu volop in uitvoering (realisatie van de herbestemming), maar pas in 2023 zijn de resultaten te zien voor publiek en partnerprojecten via de herbestemde gebouwen/bouwplaatsen. We vragen daarom voor het geld voor de leeromgeving/publieksprojecten door te schuiven naar 2023.

Wij adviseren gemeenten en andere partijen over het behoud en de ontwikkeling van cultuurhistorisch erfgoed in hun plannen, op basis van de doorwerking van de thematische structuurvisie Grutsk op'e Romte, FAMKE en de Cultuurhistorische Kaart

Beleid

Tijd

Geld

Wij stimuleren publieksvoorlichting over archeologisch erfgoed via de archeologische steunpunten en onderzoeken en behouden het o.a. via het Noordelijk Archeologisch Depot Nuis

Beleid

Tijd

Geld

Via onze subsidies aan een aantal instellingen en netwerken op het gebied van erfgoed en monumenten (onder andere kerken) en archeologie zorgen wij voor het beheer en behoud van ons erfgoed

Beleid

Tijd

Geld

Voor een aantal projecten (duurzaamheid monumenten, Takomst Fryske Pleats, (herbestemming en daken boerderijen) worden in 2022 de voorbereidingen, maar vindt de uitvoering en daadwerkelijke uitbetaling in 2023 plaats. Daarom is voor het budget Cultuurhistorie en Monumenten is een voorstel voor het bestedingsritme bijgevoegd.

Via de subsidieregeling monumenten en het Cultuurfonds voor Monumenten Fryslân ondersteunen we de restauratie en herbestemmingsplannen van monumenten en karakteristieke bouwwerken

Beleid

Tijd

Geld

In nota Nij Poadium staan ambities opgenomen rondom duurzaamheid bij monumenten. Momenteel wordt er hard gewerkt aan een programma, maar de uitvoering en besteding van middelen zal in 2023 plaatvinden. Vandaar dat we vragen om deze middelen (€ 100.000,-) voor uitvoering in 2023 beschikbaar te houden.

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Ferhaal fan Fryslân	Aantal exposities die hebben bijgedragen aan het Ferhaal fan Fryslân	7	
Cultuurhistorie	Aantal projecten uit de erfgoeddeal en De Fryske Pleats	2	
Archeologie – publieksvoorlichting	Aantal archeologische steunpunten	11	
Monumenten	Subsidieregeling Monumenten (SUMO): aantal restauraties en herbestemmingen van (Rijks) monumenten	40	

Beleidsveld 5.3 Taal, media, onderwijs en letteren

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 5.3

Het doel van het Friese taalbeleid is dat het gebruik van de Friese taal, inclusief de steektalen, natuurlijk en vanzelfsprekend is en blijft, zowel in ons onderwijs, het openbare leven als in onze vrije tijd. Een sterk taalbeleid draagt bij aan Brede Welvaart; een fijne leefomgeving waar de eigen taal kan worden gebruikt en doorgegeven aan volgende generaties. 2022 is het tweede jaar van ons taalbeleid voor de periode 2021-2024, zoals vastgelegd in de drie programmalijnen uit de beleidsnota Nij Poadium. Voor het onderwijs werken wij toe naar een rijk taalaanbod op school waarin alle leerlingen (van peuter tot promovendus) optimaal Fries kunnen leren en waardoor de onderwijskwaliteit van het vak Fries toeneemt. We willen dat het Fries overal te zien en te horen is in het straatbeeld en het openbare leven, ook in formele zin.

Op grond van de Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer (BFTK 2019-2023) heeft de provincie Fryslân de rol van Taalskipper. Als Taalskipper zorgt de provincie in overleg met het Rijk voor heldere aansturing, ambitie en samenwerking in het Friese taaldossier in de provincie Fryslân. Daarnaast financieren wij diverse taal(onderwijs)instellingen om ons beleid uit te voeren. We vergen deze instellingen om meer en beter samen te werken om zo te komen tot een beter op elkaar en de beleidsdoelen aansluitende taal(onderwijs)infrastructuur.

Als provincie geven wij als Friestalig bestuursorgaan het goede voorbeeld door altijd in het eerste contact met Friezen in onze provincie het Fries te gebruiken.

Stand van zaken gewenste resultaten

In samenwerking met de onderwijsinspectie versterken we het toezicht op het vak Frysk in het primair en voortgezet onderwijs

Beleid

Tijd

Geld

In het schooljaar 2021-2022 ronden we de 1-meting van het Taalplan Frysk 2030 af waarbij we het taalprofiel van scholen in het primair en voortgezet onderwijs toetsen en waarbij we hun bevragen op hun ambitie en de doorgaande leerlijn Frysk

Beleid

Tijd

Niet alle schoolbezoeken worden in het schooljaar 2021-2022 afgerond, maar wel voor het einde van het kalenderjaar 2022. Het eindrapport met de 1-meting wordt eind 2022 opgeleverd.

Geld

Ook scholen in de onderwijssectoren waar het aanbieden van het vak Frysk niet wettelijk verplicht is (voorschoolse opvang, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs en speciaal onderwijs) worden aangemoedigd

Beleid

Tijd

Geld

Ter uitvoering van het Taalplan Frysk 2030 subsidiëren we via de regeling 'Frysk foar no en letter' scholen in alle onderwijssectoren om de kwaliteit van het vak Frysk te verbeteren en het professionaliseren van leerkrachten

Beleid

In de twee eerste openstellingen in 2021 bleef het aantal aanvragen achter bij de verwachting. Met een plafondverlaging en een aanpassing op enkele punten sluit de regeling beter aan. Desalniettemin is de vraag in de tweede openstelling tot nu toe ook niet hoog en geeft het onderwijsveld nog steeds een aantal verbeterpunten aan (deels dezelfde als in de eerste openstelling). Verdere verbetering is wenselijk, en ook positionering ten opzichte van andere subsidieregelingen zoals de Materiële Instandhouding Frysk (MIF). In 2022 kijken we daarom hoe het geheel aan door de provincie beschikbaar gestelde subsidiemogelijkheden voor het onderwijsveld zo goed als mogelijk kan aansluiten bij de behoefte van het veld en de beleidsdoelen uit het Taalplan Frysk 2030. Daarbij wordt niet alleen naar de inhoud van de regelingen gekeken, maar ook naar de manier van aanvragen en verantwoorden.

Tijd

Geld

Afhankelijk van de voortgang van het landelijke project Curriculum.nu starten we met de realisatiefase van de vernieuwing van kerndoelen voor het vak Frysk via het project Kurrikulum.frl

Beleid

Tijd

De verwachting is dat in september 2022 wordt gestart met de realisatiefase van de vernieuwing van de kerndoelen en in januari 2023 met de eindtermen. Er is regelmatig overleg tussen SLO, de uitvoerder van het landelijke traject in opdracht van het ministerie van OCW en Cedin, de uitvoerder van het Friese traject, in opdracht van de provincie. Dit betekent ook dat we verwachten pas in 2023 uitgaven te doen. Met bijgevoegde begrotingswijziging stellen we daarom voor om het budget wat voor 2022 beschikbaar is door te schuiven naar 2023.

Geld

De verwachting is dat in september 2022 wordt gestart met de realisatiefase van de vernieuwing van de kerndoelen en in januari 2023 met de eindtermen. Er is regelmatig overleg tussen SLO, de uitvoerder van het landelijke traject in opdracht van het ministerie van OCW en Cedin, de uitvoerder van het Friese traject, in opdracht van de provincie. Dit betekent ook dat we verwachten pas in 2023 uitgaven te doen. Met bijgevoegde begrotingswijziging stellen we daarom voor om het budget wat voor 2022 beschikbaar is door te schuiven naar 2023.

Via deelname aan het European Charter Classroom Activities (ECCA-project) stimuleren wij uitwisseling van Friese scholen met scholen in Europese regio's met een minderheidstaal

Beleid

Tijd

In oktober 2021 heeft in de provincie Trento (Italië) een slotconferentie plaats gevonden om de pilot van het European Charter Classroom Activities (ECCA) project af te sluiten. Vanuit het Network to Promote Linguistic Diversity (NPLD) is aan het ECCA-project een grant toegewezen, waarmee o.a. lesmateriaal rondom taalrechten/Europees Handvest is ontwikkeld. Tijdens de slotconferentie hebben vertegenwoordigers van verschillende taalminderheden (Ladin, C  tala, Furlan, Hongaars in Roemeni   en

Fries) de resultaten van het ECCA project gepresenteerd. Ook een delegatie van Fryslân uit (Cedin/Afûk/CSG Bogerman) nam aan deze, mede door de provincie Fryslân georganiseerde, bijeenkomst actief deel. In 2022 zal het door Afûk/Cedin en de provincie Fryslân ontwikkelde lesmateriaal aangaande het Europees Handvest voor Friese middelbare scholen verder geupdated worden. Ook zal in overleg met de ECCA partners afhankelijk van de mondiale ontwikkelingen gekeken worden in het schooljaar 2022/2023 aan het onderdeel interculturele uitwisseling alsnog invulling gegeven kan worden. Voor meer informatie over het project zie ook www.thisismylanguage.eu

Geld

Als uitvoering van de rol van Taalskipper brengen wij bestuurders van gemeenten, Wetterskip Fryslân en de Veiligheidsregio Fryslân bij elkaar en stimuleren we dat ze actief met het uitvoeren van het Friese taalbeleid

Beleid

Tijd

Geld

Wij voeren de visie op de zichtbaarheid van het Fries uit in afstemming met het Rijk en de Friese bestuursorganen als onderdeel van de langetermijnagenda Frysk

Beleid

Tijd

Geld

Beliedsmjittich is de tarieding van de útjeften foar Sichtberens fan it Frysk goed trochsetten fan út 2021 nei 2022. It docht bliken dat troch de ôfstimming en tarieding fan de útfiering fan it belied it net wis is oft

it hiele budzjet wurklik bestege wurdt yn it twadde part fan 2022. Dêrom stelle wy út it grutste part fan it noch beskikbere budzjet troch te skowen nei 2023.

Om het actief gebruik van het Fries in de nieuwe media/ het digitale domein te stimuleren en de kwaliteit van het (geschreven) Fries te verhogen, zorgen wij, met onze partners, voor de doorontwikkeling van de 'Digitale Helpmiddels'

Beleid

Tijd

Geld

De uitkomsten van het provinciaal onderzoek 'Frysk yn de ekonomy' zetten we om naar beleid. Met inzichtelijke do's en don'ts kunnen bedrijven waar dat het beste past, eenvoudiger met het Frysk aan de slag gaan

Beleid

Tijd

Geld

Via onze subsidieregelingen en ons prijzenbeleid stimuleren wij de zichtbaarheid en het gebruik van het Frysk

Beleid

Tijd

Geld

Door het subsidiëren van Omrop Fryslân zorgen we dat het Frysk op de radio, televisie en online een vanzelfsprekende stevige positie houdt

Beleid

Tijd

Geld

Via het programma 'Jong Frysk sjoernalistyske talint foar de takomst' stimuleren we het verbeteren van het gebruik van de Friese taal en de kennis over Friese cultuur bij de Friese media

Beleid

Tijd

Geld

Wij positioneren het Frysk als Europese regionale taal door actief lid te zijn van het Network to promote linguistic diversity (NPLD) en via Mercator

Beleid

Tijd

Geld

We promoten en faciliteren via onze bijdrage aan het programma voor Leeuwarden City of Literature en onze bestaande subsidieregelingen de Friese literatuur

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Frysk yn ús ûnderwiis	Percentage van de scholen voor primair en voortgezet onderwijs die een vernieuwd taalprofiel hebben.	100%	
Frysk yn ús iepenbiere libben	Aantal gemeente met een verordening Fries taalgebruik en vastgesteld nota taalbeleid	100%	
Frysk yn ús frije tiid	Aantal schrijversbeurzen	7	
	Aantal prijzen	4	

Inzet beschikbare middelen programma 5 Mienskip

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	35.049	199	23.523	399	11.325
Niet structureel	42.455	-8.935	18.247	9.620	5.654
Totaal Lasten	77.504	-8.736	41.769	10.019	16.979
Baten					
Structureel	17	0	-5	0	21
Niet structureel	2.600	0	871	0	1.729
Totaal Baten	2.617	0	866	0	1.751
Lasten-Baten	74.887	-8.736	40.903	10.019	15.228

Uitgebreide financiële tabel

Exploitatie	Bedragen x € 1.000	Begroting inclusief vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgestelde verplichting per 1-9	Saldo
Lasten						
	Structurele budgetten	35.042	199	23.523	399	11.319
	Voorzieningen	6	0	0	0	6
Structureel		35.049	199	23.523	399	11.325
	Tijdelijke budgetten	33.475	-5.531	16.882	3.886	7.176
	Reserves	7.829	-3.403	422	5.260	-1.257
	Overlopende Passiva	1.151	0	942	474	-265
Niet structureel		42.455	-8.935	18.247	9.620	5.654
Totaal Lasten		77.504	-8.736	41.769	10.019	16.979
Baten						
	Structurele budgetten	14	0	-7	0	21
	Voorzieningen	3	0	3	0	0
Structureel		17	0	-5	0	21
	Tijdelijke budgetten	1.293	0	646	0	647
	Reserves	156	0	156	0	0
	Overlopende Passiva	1.151	0	69	0	1.082
Niet structureel		2.600	0	871	0	1.729
Totaal Baten		2.617	0	866	0	1.751
Lasten-Baten		74.887	-8.736	40.903	10.019	15.228

Voorstel begrotingswijzigingen

V A 6 Bestedingsritme Agenda netwerk Noord Oost fase 3

V A 7 Bestedingsritme LF2028

V A 8 Bestedingsritme Bestuursovereenkomst Lauwersmeer

V B 35 Bestedingsritme Cofinanciering rijksregeling volkshuisvestingsfonds

V B 36 Bestedingsritme Demografische ontwikkelingen

V B 37 Bestedingsritme Transitiefonds leefbare fysieke omgeving

V B 38 Bestedingsritme Taal

V B 39 Bestedingsritme Cofinanciering rijksbijdrage monumenten

V B 40 Bestedingsritme Fase 2 gebiedsontwikkeling Centrale As

V B 41 Bestedingsritme Iepen Mienskipsfûns Fryslân categorie B

V B 42 Bestedingsritme Proceskosten Streekwurk

V B 43 Bestedingsritme Gebiedsbudget

V B 44 Bestedingsritme Cultuur continuering tijdelijke budgetten
V B 45 Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet
VI 11 Reserve Ticketrisico's culturele producties
VII 1 Lastneming subsidiebeschikkingen

Beleidsprogramma 6: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder

Gedeputeerde Avine Fokkens

Beleidsveld 6.1 Mensen

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 6.1

Ons doel is om een meerjarige balans te creëren tussen het provinciale takkenpakket, inclusief de ambities van het bestuur, en de beschikbare ruimte voor personeel. Structurele taken worden zo veel mogelijk uitgevoerd door vaste medewerkers. We zijn flexibel door de inzet van tijdelijke medewerkers en door in te kunnen huren bij specialistische werkzaamheden, tijdelijke/piekwerkzaamheden en bij vervanging door ziekte. Daarnaast kunnen we gebruik maken van de inzet van diensten, zoals bijvoorbeeld catering.

Stand van zaken gewenste resultaten

Balans tussen de benodigde ruimte voor personeel en de inzet van vaste/tijdelijke medewerkers en inhuur (kwantitatief en kwalitatief)

Beleid

Tijd

Geld

Onderdeel van deze bestuursrapportage is een voorgestelde begrotingswijziging om het capaciteitsbudget in 2022 op te hogen vanwege de CAO 2022 en de kosten voor inhuur.

CAO 2022

Op 30 augustus 2022 hebben GS ingestemd met het onderhandelaarsakkoord CAO. Voorgesteld wordt om het incidentele effect te compenseren door verhoging van het capaciteitsbudget (op basis van bezetting) met € 1,64 mln.

Inhuur 2022

Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is de organisatie gedwongen op een aantal plekken personeel in te huren, zoals hydrologen, ecologen, technisch tekenaars etc. De kosten hiervoor kunnen 40% hoger liggen dan bij personeel in provinciale dienst. Daarnaast speelt de langdurige hoge inflatie met stijgende inhuurtarieven als gevolg. De kosten voor inhuur zijn hierdoor hoger dan begroot. Voorgesteld om hiervoor het capaciteitsbudget te verhogen met € 1,5 mln.

De structurele effecten van de CAO worden meegenomen bij de septembercirculaire 2022 en voorgelegd aan PS. De krapte op de arbeidsmarkt en de mogelijke maatregelen om toch personeel in dienst te kunnen nemen, maakt onderdeel uit van het proces van strategische personeelsplanning.

We lichten het capaciteitsbudget en de inzet van personeel verder toe in de paragraaf bedrijfsvoering

In 2022 kent onze organisatie 28 participatiebanen

Beleid

Tijd

Op 1 juli 2022 hebben we 23,28 fta participatiebanen vervuld. Daarnaast zijn er 4 kandidaten aan het werk met een afstand tot de arbeidsmarkt zonder doelgroepenverklaring. Het aantal met doelgroepenverklaring participatiewet te realiseren is 28 fta (1 fta = 25.5 uur)

We hebben diverse initiatieven en maatregelen genomen om kandidaten van de Banenafpraak te behouden en nieuwe kandidaten te plaatsen. Sinds het voorjaar van 2022 zijn we een samenwerking gestart met stichting Studeren en werken op maat. Deze organisatie begeleidt kandidaten vanuit de doelgroep. Zij bieden kandidaten aan waarbij gekeken wordt welke mogelijkheden binnen de organisatie zijn en zij zoeken passende kandidaten op de profielen die we zoeken. Daarnaast hebben we de contacten met diverse organisaties (o.a. Gemeenten, UWV, sociale werkvoorziening) geïntensiveerd. Er wordt geworven aan de hand van profielen maar ook gekeken of er mogelijkheden zijn die bij een kandidaat passen. Binnen de organisatie hebben we extra aandacht besteedt aan de bewustwording bij (nieuwe) leidinggevenden binnen van het belang van het plaatsen van kandidaten uit de doelgroep.

Blijvend aandachtspunt is dat het werk- en denkniveau van een grote groep vanuit de Banenafpraak. Bij de huidige arbeidsmarktkrapte is ook het aanbod van kandidaten vanuit de doelgroep lager. (Een gedeelte van de kandidaten vanuit de doelgroep is (nog) niet werkfit). Binnen onze organisatie zijn wij afhankelijk van het aanbod van kandidaten en de mogelijkheden die we hebben voor plaatsing. Wij zien dat ook andere organisaties het moeilijk hebben met het realiseren van de doelstellingen.

We blijven streven naar de aantallen zoals we die in de begroting 2022 hebben opgenomen, maar we blijven afhankelijk van het aanbod van kandidaten en voldoende geschikte werkzaamheden.

Geld

We investeren in jong talent door het aannemen van 10 trainees

Beleid

Tijd

Geld

Er is een start gemaakt met twee projecten van gedeeld werkgeverschap / shared services in de zin van resultaat 60 Bestuursakkoord

Beleid

Tijd

Geld

Het ziekteverzuimpercentage is maximaal 4%

Beleid

Tijd

Sinds eind vorig jaar zijn wij geconfronteerd met oplopende pieken in het maandelijkse ziekteverzuim. Deze komen overeen met het landelijke beeld van griep- en coronabesmettingen. In de jaarverslagen over 2021 van zowel de bedrijfsarts als bedrijfsmaatschappelijk werkster en ons vertrouwenspersoon-duo is nadere aandacht gegeven aan de effecten van de corona-maatregelen op de bij hen neergelegde hulpvragen. De nadruk ligt op tips en maatregelen gericht op het geven van aandacht voor medewerkers en verzuimbeleid gericht op het voorkomen van verzuim om hier een blijvende bijdrage aan te geven. Het 12 maands-voortschrijdend ziekteverzuim tot en met juni 2022 stijgt tot 4,8%. Dat ligt boven onze doelstelling van 4,5% voor 2022.

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Balans inzet vaste/tijdelijke medewerkers en inhuur	We lichten dit verder kwalitatief toe in de paragraaf bedrijfsvoering		
Participatiewet (als onderdeel van thema inclusiviteit)	Aantal wettelijk verplichte participatiebanen (in fte)	28	

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
SPP investeren opvolging en kwaliteit	Traineeprogramma – aannemen trainees	10	
Resultaat 60 Bestuursakkoord	Aantal projecten opgestart in het kader van gedeeld werkgeverschap / shared services	2	
Ziekteverzuim	Sturing op beheersing percentage lager dan IPO gemiddelde (in percentage, maximaal)	4	

Toelichting

Zie hiervoor de toelichtingen bij de resultaten hierboven.

Beleidsveld 6.2 Middelen

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen beleidsveld 6.2

Wij dragen zorg voor een optimale inzet van de (ondersteunende) middelen binnen de organisatie ter realisatie van de wettelijke taken en bestuurlijke doelen. Onze elektronische dienstverlening wordt verder uitgebreid, zodat producten en diensten van de provincie voor de buitenwereld beter digitaal toegankelijk worden. Ook onze interne processen worden verder gedigitaliseerd. Plan- en beleidsvorming worden ondersteund door datagedreven informatieprocessen. Dat geldt ook voor effectmonitoring op beleidsterreinen. Innovatieve inspanningen op deze gebieden krijgen meer prioriteit. Samen met de opgaven worden de ambities op het gebied van digitalisering vormgegeven. Er is daarnaast verscherpte aandacht voor veiligheid van informatieverwerking, dossiervorming en archivering en de daarvoor vereiste interne discipline.

Op het gebied van samenwerken en archivering worden in 2022 grote verbeterlagen gemaakt. Het oude Document Management Systeem wordt vervangen door een nieuw systeem dat voldoet aan de eisen van deze tijd. Zo ook de documentgenerator. Verdere uitbouw van de Office365-omgeving van Microsoft is de basis voor de interne ITC-dienstverlening

Voor wat betreft de huisvesting richten wij ons niet alleen op de interne gebruikers, maar juist op de directe verbinding met de Mienskip. De coronacrisis heeft ons op nieuwe ideeën gebracht op het gebied van flexibel werken, ontmoeten en vergaderen. Dat heeft tot gevolg dat in 2021 een nieuw huisvestingsconcept is ingevoerd, waarbij het provinciehuis een ontmoetingsplek wordt waar diverse samenwerkingsvormen met in- en vooral externe partijen gefaciliteerd worden. De implementatie zal ook geheel 2022 voortduren, want dit wordt gefaseerd aangepakt. Daarbij is aandacht voor de mix van fysieke bijeenkomsten en digitale participatie.

Verder wordt in paragraaf 7 bedrijfsvoering ingegaan op de doelen met betrekking tot een energieneutrale organisatie.

Stand van zaken gewenste resultaten

Het provinciehuis is ingericht volgens het principe “activiteitgericht werken”. Eind 2022 is de inrichting volgens het nieuwe concept gereed. Hierbij is ruimte voor meer samenwerking met externe partijen en worden creatieve processen en innovatie

Beleid

Tijd

Als aanvulling op de toelichting in de eerste bestuursrapportage zijn twee experimenten in voorbereiding en afhankelijk van levertijden van meubilair, schermen, etc. kunnen in 2022 nog twee ruimtes in het PH worden ingericht volgens het principe van Brûs, Rûs en Rêst en zodanig dat de organisatie nieuwe faciliteiten ook kan gaan testen.

Geld

Het programma “Implementatie Wetgeving” zorgt ervoor dat de provincie voldoet aan de eisen vanuit het rijk op het gebied van tijdige en kwalitatief voldoende implementatie van diverse wetten

Beleid

Tijd

Geld

In 2022 wordt een nieuwe documentgenerator ingevoerd. De archivering wordt gemoderniseerd en DocBase komt op read-only

Beleid

Tijd

De situatie is ongewijzigd ten opzichte van de eerste bestuursrapportage: De invoering van de nieuwe documentgenerator wordt voorafgegaan door een pilot. Die pilot start in Q2 en heeft als doel te komen tot een toekomstvast product. Daarna zal de nieuwe generator technisch worden ingevoerd. Het ontwikkelen van nieuwe sjablonen zal waarschijnlijk meer tijd vragen tot naar schatting Q3 in 2023.

Geld

Het bewustwordingsniveau van alle medewerkers op het gebied van security, cybercriminaliteit en gerelateerde risico's is sterk verhoogd

Beleid

Tijd

Geld

Prestatie-indicatoren

Onderwerp	Indicator	Doelwaarde 2022	Prognose 2022
Het provinciehuis als plek voor ontmoeting	Aantal verbouwde verdiepingen	Alle verdiepingen van het provinciehuis zijn ingericht volgens het nieuwe huisvestingsconcept	
Oude systemen uitfaseren	Gebruik Docbase en Documentaal	Docbase staat op read-only, Documentaal is vervangen door een nieuwe documentgenerator	
Security	Bewustwordingsniveau medewerkers	Alle medewerkers zijn zich bewust van risico's op het gebied van security en cybercriminaliteit	
Wetgeving	Aantal wetten in implementatiefase	We voldoen aan de criteria voor implementatie wetgeving vanuit het rijk	

Toelichting

Zie hiervoor de toelichtingen bij de resultaten hierboven.

Inzet beschikbare middelen programma 6 Bedrijfsvoering

Inzet beschikbare middelen

Exploitatie- Bedragen x € 1.000	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
Structureel	51.523	156	54.720	21.076	- 24.117
Niet structureel	33.385	2.206	1167	63	34.360
Totaal Lasten	84.908	2.362	55.887	21.139	10.243
Baten					
Structureel	1.004	0	706	0	298
Niet structureel	0	0	0	0	0
Totaal Baten	1.004	0	706	0	298
Lasten-Baten	83.904	2.362	55.181	21.139	9.945

Voorstel begrotingswijzigingen

I 7 Extra capaciteitsbudget in verband met cao en inhuur

IV 3 Capaciteit Mobiliteit ten laste van ERTMS

IV 4 Capaciteit mobiliteit ten laste van busconcessie 2022

IV 5 Extra capaciteit voor inzet groot onderhoud

IV 7 Capaciteit burgerparticipatie Windpark Fryslân

IV 8 Capaciteit uitvoering veenweideprogramma 2023

V B 46 Bestedingsritme Digitaliseringsstrategie subsidiezaken

Beleidsprogramma 7: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Portefeuillehouder

Gedeputeerde Friso Douwstra

Inzet beschikbare middelen programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inzet beschikbare middelen

Voor wat betreft het provinciefonds en de motorrijtuigenbelasting is de verwachting dat de begrote inkomsten ook gerealiseerd worden. De begroting inkomsten uit provinciefonds worden nog wel aangepast op basis van de septembercirculaire. Over de septembercirculaire wordt u middels een brief nog nader geïnformeerd.

<i>Exploitatie- Bedragen x € 1.000</i>	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijziging	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
Lasten					
7.4 Financieringsrente	968	1300	62	67	2.140
7.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	32.183	-10.304	1004	267	20.608
7.7 Werken voor derden	3.212	0	1.876	642	694
7.8 Onvoorzien	-412	59	-353	0	0
Totaal lasten	35.952	-8.945	2.590	975	23.441
Baten					
7.1 Provinciefonds	220.435	0	152.473	0	67.962
7.2 Opcenten motorrijtuigenbelasting	72.574	0	36.438	0	36.136
7.3 Dividenden	12.142	0	12.999	0	-857
7.4 Financieringsrente	5.022	0	1.518	0	3.504
7.5 Interne financiering	113	0	53	0	59
7.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	12.074	-1740	9	0	10.325
7.7 Werken voor derden	3.212	0	1.762	0	1.450
7.8 Onvoorzien	0	460	460	0	0
Totaal baten	325.572	-1281	205.712	0	118.579
Lasten - baten	-289.620	-7.665	-203.123	975	-95.138

Voorstel begrotingswijzigingen

I 6 IPO/BIJ12 voorjaarsnota 2022

I 8 Rentevergoeding ten behoeve van RSP/REP

II 4 Toevoeging onvoorzien aan begrotingssaldo

IV 9 Herbestemming vrijgevallen middelen

V A 9 Bestedingsritme DU Regiodeal Holwerd aan Zee

V B 34 Bestedingsritme Breed corona budget 2e pakket

V B 47 Bestedingsritme Tussenstap Veenweideaanpak 2020-2029

VI 9 Bestedingsritme reserve POP3

VI 12 Bestedingsritme Europese cofinancieringsbudgetten

Paragrafen

Paragraaf 1 Grondbeleid

Samenvatting grondbezit

De inzet van gronden is belangrijk voor de realisatie van onze provinciale doelen. De waddenkust versterking, gebiedsplan Dongeradielen, initiatieven vanuit Natuer mei de Mienskip en de nieuwe plannen rondom Veenweide, bij al deze nieuwe projecten is de aan- en verkoop en ruiling van gronden een belangrijke middel om tot een goed gebiedsproces te komen. Bij een aantal van deze projecten wordt al verkend om strategische aankopen te doen binnen de kaders van het krediet voor de strategische grondvoorraad.

De Fryske Grûnbank

De Fryske Grûnbank is 24 maart 2022 operationeel gegaan. In deze Grûnbank worden de grondposities en grondvraag vanuit de verschillende deelnemers met elkaar gedeeld om een bijdrage te kunnen leveren aan de verschillende opgaven in Fryslân. Deze grondbank staat nog aan het begin van haar bestaan maar verwacht een belangrijke bijdrage te kunnen leveren in grondvraagstukken waar diverse partijen met elkaar een grondpuzzel moeten leggen.

De Provinciale grondbank

In de provinciale grondbank staan alle gronden van de provincie geregistreerd. Vanuit deze provinciale grondbank worden integrale vraagstukken rondom de inzet van grond via de interne en externe grondtafels gedeeld. Op deze wijze kunnen de verschillende opgaven binnen de provincie en daarbuiten beschikken over actuele informatie zodat via deze grondtafels een afweging kan worden gemaakt waarvoor de gronden ingezet kunnen worden.

Strategische Grondvoorraad

Om de provinciale doelen op het gebied van landbouw, natuur, veenweide en stikstof te kunnen realiseren is de inzet van grond in het landelijk gebied een belangrijk instrument. Plannen worden uitgewerkt of zijn nog in voorbereiding. Vastgoed wordt normaal gesproken alleen aangekocht en/of verkocht wanneer een plan door Provinciale Staten is vastgesteld. Indien een plan is vastgesteld dan is daarin ook het mandaat voor Gedeputeerde Staten opgenomen. Indien een plan nog in voorbereiding is dan is dit mandaat er nog niet en kan dat leiden tot een strategische aankoop.

Er doen zich soms kansen voor die een bijdrage kunnen leveren aan bestaande of in voorbereiding zijnde plannen. Provinciale Staten heeft hiervoor een krediet van € 23,5 mln. Tot op heden is er voor € 2,565 mln. (stand september 2022) strategische grond aangekocht en worden met een aantal eigenaren gesproken over een mogelijke aankoop gesproken. Een onderhandeling over gronden in het Leechlan, waarmee gronden kunnen worden verworven voor een toekomstig gebiedsproces en waarmee een bedrijfsverplaatsing van een bedrijf uit de HegeWarren naar het Leechlan mogelijk wordt gemaakt, bevindt zich in de laatste fase voor eigendomsoverdracht. De geschatte waarde van al onze strategische aankopen is per september ca. € 13,4 mln.

Als resultante van de gerealiseerde aankopen (€ 2,565 mln) en de reserveringen (€13,4 mln) is er van het oorspronkelijke budget nog circa € 7.5 mln. vrij beschikbaar. Er is nog geen zekerheid dat de nu nog onderhanden zijnde potentiële strategische aankopen ook daadwerkelijk kunnen plaatsvinden. De risicoreserve van € 1,5 mln. hebben wij nog niet hoeven aan te spreken.

Grondaankopen per beleidsprogramma

Programma 2 – Infrastructuur

De grote infraprojecten (De Haak, De Centrale As, N381 en Knooppunt Joure) zitten in de afrondende fase. Vanuit Vastgoed wordt gewerkt aan de laatste zaken rondom grondtransacties, splitsen en overdragen van percelen. De verkoop van de restpercelen krijgt momenteel extra aandacht en er worden in het najaar verschillende percelen op de markt gebracht.

Om tijdig te kunnen beschikken over alle benodigde grond voor de N358 Skieding en de N359 Uterwei zijn inmiddels een aantal stappen in het onteigeningsproces doorlopen. In de tussentijd gaan de gesprekken om te komen tot minnelijke overeenstemming onverminderd door. Verwacht wordt dat in Q1/Q2 van 2023 de onteigening wordt uitgesproken en beschikt kan worden over de gronden.

Een ander actueel infra project, de bochtverruiming bij Franeker is complex omdat hier sprake is van een verplaatsing van een productielocatie. Verwachting is dat de komende jaren benut moet worden voor minnelijke overeenstemming en aanpassing van de ruimtelijke plannen.

Programma 3 – Omgeving

In het kader van programma 3 is een portefeuillestrategie Landelijk gebied opgesteld welke uitgaat van een realisatie van Natuur Netwerk Nederland (NNN) met prioriteit 1, 2, 3 en 4 zijnde: de Europese verplichtingen (KRW, N2000 en prioritaire provinciale ambitie); prioritaire provinciale opgave (De Mieden, Beekdal-Linde, Koningsdiep). Natuurgebieden met prioriteit 4 (overige provinciale ambitie). Provinciale Staten heeft vooralsnog de ruimte gegeven om prioriteit 1 en 2 te realiseren.

In april is de strategische grondnota in Provinciale Staten gebracht, waarbij afgesproken is met extra inzet tot 2027 de realisatie van onze natuuropgave te versnellen.

Voorts is gestart met de realisatie van een aantal ambities vanuit Natuer mei de Mienskip, voor het pilotgebied Burgumermar-De Leijen wordt er momenteel gewerkt aan een voorlopig aankoopstrategieplan in afwachting van het definitieve gebiedsplan. Daarnaast is gestart met de keukentafel gesprekken en onderhandelingen in het kader van het plan “Mieden op zijn mooist”, in het gebied ten zuiden van Buitenpost.

De verkoop van ingerichte natuurgronden vordert gestaag. Het is telkens maatwerk, waarbij de combinatie van primair kwaliteit (beheer) en secundair de prijs in balans dienen zijn. De komende periode wordt een deel van het gebied Oude Willem verkocht aan Staatsbosbeheer.

Binnen de Veenweidegebieden, Hegewarren en Aldeboard De Deelen, zijn een aantal aankopen gedaan en kan worden gesteld dat dit volgens planning verloopt.

Voor de stikstofopkoopregeling (Regeling gerichte opkoop veehouderijen) is de verwachting dat we twee aankopen kunnen afronden.

Programma 5 – Mienskip

Geen verandering ten opzichte van de informatie vermeld in de begroting.

Overig vastgoedbezit en andere ontwikkelingen

Vanaf het 4e kwartaal dit jaar zal er extra energie op het verkoop van ons overtallig vastgoed (gronden en opstallen) worden gezet. Dit zal o.a. in overleg met de Fryske Grûnbank en andere overheden plaatsvinden.

De provincie werkt vanuit een vastgesteld verkoopkader waarin in principe gronden en opstallen openbaar bij inschrijving worden verkocht. Onderhandse verkoop komt beperkt voor en vraagt een besluit van Gedeputeerde Staten. In navolging van het Didam-arrest zal de provincie haar verkopen o.a. via de website en de provinciale mededelingen kenbaar maken.

Paragraaf 2 Bedrijfsvoering

1. Ontwikkeling en organisatie

Ontwikkeling organisatie

Organisatieontwikkeling is een doorlopend proces om steeds mee te bewegen op de ontwikkelingen in Fryslân en daar als provincie van toegevoegde waarde te zijn. Hiervoor is een kwalitatief en kwantitatief goede personele bezetting nodig. Een bezetting waarmee we in staat zijn om nu en in de toekomst de provinciale opgave te realiseren, binnen de daarvoor beschikbare budgetten. We kijken naar deze bezetting vanuit het bestuursakkoord 'Lok op 1', de bestuurlijke ambities en onze wettelijke taken.

Wat willen we bereiken?

De organisatie werkt opgavengestuurd

Stand van zaken gewenste resultaten

De organisatie werkt opgavengestuurd

Beleid

De interne evaluatie van het opgavengestuurd werken is afgerond en er is een nieuw medewerkersonderzoek uitgekomen. Uit de evaluatie blijkt dat er veel draagvlak is voor het concept van opgavengestuurd werken, dat er goede ervaringen zijn met opgaven als bijvoorbeeld Veenweide, maar ook dat er nog veel vragen zijn over de manier waarop het opgavengestuurd werken is georganiseerd. Het medewerkersonderzoek is hier ook kritisch over. Er is inmiddels een programma organisatieontwikkeling (O&O) gestart, waar dit één van de speerpunten is.

Tijd

Geld

Toelichting

2. Mensen

Wat willen we bereiken?

Verhouding vast en flexibel personeel

We lichten dit onderdeel nader toe bij het onderdeel Financiën, capaciteitsbudget

Stand van zaken gewenste resultaten

Balans tussen de benodigde ruimte voor personeel en de inzet van vaste/tijdelijke medewerkers voor de uitvoering van structurele werkzaamheden en inhuur voor de flexibele inzet van personeel (voor pieken in werkzaamheden, specifieke inzet

Beleid

Tijd

Geld

Er wordt bij de 2e bestuursrapportage een begrotingswijziging voorgelegd vanwege de tariefstijging van de kosten inhuur en de het effect van de CAO-stijging in 2022

Wat willen we bereiken?

Samenwerking

Stand van zaken gewenste resultaten

Er is een start gemaakt met twee projecten van gedeeld werkgeverschap / shared services in de zin van resultaat 60 Bestuursakkoord

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Inclusief en kansen bieden

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2022 kent onze organisatie 28 participatiebanen

Beleid

Tijd

Op 1 juli 2022 hebben we 23,28 fta participatiebanen vervuld. Daarnaast zijn er 4 kandidaten aan het werk met een afstand tot de arbeidsmarkt zonder doelgroepenverklaring. Het aantal met doelgroepenverklaring participatiewet te realiseren is 28 fta (1 fta = 25.5 uur)

We hebben diverse initiatieven en maatregelen genomen om kandidaten van de Banenafpraak te behouden en nieuwe kandidaten te plaatsen. Sinds het voorjaar van 2022 zijn we een samenwerking gestart met stichting Studeren en werken op maat. Deze organisatie begeleidt kandidaten vanuit de doelgroep. Zij bieden kandidaten aan waarbij gekeken wordt welke mogelijkheden binnen de organisatie zijn en zij zoeken passende kandidaten op de profielen die we zoeken. Daarnaast hebben we de contacten met diverse organisaties (o.a. Gemeenten, UWV, sociale werkvoorziening) geïntensiveerd. Er wordt geworven aan de hand van profielen maar ook gekeken of er mogelijkheden zijn die bij een kandidaat passen. Binnen de organisatie hebben we extra aandacht besteedt aan de bewustwording bij (nieuwe) leidinggevenden binnen van het belang van het plaatsen van kandidaten uit de doelgroep.

Blijvend aandachtspunt is dat het werk- en denkniveau van een grote groep vanuit de Banenafpraak. Bij de huidige arbeidsmarktkrapte is ook het aanbod van kandidaten vanuit de doelgroep lager. (Een gedeelte van de kandidaten vanuit de doelgroep is (nog) niet werkfit). Binnen onze organisatie zijn wij afhankelijk van het aanbod van kandidaten en de mogelijkheden die we hebben voor plaatsing. Wij zien dat ook andere organisaties het moeilijk hebben met het realiseren van de doelstellingen.

We blijven streven naar de aantallen zoals we die in de begroting 2022 hebben opgenomen, maar we blijven afhankelijk van het aanbod van kandidaten en voldoende geschikte werkzaamheden.

Geld

We investeren in jong talent door het aannemen van 10 trainees

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Strategische personeelsplanning (SPP)

Stand van zaken gewenste resultaten

Het management development programma is onder andere gericht op de uitvoering van de strategische personeelsplanning

Beleid

Tijd

Geld

We bieden een gericht programma op het gebied van leren en ontwikkelen.

Beleid

Tijd

Geld

We vertalen de meerjarige capaciteitsraming naar de strategische personeelsplanning

Beleid

Tijd

Geld

In deze paragraaf staat toegelicht dat nog in 2022 een voorstel aan Provinciale Staten wordt voorgelegd om de structurele basiscapaciteit financieel vast te leggen. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen opstellen en uitvoeren van een sluitende meerjarige strategische personeelsplanning.

3. Informatie en huisvesting

Wat willen we bereiken?

Archivering

Stand van zaken gewenste resultaten

Een voldoende beoordeling van de provincie-archivaris; invoering van de WOO en een start van het programma Wetgeving

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Energieneutrale organisatie

Stand van zaken gewenste resultaten

In 2025 is de provinciale organisatie energieneutraal. Het project loopt op planning

Beleid

Tijd

Geld

Wat willen we bereiken?

Huisvesting in de toekomst

Stand van zaken gewenste resultaten

Dit programma gaat onder meer over de inrichting van het provinciehuis, waarbij extra aandacht is voor optimaal samenwerken met de mienskip, door ontmoetingen en het fysiek/hybride en online vergaderen beter te faciliteren

Beleid

Als aanvulling op de toelichting in de eerste bestuursrapportage zijn twee experimenten in voorbereiding en afhankelijk van levertijden van meubilair, schermen, etc. kunnen in 2022 nog twee ruimtes in het PH worden ingericht volgens het principe van Brûs, Rûs en Rêst en zodanig dat de organisatie nieuwe faciliteiten ook kan gaan testen.

Tijd

zie toelichting bij beleid

Geld

Wat willen we bereiken?

Informatiemanagement

Stand van zaken gewenste resultaten

Innovatie. We continueren de projecten waarvoor we in 2021 subsidie hebben ontvangen

Beleid

Tijd

Geld

Invoering Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld, waardoor ook in 2022 de voorbereiding van de implementatie centraal staat, o.a. het digitaal stelsel omgevingswet (DSO).

Beleid

Tijd

De invoering van de wet is uitgesteld. Het programma zal doorlopen in 2022

Geld

Wat willen we bereiken?

Informatieveiligheid en privacy

Stand van zaken gewenste resultaten

De provincie is in control op security en privacy

Beleid

Tijd

Geld

4. Financien

Financien

Hieronder wordt inzicht gegeven in:

- het totale bedrijfsvoeringsbudget en bijdrage vanuit projecten en derden
- het capaciteitsbudget
- meerjarig bezettingsoverzicht personeel
- flexibele schil

Inzet beschikbare middelen – bedrijfsvoering

Inzet beschikbare middelen					
<i>Exploitatie</i>	Begroting incl. vastgestelde wijzigingen	Voorstel Begrotingswijzigingen	Realisatie per 1-9	Vastgelegde verplichtingen per 1-9	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000,-</i>					
Uitgaven					
Capaciteitsbudget					
- salarissen	69.224	1.640	45.626	0	25.238
- inhuur	10.960	1.741	6.589	6.169	-58
Subtotaal capaciteitsbudget	80.184	3.381	52.215	6.169	25.180
Overige personeelskosten	2.559	0	2.072	446	42
Kosten automatisering	6.521	278	4.495	2.525	-222
Kosten huisvesting	7.405	0	4.136	1.564	1.704
Overig	6.738	-1.196	2.342	989	2.212
Totaal bedrijfsvoeringskosten (A)	103.407	2.462	65.260	11.693	28.915
Dekking					
Dekking capaciteit	18.499	100	9.373	0	9.226
Bijdrage van derden	1.004	0	706	0	298
Totaal dekking (B)	19.503	100	10.079	0	9.524
Saldo van lasten en baten (A-B)	83.904	2.362	55.181	11.693	19.391

Toelichting

Het bedrijfsvoeringsbudget is opgebouwd uit personele en materiële kosten. Een deel van deze kosten wordt gedekt door bijdragen van derden en vanuit tijdschrijven op met name projecten.

Capaciteitsbudget

In 2022 geven we verder invulling aan dit resultaat door middel van de strategische personeelsplanning, wat als onderwerp behandeld is in Provinciale Staten (notitie SPP, juni 2022). In de 2e berap 2021 hebben we een overschrijding gemeld van het capaciteitsbudget, inclusief een aantal maatregelen om dit in de toekomst te voorkomen.

Voor 2022 zien we dat we net als in 2021 weer te maken hebben met een significante tariefstijging op de inhuur. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is de organisatie gedwongen op een aantal plekken personeel in te huren, zoals hydrologen, ecologen, technisch tekenaars etc. De kosten hiervoor kunnen 40% hoger liggen dan bij personeel in provinciale dienst. Daarnaast speelt de langdurige hoge inflatie met stijgende inhuurtarieven als gevolg. De afgelopen periode is na het signaal dat de inhuurtarieven sterk gestegen zijn en dat niet in te vullen vacatures met inhuur werden ingevuld extra aandacht besteed aan het verloop van de inhuurkosten. De maatregelen die getroffen zijn betreft het later invullen van vacatures, het langer zoeken naar invulling zonder inhuur en prioriteren van opdrachten. Dit heeft echter ook geresulteerd in minder dekking vanuit projecten voor ondersteunende diensten, waardoor de personele capaciteit verder onder druk komt te staan.

De kosten voor inhuur zijn hierdoor hoger dan begroot. Voorgesteld wordt hiervoor het capaciteitsbudget te verhogen met € 1,5 mln.

Daarnaast is het Onderhandelingsakkoord voor de CAO bekend. GS hebben hier in haar vergadering van 31 augustus mee ingestemd. Er was in de begroting rekening gehouden met een stijging van de CAO, maar

niet in de omvang waar nu een akkoord op is gesloten. Voorgesteld wordt om het incidentele effect te compenseren door verhoging van het capaciteitsbudget (op basis van bezetting) met € 1,64 mln. Samengevat wordt voor 2022 een extra capaciteitsbudget gevraagd van € 3,1 mln. voor deze niet gebudgetteerde extra lasten.

De CAO leidt ook tot extra structurele lasten. Bij de septembercirculaire komen we terug op de vraag of en in welke mate deze extra lasten zouden moeten worden verdisconteerd in een ophoging van het capaciteitsbudget. Op basis van de septembercirculaire brengen wij de ontwikkeling van het provinciefonds in beeld en de gevolgen daarvan op het begrotingssaldo. Hierbij maken we inzichtelijk of en in welke mate er ruimte is voor compensatie. Dit vanuit het vertrekpunt dat de afspraak er van uit het Bestuursakkoord ligt om een structureel saldo te realiseren van € 5 mln. Dit saldo komt na de 2e bestuursrapportage lager uit vanwege de afgesproken indexeringen voor het Openbaar Vervoer en de Grond- Weg- en Waterbouw.

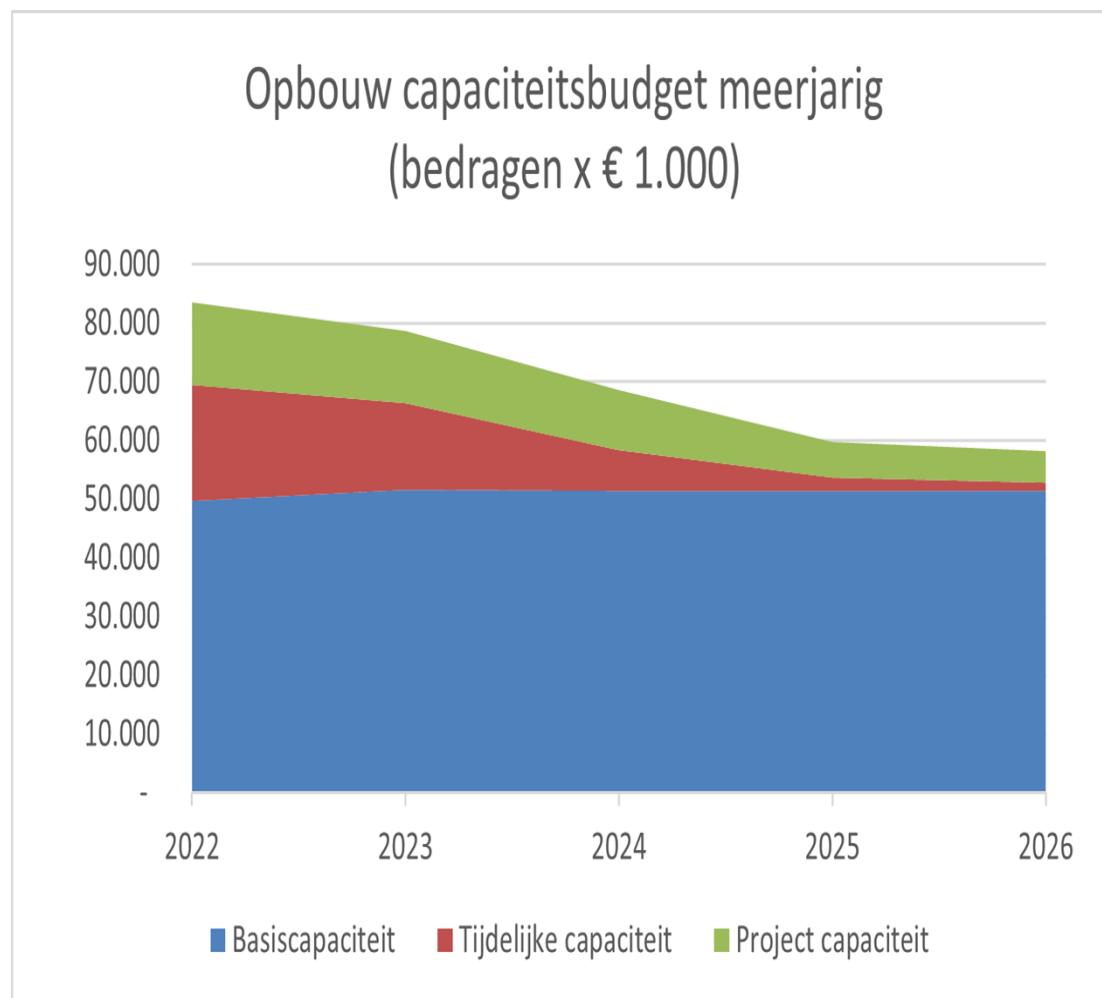
In onderstaande tabel zijn de mutaties op het capaciteitsbudget ten opzichte van de begroting weergegeven. Tevens zijn onder GS-mandaat wijzigingen doorgevoerd als gevolg van herijkte (project)planningen en mutaties in bijdragen van derden.

(bedragen x € 1.000)		Budget	Dekking	2022	2023	2024	2025	2026
begroting 2023				79.185	77.273	67.851	59.096	57.699
Wijzigingen onder GS mandaat	Overheveling budget werkervaringsplaatsen	Basis	Provincie	0	241	241	241	241
Wijzigingen onder GS mandaat	Capaciteit uit voorziening grondwaterplan	Tijdelijk	Provincie	-60	163	163	0	0
Wijzigingen onder GS mandaat	Bijdrage Fryslan Hurde Wyn capaciteit	Tijdelijk	Provincie	20	4	0	0	0
Wijzigingen onder GS mandaat	Capaciteit SPUK Laadinfrastructuur	Tijdelijk	Derden	157	0	0	0	0
Wijzigingen onder GS mandaat	Capaciteit uit bijdragen derden	Tijdelijk	Derden	226	140	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Aanvraag budget voor cao en hogere inhuur(tarieven)	Tijdelijk	Provincie	3.140	0	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Mutaties inzet capaciteit voor legaliseren PAS-melders	Tijdelijk	Provincie	-158	-127	142	142	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Mutatie inzet capaciteit voor onderwerp 'Bodem'	Tijdelijk	Provincie	-85	85	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Capaciteit burgerparticipatie Windpark Fryslân	Tijdelijk	Provincie	50	0	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Capaciteit uit budget ERTMS	Tijdelijk	Provincie	111	0	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Capaciteit uit busconsessie	Tijdelijk	Provincie	250	0	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Capaciteit uit groot onderhoud oevers	Tijdelijk	Provincie	71	0	0	0	0
Wijzigingen onder PS mandaat	Capaciteit t.b.v. veenweideprogramma 2023	Tijdelijk	Provincie	0	715	0	0	0
Wijzigingen n.a.v. PS besluit kadernota	Capaciteit voor aanvalsplan grutto uit R. NP 2023-2030	Tijdelijk	Provincie	0	138	138	138	138
Wijzigingen onder GS mandaat	Projectcapaciteit infrastructuur	Project	Provincie	650	0	0	0	0
Wijzigingen onder GS mandaat	Capaciteit uit bijdragen derden	Project	Derden	5	46	46	46	46
2e berap 2022				83.564	78.678	68.581	59.662	58.123

Capaciteitsbudget vervolg

Het capaciteitsbudget is meerjarig opgebouwd in de ruimte voor salarissen (vast en tijdelijk personeel) en inhuur. Een deel van dit budget is structureel. Het tijdelijke deel bestaat deels uit middelen die wij ontvangen van derden voor bijvoorbeeld de uitvoering van taken en projecten en deels uit middelen die Provinciale Staten beschikbaar stellen. Dit maakt dat het capaciteitsbudget flexibel is en fluctueert.

Dit leidt tot het volgende overzicht van het capaciteitsbudget waarin op hoofdlijnen zichtbaar wordt hoe het capaciteitsbudget zich meerjarig ontwikkelt op begrotingsbasis. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de basiscapaciteit (voor onze basis/structurele taken), tijdelijke capaciteit (budget voor extra taken met een bepaalde looptijd) en projectcapaciteit (verantwoording via tijdschrijven).

Toelichting

De afname van tijdelijke capaciteit (rode balk in bovenstaand overzicht) komt met name door de afloop van het aanvullende capaciteitsbudget voor uitvoering van het vigerende bestuursakkoord (tijdelijke capaciteit, beschikbaar gesteld door Provinciale Staten). De afname projectcapaciteit komt met name door de afloop van de grote infraprojecten en het Programma Natuur. In deze cijfers is nog geen rekening gehouden met te verwachten additionele capaciteit die samenhangt met nieuwe projecten zoals bijvoorbeeld de Sluis Kornwerderzand en mogelijk de Lelylijn. De tijdelijke en projectcapaciteit fluctueren. Het capaciteitsbudget neemt toe als er nieuwe middelen beschikbaar worden gesteld voor tijdelijke en projectcapaciteit door derden of door Provinciale Staten zelf. Eerder in deze paragraaf hebben we al toegelicht dat er een herijking plaatsvindt van de SPP, mede gebaseerd op de trajecten ZBB en Benchmark Provincies. Deze notities zijn in juni 2022 behandeld door Provinciale Staten. De situatie tot 2022 is dat een deel van de uitkomst basiscapaciteit wordt gefinancierd uit bijdragen van derden voor grote infraprojecten. Zowel door het bureau Cebeon (benchmark provincies) als SeederdeBoer (SPP) is, in het kader van het onderzoek naar Provinciale taken, keuzes en consequenties (PS 29 juni 2022), geconstateerd dat dit niet wenselijk is. Nog in 2022 wordt een voorstel aan PS worden aangeboden om de basiscapaciteit gefaseerd op gewenste niveau te brengen.

Bezetting

In onderstaand overzicht staat de ontwikkeling van het aantal fte met een provinciaal dienstverband (vast en tijdelijk). In de berap's presenteren we op peildatum ook een overzicht van de inhuur (aantallen).

Inzicht in bezetting provincie Fryslân	jan-22	april-22 1 ^e berap	jul-22	jan-23	jan-24	jan-25	jan-26
Huidige bezetting arbeidsovereenkomst onbepaalde tijd (fte)	694	706	711	702	687	664	643
Huidige bezetting arbeidsovereenkomst bepaalde tijd (fte)	79	77	87	56	25	15	15
totaal	773	783	798	758	712	679	658

Bezettingsoverzicht met meerjarige prognose uitgaande van de aangegane arbeids-overeenkomsten stand 1 juli 2022, inclusief pensionering en afloop van tijdelijke contracten.

Bezettingsoverzicht met meerjarige prognose uitgaande van de aangegane arbeidsovereenkomsten stand 1 juli 2022, inclusief pensionering en afloop van tijdelijke contracten.

Toelichting

Op basis van het onderzoeksrapport van Cebeon (vastgesteld in PS juni 2022) gaan we uit van een basiscapaciteit van 640 fte. De verwachte vaste bezetting bedraagt op januari 2024 peildatum volgens de huidige inzichten 687 fte. Een deel van deze bezetting maakt onderdeel uit van het tijdelijke en het projectdeel van het capaciteitsbudget. Verder hebben wij een aantal fte in dienst, die geen onderdeel uitmaken van het genoemde kader van 640 fte. We hebben bijvoorbeeld 11 fte in vaste dienst voor de uitvoering van het Waddenfonds. Op het moment dat een andere partij de uitvoering zou overnemen, is de afspraak dat het personeel mee over gaat naar die partij. Voor de uitvoering van het programma Stikstof en het programma Natuur hebben wij op dit moment ongeveer 20 fte in dienst genomen, omdat we moesten starten met deze programma's. Voor het programma stikstof hebben PS incidenteel middelen beschikbaar gesteld, maar meerjarig zijn deze kosten nog niet gedekt. Voor het programma Natuur hebben we inmiddels de beschikking van het Rijk ontvangen waarmee deze kosten voor de komende jaren zijn gedekt.

We gaan er ook vanuit dat ongeveer 8 fte via detachering aan het werk is bij andere overheden. Verder hebben we op basis van de bestuurlijke afspraken rond de Fryske Academy 2 fte in dienst genomen die (nog) niet zijn gekoppeld aan de uitvoering van structurele taken en het kader van de 645 fte.

In het rapport van SeederdeBoer over SPP en de geactualiseerde notitie SPP vanuit de organisatie (beide onderdeel van de behandeling van de thema's ZBB en SPP in PS van juni 2022), wordt uitgegaan van een gewenste vaste bezetting van 700 fte, waarbij geldt dat die moet passen binnen het beschikbare capaciteitsbudget en moet aansluiten op het uit te voeren takenpakket. Dit aantal zal herijkt worden op basis van de omvang van de tijdelijke en projectcapaciteit.

Flexibele schil

Flexibele schil

Vanaf 2022 vindt de inhuur plaats via een 'master vendor'-constructie, waarbij de inhuur centraal wordt georganiseerd met één partij (inclusief het inzichtelijk maken van de inzet van de inhuur).

Dat overzicht staat hieronder.

peildatum	1-1-2022	1-4-2022	1-7-2022
stages	19	25	28
inzet vanuit dienstencontracten	146	131	138
inzet inleen uit netwerken	11	13	13
sub totaal	176	169	179
pay-roll	13	9	8
uitzend	80	94	107
zzp	38	39	39
sub totaal inhuur	131	142	154

5. Opvolging en aanbevelingen

Opvolging aanbevelingen

Over de opvolging van de aanbevelingen van de noordelijke rekenkamer, de accountant en de afdeling Concerncontrol wordt bij de bestuursrapportages gerapporteerd.

In onderstaande tabel is het aantal aanbevelingen weergegeven per 9 augustus 2022. Het overzicht waar u verantwoordelijk voor bent is toegevoegd in bijlage V. Wanneer u daarmee instemt dan worden deze als daadwerkelijk afgehandeld beschouwd.

Bron	Openstaand 18/03/2022	Nieuw	Voorstel afgehandeld 2e berap 2022	Openstaand 09/09/2022
Noordelijke rekenkamer	10	7	0	17
Accountant	2	5	2	5
Totaal	12	12	2	22

Paragraaf 3 Grote projecten

1. Spoorprojecten (programma infrastructuur)

Wat willen we bereiken?

Spoorprojecten (programma infrastructuur)

Stand van zaken gewenste resultaten

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Groningen

Beleid

Tijd

Geld

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Sneek

Beleid

Tijd

Geld

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Zwolle

Beleid

Tijd

Geld

Station Leeuwarden Werpsterhoeke

Beleid

Tijd

Geld

Spoorprojecten

Algemeen

De spoorprojecten zijn onder te verdelen in vier hoofdprojecten:

- Capaciteitsvergroting van de spoorverbinding Leeuwarden-Zwolle voor de uitbreiding van twee naar vier treinen per uur in beide richtingen.
- Capaciteitsvergroting van de spoorverbinding Leeuwarden-Groningen voor het rijden van een tweede sneltrein.
- Aanleg van station Leeuwarden Werpsterhoeke met een onderdoorgang voor auto's en vrachtwagens en een onderdoorgang voor fietsers en voetgangers.
- Capaciteitsvergroting van de spoorverbinding Leeuwarden-Sneek voor de uitbreiding van drie naar vier treinen per uur in de spits.

1a. Capaciteitsvergroting spoorverbinding Leeuwarden-Zwolle

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Geen.

Wat heeft het gekost?

Spooruitbreiding Zwolle-Herfte

Het project Zwolle-Herfte inclusief vernieuwing opstelterrein te Zwolle is geraamd circa € 240 miljoen gekost. Het Rijk financiert het bedrag van € 240 miljoen voor het grootste gedeelte met eigen middelen. De bijdrage vanuit Regiospecifiek Pakket (RSP)-middelen (Motie Koopmans) is € 70 miljoen. De provincies Groningen, Drenthe, Overijssel en Fryslân hebben aanvullend gezamenlijk als regionale bijdrage € 36 miljoen beschikbaar gesteld. De provincie Fryslân draagt hier € 10 miljoen aan bij vanuit de Investeringsagenda Drachten-Heerenveen. De risico's van het project Herfte-Zwolle zijn voor het Rijk.

HRMK-spoorbrug te Leeuwarden

De vervanging van de spoorbrug HRMK voor een aquaduct is nog niet in uitvoering. De verwachting is dat een spooraquaduct circa € 100 – 125 miljoen kost. De provincie heeft voor de vervanging van de HRMK- en HRM-spoorbrug in totaal € 20,5 miljoen gereserveerd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Spooruitbreiding Zwolle-Herfte

In 2021 is de spooruitbreiding Zwolle-Herfte door ProRail opgeleverd. Eerder is het nieuwe opstelterrein

in Zwolle al in gebruik genomen. In 2022 vindt grotendeels de administratieve afronding van dit project plaats.

HRMK-spoorbrug te Leeuwarden

Vanuit zowel de scheepvaart als het treinverkeer is er een capaciteitsprobleem bij de spoorbrug over het Van Harinxmakanaal (HRMK). Provinciale Staten hebben in juni 2018 de ambitie uitgesproken om de huidige spoorbrug HRMK te vervangen door een spooraquaduct. Tijdens het BO-MIRT 2020 is over de mogelijke decentralisatie van de sprinterdienst en de aanpak van de HRMK-spoorbrug afgesproken met het Rijk gezamenlijk te werken aan een samenhangend pakket van maatregelen om de spoorverbinding Leeuwarden-Zwolle te verbeteren. Hieronder valt onder meer ook de realisatie van het station Leeuwarden Werpsterhoeke.

Doordat het Rijk een beperkt onderhandelingsmandaat had vanwege de demissionaire status van het kabinet in 2021, is de inzet van beide partijen om in 2022 tot bestuurlijke afspraken te komen onder welke condities en voorwaarden (waaronder het beoogde verbeterde reizigersproduct, de benodigde jaarlijkse exploitatiebijdrage en investeringen in infrastructuurmaatregelen) decentralisatie van de sprinterdienst kan plaatsvinden.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Er is nog geen externe financiering gevonden voor de realisatie van een spooraquaduct onder het Van Harinxmakanaal. De provincie voert gesprekken met het Rijk over het belang van en financiering voor vervanging van de spoorbrug over het Van Harinxmakanaal door een spooraquaduct. Tevens is in het BO Spoor Noord-Nederland van april 2022 afgesproken dat ProRail in opdracht van de provincie een plan van aanpak voor een verkenning naar een spooraquaduct maakt.

Sinds 1 april 2022 is er een planningsconflict op de HRMK-spoorbrug tussen de afwikkeling van het treinverkeer op Leeuwarden-Zwolle en het scheepvaartverkeer in het Van Harinxmakanaal, omdat ProRail de benodigde aanpassingen aan de spoorinfrastructuur niet tijdig en conform afspraak heeft gerealiseerd. Het gevolg hiervan is dat NS te weinig tijd heeft in de treindienstregeling bij langere brugopening en treinen dan vertraging kunnen oplopen. ProRail verwacht het planningsconflict in het vierde kwartaal van 2024 definitief op te lossen. In de tussentijd blijven ProRail en NS de situatie bij de HRMK-spoorbrug monitoren en blijven met de provincie in gesprek over een spoedige realisatie van de definitieve oplossing.

1b. Capaciteitsvergroting spoorverbinding Leeuwarden-Groningen

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Geen.

Wat heeft het gekost?

Tot op heden is aan het project extra sneltrein Groningen-Leeuwarden € 158 miljoen uitgegeven. Er is alleen nog budget gereserveerd voor de aanpassing van een overweg in Groningen en voor eventuele claims in het kader van de nadeelcompensatie. Op basis van de huidige gegevens valt de prognose einde werk binnen projectbudget.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De laatste grote werkzaamheden voor het project extra sneltrein Groningen-Leeuwarden zijn in 2020 uitgevoerd. De tweede sneltrein is in december 2020 gaan rijden. Voor het project moet alleen nog een overweg worden aangepast in de Hogeweg bij Den Horn (provincie Groningen). ProRail is bezig met de planvoorbereiding voor aanpassing van de overweg (een haakse ligging van de Hogeweg op het spoor). De verplaatsing van de overweg wordt gecombineerd met andere werkzaamheden aan het spoor in 2022/2023.

In oktober 2021 heeft het Nederlands Arbitrage Instituut de uitspraak gedaan dat de vordering van € 4,5 miljoen van de aannemer is afgewezen en dat de aannemer aansprakelijk is voor de tegenvordering van ProRail. Over de hoogte van deze tegenvordering is in Q1 2022 met de aannemer een afspraak gemaakt.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

De meeste werkzaamheden voor dit project zijn uitgevoerd. In het risicoprofiel wordt nu alleen nog rekening gehouden met de aanpassing van een overweg bij Den Horn en met eventuele claims in het kader van de nadeelcompensatie.

1c. Station Leeuwarden Werpsterhoeke

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Geen.

Wat heeft het gekost?

Het project bestaat uit twee fasen. Fase één bestaat uit de aanleg van twee onderdoorgangen bij het toekomstig station Leeuwarden Werpsterhoeke. Deze fase is voor een bedrag van € 14.592.700,- exclusief BTW binnen het budget van € 16.726.400,- exclusief BTW uitgevoerd. Het restant wordt vanuit het Rijk overgemaakt naar de provincie.

Fase twee bestaat uit de sanering van de twee spoorwegovergangen Nije Werpsterdyk en Barrahus en de bouw van het station. Het totaal beschikbare budget voor de sanering van deze overgangen is € 570.000,-. Hiervan wordt € 285.000,- gedekt uit de RSP-middelen en € 285.000,- door de provincie Fryslân (budget fase 2). Voor de bouw van het station is circa € 11 miljoen gereserveerd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De twee onderdoorgangen nabij het nieuwe station Leeuwarden Werpsterhoeke zijn in 2018 en 2019 opgeleverd. De twee spoorwegovergangen zijn in 2020 afgesloten voor het verkeer. In 2021 zijn deze overgangen cosmetisch gesaneerd. In 2022 wordt de beveiliging/aankondiging in de spoorbaan gesaneerd. Dit wordt conform planning in het vierde kwartaal van 2022 uitgevoerd.

De gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân hebben de ambitie om het station in 2025 te openen. De opening van het station is onder meer afhankelijk van de inpassing van een extra haltering in de dienstregeling en de bekostiging van de exploitatie van een extra haltering. De regio streeft ernaar hierover uiterlijk in 2022 afspraken te maken met het Rijk en ProRail.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

ProRail verwacht dat de laatste werkzaamheden voor de sanering van de twee spoorwegovergangen binnen het beschikbare budget kan worden uitgevoerd.

Uit verricht onderzoek in 2021 van ProRail blijkt dat een extra haltering niet zondermeer inpasbaar lijkt in de dienstregeling en aanvullende maatregelen op dit baanvak noodzakelijk lijken. ProRail heeft daarom aangegeven dat ingebruikname van station Leeuwarden Werpsterhoeke op z'n vroegst in 2027-2030 kan plaatsvinden. Dit is zoals wij u al gemeld hebben vanaf de tweede bestuursrapportage 2021 dat 2025 mogelijk niet gehaald wordt. De regio is in overleg met het Rijk en ProRail om vervolgafspraken te maken over een spoedige realisatie van dit station en de ingebruikname hiervan.

De NS verwacht station Leeuwarden Werpsterhoeke in 2030-2035 rendabel te kunnen exploiteren. Tegen die tijd zijn er naar verwachting voldoende reizigers dankzij de ontwikkeling van Zuidlanden/Middelsee tot een wijk met 5600 woningen en bijbehorende voorzieningen. Voor een eerdere opening van het station is mogelijk een aanvullende exploitatiebijdrage nodig die door de provincie en/of het Rijk gedragen moet worden. Dit is onderwerp van gesprek tussen de provincie en het Rijk.

1d. Capaciteitsvergroting spoorverbinding Leeuwarden - Sneek

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Geen.

Wat heeft het gekost?

Tot nu toe is € 2,4 miljoen uitgegeven. De kosten voor de aanpassingen van de treinbeveiliging bij station Mantgum waren geraamd op € 1,3 miljoen. Hieraan heeft het Rijk € 0,65 miljoen bijgedragen.

Voor de snelheidsverhoging op emplacement Leeuwarden is circa € 8,4 miljoen gereserveerd en voor verlenging van de bovenleiding € 1 miljoen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De aanpassingen van de treinbeveiliging bij station Mantgum zijn eind 2020 gerealiseerd om vier treinen in de spitsrichting en twee treinen in de tegenspitsrichting te laten rijden tussen Leeuwarden en Sneek. Dit is als tussenoplossing gerealiseerd, omdat de beoogde snelheidsverhoging om een volwaardige kwartierdienst te rijden vooralsnog geen doorgang kon vinden vanwege de onstabiele ondergrond en daarmee gepaard gaande hoge investeringskosten om de ondergrond te verstevigen. De financiële afrekening van de aanpassing bij station Mantgum vindt naar verwachting in 2022 plaats.

ProRail heeft in 2018 besloten om de snelheidsverhoging voor de vierde trein te combineren met andere werkzaamheden op het emplacement Leeuwarden. ProRail is in juni 2022 de aanbesteding gestart voor de ombouw van emplacement Leeuwarden. De ombouw bestaat uit vier onderdelen: vernieuwen sporen en wissels vanwege groot onderhoud, realisatie nieuwe opstel- en servicesporen, realisatie

snelheidsverhoging voor de vierde trein Sneek en verlenging van de bovenleiding voor verduurzaming regionaal treinvervoer. Voor de snelheidsverhoging en verlenging van de bovenleiding is de provincie opdrachtgever. Met verlenging van de bovenleiding op de sporen richting Sneek en Harlingen kan het nieuwe (hybride) materieel van Arriva elektrisch optrekken tot baanvaksnelheid en daarna op biodiesel de rit vervolgen.

De planning van ProRail is dat in 2023 de sporen en wissels worden vernieuwd. In 2024 wordt de snelheidsverhoging en de nieuwe opstel- en servicesporen gerealiseerd en de bovenleiding verlengd.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

De provincie is opdrachtgever voor de snelheidsverhoging op het emplacement Leeuwarden en voor de verlenging van de bovenleiding. Op basis van de meest recente kostenraming van ProRail (juni 2022) is een financieel tekort door de provincie vastgesteld van in totaal € 2,5 miljoen voor deze onderdelen. Dit komt grotendeels door vertraging van het project door ProRail en de huidige marktontwikkelingen. De provincie is in gesprek met het Rijk en ProRail om uiterlijk dit najaar tot een oplossing te komen om het financiële tekort te dekken.

In geval er geen tijdige financiële dekking geregeld wordt, is het risico dat de vierde trein Leeuwarden-Sneek vervalt (inclusief halfuursknoop Leeuwarden). Dit leidt tot capaciteitsproblemen op dit baanvak, een verslechterd reizigersproduct en mogelijke claims van de vervoerder. Ook bestaat het risico dat de verduurzamingsopgave van het regionale treinvervoer in Fryslân verder naar achteren schuift in de tijd en de kosten hiervan stijgen. Eveneens is de ombouw van het emplacement nodig voor de toekomstige uitrol van ERTMS op de noordelijke regionale spoorlijnen. ERTMS-aanpassingen voor de spoorinfrastructuur zijn kosten die voor rekening van het Rijk komen.

1. Overzicht grote projecten

Wat willen we bereiken?

Infrastructurele en overige projecten

Stand van zaken gewenste resultaten

Breed Cofinancieringsbudget

Beleid

Tijd

Geld

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Groningen

Beleid

Tijd

Geld

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Sneek

Beleid

Tijd

Geld

Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Zwolle

Beleid

Tijd

Geld

Corona maatregelen

Beleid

Tijd

Geld

Bij de kadernota 2023 is, als dekking van de voorstellen, een bedrag van € 1 miljoen aangedragen als heroverweging op het coronabudget. Naar nu blijkt waren hierin niet alle verplichtingen meegenomen waardoor er een tekort is ontstaan op het budget. Door middel van vrijval op opengestelde subsidieregelingen wordt een deel hiervan ingelopen in 2022. Toekomstige vrijval bij de corona regelingen zal toegevoegd worden aan het begrotingssaldo.

De bruggen en de sluis Kornwerderzand

Beleid

Tijd

Met het Rijk is afgesproken dat in verband met het verziltingsvraagstuk de realisatie van de sluis wordt getemporeerd. Ook de inkoopstrategie van de verkeersbruggen is juridisch onzeker en kan consequenties hebben voor de planning van de bruggen.

Geld

De Nieuwe Afsluitdijk

Beleid

Tijd

Zie onderdelen onder.

Geld

Europese watertechnologiehubs

Beleid

Tijd

Geld

Gebiedsontwikkelingsplan Harlingen-Franekeradeel

Beleid

Tijd

De afronding van het Ruilplan, inclusief de financiële verrekening, loopt langer door. Die afronding blijft mogelijk binnen de huidige planning tot 2024, maar kan – vanwege de procedures bij cassatie- vertraagd worden tot 2025.

Geld

Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)

Beleid

Tijd

Geld

Programma De Nieuwe Afsluitdijk

Beleid

Tijd

Geld

Station Leeuwarden Werpsterhoeke

Beleid

Tijd

Geld

Thialf

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoering natuuropgave

Beleid

Tijd

Geld

Vismigratierivier

Beleid

Tijd

De vertraging van het Rijksproject leidt tot een langere doorlooptijd voor het realiseren van de Vismigratierivier.

Geld

Mede onder invloed van de hierboven genoemde vertraging zijn de financiële marges voor het project klein, de risico-reservering is daarmee krappere dan te doen gebruikelijk voor grote projecten.

Inleiding

In deze paragraaf staan alle grote projecten in de provincie Fryslân. Provinciale Staten hebben bepaald welke projecten zijn opgenomen. De verantwoording gebeurt aan de hand van de volgende vragen:

- Welke besluiten hebben Provinciale Staten in 2022 genomen?
- Wat heeft het gekost?
- Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken?
- Hoe hebben de risico's zich ontwikkeld?

1. Overzicht grote projecten

Bij de grote infrastructurele projecten gaat het om de volgende projecten:

Infrastructurele projecten

- 1 Spoorprojecten
 - a. Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Zwolle
 - b. Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Groningen
 - c. Station Leeuwarden Werpsterhoeke
 - d. Capaciteitsvergroting Leeuwarden-Sneek

Overige projecten

- 2 Thialf
- 3 Europese watertechnologiehuis
- 4 De Nieuwe Afsluitdijk
 - a. programma De Nieuwe Afsluitdijk
 - b. Vismigratierivier
 - c. De bruggen en de sluis Kornwerderzand
- 5 Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)
- 6 Gebiedsontwikkelingsplan Harlingen-Franekeradeel
- 7 Uitvoering natuuropgave
- 8 Breed cofinancieringsbudget
- 9 Corona maatregelen

De auditcommissie heeft een besluit genomen over het actualiseren van de projecten/programma's in de paragraaf Grote projecten. In afstemming met de voorzitter van het presidium is dit mandaat bij de auditcommissie gelegd. Op verzoek van de auditcommissie wordt bij deze bestuursrapportage voor de laatste keer op de oude wijze gerapporteerd.

Vanaf de begroting 2023 wordt in deze paragraaf daarom niet meer gerapporteerd over de volgende projecten:

- Spoorproject Leeuwarden Groningen
- Spoorproject Werpsterhoeke
- Europese Watertechnologiehubs
- Innovatiecluster Drachten
- Gebiedsontwikkeling Franekeradeel-Harlingen
- Breed Cofinancieringsbudget
- Corona Maatregelen

2. Thialf (Heerenveen, stad van Sport) (programma mienskip)

Wat willen we bereiken?

Thialf (Heerenveen, stad van Sport) (programma mienskip)

Het doel is een schaatsaccommodatie te behouden die voldoet aan de normen van deze tijd, bestemd voor (topsport)wedstrijden, (topsport)trainingen en recreatiesport, voorzien van de A-status. De ambitie is om het schaatshart van de wereld te zijn met het snelste ijs op een laaglandbaan. De provincie is als tweederde aandeelhouder betrokken bij Thialf OG BV. In 2013 is € 50 miljoen geïnvesteerd in vernieuwbouw, € 1,5 miljoen voor overname van de aandelen betaald en € 2,5 miljoen gestoken in verbetering van de balanspositie. Thialf ontvangt vanaf 2022 jaarlijks 542.000 euro compensatie van de provincie om een Dienst van Algemeen Economisch Belang in Thialf uit te voeren. De gemeente Heerenveen is voor een derde deel aandeelhouder.

Stand van zaken gewenste resultaten

Thialf

Beleid

Tijd

Geld

Thialf vervolg

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

In de vergadering van 16 februari 2022 hebben Provinciale Staten besloten eenmalig 400.000 euro uit te trekken voor verbeteringen op het dak van Thialf. Daarna kunnen de zonnepanelen met instemming van de verzekeraars weer aan. Hierdoor verlaagt jaarlijks het exploitatietekort van Thialf en daarmee de compensatie die de provincie als aandeelhouder aan Thialf verstrekt. De werkzaamheden zijn in juni 2022 gestart en in oktober 2022 klaar.

Wat heeft het gekost?

De provincie stelt 400.000 euro beschikbaar aan Thialf, een bedrag dat gebaseerd is op aan Thialf uitgebrachte offertes. Thialf declareert de daadwerkelijk gemaakte kosten bij de provincie.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Over de hele linie willen we een financieel gezonde toekomst voor Thialf bereiken. Alle stappen die hier vorig jaar voor beoogd waren, zijn succesvol gezet. NOCNSF en KNSB hebben zich gecommitteerd aan een jaarlijkse bijdrage of netto-verhoging van de omzet van Thialf, Provinciale Staten en gemeenteraad van Heerenveen hebben besloten tot een jaarlijkse exploitatiebijdrage, het Rijk heeft een eerste miljoen euro voor vervangingsinvesteringen in de begroting opgenomen, in het landelijke coalitieakkoord zijn bedragen voor de komende jaren gereserveerd, waar de Tweede Kamer ook via een motie op aangestuurd heeft.

Inmiddels lopen er gesprekken met het Rijk om na te gaan of een eenmalige bijdrage de inkomsten van Thialf zo kan laten stijgen en de (energie)uitgaven zo kan laten dalen, dat Thialf langjarig het miljoen per jaar voor de vervangingsinvesteringen zelf kan opbrengen.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Een nieuwe risico dat zich vanaf het najaar van 2021 manifesteert, is de verhoging van de energieprijzen. Thialf heeft met ingang van 2023 een nieuw energiecontract nodig. Een mogelijke verdubbeling van het tarief zet de exploitatie onder druk. Het is een extra reden om te zorgen dat de zonnepanelen weer aan kunnen, want dan is er minder inkoop van energie nodig. De provincie draagt met de investering van 400.000 euro hiervoor bij aan het beperken van de energiekosten. Ze heeft aan Thialf laten weten dat Thialf het eventueel dekken van de resterende verhoging van de energielasten vanwege deze provinciale bijdrage vooral bij andere partijen moet zoeken.

Het met Rijksgeld realiseren van een energiebufferlocatie in Thialf en zonnepanelen op carports op het parkeerterrein kunnen mogelijk helpen de energielasten drastisch te beperken. Onderzoek moet in najaar 2022 uitwijzen of dit lukt.

Vanwege de verhoging van de energierekening en de problematiek die daar voor de sportwereld uit voortvloeit, onderzoekt de minister in het najaar na een Kamermotie wat voor compensatie hiervoor mogelijk is.

3. Europese watertechnologiehubs (programma economie)

Wat willen we bereiken?

Europese watertechnologiehubs

Stand van zaken gewenste resultaten

Europese watertechnologiehubs

Beleid

Tijd

Geld

Europese watertechnologiehubs (programma economie)

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Er zijn door Provinciale Staten geen besluiten genomen.

Wat heeft het gekost?

De provincie draagt in de periode 2021-2023 jaarlijks € 1,125 miljoen bij aan Wetsus. De jaarlijkse provinciale bijdrage aan het Watercampus Actieplan II bedraagt in de periode 2021-2023 € 1,7 miljoen per jaar.

De gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân hebben in maart 2021 een verklaring afgegeven waarin opnieuw de intentie wordt uitgesproken instituut Wetsus langjarig financieel te ondersteunen tot in ieder geval 2030.

Na een lange periode van onzekerheid is in mei 2022 bekend geworden dat Wetsus de komende 10 jaar financiële ondersteuning van het Rijk zal ontvangen. In het innovatiedebat van 25 mei 2022 heeft de minister van EZK tevens toegezegd deze regeerperiode werk te maken van de officiële status als kennisinstituut. Met deze status wordt voor Wetsus de toegang tot bepaalde Europese fondsen eenvoudiger.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De inzet van de lobby was een langjarige financiering door het Rijk aan Wetsus. Deze is nu voor 10 jaar toegezegd. Een officiële status als kennisinstituut moet nog worden gerealiseerd.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Door het lange uitblijven van Rijksfinanciering stond het voortbestaan van Wetsus onder druk. Dat risico is nu afgewend. Wel moet de bijdrage van de provincie en de gemeente Leeuwarden na 2023 nog geregeld worden. Dat is voor de provincie aan het nieuwe college.

Een provinciale bijdrage van van € 1,7 miljoen per jaar is na 2023 is niet realistisch. Gezocht zal moeten worden naar andere financiers, waarbij de groeifondsaanvraag een goede basis zou kunnen bieden.

4. De Nieuwe Afsluitdijk (programma's infrastructuur, omgeving en economie)

Inleiding

Het onderdeel 'De Nieuwe Afsluitdijk' bestaat uit:

- a. Het programma De Nieuwe Afsluitdijk;
- b. De Vismigratierivier;
- c. De bruggen en de sluis Kornwerderzand.

4a. Programma De Nieuwe Afsluitdijk

Wat willen we bereiken?

Programma De Nieuwe Afsluitdijk

Stand van zaken gewenste resultaten

Programma De Nieuwe Afsluitdijk

Beleid

Tijd

Geld

Programma De Nieuwe Afsluitdijk

4a Programma De Nieuwe Afsluitdijk

Onder de noemer De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) werkt de provincie Fryslân samen met de provincie Noord-Holland en de gemeenten Súdwest-Fryslân en Hollands Kroon aan het programma DNA, dat gezamenlijk wordt bekostigd. Het programma DNA is opgedeeld in twee ontwikkelfasen:

- Fase 1 betreft grotendeels de projecten die meelopen met het Rijkscontract voor de versterking van de Afsluitdijk, zoals de Vismigratierivier (zie 4b), of al gerealiseerd zijn, zoals het Afsluitdijk Wadden Center en enkele duurzame energie pilots.
- Fase 2 betreft opgaven zoals het verder benutten van de Afsluitdijk voor toerisme, de vervanging van bruggen van Kornwerderzand, verdieping vaargeulen en verruiming van de sluis Kornwerderzand (zie 4c) alsmede de projectcommunicatie en (inter)nationale profilering van de Afsluitdijk.

Het programma DNA is van de ontwikkel- naar de realisatiefase verschoven. In 2019 is met de kennis van toen besloten het programma – gekoppeld aan de Rijksplanning - in 2023 te stoppen. In 2021 is gebleken dat de Rijksopgave op de Afsluitdijk vertraging oploopt tot 2025. De vertraging van Rijkswaterstaat heeft effect op de werkzaamheden van DNA.

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Er zijn in 2022 geen besluiten genomen door Provinciale Staten.

Wat heeft het gekost?

De financiering van het programma is rond, behoudens de financiering van het programmabureau voor 2023, 2024 en mogelijk 2025. De partners van de provincie Fryslân hebben middelen beschikbaar gesteld voor het programmabureau voor 2023. De provincie Fryslân heeft nog geen financiële middelen geregeld voor 2023.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Het programma DNA heeft zich gericht op de verdere uitrol/realisatie van het programma.

Werkzaamheden richten zich op de communicatie, besluitvorming en verantwoording, afstemmen met het Rijk, het Rijkscontract en de regionale onderdelen daarin, zoals de coupure Vismigratierivier, fietspaden en bijvoorbeeld het Vlietermonument.

Het programma DNA heeft de consequenties van de vertraging bij het Rijk in kaart gebracht. In 2022 is

een nieuwe inkoopstrategie besloten voor de VMR (zie 4b) en bruggen Kornwerderzand (zie 4c). Hierdoor zijn de gevolgen voor onze projecten van de vertraging beter beheersbaar.

De aannemer van het Rijk, bouwconsortium Levvel, zal in de loop van 2023 een belangrijk deel van de werkzaamheden m.b.t. versterking van de dijk afronden. De minister heeft in 2022 besloten om de renovatie van de spuisluizen bij Den Oever en Kornwerderzand uit het contract met Levvel te halen. Dit zou gevolgen kunnen hebben voor onze projecten en de verkeershinder op de Afsluitdijk. De werkzaamheden (renoveren van de spuisluizen) moeten alsnog worden uitgevoerd. In overleg met RWS worden de gevolgen van dit besluit in beeld gebracht om de hinder die de werkzaamheden kunnen veroorzaken te beperken.

Het fietspad op de Afsluitdijk zal naar verwachting in 2022 grotendeels gereedkomen. Maar het blijft mogelijk nog een langere periode onbruikbaar i.v.m. de werkzaamheden op de knooppunten bij Den Oever en Kornwerderzand. Rijkswaterstaat werkt aan voorstellen voor tijdelijke oplossingen hiervoor. (Dit mede op verzoek van Regionale bestuurders en de Motie Bromet). Belangenbehartigers van fietsers en wandelaars zijn - evenals DNA - bij het ontwikkelen van voorstellen betrokken. In 2022 zal RWS een voorstel aan de Minister voorleggen.

Een - op initiatief van de gedeputeerde Fokkens georganiseerd - werkbezoek van de minister met als onderwerp de overlast van de werkzaamheden voor de regio, is door diverse redenen geannuleerd door de minister. De belangrijkste aandachtspunten zijn opgenomen in een brief. De brief is verstuurd naar de minister. Zodra wij een reactie hebben ontvangen zullen wij u daarover informeren.

Afsluitdijk Wadden Center

Het Afsluitdijk Wadden Center (AWC) heeft in 2022 een lastig jaar gekend. Door de Covid-maatregelen en na-ijleffecten staat de exploitatie van het centrum nog steeds onder druk. Het huurcontract met de huidige exploitant loopt tot 2028.

Duurzame Energie projecten

De opschaling van Blue Energy op de Afsluitdijk is nog steeds een ambitie van initiatiefnemer Redstack. Gesprekken van de initiatiefnemer met programmabureau DNA, Provincie Fryslân en het Waddenfonds (o.a. voor subsidie) lopen. In 2023 zal er meer duidelijkheid ontstaan over de mogelijkheden voor opschaling van Blue Energy op de Afsluitdijk.

Living Lab

In 2022 hebben de studenten van Campus Fryslân (Rijksuniversiteit Groningen) opdrachten uitgevoerd als onderdeel van hun Living Lab op de Afsluitdijk. Dit traject wordt in 2023 voortgezet met Campus Fryslân. Daarnaast blijven wij waar mogelijk de contacten met opleidingen en onderwijsinstellingen behouden en versterken. Los daarvan heeft het programmabureau diverse presentaties gegeven aan scholen, (post)HBO- en WO-studenten.

Vlietermonument

De aanbesteding door Rijkswaterstaat voor het renoveren/uitbreiden van het Monument loopt. Als het werk gegund is zullen we daarover rapporteren. Vanuit de partners van DNA is een bijdrage in de kosten gegeven. Er lopen nog gesprekken over een meer autarkische opzet van de drinkwatervoorziening. De buitenruimte van het Monument zit in het Rijkscontract en zal in de loop van 2023 opgeknapt zijn. Rijkswaterstaat wil de exploitatie van het Vlietermonument aan 'de markt' laten. De start van die aanbesteding is voorzien eerst nadat het werk is gegund.

Beleef Kornwerderzand

In 2021 zijn wij samen met RWS gestart met opstellen van een toeristische visie voor de Afsluitdijk om de situatie na gereedkomen van het project te bepalen. In 2023 wordt definitieve plannen gepresenteerd voor het project 'Beleef Kornwerderzand'. Het project richt zich vooral op het verhogen van de aantrekkingskracht op bezoekers en de potentiële economische spin-off daarvan voor de omgeving van de Afsluitdijk. Daarin kijken we zowel naar de inrichting als beheer, exploitatie en onderhoud van het gebied bij Kornwerderzand.

Verlenging DNA

In 2019 is, gebaseerd op de toenmalige planning van het Rijksproject, besloten het programma DNA in 2023 te stoppen. Inmiddels is duidelijk dat de planning in de rijksopgave is opgeschoven tot 2025. Onderling zijn er gesprekken gevoerd met de partners en met het Rijk over de verlenging van het programma DNA. Zowel het Rijk als regionale partners lijken voordeel te hebben bij een programmabureau DNA na 2023. Het programmabureau DNA houdt continue focus op de afstemming

tussen rijks- en regionale belangen. Daarnaast is de communicatie een belangrijk speerpunt voor de regionale projecten, de toeristische impact en de zichtbaarheid van regionale overheden. Er is nu nog geen rekening gehouden met een bijdrage van de provincie Fryslân in de kosten voor het programma DNA na 2022.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Inmiddels is duidelijk dat de planning in de rijksopgave is opgeschoven tot 2025. De Friese financiering van de programmakosten is geregeld tot en met 2022. Provincie Fryslân heeft nog geen financiële middelen georganiseerd voor 2023. De partners van provincie Fryslân hebben middelen beschikbaar gesteld voor het programmabureau voor 2023.

In theorie zou kunnen betekenen dat het programmabureau niet verder kan functioneren als de Friese financiering voor de programmakosten voor 2023 (en eventueel voor 2024 en 2025) niet rondkomt.

Als er geen programmabureau is, vervalt de regionale coördinatie en bestaat een kans dat de strategische communicatie op doelstellingniveau vervalt op de projecten als VMR, bruggen en sluizen. De projecten hebben een andere bestuurlijke samenwerking en loopt mogelijk tot 2025 (VMR) en 2028 (bruggen en sluizen). De focus vanuit die projecten is vooral gericht op eigen scope, planning en financiën. Het programmabureau zorgt voor continuïteit in bestuurlijke afstemming tussen en Rijk en Regio en zichtbaarheid van de regio bij het behalen van bestuurlijke mijlpalen. Zonder het programmabureau moeten de partners en projecten de opgaven individueel agenderen en organiseren.

Het Afsluitdijk Wadden Center heeft ook in 2022 lastige maanden gekend i.v.m. Covid-19-crisis. Covid en de naweeën daarvan zetten nog steeds druk op de exploitatie alsmede op de huurinkomsten van de provincie.

Het wegvallen van de renovatie van de spuisluizen op de Afsluitdijk uit het contract met Levvel heeft mogelijk langer gevolgen voor verkeershinder, fietsen en wandelen over de Afsluitdijk.

4b. Vismigratierivier

Wat willen we bereiken?

Vismigratierivier

De Afsluitdijk bracht Nederland veiligheid en economische ontwikkeling. Maar voor de natuur was de komst van de Afsluitdijk een ecologische ramp. De Zuiderzee en de Waddenzee werden abrupt van elkaar gescheiden. Zo verdween een visrijk brakwatermilieu met al zijn dynamiek en biodiversiteit. De natuur volledig herstellen gaat niet, maar met de aanleg van de Vismigratierivier wordt een belangrijke schakel in de trekvisroutes hersteld.

De Vismigratierivier wordt een kilometerslange slingerende rivier voor vissen, dwars door de Afsluitdijk. Allerlei soorten trekvis kunnen straks weer vrij heen en weer zwemmen tussen de Waddenzee en het IJsselmeer. De Vismigratierivier draagt zo bij aan een betere visstand. Niet alleen zullen vispopulaties zich zo hopelijk kunnen herstellen, óók dieren die vissen eten profiteren mee. De Vismigratierivier wordt aangelegd bij Kornwerderzand. Bij hoge waterstanden of storm wordt de Vismigratierivier door het neerlaten van sluisdeuren afgesloten. De Afsluitdijk is en blijft namelijk een primaire waterkering.

Het is voor het eerst in de wereld dat een kunstmatige getijdenrivier op de grens van zoet en zout water wordt aangelegd. Bijzonder is dat er geen druppel zout water in het IJsselmeer terechtkomt, zodat het meer als drinkwaterbron behouden blijft. De Vismigratierivier biedt daarmee een veilige oplossing waarbij natuurwinst en behoud van zoet water hand in hand gaan.

Stand van zaken gewenste resultaten

Vismigratierivier

Beleid

Tijd

De vertraging van het Rijksproject leidt tot een langere doorlooptijd voor het realiseren van de Vismigratierivier.

Geld

Mede onder invloed van de hierboven genoemde vertraging zijn de financiële marges voor het project klein, de risico-reservering is daarmee knapper dan te doen gebruikelijk voor grote projecten.

Vismigratierivier

Welke besluiten zijn er genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

In 2022 zijn er geen besluiten genomen door Provinciale Staten.

Wat heeft het gekost?

In totaal kost het project € 55 mln. Deel 1 (Rijkscontract) is afgekocht voor zo'n € 18 mln. De financiering van de Vismigratierivier deel 2 is rond met het GS-besluit van juni 2018. De middelen voor beheer en onderhoud zijn hierin niet meegenomen. Een dekkingsvoorstel hiervoor zal naar verwachting in 2023 aan PS worden voorgelegd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Levvel is in opdracht van Rijkswaterstaat in januari 2021 gestart met de bouw van de coupure (het gat in de dijk) van de Vismigratierivier. Dit is een opdracht onder het Rijksproject Versterking Afsluitdijk. De verwachting is dat de coupure conform afspraak in de ROK in 2023 gereed zal zijn. Het Waddenzeedeel (openingen in de bestaande strekdam langs de spuikom) wordt met vertraging van een jaar (2023) opgeleverd. Hiervoor volgt een ROK-wijziging vanuit RWS.

In 2020 is de westflank, als onderdeel van de Vismigratierivier, gerealiseerd. Middels een pilot is er riet getransplanteerd vanuit de Makkumer Noordwaard naar de westflank van de Vismigratierivier. Ter versterking is er begin 2022 nog extra stortsteen aangebracht.

In november 2021 hebben GS ingestemd met de gewijzigde inkoopstrategie voor de Vismigratierivier. Dit houdt in dat het project in onderdelen wordt aanbesteed en uitgevoerd.

Met deze inkoopstrategie worden de risico's op de raakvlakken met project versterking Afsluitdijk beheersbaar en worden de (financiële) effecten van de vertraging beperkt. Tevens biedt het de mogelijkheid vrijgekomen materiaal uit het Rijksproject toe te passen, dat is efficiënt, duurzaam en circulair. Het overgrote deel van de VMR, het rivierdeel en het afsluitmiddel, waar nauwelijks raakvlakken zijn met de andere onderdelen van het Rijkscontract zal als een geheel Europees worden aanbesteed. Deze aanbesteding start in het najaar van 2022.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

De vertraging van het Rijksproject leidt tot een langere doorlooptijd voor het realiseren van de Vismigratierivier. Een langere doorlooptijd heeft financiële consequenties (o.a. indexering, personeelslasten, en hogere brandstofprijzen en bouwkosten) en heeft mogelijk gevolgen voor de natuurwetvergunning. Tezamen met RWS en Levvel wordt gewerkt aan een optimale afstemming en integratie van werkzaamheden waardoor vertraging en verdragingskosten worden beperkt. Mede vanwege deze overweging is een gewijzigde inkoopstrategie door het college vastgesteld. Onder invloed van de genoemde vertraging zijn de financiële marges voor het project klein, de risico-reservering is daarmee knapper dan te doen gebruikelijk voor grote projecten.

In het licht van alle wijzigingen en ontwikkelingen en het verkrijgen van een optimaal functionerend systeem is het voornemen om een inregelfase (2 tot 5 jaar) voor het rivierdeel in te voeren. Deze inregelfase wordt gebruikt voor het doorvoeren van mogelijke optimalisaties van het systeem. Voor deze inregelfase is in de Stuurgroep DNA € 2 miljoen gereserveerd vanuit de Rijksbijdrage Ambities Afsluitdijk (RAA) middelen. Hiervoor is een begrotingswijziging opgesteld, deze is onderdeel van deze bestuursrapportage. Beheer en onderhoud maken ook onderdeel uit van deze fase. Een dekkingsvoorstel voor Beheer & Onderhoud zal naar verwachting in 2023 aan uw Staten worden voorgelegd.

In het IJsselmeer is sprake van een toenemende verzilting. Voor RWS is dit aanleiding geweest ons te verzoeken de zandwinning uit de geulen on hold te zetten totdat duidelijk is wat de oorzaak van deze verzilting is en welke maatregelen er genomen moeten worden om dit op te lossen c.q. te beheersen. Risico voor de VMR hierbij is dat dit kan leiden tot vertraging van de zandleverantie uit de vaargeulen in het IJsselmeer. Er moet dan wellicht het zand van elders tegen substantieel hogere kosten worden weggehaald. Gesprekken met RWS over eventuele alternatieve winlocaties in het IJsselmeer lopen.

4c. De bruggen en de sluis Kornwerderzand

Wat willen we bereiken?

De bruggen en de sluis Kornwerderzand

Stand van zaken gewenste resultaten

De bruggen en de sluis Kornwerderzand

Beleid

Tijd

Met het Rijk is afgesproken dat in verband met het verziltingsvraagstuk de realisatie van de sluis wordt getemporeerd. Ook de inkoopstrategie van de verkeersbruggen is juridisch onzeker en kan consequenties hebben voor de planning van de bruggen.

Geld

De bruggen en sluis Kornwerderzand

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

In 2022 zijn er nog geen besluiten genomen door Provinciale Staten. Inmiddels zijn met de marktpartijen vergaande afspraken gemaakt over hun bijdrage, daarmee lijkt in principe de marktbijdrage van € 26,5 miljoen zeker gesteld. Daarmee zou er een realisatiebesluit genomen kunnen worden voor de verruimde sluis.

Wat heeft het gekost?

De totale kosten van het project zijn bij de vaststelling van de bestuursovereenkomst (BOK) geraamd op € 180 miljoen, waarvan € 69 miljoen door de regio wordt bijgedragen. De provinciale bijdrage is € 19,5 miljoen, waarvan € 4,5 miljoen als onderdeel van fase 2 aan PS zal worden gevraagd. Dit is overeenkomstig het PS-besluit van 17 juni 2020. Door de provincies Overijssel (inclusief gemeenten Zwolle, Kampen en Meppel) en Flevoland (incl. Urk) is een bedrag van € 8 miljoen beschikbaar gesteld voor fase 2 en wordt geregeld in een Regionale Bestuursovereenkomst. Voor de realisatie van de verkeersbruggen is door PS een budget beschikbaar gesteld van € 100 miljoen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Het Rijksproject Versterking Afsluitdijk loopt vertraging op. De planning blijft voorlopig onzeker en de meerkosten zijn omvangrijk. Vanwege de raakvlakken van de provinciale projecten met het Rijksproject, is deze problematiek van invloed op deze raakvlakken, de risico's en de planning van de provinciale projecten. Met name voor de bruggen in de A7 en de Vismigratierivier.

De provincie Fryslân is verantwoordelijk voor de aanbesteding en uitvoering van het project Verruiming Sluis Kornwerderzand. De realisatieovereenkomst waarin de details voor zowel de sluis als de bruggen nader worden ingevuld, is in 2021 niet getekend. Ook de financiële afspraken voor de bruggen en sluis die moeten worden vastgelegd in een SPUK (specifieke uitkering) op te stellen door het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat, zijn nog niet afgerond. Zoals beschreven in de voortgangsrapportage van februari j.l. zijn de omstandigheden en uitgangspunten die golden ten tijde van de BOK

veranderd. We zijn hier over in gesprek met het Rijk/Rijkswaterstaat. Mogelijk leidt dit nog tot een aanpassing van de BOK. Vanwege het faseverschil in de realisatie van de bruggen en de sluis is met het Rijk afgesproken afzonderlijke realisatieovereenkomsten op gesteld. Eventuele extra, aanvullende afspraken worden in deze overeenkomsten vastgelegd.

Het project wordt gefaseerd uitgevoerd. Eerst worden de bruggen gebouwd en de geulen in het IJsselmeer aangepakt (fase 1). Op hoofdlijnen is de aanpak van de bruggen erop gericht daar waar dat door risicovolle raakvlakken met het Rijksproject niet anders kan en technisch niet door een andere aannemer kan worden uitgevoerd, de combinatie BAM/van Oord deze onderdelen gaat realiseren. In het kader van het inkooptraject is een kort geding aanhangig gemaakt door Van Hattum en Blankevoort (VHB). Vooralsnog geeft het vonnis geen aanleiding om de gekozen aanbestedingsstrategie te wijzigen. VHB is kritisch ten aanzien van de gekozen aanpak en is er een gerede kans dat zij opnieuw bezwaar zal maken tegen de aanpak. Dit zal tot extra vertraging leiden en dan wordt het zeer de vraag of de bruggen in 2025 in gebruik genomen kunnen worden.

De resterende delen van de bruggen, die geen groot raakvlak hebben met het Rijkscontract, worden via de gebruikelijke Europese aanbestedingsprocedure in de markt gezet. De start van deze procedure is afhankelijk van de uitkomst van het bovengenoemde juridische traject. In het uiterste geval kan blijken dat de inkoopstrategie juridisch niet haalbaar is. De bruggen zullen dan in hun geheel moeten worden aanbesteed. Dit kan dan pas als Levvel haar werkzaamheden heeft afgerond en alle relevante gegevens beschikbaar heeft, dat is op z'n vroegst in 2025.

Als de financiering van de sluis rond is, kan er in principe gestart worden met de 2e fase, de realisatie van de sluis. Inmiddels zijn er afspraken met de marktpartijen over hun bijdrage van € 26,5 mln, daarmee is de financiering voor de 2e fase in principe rond en zou er een realisatiebesluit genomen kunnen worden. In overleg met het Rijk is besloten de realisatie van de sluis te temporiseren, vanwege het verziltingsprobleem in het IJsselmeer. Om dit probleem beter te beheersen zal het ontwerp van de brede sluis aangepast moeten worden, en mogelijk zijn ook aanpassingen noodzakelijk aan de kleine schutsluis. Dit alles betekent een scope-aanpassing en vraagt om aanvullende afspraken met het Rijk.

Hoe hebben de genoemde risico's zicht ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

In het PS-voorstel van 17 juni 2020 zijn de risico's benoemd m.b.t. de verruiming van de sluis, de bouw van de bruggen en het verdiepen van de vaargeulen. In de voortgangsrapportage van februari 2022 is hier uitgebreid over gerapporteerd. De belangrijkste risico's zijn hieronder opgenomen.

- Project/bouwriscico's; elk project kent risico's in de voorbereiding- en bouwfase. Er moeten o.a. nog diverse vergunningen worden aangevraagd. Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen soms tot onverwachte neveneffecten leiden, zoals momenteel de PAS (Programma Aanpak Stikstof).
- De complexe raakvlakken met het Rijksproject Versterking Afsluitdijk brengen risico's met zich mee. De onzekerheid in de planning van het Rijksproject heeft invloed op met name de realisatie van de bruggen. Om deze risico's zo goed mogelijk te beheersen zijn we in gesprek met Rijkswaterstaat. Over de aanpak van de bruggen is inmiddels overeenstemming met Rijkswaterstaat. Wegens de juridische procedure die aanhangig is gemaakt en de eventueel consequenties daarvan, maakt dat het momenteel onzeker is of de bruggen conform planning in 2025 in gebruik genomen kunnen worden.
- Financieringsrisico's; Over de marktbijsdrage én de wijze waarop de markt haar bijsdrage betaalt is duidelijkheid. Daar de beoogde regeling een onbepaalde looptijd heeft, is het risico aanwezig dat er een aflossingsrestant kan ontstaan als zich onvoorziene marktontwikkelingen voordoen. Met de minister van I&W zijn afspraken gemaakt over het risico op een eventueel aflossingsrestant.

- Een ander risico is BTW-compensatie. Ons uitgangspunt is dat er over het regionale financieringsdeel BTW gecompenseerd kan worden. Recentelijk is een eerste reactie ontvangen van de Belastingdienst, waarin zij stelt dat de BTW niet compensabel is. Deze mening wordt niet door ons gedeeld en wij beraden ons op eventuele vervolgstappen.
- Met betrekking tot het onderdeel vaargeulen blijkt de werkwijze zoals oorspronkelijk voorzien en de opgave die de provincie heeft zoals beschreven in de BOK, vanuit concessieverlening in de praktijk slechts in beperkte mate mogelijk. Daardoor zijn de mogelijkheden om opbrengsten te genereren middels werk-met-werk ook beperkt. De lucratieve vakken zijn of worden vergund aan marktpartijen. Een scenario waarbij de opgave van de provincie zich mogelijk beperkt tot de aanpak van de resterende, onrendabele stukken lijkt daarmee waarschijnlijk. In plaats van een opbrengst wordt de provincie dan geconfronteerd

met een kostenpost. Over het opvangen van de financiële gevolgen hiervan zijn we met het ministerie in gesprek.

- In het IJsselmeer is sprake van een toenemende verzilting. Het Rijk heeft opdracht gegeven voor nader onderzoek naar de oorzaak en mogelijke maatregelen om dit probleem te beheersen. Najaar 2022 worden de uitkomsten van dat onderzoek verwacht. Dan wordt ook duidelijk of en welke consequenties dit kan hebben voor de aanpak van de geulen. De mogelijke consequenties die het stilleggen van de zandwinning heeft voor de provinciale projecten langs het IJsselmeer en de Afsluitdijk zijn onderwerp van gesprek met Rijk.
- Momenteel is sprake van forse prijsstijgingen van bouwmaterialen en brandstoffen dit heeft een kostenverhogend effect op de bouwsom. Of dit een incidentele of structurele prijsstijging is, is op dit moment niet in te schatten. Dit risico is een onderwerp dat in principe bespreekbaar is voor het Rijk en kan in voorkomend geval leiden tot afspraken die in een aanvullende overeenkomst worden vastgelegd.

5. Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)

Wat willen we bereiken?

Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)

Stand van zaken gewenste resultaten

Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)

Beleid

Tijd

Geld

Innovatiecluster Drachten (voorheen technocampus)

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Er zijn door Provinciale Staten nog geen besluiten genomen.

Wat heeft het gekost?

Er is afgelopen jaren 7 miljoen euro door zowel provincie als gemeente Smallerland aan het ICD betaald. De bedrijven hebben zelf ook 14 miljoen bijgedragen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Er ligt voor de nieuwe periode 2023-2028 een nieuw projectplan. Hierin moet het ICD haar verworven positie als cluster in Noord-Nederland open gaan stellen, zodat ook andere MKB-ers van de kennis gebruik kunnen maken. Op deze manier ontstaat een ecosysteem op het gebied van HTSM met het ICD als centrale plek. Het ICD is zich zeer bewust van haar positie in een breder ecosysteem (de triple helix) en werkt hierbij continue met de verschillende stakeholders samen".

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Om deze volgende stap te kunnen zetten is er nog financiering nodig van de provincie en gemeente. Het cluster kan nog niet op eigen benen staan. De provincie heeft jaarlijks € 440.000 voor de periode 2023-2025. De gemeente Smallerland heeft in haar coalitieakkoord jaarlijks 400.000 euro begroot voor ICD voor de periode 2023-2026. Dit is nog wel onder voorbehoud van besluitvorming in de raad.

Het ICD moet nog een formele subsidieaanvraag indienen bij de provincie en de gemeente.

6. Gebiedsontwikkelingsplan Franekeradeel - Harlingen (programma mienskip)

Wat willen we bereiken?

Gebiedsontwikkelingsplan Franekeradeel – Harlingen

Stand van zaken gewenste resultaten

Gebiedsontwikkelingsplan Harlingen-Franekeradeel

Beleid

Tijd

De afronding van het Ruilplan, inclusief de financiële verrekening, loopt langer door. Die afronding blijft mogelijk binnen de huidige planning tot 2024, maar kan – vanwege de procedures bij cassatie- vertraagd worden tot 2025.

Geld

Gebiedsontwikkelingsplan Franekeradeel - Harlingen (programma mienskip)

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Er zijn geen besluiten genomen.

Wat heeft het gekost?

Voor 2022 is circa € 4,6 mln. aan uitgaven gepland, waarvan de provincie ongeveer 21,5% bijdraagt. De totale uitgaven van provincie en betrokken partijen vanaf 2014 tot 1 september 2022 bedragen bijna € 48,3 mln. Er is ongeveer € 50 mln. beschikbaar voor het project, exclusief voorfinanciering grondaankopen door de provincie.

Tot de gerealiseerde uitgaven behoort de aankoop van grond – in de periode 2014-2017- voor ongeveer € 14,1 mln. voor de wettelijke herverkaveling. In 2022 is gestart met de voorlopige verrekening van kosten voor over- en onderbedeling van landbouwpercelen (meerdere grondeigenaren verkregen meer grond, anderen minder). Dit vindt plaats op basis van vrijwilligheid. De formele (verplichte) eindverrekening van de verkaveling vindt plaats in 2023/2024. Na afronding zijn alle eerder aangekochte gronden ‘verkocht’ aan grondeigenaren in het gebied.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De bouw van het gemaal de Mieden is in oktober 2021 gestart. De bouw verliep goed in het 1ste kwartaal, maar de geplande oplevering in juni 2022 kon niet plaatsvinden. De oplevering is gepland op 30 september 2022. Daarmee is het laatste grote bestek uitgevoerd.

Het ruilen van landbouwpercelen in het Ruilplan is nog niet helemaal klaar. Dat komt, omdat er in januari 2022 een cassatie is ingesteld bij de Hoge Raad. Deze procedure kan veel tijd vergen. De planning voor het onherroepelijk worden van het Ruilplan en het passeren van de Ruilakte verschoof daarom van mei- juni 2022 naar het voorjaar van 2023. De kavelovergang vond – op basis van vrijwilligheid - plaats op 1 januari 2022. Daarbij zijn vrijwel alle grondeigenaren en – gebruikers de hun conform het Ruilplan nieuw toegedeelde percelen in 2022 gaan gebruiken. Door de cassatie vond die kavelovergang voor enkele betrokken grondeigenaren of -gebruikers niet plaats. Hier zijn tijdelijke afspraken op maat voor gemaakt, zodat de landbouwpercelen in 2022 goed gebruikt worden.

De afronding van het Ruilplan, inclusief de financiële verrekening, loopt langer door. Die afronding blijft mogelijk binnen de huidige planning tot 2024, maar kan – vanwege de procedures bij cassatie- verhoogd worden tot 2025.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

De kosten van de planuitvoering blijven vooralsnog binnen de planbegroting.

De kosten voor het gemeel kunnen oplopen. De aannemer heeft een claim ingediend voor meerkosten als gevolg van prijsontwikkelingen. Er is een risico dat een deel van de meerkosten vanuit het project betaald moeten worden. De beantwoording van claim wordt voorbereid.

De kosten voor enkele specifieke werken (herinrichting percelen) en proceskosten zoals voor de inzet van het Kadaster en de provincie zijn toegenomen. Volgens afspraken in het Inrichtingsplan betalen grondeigenaren daar aan mee. Omdat er relatief weinig percelen geruild zijn, zijn er ook relatief weinig grondeigenaren die meebetalen. Dat kan betekenen dat die kosten relatief hoog worden. Dat is niet wenselijk. De bestuurscommissie zoekt hier een oplossing voor. Er zijn hierbij twee risico's. Ten eerste bestaat er een risico dat meerdere partijen in de bestuurscommissie hieraan, vanuit aan het plan beschikbaar gestelde middelen, een forse onvoorziene bijdrage moeten betalen. Er is een grote kans dat dit risico optreedt. Ten tweede het risico dat de door één of meer betrokken partijen beschikbaar gestelde middelen dan onvoldoende blijken te zijn en dat er daarom extra middelen beschikbaar gesteld moeten worden. Er is een kleine kans dat dit risico optreedt. Beide risico's spelen ook voor de provincie. De bestuurscommissie wil deze risico's voorkomen en zoekt hier oplossingen voor.

Er zijn maatwerkoplossingen gemaakt voor een aantal knelsituaties in de verkaveling. Daarmee is de kans op het optreden van het risico voor het onvoldoende welslagen van de verkaveling kleiner geworden. De meeste knelpunten zijn nu opgelost. Voor overige kwesties zal de financiële verrekening van de verkaveling (2022-2023) afgewacht worden. In de Wet inrichting landelijk gebied (Wilg) valt dat laatste onder de procedure Lijst der Geldelijke Regelingen (LGR), uit te voeren in 2022-2024.

In het najaar van 2021 is t.b.v. de kavelovergang de procedure (ontwerp) Besluit Tijdelijk Gebruik gestart. Daar zijn acht zienswijzen tegen ingediend. De bestuurscommissie besloot op 15 maart 2022 over de beantwoording en legde het vastgestelde Besluit Tijdelijk Gebruik ter inzage. Er gold een risico dat er beroepen ingediend zouden worden. Dat is niet gebeurd. Daarmee is het Besluit Tijdelijk Gebruik onherroepelijk en afgerond.

Er is begin 2022 cassatie tegen het Ruilplan ingesteld bij de Hoge Raad. Dit risico was eerder wel in beeld, maar de kans dat dit zou gebeuren was zeer klein verondersteld. Die cassatie gaat gepaard met vertraging in de vaststelling van het onherroepelijk worden van het Ruilplan en het passeren van de Ruilakte. De planning voor afronding van het project in 2024 staat hiermee onder druk. Die kan uitlopen tot 2025.

7. Uitvoering natuuropgave

Wat willen we bereiken?

Uitvoering natuuropgave

Stand van zaken gewenste resultaten

Uitvoering natuuropgave

Beleid

Tijd

Geld

Uitvoering natuuropgave

In 2011 hebben provincies en het Rijk in het Onderhandelingsakkoord Natuur afspraken gemaakt over de decentralisatie van het natuurbeleid. Hiermee zijn wij verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de Natuuropgave.

De decentralisatie is verder uitgewerkt in het Natuurpact. Het Natuurpact is afgesloten voor de periode 2014 – 2027. De uitvoering van het Natuurpact is in de begroting opgenomen in hoofdstuk 3.1 Natuur. Het betreft daar de planning voor het lopende begrotingsjaar op hoofdlijnen. Daarnaast is inzicht nodig in de programmering en voortgang van de uitvoering over de gehele looptijd van het Natuurpact, met name voor de natuurontwikkelingsopgave. Om dit inzicht te kunnen bieden, nemen we het Natuurpact op in de paragraaf grote projecten. Op 10 juli 2019 heeft PS een besluit genomen om scenario 5B in twee jaar aan de hand van drie pilots verder wordt uitgewerkt, met als terugvaloptie scenario 3+. In december 2020 is de begroting van het Natuurpact geactualiseerd. In november 2021 heeft PS de financiële voortgang natuurontwikkelingsopgave besproken. Hierbij zijn verschillende scenario's m.b.t. de voortgang besproken. Afsproken is dat in najaar 2022 een herziene planning aan PS wordt voorgelegd. PS heeft bij de behandeling van financiële voortgang nog € 10 mln. beschikbaar gesteld voor de realisatie van prioriteit 3 en 4 NNN (provinciale opgave). Het Programma Natuur en de Aanpak stikstof gaan mogelijk van invloed worden op de uitvoering van het Natuurpact. In 2023 zal dit meer duidelijk worden.

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

In maart 2022 heeft PS een besluit genomen over het vervolg van Natuur met de Mienskip. Hierbij zijn de volgende besluitpunten genomen:

- GS op te dragen om m.b.t. NmdM een aantal voorwaarden uit het aanbod uit te werken, zodat dit in de uitwerking van het herziene planning van het natuurpact meegenomen kan worden.
- En hierbij de procesgelden à 9 FTE (8 FTE voor NmdM en 1 FTE voor provinciaal adviseur) beschikbaar te stellen vanuit het Natuurpact voor 2022.

Daarnaast is in april jl. door PS een besluit genomen over de strategische grondnota NNN. Hierin is een aantal opties opgenomen m.b.t. de inzet van instrumentarium en het vervolg van de realisatie van het NNN. PS heeft gekozen voor optie 3: Maximale realisatie van het NNN op basis van vrijwilligheid en vanaf 2028 is de inzet van schadeloosstelling mogelijk voor de realisatie van prioriteit 1 en 2 NNN.

Tenslotte wordt in november 2022 de herziene planning NNN in PS behandeld. Hierbij is input nodig vanuit de financiële voortgang natuurontwikkelingsopgave (financiën), NmdM (organisatie) en strategische grondnota NNN (instrumentarium).

Wat heeft het gekost?

Onderstaand is het overzicht opgenomen van de stand van zaken van het Natuurpact

Tabel met programmering totale natuuropgave in nieuwe indeling op basis van het scenario 5b van de Natuer mei de Mienskip. Betreft periode 2014-2027, peildatum 1/1/2022.

Natuurpact | Scenario 5B | Programmering 2014 t/m 2027

INKOMSTEN		Realisatie 2014-2021	Programmering 2022-2027	Totaal
1. Rijksmiddelen	€	296.824.899 €	249.909.968 €	546.734.867
2. Provinciale middelen	€	90.601.342 €	63.645.455 €	154.246.796
3. Europese middelen	€	75.923.260 €	73.162.719 €	149.085.978
4. pMJP middelen	€	20.927.322 €	- €	20.927.322
5. Overige middelen	€	20.535.078 €	20.129.922 €	40.665.000
SUBTOTAAL	€	504.811.900 €	406.848.064 €	911.659.963

UITGAVEN		Realisatie 2014-2021	Programmering 2022-2027	Totaal
1. Ontwikkelopgave	€	56.777.545 €	94.869.646 €	151.647.190
2. Natura 2000	€	14.470.205 €	40.505.287 €	54.975.492
3. Natuurbeheer	€	131.290.367 €	113.672.119 €	244.962.486
4. Agrarisch natuurbeheer	€	127.620.161 €	110.048.551 €	237.668.713
5. Wet natuurbescherming	€	909.820 €	220.784 €	1.130.604
6. Soortenbeleid - weidevogels	€	5.917.424 €	- €	5.917.424
7. Soortenbeleid - Ganzen	€	84.644.147 €	71.700.733 €	156.344.880
8. Soortenbeleid - overige soorten	€	1.006.878 €	2.820.321 €	3.827.199
9. Diversen	€	28.551.409 €	22.691.774 €	51.243.183
10. Risico reservering	€	55.772 €	3.900.000 €	3.955.772
SUBTOTAAL	€	451.243.727 €	460.429.216 €	911.672.943

TOTAAL		Realisatie 2014-2021	Programmering 2022-2027	Totaal
Subtotaal inkomsten	€	504.811.900 €	406.848.064 €	911.659.963
Subtotaal uitgaven	€	451.243.727 €	460.429.216 €	911.672.943
TOTAAL	€	53.568.173 €	-53.581.152 €	-12.979

Uitvoering natuuropgave vervolg

De programmering in bovenstaande tabel is nog gebaseerd op scenario 5B. Het saldo van de verwachte inkomsten en uitgaven van het Natuurpact t/m 2027 komt nu uit op circa nihil. Dit is een lager bedrag dan in de 2e berap 2021 (ca. + € 5,7 mln.). Belangrijkste redenen hiervoor zijn de verwerking van het GS besluit van oktober 2021 om € 5 mln. toe te kennen aan de natuurontwikkelopgave voor de realisatie van prioriteit 3 en 4 NNN, het opnemen van de capaciteitskosten voor NmdM (voor inzet in 2022) en de inschatting dat de kosten voor de ganzen hoger zullen zijn. Tevens zijn de wijzigingen in Agrarisch natuur en Landschapsbeheer (GLB middelen) verwerkt, hierbij is rekening gehouden met de aanvullende middelen voor cofinanciering vanuit de provincie die zijn aangevraagd bij de kadernota 2023. Ook is de ophoging van het vergoedingspercentage voor natuurbeheer van 75% naar 84% in de programmering verwerkt.

In de programmering voor de natuurontwikkelingsopgave zijn alleen de benodigde middelen voor de realisatie van prioriteit 1 (KRW) en 2 (N2000) NNN opgenomen en de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor realisatie van prioriteit 3 en 4 NNN (provinciale opgave), met uitzondering van de € 10 mln. die PS in november 2021 beschikbaar heeft gesteld (deze € 10 mln. is onderdeel van budget voor prioriteit 1 en 2 NNN). Dit betekent dat er nog steeds een tekort is om het gehele NNN te realiseren.

Voor de behandeling van de herziene planning NNN wordt de financiële risicoanalyse aangepast en zal voor het onderdeel natuurontwikkelingsopgave het aanbod van Natuer mei de Mienskip (500 ha functiewijziging en 1000 ha inrichting voor een bedrag van € 36 mln. in de periode t/m 2027) in de programmering worden opgenomen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

Inhoudelijk rapporteren we hier alleen over de voortgang van de natuurontwikkelingsopgave. Voor de andere onderdelen wordt verwezen naar programma 3.1 Natuur. Algemeen geldt dat we verder gaan met de uitvoering van de ontwikkelopgave conform de besluitvorming van PS.

Natuer mei de Mienskip

- In 2022 gaan wij in samenwerking met de partners van Natuer mei de Mienskip aan de slag met de uitvoering van de voorgestelde aanpak om 500 ha aan functiewijziging en 1000 ha in te richten in de periode t/m 2027 op vrijwillige basis. Hierbij wordt een aantal sporen gevolgd:
 - o Opstellen en uitwerken van een governance.
 - o Uitwerken van een aanpak om tot de realisatie van de 500 ha functiewijziging en 1000 ha inrichting te komen. Hierbij wordt o.a. koppelkansen met andere projecten gezocht. Er is een eerste opzet van de aanpak beschikbaar. Op basis van de besluitvorming door PS over de herziene planning NNN zal het plan van aanpak verder worden afgemaakt (herziene planning geeft duidelijkheid over het beschikbare budget en de beschikbaarheid van middelen voor NmdM).
 - o Verder gaan met het gebiedsproject Burgumermar & De Leijen, hierbij het uitzicht op de realisatie van 70 ha NNN.
 - o Verder gaan met het loket Tsjoch op ! waarbij initiatiefnemers vanuit de mienskip gefaciliteerd worden om NNN te realiseren.
 - o Om gebiedsprocessen te laten slagen zijn instrumenten nodig. Ook daar wordt aan gewerkt. Er is een set van instrumenten uitgewerkt die nieuw zijn of op vernieuwde wijze kunnen worden ingezet. De volgende stap is deze instrumenten in de praktijk te toetsen i.s.m. o.a. de gebiedscommissies.
 - o Ook is er inzet op fondsenwerving en het vinden van koppelkansen om extra middelen beschikbaar te maken voor het NNN. Hier wordt in 2022 een vervolg aangegeven.

Natuurontwikkelingsopgave

- In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de meerjarige planning van de aanleg van het NNN. Op basis van de besluitvorming door PS over de herziene planning NNN kan de planning meer worden aangescherpt.
- In de zomer 2022 is in gebiedsontwikkelingsproject Beekdal Linde het fietspad langs de Linde opgeleverd. Daarnaast is gestart met de voorbereiding van het hermeanderingsbestek Linde en wordt gestart met de uitvoering van de 4e module, waaronder de realisatie van de deelgebieden "Polder Hoekstra en "gronden Ter Schure"
- In 2022 wordt in het gebiedsontwikkelingsproject Achtkarspelen Zuid gestart met de uitvoering van de Drogehamstermieden, gestart met de voorbereiding van Reahel-Oost en in z'n algemeenheid wordt er verder gegaan met de uitvoering van het plan "Mieden op z'n Mooist".
- In 2022 wordt in het gebiedsontwikkelingsproject Alde Feanen de uitvoering van de 3e module afgerond en is voor de 4e module het inrichtingsplan gereed.
- In 2022 wordt in het gebiedsontwikkelingsproject Koningsdiep gewerkt aan de MER voor de boven- en middenloop, wordt het inrichtingsplan voor polder Dulf Janssenstichting opgesteld en wordt gestart met de voorbereiding van de aanleg van een aantal fietspaden.

Tabel met geactualiseerde programmering te realiseren uitvoering Natuurpact

Betreft periode 2014-2027, peildatum 1-1-2022. Gebaseerd op scenario 5b en de nieuwe afspraken met NmdM

Ontwikkelopgave volledige verwerving (scenario 4)						
Ontwikkelopgave verwerving	totale opgave 1/1/2014	gerealiseerd 2014-2021	totaal nog te realiseren 2022-2027	planning 2022	te realiseren in 2023-2027	niet te realiseren voor 2027
1.1 Verwerving (ha) scenario 4	2.525	916	1.609	250	862	497
Ontwikkelopgave inrichting	totale opgave 1/1/2014	gerealiseerd 2014-2021	totaal nog te realiseren 2022-2027	planning 2022	te realiseren in 2023-2027	niet te realiseren voor 2027
1.2 Inrichting scenario 4 (ha)	6.141	2.142	3.295	50	1.250	1.995
1.2 Inrichting in uitvoering (ha)			704	140	564	0
Ontwikkelopgave verwerving conform afspraken NmdM						
Ontwikkelopgave verwerving conform afspraken NmdM	aanbod NmdM 1/1/2022	gerealiseerd 2014-2020	totaal nog te realiseren	planning realisatie 2022	te realiseren in 2023-2027	niet te realiseren voor 2027
1.1 Verwerving (ha) scenario NmdM scenario 5b (op basis van aanbod NmdM)	500	n.v.t.	500	50	450	0
1.1 Verwerving door de provincie	612	n.v.t.	612	200	412	0
Ontwikkelopgave inrichting conform afspraken NmdM	aanbod NmdM 1/1/2022	gerealiseerd 2014-2020	totaal nog te realiseren	planning realisatie 2022	te realiseren in 2023-2027	niet te realiseren voor 2027
1.1 Inrichting door NmdM	1.000	n.v.t.	1.000		1.000	0
1.1 Inrichting door de provincie	1.376	n.v.t.	1.376	50	1.250	76
1.1 In uitvoering bij de provincie		n.v.t.	704	140	564	0

Uitvoering natuuropgave vervolg 2

- We zetten waar mogelijk in op de verkoop van onze IKG gronden. Dit geldt zowel voor de gronden binnen NNN waarvan de inrichting is afgerond als voor de ruil- en restgronden.

Hoe hebben de genoemde risico's zicht ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

In deze paragraaf lichten we alleen de risico's toe van de natuurontwikkelingsopgave.

Ontwikkelopgave:

- **Tempo grondverwerving te laag** - Bij de behandeling van het financieel overzicht in november 2021 is geconstateerd dat de realisatie van het NNN in 2027 niet wordt gehaald als gevolg van onvoldoende budget, instrumentarium op basis van schadeloosstelling en onvoldoende capaciteitsinzet. PS heeft aangegeven verder te willen gaan met NmdM, hiermee komt er meer capaciteit beschikbaar en kan er in meer gebieden met de realisatie van het NNN aan de slag worden gegaan, hiermee komt er een versnelling. Daarnaast heeft PS voor optie 3 uit de strategische grondnota NNN gekozen. Hiermee komt er ook een versnelling. PS heeft aangegeven vanaf 2028 op basis van schadeloosstelling prioriteit 1 en 2 NNN te willen realiseren.
- **Tempo van doorlevering van ingerichte natuurgrond te laag** - Als het niet lukt om door de provincie verworven en als natuur ingerichte gronden door te verkopen aan een eindbeheerder heeft dit als gevolg dat de provincie dan kosten heeft voor het beheer maar ze kan zichzelf geen beheersubsidie toekennen. Als beheersmaatregel kunnen de beheerkosten dan worden gefinancierd uit het budget voor de ontwikkelopgave.
- **Onvoldoende budget voor de realisatie NNN** - Op dit moment is er onvoldoende budget voor de realisatie van het NNN (schadeloosstelling en realisatie van de provinciale opgave). Daarnaast is er nog een risico dat andere onderdelen van Natuurpact meer financiering nodig hebben en dit zou ten koste kunnen gaan van de realisatie van NNN. Als beheersing wordt ingezet op het maken van een financiële risicoanalyse, zodat er tijdig en goed beeld is van de financiële voortgang van het totale natuurpact.
- **Onvoldoende beschikbare capaciteit** - Voor de realisatie van het NNN is meer inzet van capaciteit nodig. Op dit moment zijn er zoveel ontwikkelingen in het landelijk gebied dat het beeld is dat er onvoldoende beschikbare capaciteit is om alle ontwikkelingen te realiseren.

8. Breed cofinancieringsbudget

Wat willen we bereiken?

Breed cofinancieringsbudget

Stand van zaken gewenste resultaten

Breed Cofinancieringsbudget

Beleid

Tijd

Geld

Breed cofinancieringsbudget

Algemeen

Op 31 oktober 2018 hebben Provinciale Staten de notitie vereenvoudiging financieel beleid vastgesteld. Onderdeel hiervan vormde het instellen van een breed cofinancieringsbudget.

Met dit breed cofinancieringsbudget wordt meer flexibiliteit in de begroting gecreëerd.

In deze paragraaf wordt het totaal overzicht van het cofinancieringsbudget gepresenteerd inclusief het onderscheid in de verschillende (europese) programma's. Hiermee is inzichtelijk wat de stand is van zowel het totale budget als het budget voor de onderliggende programma's.

De overzichten zijn verdeeld in 2 groepen namelijk:

- projecten die vóór 1 augustus 2019 zijn gestart en die per 1 april 2020 nog niet zijn vastgesteld.
- lopende projecten die na 1 augustus 2019 zijn gestart.

Deze laatste groep projecten levert een bijdrage aan het resultaat 59 uit het bestuursakkoord:

Resultaat 59: we halen minimaal 130 mln. aan Europese middelen binnen die bijdragen aan de brede Friese welvaart."

Door dit onderscheid sluiten we niet helemaal meer aan bij de Europese programmaperiode die loopt van 2014-2020.

Financiële stand van zaken

Opbouw reserve breed cofinancieringsbudget

x € 1.000	Stand per 1-1-2022
Europese programma's Efra-ez/Interreg	2.071
IKW/Waddenfonds*	1.164
POP4	3.946
Totaal	7.181

Toelichting

De cofinancieringsbijdrage is in de meerjarenbegroting opgenomen. Wanneer deze in het jaar zelf niet tot besteding komt, dan vloeien de restant middelen naar de reserve. Aan het eind van dit onderdeel is een overzicht opgenomen van de co-financieringsmiddelen die nog inzetbaar zijn in deze collegeperiode.

Voor de rapportage van het aantal projecten en de bijbehorende kosten en bijdrage-verdeling maken wij onderscheid tussen de vorige en huidige collegeperiode. Dit doen wij omdat in het bestuursakkoord het volgende resultaat is opgenomen:

Resultaat 59: we halen minimaal 130 mln. aan Europese middelen binnen die bijdragen aan de brede Friese welvaart.”

Ook dragen wij daarmee bij aan de aan de beleidsbrief Fryslân en de daarin opgenomen integrale inhoudelijke resultaten uit het bestuursakkoord waarop het Friese Europabeleid is gericht. Voor de monitoring daarvan is het gewenst om in deze paragraaf dat onderscheid aan te brengen waarmee we niet helemaal meer aansluiten bij de Europese programmaperiode die loopt van 2014-2020.

Projecten collegeperiode 2015-2019

Europese programma's

Hieronder is een overzicht gegeven van de projecten die gestart zijn in de vorige collegeperiode (voor 1-8-2019) en die op 1 augustus 2022 nog niet waren vastgesteld door Europa. In het overzicht zijn de totale kosten opgenomen van de nog lopende projecten en de bijdrageverdeling daarvan. Hierbij wordt opgemerkt dat een aantal projecten voor het gehele noorden zijn en dat niet de gehele bijdrage van de EU in onze provincie terecht komt. De bijdrage die wij ontvangen is daarom apart weergegeven.

Europees programma - (bedragen x €1.000)	Aantal vastgesteld	Aantal lopend	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
Programma 2007-2013							
EFRO/EZ	1						
Creative Europe	1						
Programma 2014-2020							
EFRO/EZ	25	1	2.283	913	183	68	251
Interreg VA	22	3	7.361	3.543	404	179	949
Interreg North Sea	1	6	58.279	29.140	2.353	1.168	5.172
Interreg Europa	4	5	8.441	7.175	1.400	220	1.647
Erasmus	6						
Horizon 2020	8	1	1.743	1.743	154		154
Overig	11						
Totaal EU programma's	75	9	69.666	35.339	3.094	1.415	6.526

VIA 2015-2018

De versneller innovatie agenda heeft tot doel om innovatie te versterken. De hieronder getoonde cijfers betreffen de vastgestelde VIA regelingen vanaf 2015-2018. De verdeling tussen Groningen, Friesland en Drenthe is ongeveer 1/3 deel. De opbrengst voor Fryslân is aldus geschat op 1/3 deel van de projectomvang, dit betreft de bijdragen van Fr/Gr/Dr en de Rijksbijdrage.

Europees programma (bedragen x €1000)	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
VIA 2015	1.151	656	272	272	384
VIA 2016-2017	6.433	3.422	1.278	1.278	2.144
VIA 2018	13.044	6.896	2.500	2.500	4.348
Totaal	20.628	10.974	4.050	4.050	6.876

KEI 2016-2018

De Kennisontwikkeling en innovatie regeling heeft tot doel het verbeteren van kennisontwikkeling op het gebied van technologische innovatie, organisatie-innovatie of marktinnovatie bij het midden- en kleinbedrijf. De verdeling tussen Groningen, Friesland en Drenthe is steeds 1/3 deel. De opbrengst voor Fryslân is aldus geschat op 1/3 deel van de projectomvang, dit betreft de bijdragen van Fr/Gr/Dr en de Rijksbijdrage.

Europees programma - (bedragen x €1.000)	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
KEI 2016- 2018	4.740	3.680	613	613	1.422
Totaal	4.740	3.680	613	613	1.422

POP3

Het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) maakt sinds 2000 deel uit van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De Europese Commissie heeft op 16 februari 2015 het nationaal plan van Nederland genaamd POP3 goedgekeurd. Het programma is gemaakt in een samenwerking van het Ministerie van Economische zaken, de 12 provincies en landbouw- en natuurorganisaties. POP3 richt zich op 5 thema's:

- versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht
- jonge boeren
- natuur en landschap
- verbetering van waterkwaliteit
- LEADER (versterken landelijk gebied)

De provincies bepalen zelf op welke thema's ze de nadruk leggen.

In onderstaand overzicht zijn de maatregelen uit het lopende POP3 aangegeven die gestart zijn in de vorige collegeperiode en die nog niet zijn vastgesteld per 1 augustus 2022.

* De provinciale cofinancieringsbijdrage bij deze maatregelen wordt geleverd vanuit de natuurpactgelden.

	POP3 Maatregel - Bedragen x € 1.000	Aantal vastgesteld	Aantal lopend	Totale kosten	Bijdrage EU	Cofinanciering Provincie	Bijdrage overig
1	Trainingen, workshops	2	9	2.309	1.155	1.155	
2	Fysieke investeringen voor innovatie en modernisering landbouwbedrijven	56	14	3.197	1.599	1.599	
3	Jonge landbouwers	122	13	1.633	817	817	
4	Proceskosten kavelruil	0	1	1.750	875	875	
5a	Niet productieve investeringen biodiversiteit	0	2	4.265	2.133	2.133	
5b	Niet productieve investeringen PAS *			5.957	2.978	2.978	
6a	Niet productieve investeringen water	5	7	18.440	9.220	375	8.845
6b	Niet productieve investeringen water internationale doelen	4	4	9.681	9.681	0	
7	Samenwerking voor innovaties	0	18	3.987	1.993	1.993	
8	Samenwerking in het kader van EIP	4	7	1.480	742	742	
9	Leader	7	22	4.999	2.500	2.465	34
10a	ANLB *			97.946	63.310	34.636	
10b	ANLB blauwe diensten			2.900	1.450	0	1.450
10c	Behoud akker- en weidevogels			2.288	2.288		
	Overgangsmaatregelen POP2			6.054	6.054		
	Uitvoeringskosten POP3 en POP3+			9.000	744	8.256	
	Totaal POP3			175.886	107.537	58.023	10.330

Waddenfonds

Naast de cofinanciering van Europese programma's levert de provincie ook een cofinancieringsbijdrage aan door het Waddenfonds gesubsidieerde programma's en projecten. Eind 2016 hebben Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies het Investeringskader Waddengebied 2016 – 2026 vastgesteld. Doel is om via dat Investeringskader robuuste meerjarige programma's en projecten voor de versterking van de economie en ecologie van het Waddengebied van de grond te krijgen en succesvol te realiseren. Het investeringskader Waddengebied richt zich daarbij op 6 majeure opgaven, waarvoor verwezen wordt naar www.investeringskaderwaddengebied.nl

Sindsdien betreft de provinciale cofinanciering van met Waddenfondsmiddelen gesubsidieerde programma's en projecten twee (in plaats van één) categorieën. Ten eerste de gebruikelijke cofinanciering van projecten die via de (reguliere) Waddenfondstenders lopen en ten tweede de cofinanciering van robuuste meerjarige programma's en projecten die invulling geven aan het Investeringskader Waddengebied.

In onderstaand overzicht staat de totale cofinanciering vanuit de provincie Fryslân van met Waddenfonds middelen gesubsidieerde programma's en projecten die gestart zijn in de vorige coalitieperiode en nog niet zijn vastgesteld per 1 aug 2022.

(bedragen x €1.000)	Aantal lopend	Totale kosten	Bijdrage Waddenfonds	Cofinanciering Provincie	Bijdrage Overig
Waddenfonds tenders	0	0	0	0	0
Investeringskader waddengebied	1	9.887	4.926	3.614	1.346
Totaal waddenfonds	1	9.887	4.926	3.614	1.346

Bestuursakkoord 2019-2023

Het Bestuursakkoord gaat uit van het centrale begrip 'brede welvaart' en kiest voor intensivering van de Friese inzet op Europa. Het binnenhalen van meer Europese middelen in deze collegeperiode is de meest tastbare vertaling van deze grotere inzet.

De intensivering van de inzet op Europa heeft een tweeledige achtergrond:

- Inhoudelijk: meer aanhaken bij Europese ambities stelt Fryslân beter in staat de eigen doelen te realiseren. We verbreden onze horizon, worden erop gevergd onze doelen scherper te formuleren, meer samen te werken met andere regio's in Europa en bij te dragen aan Europese doelstellingen. Projecten die een beroep kunnen doen op Europese middelen, opereren stevast in een omgeving van internationale concurrentie en worden beoordeeld op excellentie. We worden hierdoor voortdurend uitgedaagd het beste uit onszelf te halen
- Financieel: door de krimpende provinciale begroting wordt het binnenhalen van meer Europese middelen steeds urgenter.

We willen dit realiseren via:

- Door gericht uit te blinken in Friese sterke punten als Watertechnologie, Circulaire Economie, de Maritieme sector en Natuurinclusieve Landbouw – waar Fryslân goed in is en echt iets kan bijdragen aan de Europese ambities – willen we ook een groter beroep doen op Europese middelen. Op basis daarvan ontwikkelen we projecten rondom deze onderwerpen en halen daarmee extra Europese middelen naar Fryslân."
- Onze belangrijkste partner buiten de landsgrenzen is de Europese Unie zelf. We stellen ons de komende jaren als een open partner op tegenover Europa en stoppen meer menskracht en tijd in de verbinding met Europa. Daarbij blijven wel altijd onze eigen Friese doelen uitgangspunt. Op veel terreinen dragen we daarmee ook bij aan de doelen van Europa. We zijn gestart met een Friese Projecten Machine waarbij het doel is om meer projecten te genereren om meer Europese middelen naar Fryslân te halen.

Projecten collegeperiode 2019-2023

(peildatum 1 aug 2022)

Europese programma's

Hieronder is een overzicht gegeven van de projecten gestart na 1 augustus 2019 per Europees programma met daarbij de totale kosten en de bijdrageverdeling daarvan. Hierbij wordt opgemerkt dat een aantal projecten voor het gehele noorden zijn en dat niet de gehele bijdrage van de EU in onze provincie terecht komt. De bijdrage die wij ontvangen is daarom apart weergegeven.

Europees programma - Bedragen x € 1.000	Aantal	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Leeuwarden	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
Programma 2019-2023						
EFRO-EZ	18	50.130	19.926	8.633	3.754	17.389
Interreg VA	8	5.507	2.761	500	274	1.237
Interreg NS	3	8.090	4.565	1.219	495	1.354
Interreg Europe	2	4.997	2.067	1.667	158	1.705
Creative Europe	2	1.292	180	79	54	234
Erasmus+	6	8.429	7.179	1.382	75	1.765
Horizon 2020	5	48.116	40.750	3.978	108	4.668
LIFE	2	5.600	2.960	2.640	1.500	2.640
Totaal EU programma's	46	132.161	80.388	20.098	6.418	30.992

Verduidelijking

Er zijn meer contacten gerealiseerd met derden in Fryslân. Een aantal van deze partijen heeft ook financiële informatie gestuurd, wat we hierbij opnemen. Het overzicht is daarmee niet volledig maar geeft een indicatie.

Interreg A, grensoverschrijdende samenwerking: Deutschland-Nederland.

De provincie is een van de 15 partners in dit interregionale Europese programma langs de Nederlands-Duitse grens. Het lopende programma Interreg V A D-NL 2014 – 2020 is besteed voor beide prioriteiten, te weten innovatieve projecten en projecten die de grensbarrière verlagen. In 2021 zijn in het hele programmagebied nog een aantal projecten goedgekeurd, waaronder het energietransitieproject SAVE waaraan de gemeenten Leeuwarden en Ameland als projectpartners deelnemen. Gedurende het jaar 2021 heeft het programma Interreg VA diverse projectverlengingen toegekend waarbij de maatregelen rondom Corona de afronding binnen de oorspronkelijke planning van deze projecten onmogelijk maakte. Alle projecten van Interreg V A moeten eind 2022 hun eindrapport hebben ingediend bij het programma. De provincie Fryslân is sinds het derde kwartaal 2020 met Overijssel namens de acht provincies lid van de voorbereidingsgroep Interreg VI A Deutschland- Nederland 2021-2027. De Europese Commissie heeft in 2021 vertraging opgelopen bij de vaststelling van de subsidieregelingen en bijbehorende bijlagen. Daardoor is het programma in dat jaar nog niet geopend. Het programma is eind april 2022 alsnog van start gegaan.

Interreg B, transnationale samenwerking.

Voor Fryslân houdt dit in deelname in een tweetal programma's, namelijk Interreg North West Europe en Interreg North Sea. Beide programma's zijn in 2021 ingediend bij Europa en de eerste opmerkingen vanuit Brussel zijn verwerkt. Op 7 maart 2022 is een call voor project initiatieven gesloten en een call voor kleine projecten. Op 22 april sluit de eerste call voor projecten. Er zijn in ieder geval twee project voorstellen die in april aan GS worden voorgelegd. Het nieuwe North West Europe zal ook in april met een call komen die sluit rond 30 juni. In 2021 zijn er geen calls geweest maar is aan Innoquarter gevraagd om te komen tot aanpassingen van het projectvoorstel omdat Covid erg veel invloed had op het testen van nieuwe producten op festivals. In februari 2022 is hier positief op besloten.

Interreg Europe. Het Interreg Europe programma zal in april 2022 de eerste call voor nieuwe projecten openstellen. In 2021 heeft het programma een aantal bestaande projecten uitgenodigd om tot uitbreidingen te komen. Zo is aan Islands of Innovation gevraagd langer door te gaan i.v.m. covid problematiek en is aan Delta Lady extra middelen toegekend om snel een project te kunnen beoordelen op de social development goals. Beide projecten worden afgerond eind 2022.

Regeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren voor Noord-Nederland (MIT)

Voor de uitvoering van de regeling MIT ontvangen wij een Rijkssubsidie. De verplichte cofinanciering vanuit de provincie komt vanuit het breed cofinancieringsbudget vandaar dat wij deze regeling ook in deze paragraaf weergeven.

Voor de uitvoering van de regeling MIT ontvangen wij een Rijkssubsidie. De verplichte cofinanciering vanuit de provincie komt vanuit het breed cofinancieringsbudget vandaar dat wij deze regeling ook in deze paragraaf weergeven. In 2020 ging 44% van de MIT-middelen naar Groninger bedrijven, 27% naar Friese bedrijven en 29% naar Drentse bedrijven. Deze verhouding is aangehouden. De onderstaande cijfers zijn inclusief de uitvoeringskosten welke niet ten goede komen aan de bedrijven.

Regeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren voor Noord-Nederland (MIT)

Voor de uitvoering van de regeling MIT ontvangen wij een Rijkssubsidie. De verplichte cofinanciering vanuit de provincie komt vanuit het breed cofinancieringsbudget vandaar dat wij deze regeling ook in deze paragraaf weergeven.

Voor de uitvoering van de regeling MIT ontvangen wij een Rijkssubsidie. De verplichte cofinanciering vanuit de provincie komt vanuit het breed cofinancieringsbudget vandaar dat wij deze regeling ook in deze paragraaf weergeven. In 2020 ging 44% van de MIT-middelen naar Groninger bedrijven, 27% naar Friese bedrijven en 29% naar Drentse bedrijven. Deze verhouding is aangehouden. De onderstaande cijfers zijn inclusief de uitvoeringskosten welke niet ten goede komen aan de bedrijven.

Regeling (bedragen x €1.000)	Aantal	Project omvang	Rijkssubsidie	Rijkssubsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
MIT 2021 (haalbaarheid en R&D)		6.487	3.766	875	875	1.950
Totaal MIT		6.487	3.766	875	875	1.950

VIA 2019-2021

De versneller innovatie agenda heeft tot doel om innovatie te versterken. De hieronder getoonde cijfers betreffen de vastgestelde VIA regelingen vanaf 2019-2021. De verdeling tussen Groningen, Friesland en Drenthe is steeds 1/3 deel. De opbrengst voor Fryslân is aldus geschat op 1/3 deel van de projectomvang, dit betreft de bijdragen van Fr/Gr/Dr en de Rijksbijdrage. De Noordelijke provincies leveren geen cofinanciering.

Europees programma (bedragen x €1000)	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
VIA 2019	10.024	10.024	3.341	0	3.341
VIA 2020	13.500	13.500	4.500	0	4.500
VIA 2021	15.500	15.500	5.165	0	5.165
Totaal	39.024	39.024	13.006	0	13.006

KEI 2019

De Kennisontwikkeling en innovatie regeling heeft tot doel het verbeteren van kennisontwikkeling op het gebied van technologische innovatie, organisatie-innovatie of marktinnovatie bij het midden- en kleinbedrijf. De verdeling tussen Groningen, Friesland en Drenthe is steeds 1/3 deel. De opbrengst voor Fryslân is aldus geschat op 1/3 deel van de projectomvang, dit betreft de bijdragen van Fr/Gr/Dr en de Rijksbijdrage.

Europees programma - (bedragen x €1.000)	Project omvang	Europese subsidie	Europese subsidie Fryslân	Cofinanciering Provincie	Regionale opbrengst Fryslân
KEI 2019	3.600	3.600	1.200	0	1.200
Totaal	3.600	3.600	1.200	0	1.200

POP3/POP3+

2021 was het eerste jaar van de verlenging van het derde Plattelands-ontwikkelingsprogramma (POP3) 2014 - 2020 met het POP3+ 2021 - 2022. Voor de uitvoering van dit programma is voor een aantal maatregelen extra budget beschikbaar gesteld door de EU in aanvulling op het nog resterende POP3 budget. In totaal is er een budget van ruim € 145 miljoen Europese middelen beschikbaar voor Fryslân - onder het POP3 is ruim € 113 miljoen aan Europese middelen toegekend aan Fryslân en onder het POP3+ is in totaal ruim € 31 miljoen. Een deel hiervan dient gecofinancierd te worden door de provincie, het waterschap of gemeente in totaal geeft dat een budget van bijna € 225 miljoen. In de besteding van deze middelen staat de sociale, ecologische en economische ontwikkeling van de landbouw en het platteland centraal.

Het programma bestaat uit 10 maatregelen die periodiek kunnen worden opengesteld voor subsidieaanvragen. Onder deze tien maatregelen is ook het Agrarisch Natuur en Landschap beheer (ANLb) dat ruim de helft van het budget beslaat. Dit is een grondgebonden maatregelen en wordt daarom in de rest van deze paragraaf niet meegenomen.

2022

Voor 2022 was er nog een budget van ongeveer € 9,5 miljoen (€ 6 miljoen EU en € 4 miljoen cofinanciering) dat we moeten besteden om negatieve consequenties vanuit Brussel te voorkomen. Dit bedrag bestaat uit nog niet opengesteld budget, nieuw toegekend budget en opnieuw beschikbaar gekomen budget uit verleende subsidies die niet is besteed door de aanvrager. Dit budget wordt/is, verdeeld over 5 maatregelen, in 2022 opengesteld voor aanvragen.

Voor de uitvoering van het programma worden uitvoeringskosten betaald aan RVO, SNN en het Regiebureau POP en wordt er een bijdrage gedaan aan het risicofonds.

Voor zowel cofinanciering als uitvoeringskosten was € 16 miljoen beschikbaar in het Breed Cofinancierings budget (BCB) in deze bestuursperiode. Hiervan is ruim € 8 miljoen verplicht voor de KRW gerelateerde subsidieopenstelling onder het GLB-NSP (2023-2027) en is € 1,5 miljoen besteed aan het LIFE IP Grass Breeders management project. Nu aan het begin van 2022 is nog ongeveer € 1,5 miljoen beschikbaar. De cofinanciering en uitvoeringskosten voor de openstellingen in 2022 worden deels gedekt door het Breed Cofinancieringsbudget, deels door het Waterschap en komt deels uit geoormerkte budgetten voor specifieke beleidsdoelen.

De start van het nieuwe programma GLB-NSP als opvolger van POP3 staat gepland voor 2023.

In onderstaand overzicht zijn de maatregelen uit het lopende POP3 en POP3+ programma aangegeven die gestart zijn na 1 augustus 2019 inclusief de totale kosten en de bijdrageverdeling.

* De provinciale cofinancieringsbijdrage bij deze maatregelen wordt geleverd vanuit de natuurpactgelden.

	POP3 Maatregel - Bedragen x € 1.000	Aantal vastgesteld	Aantal lopend	Totale kosten	Bijdrage EU	Cofinanciering Provincie	Bijdrage Overig
1	Trainingen, workshops, Kennisoverdracht			1.251	625	625	
3	Jonge boeren	31	49	3.798	1.899	1.899	
4	Kavelruil			1.238	619	619	
5a	Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur en landschap			400	200	200	
6a	Niet productieve investeringen water		1	5.920	2.960	2.960	
6b	Niet productieve investeringen water internationale doelen		2	6.056	3.028	1.328	1.700
7	Samenwerking voor innovaties, algemeen			5.565	5.565		
9	Leader			1.585	793	793	
10a	ANLB *			17.147	12.860	4.287	
	Totaal POP3+			42.960	28.549	12.711	1.700

* financiering vanuit natuurpact

Waddenfonds

Het brede cofinancieringsbudget is tevens bedoeld voor provinciale cofinanciering (subsidies) voor de regeling Cofinanciering Waddenfonds Fryslân (zie tevens eerdere toelichting in deze paragraaf). Het gaat daarbij om de cofinanciering van Waddenfondstender-projecten en om de cofinanciering van robuuste meerjarige programma's die uitvoering geven aan het Investeringskader Waddengebied.

Het overzicht van de lopende projecten die gestart zijn na 1 augustus 2019 is hieronder weergegeven met ook hierbij de totale kosten en de bijdrageverdeling. Voorbeelden van cofinanciering van robuuste meerjarige IKW-programma's zijn Wij & Wadvogels, Swimway en Vermarkten Werelderfgoed en het project Donkerte.

(bedragen x €1.000)	Aantal lopend	Totale kosten	Bijdrage Waddenfonds	Cofinanciering Provincie	Bijdrage Overig
Waddenfonds tenders	6	3.982	2.546	434	1.001
Investeringskader waddengebied	6	51.091	20.177	2.541	27.406
Totaal waddenfonds	12	55.073	22.723	2.975	28.407

Vervolg

De volgende provinciale cofinancieringsmiddelen zijn per 1 augustus 2022 nog beschikbaar voor de projecten die in deze collegeperiode starten:

x € 1.000	Stand per 1-8-2022
Europese programma's Efra-ez/Interreg	7.538
IKW/Waddenfonds*	9.898
POP4	8.278
Totaal	25.714

9. Corona maatregelen

Wat willen we bereiken?

Corona maatregelen Provincie

Stand van zaken gewenste resultaten

Corona maatregelen

Beleid

Tijd

Geld

Bij de kadernota 2023 is, als dekking van de voorstellen, een bedrag van € 1 miljoen aangedragen als heroverweging op het coronabudget. Naar nu blijkt waren hierin niet alle verplichtingen meegenomen waardoor er een tekort is ontstaan op het budget. Door middel van vrijval op opengestelde subsidieregelingen wordt een deel hiervan ingelopen in 2022. Toekomstige vrijval bij de corona regelingen zal toegevoegd worden aan het begrotingssaldo.

Corona maatregelen

Door het Coronavirus heeft het begrip 'Geluk op 1' nog meer betekenis en richting gegeven aan onze bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het Coronavirus heeft een grote impact op de Friese mienskip. Sinds half maart 2020 zijn er diverse maatregelen getroffen door het college waarvan wij u periodiek op de hoogte hebben gesteld via corona update brieven.

Corona herstellepakket Lok op 1 No & Moarn II

Op 21 april 2021 is door u besloten om nogmaals een budget van € 10 miljoen beschikbaar te stellen voor het 2e corona herstellepakket Lok op 1 No & Moarn pakket. Aantal maatregelen zijn, ook door de langere looptijd van pakket II doorgeschoven. Omdat deze regelingen nog lopen is hier nog geen inventarisatie en eerste evaluatie van gemaakt. De stand van de openstellingen van regelingen per 1 augustus 2022 vanuit de € 10 miljoen is als volgt:

* bedragen exclusief uitvoeringskosten

Onderdeel	Omschrijving	Totaal*	Ingezet
	Totaal beschikbaar	10.000.000	
NO individueel perspectief			
Matrix en Nec subsidie	NEC subsidie	550.000	460.000
Stagesubsidie	BOL stages	550.000	500.000
Gastvrijsubsidie	Scholenvoucher	550.000	500.000
Maatschappelijke subsidie	Kleine leefbaarheidsinitiatieven	550.000	485.000
Culturele subsidie	Kleine cultuurinitiatieven	550.000	500.000
Moarn uitdagen, creatief en samen naar perspectief			
Innovatie challenge		900.000	0
Onderwijs arbeidsmarkt challenge		900.000	754.500
Toerisme, recreatie challenge		900.000	925.000
Leefbaarheid challenge		900.000	1.086.000
Culturele challenge		900.000	1.058.000
Digitalisering challenge		1.650.000	1.604.200
Perspectief challenge		1.100.000	914.500
Uitvoeringskosten			778.000
	Totalen	10.000.000	9.565.200
	Heroverweging Kadernota 2023 (na correctie)		434.800

* inclusief uitvoeringskosten

Corona maatregelen vervolg Compensatie schade decentrale overheden door het Rijk

Cultuur

Het Rijk heeft via een Specifieke Uitkering (SPUK) € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor de netto schade voor culturele instellingen die onder verantwoordelijkheid van de provincie vallen voor de periode tot 1 juni 2020. Aanvullend hebben wij een tweede SPUK uitkering ontvangen van € 388.664 voor de 2e helft van 2020. In de meicirculaire provinciefonds 2022 heeft het Rijk € 1,3 mln. beschikbaar gesteld voor de compensatie voor het jaar 2021.

OV concessies

Het Rijk heeft via een SPUK € 4.776.100 voor 2020 en € 4.527.000 voor 2021 beschikbaar gesteld voor de beschikbaarheidsvergoeding regionale OV concessie. Deze vergoeding is bestemd voor Arriva ter compensatie van de gederfde inkomsten. Voor 2022 is nog geen beschikking afgegeven door het Rijk.

Financiën

Voorstel begrotingswijzigingen PS

Voorstel begrotingswijzigingen PS

In de bijgevoegde begrotingswijziging 2e berap 2022 komen de volgende voorstellen tot wijziging aan de orde:

Beleidsprogramma	Onderdeel
1. Bestuur	II 1 Vrijval Noordelijke rekenkamer V B 1 Bestedingsritme Bestuurlijke vernieuwing
2. Infrastructuur	I 1 Aanvulling index GWW I 2 Experiment buslijn 71/74 in 2023 en 2024 I 3 Herberekening OV index 2022 en 2023 II 2 Vrijval project onrechtmatig gebruik II 3 Vrijval stelpost kapitaallasten 2022-2023 IV 1 Benutten resultaat infraprojecten IV 2 De Nieuwe Afsluitdijk (DNA): bijdrage Vismigratierivier en Sluis Kornwerderzand in de Programmakosten 2019 t/m 2021 V A 1 Bestedingsritme Investeringsagenda Drachten - Heerenveen V B 2 Bestedingsritme Lelylijn onderzoek V B 3 Bestedingsritme Pilot voorkomen wildongevallen op provinciale wegen V B 4 Bestedingsritme Onbeveiligde overwegen V B 5 Bestedingsritme BO MIRT Mobiliteitsgedrag V B 6 Bestedingsritme Fietsveiligheid V B 7 Bestedingsritme Grote trein/busstations V B 8 Bestedingsritme Cofinanciering deelfietsen V B 9 Bestedingsritme Opdracht proef batterijtrein V B 10 Bestedingsritme Rondweg Wanswerd V B 11 Bestedingsritme Innovatiebudget OV/Verkeersveiligheid VI 1 Bestedingsritme REP sluis Kornwerderzand VI 2 Reserve Groot onderhoud en wegen
3. Omgeving	I 4 Bestedingsritme en capaciteit Legaliseren PAS-melders I 5 Bestedingsritme WPF energieprogramma 2022-2025 IV 6 Bestuursopdracht Blauwe Drager V A 2 Bestedingsritme Kaderrichtlijn water V A 3 Bestedingsritme Regiodeal natuurinclusieve landbouw V A 4 Bestedingsritme Bestuursovereenkomst versterken Friese IJsselmeerkust V B 12 Bestedingsritme De Saiter V B 13 Bestedingsritme Decentralisatie uitkering bodemsanering V B 14 Bestedingsritme Gewasbeschermingsmiddelen onderzoek V B 15 Bestedingsritme Dutch Dairy Centre V B 16 Bestedingsritme Programmteam Stikstof V B 17 Bestedingsritme Opkoop- en beëindigingsregeling V B 18 Bestedingsritme Biodiversiteit V B 19 Bestedingsritme Veenweidevisie V B 20 Bestedingsritme Vergroenen schoolpleinen V B 21 Bestedingsritme Landbouwagonde met Dairy Valley V B 22 Bestedingsritme Transitie natuurinclusieve landbouw V B 23 Bestedingsritme Energiecoaches V B 24 Bestedingsritme Potato valley V B 25 Bestedingsritme Governance VI 3 Bestedingsritme BCB P4 Breed cofinancieringsbudget POP 4

Beleidsprogramma	Onderdeel
	VI 4 Bestedingsritme burgerparticipatie Windpark Fryslân VI 5 Juridische ondersteuning van het afwikkelen van de afspraken van Windpark Fryslân VI 6 Bestedingsritme Duurzame Energie RAA VI 7 Bestedingsritme Living Lab opzetten en ontwikkeling VI 8 Bijdrage Duurzame Energie RAA aan De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) Vismigratierivier (VMR) deel 2
4. Economie	V A 5 Bestedingsritme Investeringsagenda Drachten – Heerenveen V B 26 Bestedingsritme Human capital V B 27 Bestedingsritme Clusters economie V B 28 Bestedingsritme Gezondheidseconomie V B 29 Bestedingsritme Ondernemerschap V B 30 Bestedingsritme Ontwikkeling ondernemers V B 31 Bestedingsritme Kennisinfrastructuur V B 32 Bestedingsritme Infrastructuur economie V B 33 Bestedingsritme Leef- en woonklimaat VI 10 Bestedingsritme De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) Beleefcentrum
5. Mienskip	V A 6 Bestedingsritme Agenda netwerk Noord Oost fase 3 V A 7 Bestedingsritme LF2028 V A 8 Bestedingsritme Bestuursovereenkomst Lauwersmeer V B 35 Bestedingsritme Cofinanciering rijksregeling volkshuisvestingsfonds V B 36 Bestedingsritme Demografische ontwikkelingen V B 37 Bestedingsritme Transitiefonds leefbare fysieke omgeving V B 38 Bestedingsritme Taal V B 39 Bestedingsritme Cofinanciering rijksbijdrage monumenten V B 40 Bestedingsritme Fase 2 gebiedsontwikkeling Centrale As V B 41 Bestedingsritme Iepen Mienskipsfûns Fryslân categorie B V B 42 Bestedingsritme Proceskosten Streekwurk V B 43 Bestedingsritme Gebiedsbudget V B 44 Bestedingsritme Cultuur continuering tijdelijke budgetten V B 45 Bestedingsritme Aanpassing systemen voor omgevingswet VI 11 Reserve Ticketrisico's culturele producties VII 1 Lastneming subsidiebeschikkingen
6. Bedrijfsvoering	I 7 Capaciteit Mobiliteit ten laste van ERTMS IV 3 Extra capaciteitsbudget in verband met cao en inhuur IV 4 Capaciteit mobiliteit ten laste van busconcessie 2022 IV 5 Extra capaciteit voor inzet groot onderhoud IV 7 Capaciteit burgerparticipatie Windpark Fryslân IV 8 Capaciteit uitvoering veenweideprogramma 2023 V B 46 Bestedingsritme Digitaliseringsstrategie subsidiezaken
7. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	I 6 IPO/BIJ12 voorjaarsnota 2022 I 8 Rentevergoeding ten behoeve van RSP/REP II 4 Toevoeging onvoorzien aan begrotingssaldo IV 9 Herbestemming vrijgevallen middelen V A 9 Bestedingsritme DU Regiodeal Holwerd aan Zee V B 34 Bestedingsritme Breed corona budget 2e pakket V B 47 Bestedingsritme Tussenstap Veenweideaanpak 2020-2029

Beleidsprogramma	Onderdeel
	VI 9 Bestedingsritme reserve POP3 VI 12 Bestedingsritme Europese cofinancieringsbudgetten

Rapportage wijzigingen onder mandaat GS

Inleiding

Op basis van de nota uitvoering hebben wij de bevoegdheid om voor specifieke onderdelen de begroting te wijzigen.

Bijdrage derden

In het geval dat bijdragen van derden voor een bepaald doel worden ontvangen, nemen wij deze in de begroting op. In onderstaande tabel is per beleidsprogramma aangegeven welke middelen van derden wij hebben ontvangen.

Exploitatie x € 1.000,-

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
2	Infrastructuur	552	50			
3	Omgeving	7.369				
4	Economie	354				
5	Mienskip	143	50			
	Totaal lasten	8.418	100			
Baten						
2	Infrastructuur	552	50			
3	Omgeving	7.369				
4	Economie	354				
5	Mienskip	143	50			
	Totaal baten	8.418	100			

Investeringen

Verschuivingen en bijdrage derden met betrekking tot investeringen worden hier opgenomen. In onderstaande tabel is per beleidsprogramma de mutatie opgenomen.

Investeringen x € 1.000,-

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
2	Infrastructuur	619				
3	Omgeving	511				
	Totaal lasten	1.130				
Baten						
2	Infrastructuur	619				
3	Omgeving	511				
	Totaal baten	1.130				

Investeringen actualisatie

Verschuivingen en bijdrage derden met betrekking tot investeringen worden hier opgenomen. In onderstaande tabel is per beleidsprogramma de mutatie opgenomen.

Investeringen x € 1.000,-

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
2	Infrastructuur		-296	-103	29	345
	Totaal lasten		-296	-103	29	345
Baten						
2	Infrastructuur		-296	-103	29	345
	Totaal baten		-296	-103	29	345

Nominaal

Op basis van de nota uitvoering begroting kunnen wij nominaal toedelen aan posten binnen de begroting.

Exploitatie x € 1.000,-

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
3	Omgeving	-126				
5	Mienskip	1	5	-1	-2	-2
7	Stelpost nominaal	125	-5	1	2	2
	Begrotingssaldo					
	Totaal lasten	0	0	0	0	0

Lastneming subsidies

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
3	Omgeving	84	284	-200		
5	Mienskip	495	-275	-275		
	Totaal lasten	579	9	-475		
Baten						
3	Omgeving	84	284	-200		
5	Mienskip	495	-275	-275		
	Totaal baten	579	9	-475		

Schuiven binnen programma

Binnen de programma's zijn enkele budgetten verschoven. In onderstaande tabel zijn deze budgetten benoemd.

Mutatie binnen reserve Breed Cofinancieringsbudget

In onderstaande tabel zijn de mutaties binnen de reserve Breed Cofinancieringsbudget per programma opgenomen.

Exploitatie x € 1.000,-

Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
	R. BCB P3 POP 3 SP mr 3 JoLa jonge landbouwers	-93				
	R. BCB P3 POP 3 SP mr 2 fysieke investeringen	-27				
	R. BCB P3 POP 3 Uitvoeringskosten EU bijdrage	-150				
	R. BCB P3 POP 3 Uitvoeringskosten	150				
	R. BCB P3 POP 3 Overcommittering	120				
	Totaal lasten	0				
Baten						
	R. BCB P3 POP 3 Uitvoeringskosten EU bijdrage	-150				
	R. BCB P3 POP 3 Overcommittering	120				
	R. BCB P3 POP 3 SP mr 2 fysieke investeringen	-27				
	R. BCB P3 POP 3 Uitvoeringskosten	150				
	R. BCB P3 POP 3 SP mr 3 JoLa jonge landbouwers	-93				
	Totaal baten	0				

Ontwikkeling financieel kader

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de volgende onderdelen van het financieel kader nader toegelicht:

5.3.1 Onze uitgangspunten

5.3.2 Ontwikkeling begrotingssaldo

5.3.3 Vrij Aanwendbare Reserve (VAR)

5.3.1 Onze uitgangspunten

- De meerjarenbegroting is structureel sluitend;
- Om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen houden wij structureel minimaal 5 miljoen euro ruimte voor het volgende college;
- De minimale stand van de Vrije Aanwendbare Reserve bedraagt 10 miljoen euro;
- Structurele uitgaven dekken wij uit structurele middelen;
- Bij inzet van revolverende middelen zijn de gederfde rendementen gedekt;
- Geld geven we alleen uit als we alle initiële kosten en (eventuele) structurele financiële gevolgen van een activiteit kunnen betalen;
- Elk voorstel aan Provinciale Staten met financiële consequenties krijgt een financieel solide dekkingsvoorstel mee;
- Aan het meefinancieren van projecten van anderen stellen we voorwaarden zodat we goed zicht kunnen houden op de resultaten; de verplichting tot verantwoording moet in verhouding staan tot de inspanning die wordt geleverd.
- Als we financiële afspraken maken met anderen zijn die voor ons hard. Tegenvallers of extra benodigde middelen zijn voor rekening van de partij die deze het beste had kunnen voorzien, en dat is over het algemeen de partij waarmee we die afspraken hebben gemaakt.
- Voordat we regelingen instellen, kijken we eerst of er niet al elders regelingen voor bestaan.

5.3.2 Ontwikkeling begrotingssaldo

Het financieel kader actualiseren we periodiek. Dit gebeurt naar aanleiding van externe wijzigingen (zoals veranderingen in het provinciefonds) of door besluiten van Provinciale en Gedeputeerde Staten. Vaak stellen uw Staten deze wijzigingen vast bij de behandeling van een begroting, de jaarstukken, of een bestuursrapportage. Daarnaast heeft het college het mandaat om een aantal niet beleidsmatige wijzigingen zelf in de begroting te verwerken. Het betreft hier bijvoorbeeld wijzigingen in het provinciefonds, opbrengst motorrijtuigenbelasting, rendement vermogensbeheer of dividenduitkering. Hieronder geven we de ontwikkeling van het begrotingssaldo vanaf de begroting 2022 tot aan de 2e bestuursrapportage 2022 stapsgewijs weer.

Als er een negatief begrotingssaldo is wordt dat direct verwerkt met de vrij aanwendbare reserve door daar daadwerkelijk al over te beschikken. In het financieel kader wordt dit apart inzichtelijk gemaakt. Deze werkwijze wordt alleen bij de begroting gevolgd zodat mutaties in het jaar en de effecten daarvan zichtbaar blijven.

In de hieronder opgenomen tabel staan de verschillende stappen cijfermatig weergegeven.

De begrotingswijzigingen hebben deels een incidenteel effect op het begrotingssaldo, echter een deel leidt ook structureel tot een lager begrotingssaldo. Het gaat dan met name om de herijking van de indexaties voor het OV en de budgetten voor grond-, weg- en waterbouw. Dit leidt er toe dat ook langere termijn (2031) het structurele begrotingssaldo daalt onder het afgesproken niveau bij het Coalitieakkoord van € 5 mln. Dit is ook aangekondigd in de brief aan uw Staten over de meicirculaire (briefnummer 02004057). Daarbij is afgesproken, met oog op de volatiliteit van de cijfers, om dit bij de septembercirculaire nader in beeld te brengen. Er is dan onder andere meer zicht op de te verwachten meerjarige inkomsten uit het provinciefonds.

Ontwikkeling begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1 miljoen					
Begrotingssaldo bij begroting 2022	1,1	4,4	0,0	5,0	4,5
Voorstellen PS 2e berap 2021	3,1	-0,9	-1,0	-0,4	-0,1
Voorstellen GS 2e berap 2021	0,3	0,6	0,9	0,7	0,7
Begrotingssaldo bij 2e berap 2021	4,5	4,1	-0,1	5,3	5,1

GS provinciefonds - effecten septembercirculaire	1,4	1,5	1,4	1,7	2,8
GS provinciefonds - effecten decembercirculaire	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
GS versterking kapitaalstructuur Alliander NV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
PS 27-10-2021 Invoeren ERTMS	0,0	-10,0	0,0	0,0	0,0
PS 15-12-2021 Aktualisatie financieel feroordering en ferskate beliedsnota's	0,4	0,5	0,5	0,2	0,2
Begrotingssaldo bij jaarrekening 2021	6,2	-3,9	1,9	7,3	8,1

PS 16-2-2022 Sinnepanielen Thialf	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
PS 16-2-2022 Arcadia - Jild foar 2023 nei foaren helje	-1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
PS 16-2-2022 Haadfytstroutes	-2,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Begrotingssaldo tot 1e berap 2022	2,3	-2,8	1,9	7,4	8,1
Voorstellen GS 1e berap 2022	-0,6	-0,8	-0,8	-0,7	-0,7
Voorstellen PS 1e berap 2022	-12,1	0,5	-0,9	-0,8	-0,7
Begrotingssaldo bij 1e berap 2022	-10,4	-3,0	0,3	5,8	6,7
PS 25-05-2022 Marrekrite - jaarstukken '21 en begroting '23	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
PS 22-06-2022 Jaarstukken 2021 - resultaatbestemmingen	-3,1	-0,2	0,0	0,0	0,0
PS 29-06-2022 Kadernota 2023 - financieel kader	3,2	1,6	0,6	-0,4	-2,4
PS 29-06-2022 Kadernota 2023 - heroverwegingen	9,8	0,0	0,0	0,0	0,0
PS 29-06-2022 Kadernota 2023 - voorstellen	0,0	-13,9	-9,6	-4,9	-10,1
PS 29-06-2022 Kadernota 2023 - moties en amendementen	0,0	-2,1	-1,6	-0,4	0,0
PS 29-06-2022 ZBB - heroverwegingen	0,0	1,8	2,1	5,0	6,6
PS 13-07-2022 Noordelijke rekenkamer jaarstukken '21 en ontwerp-begroting '23	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
GS meicirculaire provinciefonds 2022	11,4	17,1	21,4	18,3	2,8
Begrotingssaldo bij begroting 2023	10,9	1,3	13,2	23,5	3,7
Voorstellen GS 2e berap 2022	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Voorstellen PS 2e berap 2022	-15,4	-3,8	-4,7	-4,2	-4,5
Begrotingssaldo bij 2e berap 2022	-4,5	-2,6	8,5	19,3	-0,7

5.3.3 Vrij Aanwendbare Reserve (VAR)

Hieronder staat de ontwikkeling van de VAR. Conform de afspraak met uw Staten vloeit het rekening- en begrotingssaldo aan het eind van het jaar automatisch in de VAR. Het rekeningssaldo 2021 en de verwachte begrotingssaldi 2022-2026 zijn hieronder opgenomen.

Aangezien een van de uitgangspunten is dat wij € 5 mln. structurele ruimte willen overhouden voor het college na ons is dit het minimale bedrag dat wij in mindering brengen op de stand van de in te zetten VAR. Daarnaast is afgesproken dat de minimale stand van de VAR altijd € 10 mln. bedraagt. Daarmee bedraagt het besteedbaar deel van de VAR aan het eind van deze begrotingsperiode (2026) € 134,6 mln.

VAR (in te zetten)	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1 mln.					
Beginsaldo	243,1	191,5	135,1	136,1	150,3
Beschikking over reserve	-55,4	-48,9	-2,5		
Begrotingssaldo	-4,5	-2,6	8,5	19,3	-0,7
Rekeningresultaat 2021	8,3				
Stand op 31/12 inclusief structureel saldo	191,5	140,1	141,1	155,3	149,6
Begrotingssaldo structureel niet in te zetten		-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Stand op 31/12 exclusief structureel saldo	191,5	135,1	136,1	150,3	144,6
Minimale stand VAR		-10,0			-10,0
VAR (in te zetten)	191,5	125,1	136,1	150,3	134,6

Toelichting

De beschikking over de VAR in de komende jaren staat in de tabel hieronder.

Beschikking over reserves	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1 mln.					
Beschikking over reserve					
Begroting 2020: dekking negatief begrotingssaldo	55,4	48,9	1,0		
Begroting 2022: dekking negatief begrotingssaldo	-		1,5		
Totaal	55,4	48,9	2,5	-	-

Treasury: financiering en beleggingen

Treasury

Beleggingen Nuon-vermogen

De opbrengst van de aandelenverkoop Nuon Energy zijn in het verleden voor een groot deel langlopend belegd in obligaties, Hybride kapitaal of uitgeleend aan decentrale overheden.

Inmiddels zijn alle obligaties afgelost of verkocht en worden er geen nieuwe langlopende beleggingen gedaan vanwege de liquiditeitsbehoefte de komende jaren. De liquide middelen worden aangehouden bij de schatkist.

Schatkistbankieren

Sinds de invoering van het schatkistbankieren kan bij het agentschap worden belegd in (langlopende) deposito's. De rendementen zijn gekoppeld aan de kapitaalmarktrente en momenteel zeer laag. Daarom worden de gelden voorlopig niet belegd, maar in rekening courant aangehouden. De vergoeding voor het aanhouden van tegoeden op de rekening courant bij de schatkist is nihil.

Rendement Schatkistbankieren

Het verwachte rendement op het schatkistbankieren bedraagt voor 2022 € 0,0 mln.

Hybride kapitaal

Provincie Fryslân heeft Hybride kapitaal verstrekt aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandsche Waterschapsbank (NWB); € 50 mln. per bank. Hybride kapitaal is een achtergestelde lening die voor de bank meetelt tot het eigen vermogen. Provincie Fryslân is medeaandeelhouder van de BNG en de NWB en de kapitaalverstrekking vindt plaats vanuit de publieke taak. Door het Hybride kapitaal kunnen de banken hun functie van kapitaalverstrekkers aan decentrale overheden en semipublieke instellingen de komende jaren blijven uitoefenen.

Rendement Hybride kapitaal

Het verwachte rendement op het Hybride kapitaal bedraagt voor 2022 € 2,1 mln.

Leningen aan decentrale overheden

Naast het stallen van vermogen bij de schatkist is het onder bepaalde voorwaarden mogelijk om leningen te verstekken aan decentrale medeoverheden. Per eind april 2022 is er in totaal € 38 mln. uitgeleend aan decentrale overheden.

Rendement lenen aan decentrale overheden

Het verwachte rendement op het lenen aan decentrale overheden bedraagt voor 2022 € 0,2 mln.

Totaal verwachte rendement Treasury vermogen 2022

Voor 2022 wordt een totaalrendement verwacht van € 3,3 mln. afkomstig uit het Hybride kapitaal en het uitlenen aan decentrale overheden.

Financieringen en rentelasten

Langlopende financieringen

Provincie Fryslân heeft eind 2021 een langlopende lening van € 76 mln. afgesloten voor de kapitaalversterking van Alliander. De lening is afgesloten tegen een rentepercentage van +/- 0,01% en daardoor geen rentelasten.

Kortlopende financieringen

De provincie heeft meer dan voldoende liquide middelen beschikbaar en worden naar verwachting geen kortlopende financieringen afgesloten. De verwachte rentelasten voor kortlopende financieringen zijn nihil.

Grote projecten

Fûns Skjinne Fryske Enerzjy BV

PS-besluiten

Op 26 januari 2022 heeft PS ingestemd met:

1. Het FSFE als primaire opdracht mee te geven: het leveren van een significante bijdrage aan de uitvoering van het Energieprogramma 2022-2025;
2. In te stemmen met de gewenste wijzigingen in het fonds zoals omschreven in de samenvatting van de bijgevoegde Strategische Uitgangspuntennotitie FSFE 2022-2025;
3. GS opdracht te geven de wijzigingen zoals onder 2 benoemd te verwerken in de betreffende investeringsdocumentatie en daarover, evenals over het uiteindelijke nieuwe Meerjarenplan van het FSFE,

terug te rapporteren naar PS;

4. GS opdracht te geven om medio 2023 te komen met een voorstel omtrent een mogelijke verlenging van de looptijd van het fonds en hierbij ook inzicht te geven in de verwachte consequenties en extra financieringsbehoefte van het fonds, inclusief mogelijke dekkingsvoorstellen.

Wat heeft het gekost?

Bovenstaande besluiten leiden niet direct tot kosten. GS heeft met bovenstaande PS-besluit de opdracht gekregen de PS-besluiten uit te werken en daarover aan u terug te rapporteren. Als bij de uitwerking blijkt dat er alsnog kosten zijn zal dat dit in de terugrapportage worden gemeld en afhankelijk van de soort kosten (mandaat of niet) aan u worden voorgelegd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

FSFE draagt in de periode 2022-2025 significant bij aan het provinciale energieprogramma 2022-2025.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

In het PS-voorstel staat dat FSFE meer risico verwacht te nemen als ze significant zal bijdragen aan de provinciale doelen maar dat ze die risico's kan opvangen binnen FSFE. In de uitwerking van het PS-besluit zal hier nog nader onderzoek naar worden gedaan en zullen we hier ook over rapporteren.

Met de huidige stijging van de energieprijzen is de verwachting dat het risico op de financieringen door FSFE in 2022 zal afnemen.

Ter dekking van het risico dat het fonds het provinciale budget van maximaal € 90 miljoen niet nominaal in stand blijft is bij de start op de provinciale reserve een reservering aangehouden van € 30 miljoen. Tot nu toe is in de provinciale jaarstukken 2020 een kleine € 4,8 miljoen afgeboekt op de Reserve risicobuffer. De verwachting is dat dit op basis van de jaarstukken 2021 niet zal stijgen.

Friese Ontwikkelingsmaatschappij BV

Welke besluiten zijn er nog genomen in het jaar 2022 door Provinciale Staten?

Geen.

Wat heeft het gekost?

Geen extra kosten omdat er geen PS-besluiten zijn genomen in 2022.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gerealiseerd?

De provincie is daarmee enig aandeelhouder in de FOM BV. Deze FOM is opgericht voor een periode van 15 jaar. Doel van het fonds is het verstrekken van financieringen middels garanties, (achtergestelde) leningen en/of participatie aan ondernemingen actief binnen het grondgebied van de provincie Fryslân.

Hoe hebben de genoemde risico's zich ontwikkeld en zijn er nieuwe risico's bijgekomen?

Op basis van de jaarcijfers 2021 van de FOM hebben we in de de provinciale jaarrekening een afwaardering doorgevoerd van € 415.924 waardoor de deelneming ultimo 2021 in de provinciale jaarrekening op €8.957.630 wordt gewaardeerd.

Het risico voor de FOM op haar financieringen zal gezien corona en de prijsstijgingen niet afnemen.

Inleiding

Hieronder volgt eerst een overzicht van de begrotingswijzigingen die aan u worden voorgelegd middels bijgevoegde begrotingswijziging. Daarna volgt een rapportage van de wijzigingen die onder ons mandaat zijn uitgevoerd

In 5.3 wordt het geactualiseerde financieel kader weergegeven waarin de eerder genoemde begrotingswijzigingen zijn verwerkt.

Tot slot geven wij een totaal overzicht van de tijdelijke budgetten.

Bijlagen

Bijlage I Begrotingswijzigingen PS

Bijlage 1 - Begrotingswijzigingen PS

Begrotingswijzigingen PS

Bijlage II Aansluiting tussen de begroting 2023 en de 2e bestuursrapportage 2022

Beleidsprogramma 1 – Bestuur

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	19.584	19.866	18.762	18.681	18.681
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	94	94	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>94</i>	<i>94</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	19.679	19.960	18.762	18.681	18.681
Baten begroting t/m begroting 2023	1.181	1.160	706	706	706
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	94	94	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>94</i>	<i>94</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	1.275	1.254	706	706	706
Lasten - Baten	18.404	18.706	18.056	17.975	17.975

Beleidsprogramma 2 - Infrastructuur

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	142.036	135.803	112.379	97.598	96.282
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS actualisatie investeringen	0	51	146	168	168
GS bijdrage derden	552	50	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>552</i>	<i>101</i>	<i>146</i>	<i>168</i>	<i>168</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	142.589	135.904	112.525	97.765	96.450
Baten begroting t/m begroting 2023	6.845	13.364	2.816	3.816	2.816
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bijdrage derden	552	50	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>552</i>	<i>50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	7.397	13.414	2.816	3.816	2.816
Lasten - Baten	135.191	122.490	109.708	93.949	93.634

Beleidsprogramma 3 - Milieu

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	172.834	104.388	92.265	92.937	84.799
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	50	0	0	0	0
GS bijdrage derden	10.479	0	0	0	0
GS lastneming subsidie	-84	284	-200	0	0
GS nominaal	-126	0	0	0	0
GS voorwaardelijk budget	500	0	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>10.819</i>	<i>284</i>	<i>-200</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	183.653	104.672	92.065	92.937	84.799
Baten begroting t/m begroting 2023	49.063	20.760	22.740	16.278	4.097
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	50	0	0	0	0
GS bijdrage derden	10.479	0	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>10.529</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	59.592	20.760	22.740	16.278	4.097
Lasten - Baten	124.062	83.912	69.324	76.659	80.702

Beleidsprogramma 4 - Economie

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	42.408	23.956	8.237	4.537	3.934
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	35	0	0	0	0
GS bijdrage derden	354	0	0	0	0
Begrotingswijziging totaal	389	0	0	0	0
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	42.797	23.956	8.237	4.537	3.934
Baten begroting t/m begroting 2023	4.263	1.748	1.584	491	372
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	35	0	0	0	0
GS bijdrage derden	354	0	0	0	0
Begrotingswijziging totaal	389	0	0	0	0
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	4.652	1.748	1.584	491	372
Lasten - Baten	38.145	22.208	6.654	4.047	3.562

Beleidsprogramma 5 - Mienskip

Bedragen x € 1.000,-	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	77.046	56.183	46.532	34.469	32.603
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bijdrage derden	93	50	0	0	0
GS breed corona budget	-131	0	0	0	0
GS lastneming subsidies	495	-275	-275	0	0
GS nominaal	1	5	-1	-2	-2
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>458</i>	<i>-221</i>	<i>-276</i>	<i>-2</i>	<i>-2</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	77.504	55.962	46.256	34.467	32.602
Baten begroting t/m begroting 2023	2.524	591	491	155	17
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bijdrage derden	93	50	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>93</i>	<i>50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	2.617	641	491	155	17
Lasten - Baten	74.887	55.321	45.765	34.312	32.585

Beleidsprogramma 6 - Bedrijfsvoering

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	84.908	86.905	79.014	76.340	75.126
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	0	46	46	46	46
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>0</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>46</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	84.908	86.951	79.060	76.386	75.172
Baten begroting t/m begroting 2023	1.004	354	323	262	262
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	0	46	46	46	46
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>0</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>46</i>
Lasten/Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	1.004	400	370	308	308
Lasten - Baten	83.904	86.551	78.691	76.078	74.864

Programma 7 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

<i>Bedragen x € 1.000,-</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten begroting t/m begroting 2023	36.157	29.083	23.428	34.613	32.180
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	39	64	1.189	1.189	1.189
GS breed corona budget	131	0	0	0	0
GS nominaal	125	-5	1	2	2
GS voorwaardelijk budget	-500	0	0	0	0
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>-205</i>	<i>59</i>	<i>1.190</i>	<i>1.191</i>	<i>1.191</i>
Lasten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	35.952	29.142	24.618	35.804	33.371
Baten begroting t/m begroting 2023	325.533	327.650	332.120	331.216	322.150
<i>Begrotingswijzigingen (BW):</i>					
PS:					
GS:					
GS bedrijfsvoering	39	64	1.189	1.189	1.189
<i>Begrotingswijziging totaal</i>	<i>39</i>	<i>64</i>	<i>1.189</i>	<i>1.189</i>	<i>1.189</i>
Baten begroting t/m 2e berap 2022 (voor besluitvorming PS)	325.572	327.714	333.310	332.405	323.339
Lasten - Baten	-289.620	-298.572	-308.692	-296.602	-289.968

Bijlage III Aanvullingen op of verbeteringen van subsidiestaat begroting
2022 (bedragen x € 1.000,-)

Subsidiestaat

Artikel 4.23 lid 1 Awb schrijft voor dat een subsidie alleen verstrekt mag worden op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. Op de periodieke subsidieverstreking, zoals budgetsubsidies, zijn de algemene bepalingen uit hoofdstuk 2 van de Algemene subsidieverordening provincie Fryslân 2013 (ASV) van toepassing. Dit is echter geen wettelijk voorschrift zoals bedoelt in artikel 4.23 Awb. Artikel 4.23, derde lid, aanhef en onder c Awb biedt in deze situatie uitkomst. Indien de begroting de subsidieontvanger en het maximale subsidiebedrag vermeldt dan is er voldoende grondslag voor subsidieverstreking. In de begroting wordt de subsidiestaat opgenomen om hieraan te voldoen. Bij de 2e berap wordt de subsidiestaat geactualiseerd en indien nodig worden er aanvullingen toegevoegd. NB. De instellingen die de musea- en kunstinfrastructuur vormen, zijn niet op de subsidiestaat terug te vinden, omdat deze instellingen de wettelijke grondslag van hun boekjaarsubsidie ontleen aan de regeling Musea en kunstinfrastructuur die in het voorjaar van 2020 open heeft gestaan en in juni 2020 tot besluitvorming heeft geleid voor de periode 2021-2024.

Vanaf de 1e berap 2022 wordt de subsidiestaat op een andere manier gepresenteerd. Voorheen werden alleen de aanpassingen zichtbaar gemaakt. Voor het inzicht in het geheel is ervoor gekozen om vanaf nu de volledige subsidiestaat te presenteren met daarin de wijzigingen ten opzichte van de voorgaande subsidiestaat geel gearceerd.

Progr	Bel. veld	Subsidieontvanger	Doelstelling	Bedrag Begroting 2022 (x € 1.000)	Toelichting
1	2	Stichting Veteranendag Friesland	Organisatie jaarlijkse provinciale veteranendag	34	
1	5	Nationale Ombudsman		5	€ 4.800 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
2	4	ROCOV	ROCOV Fryslân komt op voor de belangen van de reizigers in het openbaar vervoer in Fryslân. Iedere provincie in Nederland heeft een ROCOV. De basis voor deze overleg- en adviestaak is vastgelegd in de Wet Personenvervoer 2000. Het werk van ROCOV Fryslân bestaat uit het voeren van overleg met de provincie en met de vervoerbedrijven en het geven van adviezen aan deze partijen over allerlei kwaliteitsaspecten van het openbaar vervoer in Fryslân. ROCOV Fryslân is een onafhankelijke stichting. De stichting wordt gerund door vrijwilligers.	114	€ 113.800 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	1	Boerennatuur	Implementatie van het Nationaal Strategisch Plan/ANib	240	€ 239.700,- voor 2022 met eventuele uitloop naar 2023 en 2024
3	1	Bond van Friese Vogelwachten	Het bevorderen van agrarische natuur- en landschapsbeheer door ondersteuning van agrarische natuurverenigingen (ANV's), door stimulering van samenwerking met andere maatschappelijke organisaties en door advisering van de overheid. Begeleiding en professionalisering ANV's en gebiedscoördinatoren. Kennisuitwisseling ANV's en gebiedscoördinatoren. Organiseren weidevogelkennisdag. Opzetten registratiesysteem weidevogelmonitoring samen met de BFVW.	150	€ 149.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	1	Faunabeheereenheid budgetsubsidie	Het beheer van inheems beschermde diersoorten en het voorkomen van belangrijke schade aan landbouwgewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of schade aan de fauna.	300	Tijdelijk € 300.000 per jaar t/m 2023
3	1	It Fryske Gea	De vereniging It Fryske Gea heeft als doel de biodiversiteit in Fryslân te behouden, te herstellen en te ontwikkelen, en de (cultuurhistorische) monumenten, die deel uitmaken van een natuurgebied of natuurwaarden bezitten of landschappelijk van belang zijn, te behouden. It Fryske Gea streeft naar natuurbescherming in brede zin. Zij doet dit ondermeer door het gericht beheren van haar terreinen	866	€ 865.800 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	1	IVN consulentenschap Fryslân	In de transitie van natuur en milieu educatie (NME) en het uitvoering geven aan het Akkoord Fan Earnewâld, een samenwerkingsafpraak van alle natuurorganisaties en de provincie op het gebied van NME, vervult IVN een voortrekkersrol. Via bijeenkomsten, arrangementen, trainingen en workshops nodigt IVN beroepskrachten en vrijwilligers uit om mee te gaan in deze transitie, zodat NME als een deskundige organisatie ingezet wordt bij het betrekken van (school)kinderen, jongeren en volwassenen bij hun leefomgeving. En extra activiteit jeugdeducatie weidevogels. IVN zet zijn kennis en ervaring in om mensen met hoofd, hart en handen de leefomgeving te laten ervaren en waarderen.	220	€ 195.400 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Structureel € 25.000 extra i.v.m. toevoeging extra activiteit
3	1	Stichting Nationaal Park De Alde Feanen	Basisfinanciering NP De Alde Feanen	112	€ 111.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024.
3	1	Beheerstichting Nationaal Park Schiermonnikoog	Basisfinanciering NP Schiermonnikoog	112	€ 111.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	1	St. Landschapsbeheer Friesland	Het LBF heeft als oogmerk het behoud en versterking van het Friese landschap in al haar facetten alsmede soortenbescherming. Hiervoor ontvangt LBF jaarlijkse een budgetsubsidie uit de provinciale middelen en was een doeluitkering van het rijk via het ILG opgenomen. Deze laatste is als gevolg van het Natuurakkoord weggevalen vanaf 2013	268	€ 267.700 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	1	Vereniging Noardlike Fryske Wâlden	Bevorderen van het behoud, beheer, draagvlak en bekendheid van de waarden van het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden	51	€ 51.300 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024.

3	1	Stichting Erfgoed Natuur en Landschap	Bevorderen van het behoud, beheer, draagvlak en bekendheid van de waarden van het Nationaal Landschap Súdwest Fryslân	51	€ 51.300 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024.
3	1	Stichting Wageningen Research, Wageningen Livestock Research	Agroforestry voor klimaatpositieve zuivel en biodiversiteit	70	€ 15.000 voor 2022 en € 55.000 2023
3	2	Aeres groep	Cofinanciering RIF aanvraag Biologische landbouw	100	
3	2	Living Lab Fryslân	Doorontwikkeling van de Landbouw Adviespool (LAP)	190	
3	3	Friese Milieu Federatie	De werkzaamheden van de functionarissen van de St. Friese Milieufederatie vormen een nuttige aanvulling op de eigen provinciale bemoeienissen met milieuaangelegenheden, mede gelet op de eigen invalshoek van waaruit de stichting deze aangelegenheden benadert. Voorts is het vanuit een oogpunt van subsidiëring gewenst om bij een veelheid van milieu- en natuurbeschermingsorganisaties in de provincie met één centraal adres te maken te hebben.	403	€ 402.800 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
3	4	Gemeente Achtkarspelen	Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft een Tijdelijke Impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 vastgesteld. Het doel van deze tijdelijke regeling is door middel van het verstrekken van specifieke uitkeringen decentrale overheden in staat te stellen tot het versneld uitvoeren van kosteneffectieve maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen in hun werkregio. De provincie Fryslân treedt op als kassier van de werkregio Fryslân en verstrekt de door het Min. van I&W toegekende specifieke uitkeringen één op één als subsidie door aan de decentrale overheden.	303	€ 302.345 in 2022
3	4	Gemeente Harlingen	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	15	€ 14.050,00 voor 2022
3	4	Gemeente Leeuwarden	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	3.039	€ 3.038.610,00 voor 2022
3	4	Gemeente Smallingerland	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	185	€ 185.000,00 voor 2022
3	4	Gemeente Tytsjerksteradiel	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	963	€ 962.038,00 voor 2022
3	4	Gemeente Weststellingwerf	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	622	€ 621.666,00 voor 2022
3	4	Wetterskip Fryslân	Het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte of overstromingen (klimaatadaptatie)	182	€ 181.500,00 voor 2022
3	4	LTO Noord	Past binnen realisatie van de KRW-doelen "mei de mienskip. (Reduceren van de emissies van pesticiden naar oppervlaktewater. Ihkv project "Perceelemissie Noordelijke Kleischil")	149	€148.379 eenmalig voor 2022
3	5	Samenwerkingsagenda Us Kooperaasje	Basisfinanciering	160	80.000 per jaar voor de jaren 2022, 2023
3	5	Gemeente Terschelling	Ontwikkeelfase Aquathermieproject Terschelling	225	75.000 voor 2022 en 150.000 voor 2023
4	1	Vereniging Circulair Fryslân (VCF)	Het structureel ondersteunen van de vereniging in haar activiteiten om de circulaire economie in Fryslân aan te jagen.	200	€ 200.000 per jaar voor 2022 en 2023
4	1	Stichting Innofest	De hoofddoelstelling van Innofest is het innovatie- en start up ecosysteem van Noord-Nederland verbeteren, teneinde meer bedrijvigheid en werkgelegenheid te creëren. Dit doet Innofest door Noordelijke cultuurfestivals in te zetten als cross-sectorale broedplaats waar studenten, startups en MKB'ers uit de verschillende sectoren van de noordelijke economie tot samenwerking worden gebracht en 'live' nieuwe producten en oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken ontwikkelen en testen.	50	€ 50.000 voor de jaren 2021 t/m 2024 (totaal € 200.000).
4	1	Dokterszorg Friesland	Digitaliseringsproject binnen huisartsenzorg om de eerstelijns zorg structureel te verbeteren.	120	Eenmalig € 120.000 (No en Moarn II)

4	1	Provincie Drenthe	Subsidie bestemd voor EBNN	100	Voor de jaren 2022 en 2023. De provincie Drenthe is penvoerder en wordt gemandateerd
4	1	IPF Basisorganisatie	Innovatiepact Fryslân – basisorganisatie is de verbinder tussen de Triple Helix organisaties in Fryslân. Vanuit dit platform worden kansen gesignaleerd en geagendeerd.	200	Tijdelijk € 200.000 per jaar t/m 2023
4	1	Van Hall Larenstein	Associated Degree Marien ondernemen om te komen tot een transformatie van de bestaande economie naar duurzaam marien in de Noord- en waddenzee	150	No en Moarn II
4	1	RUG	Covid heeft laten zien dat er nieuwe vaardigheden nodig zijn binnen MKB en overheid. Daarvoor worden de leergangen kunstmatige intelligentie, ransom resillience en digitaal leiderschap ontwikkeld waar op basis van wetenschappelijke inzichten de combi wordt gemaakt met de dagelijkse praktijk binnen organisaties. En: Een groot deel van de patiënten die door Covid 19 op de IC hebben gelegen, zitten na een jaar nog niet op hun normale conditie. Met het project 'Van vullen naar voeden' wordt er gekeken naar gezonde voeding aan deze patiënten ten behoeve van een sneller herstel. Hiermee wordt bijgedragen aan de transitie van zorg naar positieve gezondheid.	365	No en Moarn II
4	1	VCF (Vereniging Circulair Friesland)	Projecten gericht op bewustwording en implementatie van het thema circulariteit en de SDG's.	235	No en Moarn II
4	2	IPF YNBusiness	Ynbusiness is er om ondernemers actief te benaderen en in de 1e lijn te helpen bij het realiseren van groei en ambitie	407	Tijdelijk € 350.000 per jaar t/m 2023
4	3	Friesland College	Interesseren van meer mensen voor een technisch beroep	80	No en Moarn II
4	3	ROC Friese Poort	De digitale weerbaarheid verbeteren van Friese mkb-bedrijven, culturele organisaties en maatschappelijke ondernemingen als gevolg van versnelde digitalisering in Coronatijd.	250	No en Moarn II
4	4	De Friese Export Club	Professionaliseren van de dienstverlening Friese Export Club	40	In 2 delen € 20.000 voor 2022 en € 20.000 voor de 2023
4	4	Afvalsturing Friesland N.V.	Het uitbreiden van de activiteiten van het Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics (NTCP)	63	€62.500 als eenmalige bijdrage voor 2022/2023
4	4	Coöperatieve WTC Noord Nederland	Basisfinanciering noordelijke internationale samenwerking	75	€ 75.000 voor 2022 en € 50.000 per jaar voor 2023
4	4	Stichting Biosintrum	Bodem & Humane Gezondheid	125	€125.000 bijdrage vanuit N&M.
4	5	IPF Toerisme Alliantie Friesland	De TAF is bedoeld als een onderzoek- en experimenteerplatform dat gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de verschillende partijen binnen de triple helix die samenwerken in de gastvrijheidssector. Daarnaast heeft de TAF een signaleringsfunctie. De uitwerkingen hiervan worden omschreven in een jaarplan.	260	€ 260.000 per jaar voor 2022 t/m 2023
4	5	Friesland Convention Partners	Op een hoger plan brengen van het zakelijk toerisme in Fryslân	750	€ 250.000 per jaar voor de jaren 2022-2023
4	5	Stifting Elektrysk en Fossylfrij Farren Fryslân	Verder verduurzamen van de waterrecreatie in Fryslân door de transitie naar elektrisch varen en andere fossielvrije aandrijvingen te stimuleren	60	€ 20.000 per jaar voor de jaren 2022 en 2023
4	5	Fietsplatform	Beheren van de fietsinfrastructuur. O.a. het beheren van de LF-routes en de routedatabank, in stand houden van een meldsysteem bij problemen bij routes, communicatie rondom de routes en aanspreekpunt in internationaal verband. Daarnaast beheer van de Europese routes (EuroVelo) en het opstellen van een provinciale kennisrapportages	19	€ 18.200 per jaar voor 2022 en 2023
4	5	Fries Sociaal Planbureau (FSP)	Het via het FSP uitvoeren van het uitvoeringsprogramma "Toeristische Kennis" met als doel de toeristische data op orde te krijgen. Voor zowel ondernemers, organisaties als overheden, inclusief het uitvoeren van verschillende monitoringsrapportages.	1.250	Eenmalig bedrag voor 2022 t/m 2024
4	5	St. Merk Fryslân	Merk Fryslân is de regiomarketingorganisatie van de provincie Fryslân die invulling geeft aan een overkoepelende regiomarketingstructuur in de provincie. De stichting werkt primair aan de toeristische marketing en promotie,	2.100	€ 701.400 structureel € 1.560.000 tijdelijk tot en met 2023

			ondersteunt productontwikkeling en het gastheerschap van Friesland. De Waddeneilanden worden hierbij als apart merk vermarkt. Om de regiomarketing te realiseren, is samenwerking met de ondernemers, gemeenten, provincie en andere stakeholders onontbeerlijk.		
4	5	Wandelnet	Beheren van de nationale of landelijke wandelinfrastructuur. O.a. het mogelijk maken om te wandelen door het aanbrengen van bebording, het communiceren over de routes en het beheer wanneer er onvolkomenheden optreden.	45	€ 44.600 per jaar voor 2022 en 2023
5	1	Stichting Club van Aanjagers van de Tsjûkemaar	Aanjaagactiviteiten voor Tsjûkemaar Regio: van “doorvaartmeer” naar “bestemmingsmeer”. Doel is dat de initiatiefnemers het projectontwikkelingsproces van-onder-op faciliteren. De projecten zijn erop gericht het gebied aantrekkelijker te maken voor meerdere doelgroepen, ofwel dat het een “bestemmingsgebied” wordt waar een ieder graag langer verblijft.	150	Voor de jaren 2022 en 2023
5	1	Friesland College CIOS	Het betreft de activiteiten fierljeppen, zeilen/skûtsjesilen, schaatsen en opleiden buurtsportcoaches	27	€ 27.000 voor de jaren 2022, 2023, 2024
5	1	Fries Sociaal Planbureau	Begeleiding, kadervorming, documentatie, informatie, onderzoek en studie, verbinden van partijen, ondersteuning van gemeenten bij de ontwikkelingen rond de wet maatschappelijke ondersteuning, welzijn nieuwe stijl en aanpalende terreinen.	1.611	€ 1.610.600 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	1	Dambûn Frysk spul	Verhogen deelname aan het Frysk damjen (door jongeren) en bevordering bekendheid van het Frysk damjen in het algemeen	8	€ 7500 voor de jaren 2022, 2023, 2024
5	1	Stifting WFD	Professionalisering organisatie	15	Tijdelijk voor 2022
5	1	Kennisnetwerk Krimp Noord Nederland	Het KKNN is een netwerk van organisaties die zich bezighouden met de gevolgen van demografische veranderingen (krimp) in Noord-Nederland. Het netwerk is v�n en vóór de 3 noordelijke provincie, gericht op kennisdeling, waar nodig gericht op vergroting en verdieping van deze kennis. Eén loket waar alle informatie over krimp in Noord-Nederland samenkomt.	35	Tijdelijk € 35.000 per jaar (tot en met 2022)
5	1	Koninklijke Nederlandse Kaatsbond	Verhogen deelname aan het kaatsen (door jongeren) en bevordering bekendheid van het kaatsen in het algemeen.	73	Tijdelijk € 25.000 extra in 2022, 2023 en 2024 voor Us keats takomst
5	1	Watersportver.Sneek (Sneek-week)	De provincie verleent een bijdrage in de organisatiekosten van de Sneekweek	5	€ 5.200 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	1	Frysk Ljeppers Boun	Verhogen deelname aan het fierljeppen (door jongeren) en bevordering bekendheid van het fierljeppen in het algemeen.	7	€ 7.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	1	Rijksuniversiteit Groningen	Leerstoel Bevolkingsdaling en Leefbaarheid De provincie verleent, samen met de provincies Groningen en Drenthe, een bijdrage aan de bijzondere en tijdelijke leerstoel.	13	€ 13.000 per jaar (t/m 2022), €26.000 (2023)
5	1	St Doarpswurk	Bevordering van de leefomstandigheden op het platteland. Het bieden van begeleiding, kadervorming, documentatie, informatie en ondersteuning t.b.v. vrijwilligers, verenigingen, dorpshuizen, plaatselijk belang en gemeenten in Fryslân.	756	€ 755.800 voor 2022, € 655.800 per jaar voor de jaren 2023 en 2024
5	1	St Doarpswurk	Project Duurzame Dorpen 2022	100	
5	1	Stichting Moedige Dialoog	De aanpak van armoede is versnipperd en structuurversterking gewenst. Het project Financieel Fit Fryslân van Moedige Dialoog Nederland zet hier op in en geeft vorm en inhoud aan het verminderen van schulden in Fryslân via een aantal sporen. Belangrijk onderdeel van het project is het opzetten van een netwerk van publiek, private en maatschappelijke partijen hiervoor om zo de structuur rondom het bestrijden van armoede in Fryslân te verstevigen. Financieel Fit Fryslân draagt bij aan het verminderen van schulden in Fryslân door netwerk aanjagen, ontmoeten, verbinden en kennisdelen. Daarnaast is er aandacht voor borging na 2022.	330	Eenmalig voor 2022 (No en Moarn)
5	1	Gemeente Sm�llingerland	Nieuwbouw zwembad De Welle	10.000	Eenmalig in 2022
5	1	Gemeente Leeuwarden	Co-financiering Volkshuisvestingsfonds	750	

5	1	Gemeente Noard-East Fryslân (namens ANNO-gemeenten)	Financiering DOM's in ANNO III (16 DOM's)	266	Tijdelijk, totaalbedrag voor de jaren 2022 t/m 2024
5	1	St Foar de neiteam	Verhogen deelname aan het skûtsjesilen (door jongeren) en bevordering bekendheid van het skûtsjesilen in het algemeen.	8	€ 7.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	1	Stichting Sport Fryslân	Expertisecentrum op het gebied van sport, ter ondersteuning van sportbonden en -verenigingen, gemeenten, onderwijs, instellingen en bedrijven in Fryslân, inclusief aangepast sporten.	685	Structureel € 643.200 Tijdelijk € 25.000 extra in 2022, 2023 en 2024 voor Fryske Sport yn dyn Klasse en € 17.000 extra in 2022, 2023 en 2024 voor sportprijzen.
5	1	Stichting Sport Fryslân	Plan schoolschaatsen	500	
5	1	Stichting Sport Fryslân	Uitvoering van het Inclusiefonds Sport, waarbij sportverenigingen en-organisaties in Fryslân gestimuleerd worden actief activiteiten te ontwikkelen om inclusie in de sport te verbeteren. De doelstelling is om jaarlijks tot 50 aanvragen van sportvereniging te komen.	60	Het gaat om een subsidietraject over periode 2022-2023.
5	1	Stichting Sport Fryslân	Project Samen yn Beweging yn Fryslân; het ontwikkelen van een digitaal platform waar vraag en aanbod op het gebied van (amateur)sport en bewegen in Fryslân samenkomt.	62	Aanvraag loopt via het budget sport algemeen
5	1	Topsport Noord	Individuele en collectieve begeleiding en ondersteuning van Friese sporttalenten. Topsportprogramma's van verschillende sportdisciplines.	338	338.000 ook voor de jaren 2023 en 2024
5	1	Keunstwurk	Het toekomstbestendig maken van het brede verenigingsleven via het project 'Leve de Vereniging' aan de hand van drie field labs in de gemeente Súdwest-Fryslân als pilotgebied.	51	
5	2	St. Aerden Plaats	Versterking en doorontwikkeling van de archeologische steunpunten	63	€ 62.500 voor 2022
5	2	Restauratie Opleiding Noord (ROP)	Stimuleren/zoeken van leerlingen voor het restauratieambacht bij monumenten (samenwerking drie Noordelijke Provincies)	10	€10.000 per jaar voor de jaren 2022,2023,2024
5	2	Explore the North	Een stevige fundering neerzetten voor het taalproductiehuis	150	€ 150.000 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2,3	Fers (voorheen Bibliotheekservice Fryslân)	Het leenverkeer van Friestalige boeken bevorderen. De dekking vindt plaats uit de rijksbijdrage voor de bevordering van de Friese taal en cultuur. Ook voert Bibliotheekservice Fryslân de taken uit van het voormalige Anna Blamanhus: ontsluiting archiefinspectie. En het Tomke-project ter bevordering van Frysk lezen. Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan de ûnderwiissektoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellings foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêr binnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	3.407	€ 3.407.000 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Waarvan voor: * Tomke: € 30.300 (p.j.) * LêsNo: € 23.900 (p.j.) * Taalplan: € 50.700 (p.j.).
5	2	FERS	Aanpak laaggeletterdheid bij kwetsbare groepen die door Covid extra hard zijn geraakt. Dit is in samenwerking met AMR, gemeenten, leerwerkloket	82	No en Moarn II
5	2	Museumfederatie Fryslân	De instelling levert ondersteuning aan de kleine musea en oudheidskamers. Daarnaast t/m 2024 ook projectleiding en -coördinatie van de activiteitenweek 'Help pake en beppe de vakantie door'.	217	€ 216.700 per jaar voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 (totaal € 855.200). Inclusief tijdelijke subsidie € 15.000 per jaar t/m 2024 (Pake & Beppe-project)
5	2	Museum Hindeloopen	(amendement) Het museum eigentijds en toekomstbestendig maken	500	Tijdelijk € 500.000 voor 2022
5	2	Fries natuurmuseum	Uitvoering meerjarenplan musea. Behoudt van het Frysk erfgoed en het vertellen van het verhaal van Fryslân.	150	€ 150.000
5	2	Fries scheepvaartmuseum	Uitvoering meerjarenplan musea. Behoudt van het Frysk erfgoed en het vertellen van het verhaal van Fryslân.	50	€ 50.000 foar de jierren 2022, 2023, 2024

5	2	Stichting Fries Productiehuis Popcultuur (Popfabryk)	Kultuer Kollektif, als invulling van de OCW-matchingsregeling 'Verbreding en Vernieuwing'	172	Voor de jaren 2022-2024 uit de OCW-middelen
5	2	Stichting Fries Productiehuis Popcultuur (Popfabryk)	Platform Popcultuur Fryslân, als invulling van de OCW-matchingsregeling 'Verbreding en Vernieuwing'.	162	Voor de jaren 2022-2024 uit de OCW-middelen.
5	2	Stichting Tsjerkepaad	Verzorgen en bekendmaken van openstelling en evenementen in honderden Friese kerkgebouwen op de zaterdagen in de zomermaanden.	16	€ 15.600,- per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Alde Fryske Tsjerken	Beheer en behoud van de bij de stichting in bezit zijnde monumentale kerken.	287	€ 286.600,- per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	St. De Fryske Mole	Beheer en behoud van de bij de stichting in bezit zijnde monumentale molens.	107	€ 107.300,- per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Het Fries Museum	It Frysk Museum is it sintrale kultuerhistoarysk museum foar de hiele provinsje en levert as sadanich in wezenlike bydrage ta fermeardering fan de kennis dy't foar it ferline tigewichtich is. Dit bedrach is ornearre foar oankeap fan Fryske wurken.	45	€ 45.000 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Keunstwurk – KEK PO	Voor het programma Kultuuredukaasje mei Kwaliteit; een landelijke regeling (Cultuureducatie met Kwaliteit) van het FCP. Dit programma heeft als doel om programma's op terrein van cultuureducatie in het primair onderwijs (PO) te ontwikkelen en te borgen. Het programma zet in op deskundigheidsbevordering, ondersteuning van scholen en culturele aanbieders. Daarnaast zet het in op vakoverstijgend werken (onder andere de verbinding tussen taal en cultuur) via de zogenaamde 'meimakkers'.	414	In vergelijking met de vorige beleidsperiode is het bedrag hoger. Dit komt door de verhoging van het bedrag per inwoner. Omdat de provincie het bedrag van het FCP matcht wordt naast de landelijke (FCP) bijdrage ook het bedrag vanuit de provincie hoger. € 414.406,- per jaar voor 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Keunstwurk – KEK VO	Het plan cultuureducatie Voortgezet Onderwijs (VO) wil meer scholen dan in de vorige periode bereiken. In het nieuwe plan worden ongeveer 70 VO scholen bereikt. Dit streven naar een groter bereik van VO-scholen sluit goed aan bij de ambities van de Provincie Fryslân om ieder kind in aanraking brengen met kunst en cultuur. Een vierjarige projectsubsidie past bij deze ambitie en borgt continuïteit.	275	€ 275.000,- per jaar voor 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Keunstwurk – Basisorganisatie	• Het stimuleren van cultuurparticipatie door ondersteuning van het amateurkunstenveld; • Het stimuleren van de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein, waaronder zorg om tot een groter bereik van cultuurparticipatie te komen en • Het vergroten van kennis en professionalisering binnen het amateurkunstenveld onder meer vanuit de landelijke regeling gericht op cultuurparticipatie. Bij de steunfunctie legt de provincie de nadruk op drie taken: § Informatievoorziening § Deskundigheidsbevordering § Netwerkvorming en collectieve activiteiten	1.038	per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	Keunstwurk	Uitvoeringskosten van het programma Kultuuredukaasje mei Kwaliteit (KEK)	200	Extra per jaar voor de periode 2022-2024. € 200.000,- per jaar voor 2022, 2023 en 2024
5	2	Keunstwurk	<i>Fulkaan</i> Het talentontwikkelingsprogramma Fulkaan richt zich op klassieke muziek en HaFaBra. De focus ligt op jongeren. Het biedt ook toekomstperspectief aan de betrokken coaches, sluit aan op maatschappelijke thema's zoals eenzaamheid onder jongeren door corona en heeft aandacht voor nieuwe, hybride les- en presentatievormen.	127	Alleen 2022 (incl. No en moarn II)

5	2	Keunstwurk	<i>Ondersteuning Beeldende Kunst</i> Ondersteuning beeldende kunst biedt een netwerk dat overzicht biedt, verbindingen legt en artistieke en ondernemende kwaliteiten stimuleert. Hiermee wordt in behoeften van het veld voorzien en dit versterkt het ecosysteem. Deze ondersteuning is gestaakt in 2021 en corona heeft de gevolgen hiervan versterkt. Middels het uitvoeren van een motie 2777 wordt dit nu hersteld via het No en Moarn pakket.	220	Alleen 2022
5	2	Keramiekmuseum Princessehof i.s.m. Toerisme Alliantie Fryslân	In post-corona een bezoekersstroom naar Fryslân op gang brengen naar een blockbuster die direct meerwaarde in de lokale economie oplevert. De betrokken sectoren worden hiermee versneld uit de crisis geholpen.	350	No en Moarn II
5	2	St. LF2028	Organiseren van de Triënna 2022 en voorbereiden Triënna 2025.	3.000	PS heeft op 16-2-2022 besloten tot verhogen bedrag 2022 naar max. € 3 miljoen en voor het jaar 2023 daardoor max. € 1 miljoen. Evt. resterende middelen 2022 schuiven via een reserve bij de Stichting door naar 2023.
5	2	St. Monumentenwacht Friesland	Inspectie van de bij de Monumentenwacht aangesloten monumenten.	284	€ 283.700 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	St. Steunpunt Monumentenzorg Friesland	Onbetaalde dienstverlening voor gemeenten, monumentenorganisaties en particulieren op het gebied van monumentenzorg, waaronder herbestemming, archeologie en cultuurhistorie. Het bieden van een platformfunctie voor de monumentenzorg. Onder deze subsidie valt ook de € 15.300 die jaarlijks beschikbaar is voor de vrijwilligersorganisaties. St. Steunpunt Monumentenzorg stelt dit budget beschikbaar aan deze organisaties.	199	€ 198.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	2	Dhr. en mevr. Kolkman	Realiseren herbestemming leegstaand of verwaarloosd erfgoed ten behoeve van kwaliteitstoerisme en leefbaarheid in krimpgebied in het kader van het project Erfgoeddeal Waddenkust K(I)egoed	200	Eenmalig voor de periode 2022 t/m 2024
5	2	Mevr. S. Bondo /St. De Kans nr. 2 BV	Realiseren herbestemming leegstaand of verwaarloosd erfgoed ten behoeve van kwaliteitstoerisme en leefbaarheid in krimpgebied in het kader van het project Erfgoeddeal Waddenkust K(I)egoed	200	Eenmalig voor de periode 2022 t/m 2024
5	2	De Dongeradelen BV	Realiseren herbestemming leegstaand of verwaarloosd erfgoed ten behoeve van kwaliteitstoerisme en leefbaarheid in krimpgebied in het kader van het project Erfgoeddeal Waddenkust K(I)egoed	200	Eenmalig voor de periode 2022 t/m 2024
5	2	Dhr. A. d'Ansembourg en mevr. D. de Vos-d'Ansembourg	Realiseren herbestemming leegstaand of verwaarloosd erfgoed ten behoeve van kwaliteitstoerisme en leefbaarheid in krimpgebied in het kader van het project Erfgoeddeal Waddenkust K(I)egoed	200	Eenmalig voor de periode 2022 t/m 2024
5	2	Fries Jeugdorkest	Jonge musici (leeftijd 12-24 jaar) uit Friesland een podium te bieden om in een orkest met symfonische bezetting plezier te beleven aan samen muziek maken, streven naar professionele kwaliteit en bijzondere talenten door laten groeien naar het conservatorium.	17	Tijdelijk € 17.000 per jaar t/m 2024
5	2	We the North	Uitvoering geven aan het tussen OCW en We the North afgesloten cultuurconvenant 2021-2024. In het convenant zijn afspraken vastgelegd ten aanzien van afstemming van cultuurbeleid op landelijk, regionaal en lokaal beleid en van het ontwikkelen van een ontwikkelagenda voor Noord-Nederland/We the North.	100	Tijdelijk € 100.000 per jaar t/m 2024
5	2	Bevrijdingsfestival	Organisatie Fries Bevrijdingsfestival	45	Structureel per jaar
5	2	CityProms	Co-financiering voor hun toekenning uit het Fonds Cultuurparticipatie	51	€ 50.800 per jaar voor de periode 2022-2024
5	2	DeDansDivisie	Uitvoeren van het project Dans op Recept om de actieve cultuurdeelname en toegankelijkheid van cultuur te vergroten (cofinanciering bij het Fonds Cultuurparticipatie)	102	Tijdelijk € 101.500 per jaar voor 2022 t/m 2024
5	2	Friesland Pop	Zowel een aantal basisactiviteiten van de ondersteunende organisatie als een onderzoek naar een intensievere samenwerking met Popfabryk.	162	Tijdelijk € 162.200 voor 2022
5	2	Natuurmuseum	Het natuurmuseum levert een wezenlijke bijdrage aan de vermeerdering van de kennis van de natuur. Het werkgebied van het museum omvat de gehele provincie Friesland. Behoudt van het Frysk erfgoed en het vertellen van het verhaal van Fryslân.	150	Tijdelijk t/m 2024

5	2	Scheepvaartmuseum	Het Fries Scheepvaartmuseum levert een wezenlijke bijdrage aan het vermeerderen van kennis over de historie van de Friese scheepvaart en zaken die daarmee samenhangen. Behoudt van het Frysk erfgoed en het vertellen van het verhaal van Fryslân.	50	Tijdelijk t/m 2024
5	2	Fries Landbouwmuseum	Het museum levert een wezenlijke bijdrage aan de vermeerdering van kennis over een typische Friese bedrijfstak: de landbouw. Behoudt van het Frysk erfgoed en het vertellen van het verhaal van Fryslân.	204	Jaarlijks tijdelijk t/m 2024
5	2	Oranjewoud Festival	Matching van de toekenning van het Fonds Podiumkunsten	20	€ 20.300 Extra per jaar voor de periode 2022-2024
5	2	Stichting Sense of Place	Instandhouding basisorganisatie Sense of Place om projecten op het gebied van landschapskunst uit te voeren die bijdragen aan het versterken van cultuuroerisme, leefbaarheid en de gebiedskwaliteit langs de Waddenkust	150	Tijdelijk € 150.000 per jaar voor 2022 t/m 2023
5	2	Welcome to the Village	Matching van de toekenning van het Fonds Podiumkunsten	50	Extra per jaar voor de periode 2022-2024
5	2	St. Keunstwurk – Taalplan Frysk 2030	Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellingen foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêr binnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	50	Foar de jierren 2022, 2023 en 2024 (totaal € 200.000)
5	2	Stichting 754	Balthasar	25	Alleen voor 2022
5	2	LF2028	Over de Drempel Doel van bijdrage is de organisatie te verzelfstandigen (zit nu onder LF2028) zowel organisatorisch als financieel. Over de Drempel is een methode om eenzaamheidsproblematiek aan te pakken doormiddel van o.a. culturele projecten. Het is de wens om deze methode provincie breed uit te zetten. Dit vraagt om een nieuwe organisatievorm, een professionaliseringsslag en een gedegen plan van aanpak.	40	No en Moarn II herstellpakket
5	2	Fers	Leen een Fries Doel van bijdrage is de organisatie zowel organisatorisch als financieel te verzelfstandigen. Leen een Fries is een platform waarmee mensen elkaar kunnen ontmoeten en naar elkaar kunnen luisteren. De organisatie kan op veel enthousiasme rekenen bij de partners en wil verder groeien. Dit vraagt om een nieuwe organisatievorm, een professionaliseringsslag en een gedegen plan van aanpak.	150	No en Moarn II herstellpakket
5	2	CineNord	Onderzoek naar de Filmindustrie (New Noardic Wave) Door de coronacrisis zijn de streamingdiensten exponentieel gegroeid, de vraag naar content is groter dan het aanbod. Daarnaast komt er door o.a. een nieuwe belastingregel van 5% op streamingdiensten een stroom aan financiële middelen (die ook regionaal ingezet moeten worden). Dit creëert kansen voor de filmindustrie, ook in Fryslân. In Fryslân hebben wij een aantal goedlopende bedrijven (bv Faber), instellingen en opleidingen. New Noardic Wave gaat onderzoeken waar de kansen liggen en wat er nodig is om te excelleren (welke instrumenten zijn er nodig en welke middelen passen daarbij).	50	No en Moarn II herstellpakket
5	2	Stormram	Stormram Stormram is een reizend theaterprogramma in Noord-Nederland en is opgericht door vijf jonge en opkomende theatergezelschappen. Aanleiding is dat theaterprogrammeurs terughoudend zijn met het boeken van jonge en 'onbekende' talenten. Door onder de naam Stormram te opereren krijgen de jonge gezelschappen toch een voet tussen de deur. De programmeurs vinden het programmeren van een merknaam veiliger dan de individuele groepen. De bijdrage aan Stormram wordt ingezet voor het professionaliseren en het toekomstbestendig maken van de organisatie. En sluit aan bij de ambitie om de werkgelegenheid van ZZP'ers en makers te vergroten.	20	No en Moarn II herstellpakket
5	2	De Museumfederatie Fryslân	Museumnacht Fryslân De Museumfederatie Fryslân en Merk Fryslân slaan de handen ineen om een pilotversie van de Fryske Museumnacht te organiseren. Een avond in september waarbij musea in Fryslân de deuren openzetten. Doel is om nieuwe bezoekers naar de Friese musea te trekken, De Friese musea op de kaart te zetten, de samenwerking tussen musea te versterken en om vrijwilligers te activeren.	65	No en Moarn II herstellpakket
5	2	De Moanne	Onderzoek toekomst de Moanne	50	No en Moarn II herstellpakket

			De Moanne is hét Friese cultuurtijdschrift. Momenteel wordt het 4x per jaar uitgebracht met een oplage van +-1000 per editie en +- 900 abonnees. De afgelopen jaren loopt de verkoop en de abonnees terug. Om het bestaansrecht van de Moanne te waarborgen is het nodig om een stevige visie en aanpak op de toekomst te formuleren.		
5	3	Stifting Liet'91	It fuortsterkjen fan de Fryske taal en kultuer troch de promoasje en it befoarderjen fan nije Frysktalige muzyk en it jaan fan in kwaliteitsympuls oan it Frysktalige repertoire.	20	Foar it jier 2022
5	3	AFUK	It stypjen fan aktiviteiten yn de folwoeksene-edukaasje wat de Fryske taal oanbelanget. It giet hjir om it trochbeteljen fan it bedrach dat hjirfoar yn de Rykspost foar it fuortsterkjen fan de Fryske taal en kultuer opnommen is. Draachflakferbreedzjen/ fersterkjen fan de Fryske taal yn alle sektoren fan it maatskippielik libben. Ynformaasjejoarsjenning en algemiene promoasje fan 'e Fryske taal. D�rneist Boeken fan Fryslân: (ynter)nasjonale promoasje fan de Fryske literatuer. Aktiviteiten op it m�d fan de taalstimulearring yn de foarskoalske perioade: Alden en professionals yn Fryslân dy't te krijen hawwe mei bern yn de foarskoalske perioade (VVE= Voor- en Vroegschoolse Educatie) ynformearje oer meartalich grutbringen. Professionals stimulearje om aktyf mei taalbelied dwaande te bliuwen. Br�kber en oantreklik materiaal oanbiede om in goede taalomjouwing te stimulearjen, sawol th�s as op pjutteboartersplakken en bernedeiferbliuwen. Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellings foar in rike Fryske �nderwiisomjouwing w�r binnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	2.106	Foar de jieren 2022, 2023 en 2024: � 596.900 structureel, � 200.900 structureel BFF � 85.500 Frysk yn de skreaune media � 230.175 taalbelied � 191.200 foarskoalsk � 801.800 Taalplan Frysk foar de jierren 2022, 2023 en 2024
5	3	AFUK	It fuortsterkjen fan de Fryske taal yn it ûnderwiis troch it begelieden en fergees beskikber stelle fan it digitale platform Edufrysk d�r't de digitale metoaden Spoar8 en Searje36 �nderdiel fan binne oan alle skoallen yn it prim�r en fuortset �nderwiis.	350	Ynset fan middels foar de materiële kosten (MYF) en begeliedingskosten (Taalbelied) yn dizze rinnende beliedsperioade Nij Poadium jierren 2022, 2023 en 2024
5	3	AFUK	It boargjen en fuortsterkjen fan de Fryske taal en kultuer yn de opliedings fan de ROC's yn it middelber berops�nderwiis yn Fryslân.	200	Ryksbydrage foar de jierren 2021, 2022 en 2023 foar �100.000 it jier. It bedrach fan 2021 wurdt yn July ek �ntfongen
5	3	CEDIN	Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellings foar in rike Fryske �nderwiisomjouwing wêrbinnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne. De programma's fan de Fryske skoalle- radio en -televyzje stypje it Frysk yn it basis�nderwiis, befoarderjen fan Fryske taal �nder bern mei it tydskrift Tsjil en befoarderjen fan de Fryske taal �nder jongerein mei it tydskrift LinKk.	1.066	Taalplan Frysk 2030-ambysje �tfiering realisasjeplan �nderdielen: Foarskoalsk: �17.563 Prim�r �nderwiis: �571.781 Fuortset �nderwiis: �298.136 Middelber berops�nderwiis: �20.700 Spesjaal �nderwiis: �79.334 Heger berops�nderwiis: �37.875 Foar de jierren 2022, 2023 en 2024 �40.200 reparasje hichte subsydze 2021 nei beswier allinnich foar it jier 2022
5	3	CEDIN	It fuortsterkjen fan de Fryske taal yn it ûnderwiis troch it fergees beskikber stelle fan de edukative tydskriften Tsjil en LinKk oan alle skoallen yn it prim�r en fuortset �nderwiis.	185	Ynset fan MYF middels yn dizze rinnende beliedsperioade Nij Poadium jierren 2022, 2023 en 2024
5	3	Semko	Utfiering jaan oan it realisasjeplan prim�r ûnderwiis t.g.f de Taalplan Frysk 2030 ambysje en doelstellings foar in rike Fryske �nderwiisomjouwing w�r binnen alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	88	� 88.282 per jier foar de jierren 2022, 2023, 2024

5	3	St Centrum voor film in Friesland	Behoud en beheer van het filmarchief. Voor het onderdeel: Fries Film en Audioarchief (voorheen: Fries Filmarchief)	200	Bedrag is voor vier jaar periode 2021-2024.
5	3	Fryske literêr tydskrift 'De Moanne'	In eigentiids opinyblêd dat der neistribbet in bydrage te leverjen oan it ynlibben hâlden fan kultuer en taal yn Fryslân sûnder ûndergeskikt te wezen oan in bepaalde (maatskiplike) ideologie.	78	€ 77.700 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	Fryske Akademy	a. Stifting, dy't har taleit op it wittenskiplik ûndersyk en ûnderwiis yn en oangeande Fryslân en synmienskip, skiednis, taal en kultuer. b. Bydrage ûnderwiiskundige taak F.A. oan de Universiteit fan Amsterdam.	3.017	De subzysje bestiet út: - In ryksbydrage (lumpsum) fan €1,5 miljoen dy't OCW earmerke oermakket nei it provinsjefûns. - In provinsjale eksploitaasjesubsydje fan €1.2 miljoen en in tydelike provinsjale bydrage fan €200.000 foar it fuortsterkjen fan de wittenskiplike organisaasje (ferrijingsympuls 2020-2024).
5	3	Fryske Akademy Europees Buro foar Lytse Talen	Fuortsterking fan de relaasje tusken Europeeske fûnsen (Culture, Erasmus forAll, Interreg) & belied (ekfia NPLD) mei it belied & praktyk fan de Fryske en Nedersaksyske Taal- en Kultuer-organisaasjes.	11	€ 10.800 voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	Fryske Akademy - Mercator Europeesk Kennisintrum foar Meartaligens	Fuortsterken fan de gearwurking tusken de ûnderskate wittenskiplike en maatskiplike(ûnderwiis)ynstituten, dy't harren yn de Fryske kontekst mei meartaligens dwaande hâlde. Dit hâldt ek yn regionaal, nasjonaal en ynternasjonaal ta stân bringen fan de ferbining tusken de wittenskiplike wrâld, de beliedsûntwikkeling en dy fan de (praktyске) taalbefoarding fan it Frysk en it Frysk yn meartalige kontekst. Bydrage oan oan de realisasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellingen foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêrbinnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	216	€ 215.700 voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	Fryske Rie	De Fryske Rie underhâldt kontakten tusken Fryslân en Noard- en East Fryslân yn Dútslân. De Fryske Rie organisearret utwisselings en befoardert dermei ynterfryske kontakten.	5	€ 4.900 voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	It Frysk Amateur Toaniel (IFAT)	Aktiviteiten op it mêd fan it Fryske Amateuroaniel.	11	€ 10.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	Stichting NHL Stenden Hegeskoalle	Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellingen foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêrbinnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	864	Taalplan Frysk 2030-ambysje ûnderdielen: € 39.300 Netwurk taalkoördinatoaren € 255.600 Learare-oplieding Frysk PU & FU € 120.000 Lektoraat Meertaligheid & Geletterdheid € 449.000 Taalplan Frysk
5	3	Omrop Fryslân	Utfiering jaan oan it konvenant "Bestuursafspraken Fries in de Media 2016", spesifyk de realisasje fan de programma's dy't mei elkoar de folsleine en alsidige Frysktalige programmearring foarmje op ferskate mediaplatforms. Utfiering jaan oan de realisasjeplannen fan de ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellingen foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêr binnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne.	915	€ 904.211 (€ 775.200 Media en € 140.200 Taalplan Frysk) it jier foar de jierren 2022, 2023 en 2024
5	3	Ried fan Fryske beweging	It bewarjen en befoarderjen fan de Fryske identiteit, taal en kultuer.	21	voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	CSG Liudger	CSG Liudger is ponghâlder fan it mfû-netwurk. Skoallen oansletten mei it mfû-netwurk biede meartalich fuortset ûnderwiis oan. It Frysk wurdt hjir brûkt as ynstruksjetaal en omgongstaal en draait op dy wize by oan de doelstellingen fan Taalplan Frysk 2030.	83	83.000,- per jier foar de jierren 2022, 2023, 2024
5	3	Rijksuniversiteit Groningen	Leerstoel Friese taal- en letterkunde	112	

5	3	Sintrum Frysktalige Berne-opfang	Utfiering jaan oan de realisaasjeplannen fan alle ûnderwiissectoren t.g.f. de Taalplan Frysk-2030 ambysje en doelstellings foar in rike Fryske ûnderwiisomjouwing wêrbinnen't alle learlingen optimaal Frysk leare kinne. Benammen rjochte op it foarkomme fan taalferlies en it rjochtdwaan oan de thústaal en it befoarderjen fan taaloerdracht troch it stimulearjen fan de taalûntwikkeling fan pjutten benammen rjochte op it Frysk en it ferbetterjen fan de oansluting op it primêr ûnderwiis.	608	€ 608.100 per jaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024
5	3	Stifting HCW De Tiid	Fuortsterkjen fan it Frysk en meartaligens, yn it bysûnder fanwege de betsjutting fan Gysbert Japicx foar it skreaune Frysk (it taalerfgoed) fan hjoed-de-dei.	9	Foarhinne St Gysbert Japicx-hus
5	3	Stichting Hyspel Frysk literer Tydskrift 'Ensafh.'	Frysk literêr (ynernet)tiidskrift mei de ambysje om in (digitaal) literatuerplein te wêzen.	37	€ 37.000 per jier foar de jierren 2022,2023,2024
5	3	St. It Skriuwerboun	It besterkjen fan de Fryske literatuer en kultuer.	4	€ 4.000 per jier foar de jierren 2022, 2023, 2024
5	3	Stichting Bildts Aigene	De stifting stelt him ta doel it Bildtsk as libbene streektaal en it Bildtsk eigene te hanthavenjen en te befoarderjen.	3	Oude naam: St. Ons Bildts
5	3	St. Utjouwerij Frysk Toaniel	Fersterking fan it Frysk troch de útjefte fan Frysktalige toaniel tekstboekjes.	18	
5	3	St. Stellingwarver Schrieversronte	It ynstânholden en befoarderjen fan de Stellingwarver taal en kultuer. It dwaan fan: a. taalûndersyk en b. taalkundichûndersyk	26	
5	3	St. Stellingwarver Schrieversronte	Fernijingsympuls yn de regio foar gearwurking, fuortsterkjen en fernijing fan de Stellingwarver taal en kultuer.	24	Foar de rinnende beliedsperioade Nij Poadium foar de jierren 2022-2024.
5	3	Stifting Comprix	It fuortsterkjen fan de Stellingwarver taal en kultuer yn it primêr ûnderwiis troch it erfgoeddukaasjeprogramma 'De Veerkieker'	60	Foar de rinnende beliedsperioade Nij Poadium foar de jierren 2022-2024 € 20.000 it jier.
6	2	Maatschap Ogenblik	Winkelruimte exploiteren	7	Integrale kostprijs compenseren voor het kunnen betalen van de marktconforme huurprijs
6	2	Hip-058 v.o.f.	Winkelruimte exploiteren	10	Intergrale kostprijs compenseren voor het kunnen betalen van de marktconforme huurprijs

Bijlage IV Overzicht investeringen

Overzicht investeringen

Overzicht investeringen

Bijlage V Afgehandelde aanbevelingen

Afgehandelde aanbevelingen onder verantwoordelijkheid van Provinciale Staten

Onderwerp	Id.	Bron	Datum	Korte aanbeveling	Afhandeling	Opmerking Concerncontrol
Corona	665	Accountant	10-5-2020	BDO merkt op dat de Coronacrisis ongetwijfeld effect zal hebben op de interne beheersing en financiële positie van de provincie Fryslân.	Dit onderwerp is besproken bij de voor-controle door BDO op 3 december aan de hand van de ingevulde vragenlijst BDO. Conclusie aandacht voor waardering deelnemingen/leningen en geleverde prestaties bij subsidies/inkoop. Uiteindelijke afhandeling zal pas plaatsvinden bij de controle jaarrekening 2020. 28-06-2022 Is afgehandeld, heeft al bij eindcontrole plaatsgevonden.	2022-08-05 ?Afhandeling komt in voldoende mate tegemoet aan de aanbeveling. Hiermee is de aanbeveling volgens ConcernControl te beschouwen als afgehandeld. nb. We constateren dat de realistische einddatum afdeling niet actueel is gehouden.
Verbeteren zelf controlerend vermogen blijft in ontwikkeling	733	Accountant	4-5-2021	De provincie heeft ingezet op verbetering van het zelf controleren vermogen van de organisatie. In dit kader zijn in 2020 organisatieaanpassingen doorgevoerd. Een plan voor de verdere inrichting van de financiële functie is momenteel onderhanden. De ingezette verbeteringen in het jaarrekeningtraject zijn zichtbaar, maar hier is nog wel sprake van 'work in proces'. Het ingezette verbetertraject blijft (in brede zin) een prioriteit voor 2021.	?08-06-2021: ?Er wordt gestuurd op samenwerking, ondanks corona. Daarnaast wordt gezocht naar een geschikte opleiding en coaching. Op dit onderdeel zijn 2 van de 4 personen langdurig ziek en is inhuur niet mogelijk. In mei 2022 blijkt of de verbeteringen van 2020 doorgezet zijn. 6-12-2021: BBV training is momenteel gaande en voor einde jaar afgerond. Er is geen sprake meer van langdurige ziekte. De SFA ondersteunt met kennis en ervaring van de provincie het jaarrekeningproces. Er is een werkgroep voorbereiding jaarrekening opgestart om zoveel mogelijk voorwerk te doen. Verbeterpunten vanuit organisatorisch oogpunt zijn opgenomen in het jaarplan. Daarnaast was de indruk van de accountant tijdens de interim controle positief. 18-03-2022: Er is een werkgroep die zich is gaan voorbereiden op het jaarrekeningproces door aandachtspunten voor de jaarrekening al vroegtijdig onder te aandacht te brengen en acties te ondernemen waar nodig. Er is een dielplak site ingericht voor het verzamelen van de LOTS en acties met aandachtspunten. Voor de aanlevering van de LOTS is een 4-ogen principe ingericht. Eén persoon levert aan en een tweede persoon controleert voor aangeleverd wordt. Er zijn korte lijnen onderhouden met de accountant tijdens de controle. De accountant is tevreden over het verloop van de controle. Na afloop vindt er een analyse plaats van het proces van de jaarrekeningcontrole.	21 maart 2022: de afhandeling komt in voldoende mate tegemoet aan de aanbeveling waarmee deze aanbeveling volgens Concerncontrol op dit moment als afgehandeld kan worden beschouwd. Zelf controlerend vermogen vergt continue aandacht en de eerste stappen hierin zijn gezet. Het gaat niet alleen om naleving BBV maar over alle P&C instrumenten. Dit speelt ook een rol bij de rechtmatigheidsverantwoording die straks door GS.

Bijlage VI Lijst openstaande moties en toezeggingen

Lijst openstaande moties en toezeggingen

Openstaande moties en toezeggingen